

WOENSDAG 11 NOVEMBER 2009

VOORZITTER: JERZY BUZEK

Voorzitter

(De plechtige vergadering wordt om 15.05 uur geopend)

1. Plechtige vergadering - Twintigste verjaardag van de democratische verandering in Centraal- en Oost-Europa

De Voorzitter. – Voor we beginnen wil ik graag zeggen dat ik van gedachten heb gewisseld met president Havel. Ik kan u verzekeren dat ik zoiets als dit 25 jaar geleden niet voor mogelijk had gehouden!

(Applaus)

Dames en heren, dit is een plechtige plenaire vergadering ter gelegenheid van de twintigste verjaardag van de democratische verandering in Midden- en Oost-Europa.

Mijnheer Havel, mijnheer de fungerend voorzitter van de Raad en premier van Zweden, mijnheer de voorzitter van de Commissie, collega's, dames en heren, geachte gasten, het is vandaag een heel bijzondere dag, en we ontvangen vandaag in het Europees Parlement als gast een man die een grote invloed heeft gehad op de geschiedenis van Europa.

Twee dagen geleden hebben we in Berlijn de Muur voor de tweede maal zien vallen – dit maal symbolisch, in de vorm van dominostenen. Vandaag is het Parlement gastheer van een van degenen die twintig jaar geleden die dominostenen aan het vallen bracht – een schrijver, een intellectueel en een fantastisch persoon. Een vriend voor al wie vecht voor vrijheid en mensenrechten daar waar die ontbreken – president Václav Havel. Welkom, beste Václav!

(Applaus)

Laten we niet vergeten dat het communisme omver werd geworpen door gewone mensen: arbeiders, academici, schrijvers, miljoenen mensen achter het IJzeren Gordijn die nooit zwichtten voor de onderdrukking. Hun enige wapens tegen de tanks waren een sterk hart en een grote vastberadenheid. Ze namen tijdens de decennialange overheersing veel risico's, maar uiteindelijk was de overwinning voor hen, want de dromen van mensen zijn sterker dan betonnen muren en misdadige politieke systemen. Maar ook degenen die hen hielpen aan de westkant van het IJzeren Gordijn speelden een belangrijke rol, door de mensen in het Oosten te verzekeren dat ze niet alleen waren. Al die mensen hebben de historische verzoening van Oost en West, de vereniging van Europa, mogelijk gemaakt. Václav Havel was en blijft een held voor hen allemaal.

In 1989 gingen studenten in mijn land Polen de straat op om op te roepen tot de vrijlating van Václav Havel. Kort daarop werd Václav Havel de president van een vrij Tsjecho-Slowakije, de president van de Tsjechen en de Slowaken, en een held voor beide landen.

Zoals twintig jaar eerder, in 1968, tijdens de Praagse Lente, de gemeenschappelijke held van de Slowaken en de Tsjechen de Slowaak Alexander Dubček was.

Mijnheer de president, beste Václav, in 1987 publiceerde een ondergrondse uitgever twee van je stukken. Het omslag staat mij in het geheugen gegrift: een tekening van een klein, droevig mannetje, dat een hulpeloze indruk maakt, alsof hij het leven nauwelijks aankan. Hij houdt twee vingers omhoog in een V-teken. Een klein onbeduidend mannetje. Deze tekening schreeuwde het uit dat ieder mens vrij geboren is en het recht moet krijgen op een vrij leven. Dat is de voornaamste uitdaging voor ons Parlement – een parlement van vrije Europeanen.

Staat u mij toe een korte presentatie te geven. Het is een film die ons eraan zal herinneren wat er twintig jaar en langer geleden in Europa gebeurde.

***

Dames en heren, we hebben hier in ons midden Václav Havel.

Hij begon al op erg jonge leeftijd te schrijven en hij is er nooit mee opgehouden, zelfs niet tijdens de vier perioden van in totaal vijf jaar die hij in de gevangenis heeft doorgebracht. Zijn schrijfstijl was altijd sober en eerlijk, vol gevoel en schoonheid.

Charta 77 was een idee voor samenwerking tussen de Tsjechoslowaakse en de Poolse oppositie, en later ook die van andere Oostbloklanden. Václav Havel was de grote drijvende kracht achter deze beweging. Dapper en uiterst bescheiden richtte hij zich op de waarheid, net als Zbigniew Herbert, een dichter die tegen het regime gekant was en die schreef: "We hadden een vleugje van de benodigde moed, maar uiteindelijk was het een kwestie van smaak."

Ik wil je feliciteren, Václav, dat het je nooit aan goede smaak heeft ontbroken!

Dames en heren, president Václav Havel!

(Applaus)

Václav Havel, voormalig president van de Tsjechische Republiek. – (CS) Geachte mijnheer de Voorzitter, dames en heren afgevaardigden. Ik wil u hartelijk danken voor uw uitnodiging om hier tot u te spreken ter gelegenheid van de herdenking van de spectaculaire gebeurtenissen van twintig jaar geleden, toen grensversperringen doorbroken werden, mensen prikkeldraad doorknipten en de muren tussen Europese volkeren naar beneden werden gehaald – in het geval van Duitsland tevens de muren tussen twee delen van een en hetzelfde volk. Dit alles betekende het einde van de bipolaire opdeling van Europa en in grote mate van überhaupt de wereld als geheel. Deze gebeurtenis was van een dusdanige historisch belang, dat menigeen het idee had dat vanaf dat moment alles pais en vree zou zijn en de wereld alleen nog maar zou bloeien.

Maar dat is niet bewaarheid geworden; natuurlijk was dit niet het einde van de geschiedenis. Daarom is het des te belangrijker deze herdenking niet alleen te bezien als een moment van bezinning op het heden, maar vooral ook als een uitnodiging ons te bezinnen op de toekomst. Ik wil daartoe bijdragen met vijf overwegingen over de Europese eenwording.

Niemand was volledig voorbereid – en niemand kon dat ook zijn – op zo'n verrassend snelle val van het IJzeren Gordijn. Dat zou onnatuurlijk zijn geweest. En zo begon een fase van verwarring waarin uiteenlopende alternatieven onderzocht werden, een fase vol onzekerheden. Vervolgens viel het moedige besluit de NAVO uit te breiden met nieuwe lidstaten, waardoor hun territoriale veiligheid gewaarborgd werd en zij zich konden concentreren op de toetreding tot de Europese Unie. Nog weer later zette de EU inderdaad haar deuren open voor de nieuwe democratieën in Midden- en Oost-Europa. Die landen geven nu van tijd tot tijd aanleiding tot zorg. Dat is niet meer dan begrijpelijk. Een democratische politieke cultuur komt niet van de ene op de andere dag tot stand. Dat duurt heel lang, en onderweg vragen allerhande onverwachte problemen om een oplossing. Voor het eerst en hopelijk ook voor het laatst in de moderne geschiedenis was de macht in handen van het communisme. We kregen dus voor het eerst te maken met het fenomeen post-communisme; we moesten het hoofd zien te bieden aan de gevolgen van het jarenlange regime van angst en aan alle met de historisch ongeziene herverdeling van eigendom samenhangende gevaren. Er moesten en moeten dus nog altijd vele hordes genomen worden, en het is pas tijdens het proces zelf dat er ervaring wordt opgebouwd.

Desondanks ben ik van mening dat het Westen juist gehandeld heeft. Elk ander alternatief zou namelijk niet alleen het Westen zelf, maar eigenlijk iedereen veel meer problemen gebracht hebben en zou ook duurder zijn geweest. Er zou niet alleen een nieuwe schadelijke strijd om invloedssferen hebben kunnen ontstaan, of zelfs strijd om de overheersing van de een door de ander, maar ook zouden de landen die voor gesloten westelijke poorten waren blijven staan, naar de allergrootste waarschijnlijkheid een broeinest zijn geworden van allerhande nationalistische en populistische en hun gewapende milities, en wellicht ook een plaats van gevaarlijke lokale conflicten. Die zouden des te gevaarlijker zijn geweest doordat er na de Tweede Wereldoorlog, om de door ons welbekende redenen, nooit een echte vredesconferentie heeft plaatsgevonden waar de naoorlogse verhoudingen in Europa bindend, nauwkeurig en eens en voor altijd zouden zijn vastgelegd. Ik denk dat veel mensen die eerst nog met de vlag met hamer en sikkel wapperden, heel makkelijk naar de vlag van het nationalisme hadden kunnen grijpen. In voormalig Joegoslavië hebben we kunnen zien waar dat toe leidt. Bovendien maken demonen, zoals bekend, altijd weer andere demonen wakker. Niemand weet dus of de besmetting niet overgesprongen zou zijn naar de westelijke delen van Europa. Daar komt nog eens bij dat we in een tijdperk leven waarin als gevolg van de mondialisering elk lokaal conflict zomaar kan uitgroeien tot een mondiaal conflict.

De gekozen aanpak was dus historisch gezien het meest voor de hand liggend en uit praktisch oogpunt het meest gepast. Bovendien kon deze aanpak mede worden uitgelegd als een uiting van een besef van

medeverantwoordelijk voor historische ontwikkelingen, waaraan het kortzichtige concessiebeleid van de democratische wereld mede ten grondslag had gelegen.

Om het geheel samen te vatten: zelfs de allergrootste problemen die de Europese Unie met ons te verduren heeft, zijn het dragen waard, want elk alternatief voor de ontwikkelingen tot nog toe was veel slechter en ook een veel gevaarlijker geweest. Van Europa kan tegen deze achtergrond dan ook maar één ding gevraagd worden, namelijk om begrip en geduld te hebben.

Het is echter de vraag wat wij van onze kant aan Europa te bieden hebben. Ik ben al heel lang van mening dat wij aan de anderen op overtuigende wijze zouden moeten uitleggen – want dat is onze plicht – wat wij onder het totalitaire systeem hebben moeten doorstaan, en dat wij alles wat uit deze ervaringen voortvloeit zouden moeten omvormen tot concrete initiatieven. Dat is allesbehalve eenvoudig en ik ben er ook niet echt zeker van of wij daar tot nog toe in geslaagd zijn. Totalitaire of autoritaire regeringsvormen hebben namelijk meestal een zeer onopvallend begin en ook een zeer geraffineerde manier om een samenleving in hun greep te houden. Pas nu, geruime tijd later, beseffen velen onder ons pas hoe vernuftig zij toentertijd ingekapseld waren in het totalitaire web. Deze wetenschap verplicht ons tot buitengewone omzichtigheid. En dát zou onze bijdrage moeten zijn om ervoor te zorgen dat wat wij meegemaakt hebben nooit meer gebeuren kan.

Wat is daarvoor nodig? Allereerst een duidelijke en ondubbelzinnige solidariteit met iedereen die vandaag de dag, waar dan ook ter wereld, gebukt gaat onder een totalitair of autoritair regime. Geen enkel economisch of particularistisch belang mag een dergelijke solidariteit in de weg staan. Ook een klein, onopvallend en goed bedoeld compromis kan – zij het pas na langere tijd en indirect – verstrekken gevolgen hebben. Er mogen geen concessies gedaan worden aan het kwaad, want het ligt in de aard van het kwaad om daar misbruik van te maken. Overigens heeft Europa de nodige onprettige ervaringen met concessiepolitiek. Vrijheidslievende mensen en mensen die hardop getuigen durven van de situatie in Noord-Korea, Birma, India, Tibet, Wit-Rusland, op Cuba of waar dan ook, hebben veel meer aan onze steun dan we wellicht denken. Maar we helpen ook onszelf ermee. We helpen onszelf de weg te bereiden naar een betere wereld en beter met onszelf in het reine te zijn. Want op deze manier zijn we beter in staat de waarden die we zeggen aan te hangen een concrete invulling te geven.

Het Europees Parlement heeft onlangs de Sacharovprijs toegekend aan Memorial, een Russische organisatie die toeziet op de naleving van de mensenrechten in Rusland. Ik beschouw dat als een belangrijke daad. Ik herinner me nog goed hoe belangrijk het toentertijd in mijn land was dat de Franse president tijdens zijn staatsbezoek ons - de oppositie - tegen de wil van de machthebbers uitnodigde voor een werkontbijt. Op het eerste gezicht iets heel onbeduidends, maar in totalitaire verhoudingen ligt dat heel anders; daar kan een ontbijt of een onderdrukte studentendemonstratie onder bepaalde voorwaarden de geschiedenis in beweging zetten.

Ieders identiteit wordt behalve door wat ons als uniek individu eigen is, mede gevormd door een aantal andere, zogezegd gedeelde identiteitslagen. Iedereen wordt in meer of mindere mate mede gevormd door zijn of haar familie, woonplaats, regio, werkgever, geloofsgemeenschap, vereniging of politieke partij, of door het volk waar hij of zij deel van uitmaakt, de beschavingruimte waarin hij of zij zich bevindt en uiteindelijk ook door het feit dat hij of zij deel uitmaakt van de gehele wereldbevolking. Dit alles verwijst naar verschillende soorten thuis - van geografische, ideologische, linguïstische, etnische of andere aard - die ons mede maken tot wie we zijn. Daarmee hangen ook nog allerlei soorten vaderlandsliefde samen, uiteenlopende doelen, affiniteiten, neigingen, gevoelens van trots, symbolen, tradities, gewoontes, slechte gewoontes en eigenaardigheden. Kortom, de wereld is veelzijdig, veelzijdig is ook de mensheid en veelzijdig is elk individu.

Dit collectieve ergens bij horen leidt bovendien tot een collectieve soevereiniteit. Op alle niveaus van onze identiteit hebben we een zekere mate van soevereiniteit, echter zonder te beschikken en te kunnen beschikken over volledige soevereiniteit daarover. Daarbij telt slechts één ding: ervoor zorgen dat deze soevereiniteiten elkaar aanvullen en indien mogelijk niet in de weg zitten.

U vermoedt waarschijnlijk wel waarom ik nu met deze overweging op de proppen kom. Inderdaad, vanwege het debat over de Europese grondwet en het Verdrag van Lissabon. Dit debat draait voor het leeuwendeel rond de vraag hoe de nationale en de Europese soevereiniteit zich tot elkaar verhouden moeten. Het antwoord is eenvoudig: ze behoren elkaar aan te vullen. Als ik mij Europeaan voel, dan betekent dat toch niet dat ik dan geen Tsjech meer ben? Integendeel zelfs: als Tsjech ben ik ook Europeaan. Enigszins dichterlijk placht ik te zeggen dat Europa het vaderland is van onze vaderlanden.

Ik ben er bovendien van overtuigd dat de Europese soevereiniteit in de toekomst geleidelijk aan sterker zal worden. Ik weet niet of dat snel of langzaam zal gaan en ook niet welke kronkelwegen ons daarheen leiden zullen. Wat ik echter wel weet, is dat het integratieproces voort dient te gaan. Want dat is in het wezenlijke, ja zelfs existentiële belang, niet alleen van ons Europeanen, maar van iedereen. Waarom is wel duidelijk: we leven in één allesomvattende mondiale beschaving waarin de eigenaar van een Groenlands visserijbedrijf makkelijk in Taiwan wonen kan en voor een deel eigenaar zijn kan van een bank in Brazilië, en waarin de eigenaar van Tsjechische mijnen zijn bedrijven via de computer aansturen kan vanuit IJsland. In een dergelijke ruimte spelen nu en ook in de toekomst uiteenlopende supranationale, bovenstatelijke of continentale gemeenschappen een steeds belangrijkere rol. Dat betekent echter niet dat de natiestaat ten dode is opgeschreven, nu niet en ook in de toekomst niet, maar alleen dat natiestaten de handen ineenslaan en de handen ineen zullen blijven slaan om op uiteenlopend vlak gezamenlijk naar buiten te treden. Maar laten we wel zijn, gezien de technische en economische ontwikkelingen kunnen ze ook niet anders. Aan de andere kant kan het creëren van uiteenlopende kleinere gemeenschappen van op deze of gene wijze aan elkaar verwante staten en volkeren in deze tijden van al te verregaande unificatie een goed hulpmiddel zijn ter bescherming van hun nationale of regionale identiteit.

Een geleidelijke en geweldloze vereniging van staten leidt uiteraard tot een meer vredelievende co-existentie. Want waren de oorlogen in de afgelopen eeuwen niet in veruit de meeste gevallen oorlogen tussen nationale staten? Bestaat er überhaupt een betere manier om de nationale demonen te beteugelen dan praktische samenwerking tussen volkeren? Dit beginsel van gelaagde soevereiniteit kan echter alleen daadwerkelijk worden toegepast indien er sprake is van burgerlijke en politieke identificatie met die soevereiniteit. Ik heb in eigen land - en eigenlijk in veel andere landen - moeten constateren dat er vaak gesproken wordt over "wij" - in mijn geval Tsjechen - en over "zij", zijnde een soort kwaadwillende bende buitenlanders daar ver weg in Brussel. Maar zijn wij niet ook in Brussel? Deze indeling in "wij" - a priori aardige mensen - en een bende slechteriken - "zij" - die ons koste wat kost het leven moeilijk wil maken, legt één ding pijnlijk bloot, en wel een ernstig tekortschietend begrip van het integratieprincipe als zodanig. Ook daar zal met veel geduld iets aan gedaan moeten worden.

We zitten allemaal in hetzelfde schuitje en liggen samen goed op koers. Zolang alle passagiers hun deel van de verantwoordelijkheid maar op zich blijven nemen en zolang dus niet ieder voor zich zijn eigen spelletjes gaat zitten spelen, blijven we dat ook. Als we in de tot stand gebrachte gemeenschap luidruchtig met de eigen, niet nader gespecificeerde nationale belangen gaan zitten wapperen, puur en alleen ter maskering van een innerlijk gebrek aan zelfvertrouwen, winnen we daarmee niets aan gewicht of aan uniciteit. Dat lukt alleen door op zinvolle wijze het eigen wezen vorm te geven tussen de anderen en bij te dragen aan het gemeenschappelijke.

Europa was eeuwenlang het belangrijkste beschavingscentrum van deze planeet. En als het dat al niet was, dan dacht het dat wel van zichzelf. Aldus voelde Europa zich gerechtvaardigd om zijn cultuur, godsdienst en uitvindingen over de hele wereld te verspreiden, zonder zich erom te bekommeren of de rest daar eigenlijk wel behoefte aan had. Bovendien ging de verspreiding van die waarden meer dan eens gepaard met geweld. We kunnen zelfs zeggen dat de hele moderne beschaving - en dat niet alleen met al het sublieme dat het voor de wereld met zich mee brengt, maar evenzo goed met alle huidige kortzichtigheid - uiteindelijk zijn oorsprong heeft in Europa. Daaruit zou Europa de nodige lessen moeten trekken opdat het voortaan anders met die erfenis om kan gaan. Hoe anders? Wel, door de wereld voortaan niets meer op te dringen en alleen maar te proberen haar te inspireren. Dus gewoon door het goede voorbeeld te geven, een voorbeeld waar de anderen iets van overnemen kunnen, maar niet hoeven.

Er zijn maar weinig plekken op deze aarde met zoveel volkeren en etnische groeperingen, zoveel minderheden en minderheden binnen minderheden in zoveel uiteenlopende landen. Desondanks is men er de afgelopen decennia in Europa in geslaagd wellicht het stevigste supranationale verband te smeden ter wereld. Bovendien - en dat is nog wel het allerbelangrijkste - is dit verband voor het eerst in de geschiedenis niet tot stand gekomen door middel van geweldpleging van sterkeren tegen zwakkeren, maar als het product van onderlinge afspraken. Met andere woorden, de integratie krijgt niet meer z'n beslag op het slagveld, maar in de conferentiezaal. Alleen al dit blote feit kan de hele wereld als een lichtend voorbeeld dienen.

Ik heb het gehad over het groeiende belang van supranationale structuren in de huidige wereld. Hét optimale politieke stelsel voor de komende decennia bestaat voor mij uit creatieve vormen van samenwerking op basis van partnerschappen in het kader van de genoemde grotere supranationale of continentale entiteiten, gebaseerd op een zeker gemeenschappelijk - eerder moreel dan politiek - minimum. Deze verbanden dienen om überhaupt zinvol te zijn, gegrondvest te worden op twee fundamentele beginselen, te weten volstrekte wederzijdse gelijkheid en maximale eerlijkheid. Een relatie is geen echt partnerschap wanneer om bepaalde

praktische redenen – bijvoorbeeld de angst dat olie- of gasleveranties onderbroken worden – iemand oogkleppen opzet en alle moorden op vrijheidslievende journalisten en talrijke andere niet al te beste zaken uit het hoofd zet, terwijl hij er onder normale omstandigheden wel over zou hebben willen spreken. Zo'n relatie is niet waarachtig. Echte partners kunnen alles tegen elkaar zeggen wat ze vinden, de volle waarheid dus, en zijn ook in staat de volle waarheid aan te horen.

De Europese integratie, een fenomeen waardoor ons continent al zo lang in vrede leeft, is een waarlijk unieke poging om een democratische unie van staten tot stand te brengen. Het is geen zuivere federatie – en dat zal het ook niet zomaar worden – en al helemaal geen traditionele confederatie. Het is iets volstrekt nieuws onder de zon. Ik hoop van ganser harte dat deze poging ook leerzaam mag zijn voor anderen! Maar dat is niet het allerbelangrijkste. Ik denk dat de Europese Unie alles in zich heeft om de rest van de wereld te inspireren met iets veel diepgravenders dan het model van samenwerking tussen volkeren alleen. Wat ik bedoel is een consequente inspanning om al het minder fraaie waarmee Europa deels of geheel zijn stempel gezet heeft op de huidige beschaving, recht te zetten. Deze beweging is misschien zelfs al wel een beetje in gang gezet.

Ik doel hiermee op het feit dat we de cultus van het blinde winstbejag dat zich niets gelegen laat liggen aan zijn langdurige en onherstelbare gevolgen steeds meer achter ons aan het laten zijn. Ook de cultus van de kwantitatieve groei en groei van de groei wordt steeds minder beleden, en dat geldt ook voor het primitieve ideaal om Amerika, China of wie dan ook in te halen en voorbij te streven. Ook zie ik een dalende neiging de wereld roekeloos, zonder onderliggend concept te bevolken en onze planeet zonder omkijken naar het milieu en de belangen van de toekomstige generaties te plunderen. Ik doel daarbij uiteraard ook op weldoordachte energiebesparing, waarbij het succes van een land niet gemeten wordt aan de hand van de groei van zijn consumptie maar juist aan de hand van de daling ervan.

Dat is echter uitsluitend mogelijk onder de voorwaarde dat er ergens diep in de ziel van de hedendaagse Europeaan iets begint te veranderen. Oog in oog met de allernieuwste kosmologische ontdekkingen zou hij toch ietsje deemoediger mogen zijn, een beetje na mogen denken over wat er na zijn dood komt en buigen voor de geheimen van het heelal en het bestaan als zodanig. Hij zou zich met andere woorden opnieuw – zoals dat ook in de eerste fases van de Europese ontwikkeling het geval was – meer bezig moeten houden met de eeuwigheid en het oneindige. We dienen ons er ernstige rekenschap van te geven dat alles wat eenmaal gebeurd is niet meer ongedaan gemaakt kan worden en dat alles – al was het in de vorm van het vliegende licht – onthouden wordt en daarom niets voor altijd vergeven wordt.

Maar nu terug naar Europa in de hoedanigheid van partner voor anderen: bij het overgrote deel van de oorlogen in het voor ons te overziene deel van de menselijke geschiedenis ging het om grenzen, respectievelijk territoria. Daar kunnen we een belangrijke les uit trekken, namelijk dat niet alleen nationale staten duidelijk weten moeten waar ze beginnen en eindigen, maar supranationale gemeenschappen net zo goed. Vage of betwiste grenzen zijn vaak een bron van ellende. Ook de Europese Unie dient dit terdege te beseffen en daarom duidelijkheid te hebben over haar eigen buitengrenzen. Als ze grenzen slechten wil dan dient ze eerst precies te weten waar deze liggen. Ze dient dus de idee van geografische zelfidentificatie te ondersteunen op brede, dus met andere woorden, planetaire schaal. Ook zo kan zij verregaand en zeer concreet bijdragen aan datgene waar we allemaal naar verlangen, namelijk vrede tussen de mensen en de volkeren op deze aarde.

In de Europese debatten neemt het thema gedeelde soevereiniteit het vaakst de vorm aan van het thema institutionele structuur van de Unie. Ik heb respect voor alle energie die de Unie de afgelopen jaren in dit onderwerp gestoken heeft en voor haar successen. Dat is dan ook de reden waarom ik het aandurf om dienaangaande wat verder in de toekomst te kijken. Het Parlement waarin u hier zitting heeft, wordt daarin rechtstreeks gekozen en het aantal mandaten per lidstaat komt zo veel mogelijk overeen met hun respectievelijke omvang. Verder zou het Europees Parlement mijns inziens als enige rechtstreeks door alle Europeanen gekozen organen over iets uitgebreidere bevoegdheden dienen te beschikken dan nu het geval is. Dat houdt in dat zijn wetgevende activiteiten in verdergaande mate dienen op te schuiven van de uitvoerende naar de wetgevende macht. Niemand mag ook maar het idee krijgen dat het Europees Parlement een of ander duur EU-snuisterijtje is.

Er zou van mij op een gegeven moment naast het Parlement een ander, kleiner orgaan mogen komen. Dat orgaan zou bestaan uit door de nationale parlementen uit hun eigen midden gekozen vertegenwoordigers, per lidstaat exact evenveel. Op deze of soortgelijke manier slaan we twee vliegen in een klap. Zo kan allereerst het in verschillende nationale parlementen heersende gevoel weggenomen worden dat zij geen onderdeel uitmaken van het Europese besluitvormingsproces en is er ten tweede dan op z'n minst toch één EU-orgaan waarin alle lidstaten echt volledig gelijk zijn aan elkaar. Uiteraard zou een dergelijke instelling slechts

sporadisch bijeenkomen, en wel slechts wanneer een bepaald aantal leden daarom vraagt en als het over zaken gaat die consensus vereisen. Op deze manier kan de benoemingsprocedure van Commissieleden veel minder omslachtig gemaakt worden en hoeven zij niet langer langs nationale lijnen benoemd te worden. Bovendien wordt het tellen van de stemmen in de Europese Raad hiermee eindelijk vele malen eenvoudiger. Ik vind het persoonlijk veel belangrijker dat commissarissen echte deskundigen zijn op hun vakgebied dan dat zij koste wat het kost mijn land- of zelfs partijgenoten zijn.

Dan nog wat betreft de Europese Raad, een vreemde combinatie van uitvoerende en vertegenwoordigende macht. Ook dit orgaan dient een duidelijker positie te krijgen. Ik geloof dat die in de buurt zou moeten komen van de specifieke positie van het staatshoofd van een parlementaire democratie; een soort deels verborgen en deels zichtbaar collectief hoofd van het statenverbond. De zichtbare en voor iedereen bevattelijke vertegenwoordiging daarvan bestaat daarin uit slechts één enkel individu, een president. Deze is reeds voorzien in het Verdrag van Lissabon en is waarlijk een heel belangrijk persoon. Laten we wel zijn, staten die een collectief leiderschap aan het hoofd krijgen, staan gewoonlijk op het punt uiteen te vallen. Hiermee wil ik niet zeggen dat dit noodzakelijkerwijs ook voor supranationale gemeenschappen geldt, maar wel dat ik denk dat er helemaal bovenaan één enkele persoon moet staan die het uitgebreide en complexe onderliggende stelsel een gezicht geeft en het geheel zo bevattelijker maakt.

Ik heb al bij herhaling laten weten dat ik het fantastisch zou vinden wanneer er ergens in de toekomst een dunne, begrijpelijke en leesbare Europese grondwet zou komen die ook leesbaar is voor schoolkinderen en waarvan al het overige - vandaag de dag al duizenden bladzijden - slechts een bijlage zou zijn. Uiteraard zou het Handvest van de grondrechten – een document dat uitdrukking geeft aan de waarden en idealen van de Unie die zij probeert na te leven en die leidend zijn bij al haar besluitvorming – een organisch onderdeel uitmaken van een dergelijke grondwet of er zelfs het eerste deel van vormen.

Dames en heren, staat u mij toe een laatste opmerking te maken, een opmerking waarmee ik min of meer terugkeer naar datgene waarmee ik begonnen ben. Zo van veraf lijkt de Europese Unie op een zeer technocratisch orgaan dat zich alleen maar bezighoudt met de economie en met geld. De eeuwige strubbelingen over de begroting, quota, douanerechten, belastingen, handelsregels en allerlei uiteenlopende voorschriften zullen er wel bij horen en ik haal er dan ook zeker niet mijn neus voor op. Ik denk juist zelfs dat die befaamde aanbevelingen of normen voor de bereiding van goulash – het gebruikelijke onderwerp van eurosceptisch hoongelach – eerder bedoeld zijn ter bescherming van iets typisch Tsjechisch of Hongaars dan als een aanval op de desbetreffende lidstaat of diens identiteit.

Desalniettemin ben ik van mening dat de Unie een steeds groter en ook zichtbaarder accent dient te leggen op datgene wat daadwerkelijk telt, en wel haar geestelijke grondslagen en haar waarden. We hebben het hier per slot van rekening over een weergaloze poging om een grote en originele supranationale gemeenschap te bouwen, gegrondvest op respect voor de menselijke vrijheden, de menselijke waardigheid, op echt grondgebied en dus niet slechts een schijnbare of formele democratie, op vertrouwen in het gezond verstand, fatsoen en het vermogen tot het voeren van een gelijkwaardige dialoog, zowel binnen deze gemeenschap als met eender wie daarbuiten. En natuurlijk eveneens op basis van respect voor de verschillende volkeren, hun tradities, prestaties, voor de landen waarin zij wonen, voor hun thuis, met inbegrip van het landschap dat het thuis van al deze mensen herbergt. En natuurlijk ook op basis van respect voor de mensenrechten en de menselijke solidariteit.

De rijke spirituele en culturele geschiedenis van Europa – bestaande uit een combinatie van antieke, joodse, christelijke en islamitische elementen en daarna ook elementen uit de Renaissance en de Verlichting – heeft geresulteerd in een geheel aan onbetwistbare waarden die de Europese Unie weliswaar met de mond belijdt, maar die zij desalniettemin vaak louter als een mooie verpakking gebruikt voor datgene waar het op dat moment werkelijk om draait. Maar gaat het in de allereerste plaats niet juist om deze waarden en zijn die niet juist richtingbepalend is voor al het overige?

Ik pleit hier voor niets revolutionairs, voor niets baanbrekends, niets radicaals. Het enige waarvoor ik hier pleit is dieper na te denken over de fundamentele uitgangspunten van de Europese eenwording, voor een nadrukkelijker cultivering van ons Europeaan-zijn, voor een duidelijk verwoorde verhouding tot een morele orde die verder reikt dan een wereld van instantsuccessen, een wereld die nergens heengaat, een wereld van louter op basis van kwantitatieve kengetallen bepaalde welvaart.

Europa is nu sinds twintig jaar niet meer in tweeën gescheurd. Ik geloof er heilig in dat het zich niet nog eens weer laat opdelen, maar dat het juist een ruimte en aanjager zal zijn van steeds verdergaande solidariteit en samenwerking. Mijn grote hoop is dat de *Ode an die Freude* van Schiller voor ons en onze nakomelingen meer

worden zal dan slechts een gedicht ter verheerlijking van de vriendschap tussen volkeren en dat het uitgroeit tot hét symbool bij uitstek van onze gezamenlijk inspanningen voor een humanere wereld.

(Staand applaus)

De Voorzitter. – Dames en heren, als de Sacharovprijs dertig jaar geleden al bestaan had, was jij onze grootste kanshebber geweest, Václav. Gelukkig heb je die prijs niet meer nodig, want er is geen sprake meer van een oud en een nieuw Europa; er is maar één Europa. Vandaag de dag rust op ons politici de plicht om de waarden van verzoening en solidariteit waarop de Unie gegroeid is, in ere te houden. Laten we er daarom alles aan doen om ervoor te zorgen dat ze niet uit het oog verloren worden.

Nogmaals hartelijk dank, president Havel. En dank u wel, mijnheer de premier en mevrouw de minister, namens het voorzitterschap van de Raad, en mijnheer Barroso en mevrouw de commissaris, dat u hier bij ons aanwezig was.

Václav, we hechten veel belang aan je bezoek aan het Europees Parlement. Onze deuren staan altijd open voor onze Europese helden. Heel hartelijk bedankt dat je bent gekomen. We zullen je adres onthouden. Alle goeds.

(Luid en langdurig applaus)

VOORZITTER: GIANNI PITTELLA

Ondervoorzitter

(De vergadering wordt om 15.50 uur geopend)

2. Hervatting van de zitting

De Voorzitter. – Ik verklaar de zitting van het Europees Parlement, die op 22 oktober 2009 werd onderbroken, te zijn hervat.

3. In memoriam

De Voorzitter. – Tot mijn grote leedwezen vernam ik vanmorgen dat op 17 oktober onze oud-collega, Lady Diana Elles, is overleden. Lady Elles was van 1973 tot 1989 lid van het Europees Parlement en bekleedde van 1982 tot 1987 de functie van ondervoorzitter van het Europees Parlement. Ook is zij voorzitter geweest van de Commissie juridische zaken. Ik wil u verzoeken te gaan staan en een minuut stilte in acht te nemen in nagedachtenis van onze overleden collega.

(Het Parlement neemt staande een minuut stilte in acht)

4. Goedkeuring van de notulen van de vorige vergadering: zie notulen

5. Verzoeken om verdediging van de immuniteit: zie notulen

6. Samenstelling commissies en delegaties: zie notulen

7. Mondelinge vragen en schriftelijke verklaringen (indiening): zie notulen

8. Van de Raad ontvangen verdragsteksten: zie notulen

9. Aan de standpunten en resoluties van het Parlement gegeven gevolg: zie notulen

10. Kredietoverschrijvingen: zie notulen

11. Ingekomen stukken: zie notulen

12. Regeling van de werkzaamheden

De Voorzitter. – Aan de orde is de definitieve ontwerpagenda die door de Conferentie van voorzitters is opgesteld overeenkomstig artikel 137 van het Reglement tijdens haar vergadering van 22 oktober 2009. De volgende voorgestelde wijziging is ingediend met instemming van de fracties:

Met betrekking tot de woensdag

De titel van de verklaring van de Commissie over de politieke situatie in Honduras met het oog op de verkiezingen van 29 november 2009 wordt als volgt gewijzigd: "Verklaring van de Commissie – Situatie in Honduras".

Ioannis Kasoulides, namens de PPE-Fractie. – (EN) Mijnheer de Voorzitter, de PPE-Fractie is het niet eens met de wijziging van de naam op de agenda inzake Honduras en kan zich niet vinden in het voorstel om de titel die naar de verkiezingen van 29 november verwijst, te schrappen. De datum van de verkiezingen vormt een zeer belangrijk onderdeel van het hele debat en we zijn van mening dat deze ongewijzigd moet blijven.

Ulrike Lunacek, namens de Verts/ALE-Fractie. – (DE) Mijnheer de Voorzitter, ik zou ervoor willen pleiten om het nieuwe voorstel te behouden, aangezien het duidelijk is dat de onderhandelingen in Honduras mislukt zijn. Er is geen gezamenlijk voorstel voor deze verkiezingen. Deze verkiezingen zijn onwettelijk, omdat de huidige president door een staatsgreep aan de macht is gekomen. Ik wil het Parlement daarom verzoeken in te stemmen met het voorstel van het Bureau om de verkiezingen te schrappen.

Alojz Peterle. – (SL) Ik pleit er heel erg voor om de agenda niet te wijzigen. Ik behoorde tot de delegatie van de Fractie van de Europese Volkspartij (Christen-democraten) en Europese Democraten die naar Honduras reisde en er de situatie zelf kon gadeslaan. Het is een verkeerd idee dat de verkiezingen van 29 november plaatsvinden omwille van de gebeurtenissen in juni. De verkiezingen zijn een halfjaar eerder uitgeschreven en houden geen specifiek verband met de latere politieke ontwikkelingen. Die ontwikkelingen konden ook de opkomst van nieuwe kandidaten niet beïnvloeden. Ik ben van mening dat de verkiezingen van 29 november een deel van de oplossing zijn, geen deel van het probleem. Alles wijst erop dat we onze agenda moeten behouden en dat we de democratische ontwikkeling van dat land in de toekomst moeten ondersteunen.

Agustín Díaz de Mera García Consuegra (PPE). – (ES) Mijnheer de Voorzitter, ik heb een punt van orde: ik heb mijn stemkaart niet bij me omdat er op dit moment geen stemming voorzien was. Daarom verzoek ik u nota te nemen van het feit dat ik wil stemmen voor handhaving van de agenda zoals deze is vastgesteld. Een apparaat kan mij in dit geval niet vervangen.

De Voorzitter. – Dames en heren, tegen iedereen die hetzelfde probleem heeft zou ik willen zeggen: dank u wel, maar neemt u alstublieft niet het woord. We kunnen de wensen van elk van u wel registreren, maar er kan geen rekening mee worden gehouden bij de stemming of de telling van de stemmen. Ze komen alleen in de notulen terecht, maar zonder dat ze van invloed zijn op de telling van de stemmen. Het spijt me, maar u moet uw stemkaart altijd bij u hebben, want er kan op elk moment gestemd worden.

(Het Parlement verwerpt het verzoek)

(De agenda wordt aldus vastgesteld)⁽¹⁾

(De vergadering wordt om 16.05 uur onderbroken en om 16.15 uur hervat)

VOORZITTER: JERZY BUZEK

Voorzitter

13. Conclusies van de Europese Raad van 29 en 30 oktober 2009 met inbegrip van het mandaat en de bevoegdheden van de voorzitter van de Europese Raad en de Hoge Vertegenwoordiger voor het EU-buitenlands- en

⁽¹⁾ Voor overige wijzigingen van de agenda: zie notulen.

veiligheidsbeleid/vice-voorzitter van de Commissie, en de structuur van de nieuwe Commissie (debat)

De Voorzitter. – Aan de orde is het verslag van de Europese Raad en de verklaring van de Commissie: Conclusies van de Europese Raad van 29 en 30 oktober 2009 met inbegrip van het mandaat en de bevoegdheden van de Voorzitter van de Europese Raad en de Hoge Vertegenwoordiger voor het EU-buitenlands- en veiligheidsbeleid/vice-voorzitter van de Commissie, en de structuur van de nieuwe Commissie.

Fredrik Reinfeldt, fungerend voorzitter van de Raad. – (EN) Mijnheer de Voorzitter, het is mij een genoegen om hier weer te zijn en verslag uit te brengen van de resultaten van wat een zeer gecompliceerde en uitdagende Europese Raad bleek te zijn.

Ik zal u uitleggen hoe de zaak er aan de vooravond van de Europese Raad voor stond. We hadden voortdurend contact met Praag en andere hoofdsteden. De vraag was hoe we het verzoek van Tsjechië inzake het Handvest van de grondrechten gingen oplossen. Hierover bestonden heel veel verschillende opvattingen en er werd door verschillende andere lidstaten gevraagd om diverse vrijstellingen en bijzondere overwegingen.

In contrast hiermee werd er een duidelijker boodschap afgegeven over de klimaatverandering – het andere hoofdonderwerp van de vergadering. De boodschap van een aantal lidstaten was dat ze niet bereid waren zich vast te leggen op getallen over de klimaatfinanciering, dat wil zeggen de financiering van inspanningen gericht op aanpassing en verlichting in ontwikkelingslanden.

Gezien deze omstandigheden ben ik tevreden met de uitkomst van de vergadering. Ik zal de hoogtepunten met u doornemen.

Met het oog op de naderende conferentie over klimaatverandering in Kopenhagen was de doelstelling van de Europese Raad om op het gebied van klimaatverandering voorop te blijven lopen. Laten we ons geen illusies maken. Het waren zowel lange als zware onderhandelingen, maar uiteindelijk hebben onze besprekingen ertoe geleid dat de Europese Raad de schatting van de Commissie onderschrijft dat tegen 2020 honderd miljard euro per jaar nodig is. Ook is er een schatting gemaakt dat het niveau van de internationale overheidssteun tegen datzelfde jaar ergens tussen de 22 en 50 miljard euro moet liggen.

Het jaar 2020 is maar tien jaar van ons verwijderd. We moeten eerder handelen en daarom heeft de Raad erop gewezen dat we daarnaast van 2010 tot 2012 een globale financiering van vijf miljard euro per jaar nodig hebben.

Het definitieve getal worden bepaald in het licht van de conferentie van Kopenhagen. De EU en de lidstaten zijn bereid om hun steentje bij te dragen, als andere belangrijke spelers vergelijkbare inspanningen doen. Ik ben heel blij dat we er tijdens deze Europese Raad in geslaagd zijn overeenstemming te bereiken over een krachtig mandaat inzake deze kwestie.

Ik ben enkele dagen geleden teruggekomen uit New Delhi, waar ik tijdens de Top EU-India besprekingen heb gevoerd met premier Singh, en eerder vorige week heb ik tijdens de Top EU-VS in Washington gesproken met president Obama.

Dankzij de tijdens de Europese Raad bereikte overeenkomst had de EU een zeer sterke onderhandelingspositie. Dankzij onze eensgezindheid beschikten wij over de geloofwaardigheid om anderen aan te moedigen. We konden blijk geven van onze betrokkenheid. We konden aangeven wat onze verwachtingen waren. En we konden wederom het voortouw nemen in een kwestie die alle burgers raakt.

De vergadering van vorige week ging ook over de economische en financiële situatie. Hoewel de wereldeconomie tekenen van verbetering toont, onderstreepte de Europese Raad dat er geen reden is om achterover te leunen. Volgend jaar lopen op één na alle lidstaten het risico het maximale begrotingstekort van 3 procent te overschrijden, en ons collectieve BBP is sinds begin 2008 4,7 procent gekrompen. Dit zijn twee krachtige redenen waarom we met steunmaatregelen moeten doorgaan totdat het herstel verzekerd is. Intussen moeten we het vertrouwen versterken en blijven werken aan onze exitstrategieën.

We hebben tijdens de Europese Raad aanzienlijke vooruitgang geboekt ten aanzien van de versterking van het financieel toezicht. We hebben brede overeenstemming bereikt inzake de oprichting van een Europees Comité voor systeemrisico's.

Het voorzitterschap gaat nu met dit Parlement praten over de voorstellen. We willen overeenstemming bereiken over een pakket voor een nieuwe toezichtstructuur. We willen absoluut voorkomen dat we nog eens zo'n financiële crisis moeten doormaken.

Als dat allemaal tot uitvoering is gebracht, moeten we ons richten op het veiligstellen van de werkgelegenheid. Meer dan vijf miljoen Europeanen zijn inmiddels hun baan kwijt en veel te veel andere mensen staat ditzelfde lot te wachten. Het is aan ons om deze trend om te buigen.

Toen ik 15 juli de prioriteiten van het Zweeds voorzitterschap aan u presenteerde, zei ik dat de EU sterker uit de crisis tevoorschijn moet komen. Ik vertelde u dat het aanpakken van de economische en financiële crisis een van onze belangrijkste taken was. Dat is nog steeds zo. Om deze reden buigen we ons tijdens de Europese Raad in december opnieuw over deze belangrijke kwesties.

Een andere belangrijke uitkomst van deze vergadering was de aanneming van de EU-strategie voor de Zwarte Zeeregio – een strategie gebaseerd op een initiatief van dit Parlement. Het is onze ambitie om ons met deze strategie te richten op de dringende milieu-uitdagingen in verband met de Zwarte Zee en een bijdrage te leveren aan het economische succes van de regio. Ik ben ervan overtuigd dat dit initiatief ook een positief effect zal hebben op andere delen van Europa, dat het regio's dichter bij elkaar zal brengen en dat het een positieve bijdrage zal leveren aan het concurrentievermogen van de EU als geheel.

We hebben ook gesproken over justitie en binnenlandse zaken. We verwelkomden de geboekte vooruitgang op het gebied van uitvoeringsmaatregelen inzake illegale migratie in het Middellandse Zeegebied en we hebben gevraagd om maatregelen op een aantal specifieke terreinen.

Ik weet dat u vanmiddag ook institutionele kwesties aan de orde wilt stellen. Die vormden natuurlijk een belangrijk onderdeel van de discussies.

Een van de hoofdpunten was te zorgen voor de snelle tenuitvoerlegging van het Verdrag van Lissabon. Dat is van cruciaal belang als we de uitdagingen die voor ons liggen samen het hoofd willen bieden.

Er hebben diverse en zeer gecompliceerde raadplegingen plaatsgevonden, maar uiteindelijk zijn we erin geslaagd goedkeuring te verkrijgen voor het verzoek van Tsjechië.

Toen deze overeenkomst er eenmaal lag, was president Václav Klaus bereid het Verdrag te tekenen, en – zoals u allen weet – dat heeft hij een week geleden eindelijk gedaan. De definitieve akte van bekrachtiging zal door Tsjechië bij de Italiaanse autoriteiten worden nedergelegd. Dit betekent dat het Verdrag van Lissabon op 1 december van kracht wordt. Ik weet dat de overgrote meerderheid van alle aanwezigen hier vandaag mijn tevredenheid en opluchting delen over het feit dat het einde van dit lange hoofdstuk van voorbereidingen voor institutionele hervorming nu in zicht is.

De Europese Raad heeft ook andere voorbereidingen van het Verdrag geëvalueerd. Er is overeenstemming bereikt over richtsnoeren voor de Europese dienst voor extern optreden en de Raad heeft de toekomstige Hoge Vertegenwoordiger uitgenodigd een voorstel in te dienen voor het opzetten en beheren van deze dienst.

Dan nu de kwestie van de namen. We moeten de functies die door het Verdrag van Lissabon zijn ontstaan, gaan vervullen. We moeten, samen met u, een nieuwe Commissie benoemen. Ik ben van plan op 19 november een vergadering van staatshoofden en regeringsleiders te beleggen om de voorzitter van de Europese Raad, de Hoge Vertegenwoordiger en de secretaris-generaal van de Raad voor te dragen.

Ik benadruk dat de voordracht van de Hoge Vertegenwoordiger zal moeten plaatsvinden voordat de nieuwe Commissie wordt benoemd en dat de voordracht zal moeten worden voorafgegaan door passend overleg met dit Parlement. Aangezien deze persoon, zoals u weet, ook vice-voorzitter van de volgende Commissie wordt, zal hij of zij ter goedkeuring ook worden onderworpen aan een stemming van het Parlement.

Ik ga niet speculeren over de vraag wie deze personen zullen zijn, maar ik wil er wel graag op wijzen dat het niet alleen om de namen gaat, maar ook om wat deze personen gaan doen en hoe ze dat gaan doen.

Tijdens de Europese Raad van vorige week zijn we erin geslaagd aanzienlijke vooruitgang te boeken op het gebied van niet één belangrijke kwestie maar verschillende kwesties die van groot belang zijn voor de toekomst van Europa en voor de toekomst van onze planeet.

Ik ben mijn collega's dankbaar voor hun constructieve houding tegenover de uitdagingen waar we met zijn allen voor staan. Niettemin weten u en ik dat er nog veel moet gebeuren. Ik kan u beloven dat er nu een aantal

drukke weken volgen. Ik zie uit naar voortzetting van onze nauwe samenwerking met dit Parlement op het gebied van veel van deze belangrijke kwesties.

De vergadering in Kopenhagen begint al over 25 dagen. De economische crisis is nog lang niet voorbij, maar we gaan met een stevig mandaat de onderhandelingen in. We zijn vastbesloten om te blijven samenwerken teneinde nieuwe bronnen van groei en werkgelegenheid aan te boren.

Ik ben dankbaar voor de voortdurende steun van dit Parlement. Ik zal graag op uw commentaar reageren.

José Manuel Barroso, *voorzitter van de Commissie*. – (EN) Mijnheer de Voorzitter, staat u mij toe de evaluatie van de Europese Raad van premier Reinfeldt aan te vullen. Ik wil graag op twee aspecten ingaan, één aangaande het beleid en één met betrekking tot institutionele kwesties.

Wat het beleid betreft: het voornaamste doel was de zeer belangrijke overeenkomst over de door ons te nemen maatregelen inzake de klimaatverandering. We weten allemaal dat dit lastige kwesties zijn. Als er zoveel op het spel staat, is de weg ernaartoe altijd zwaar. Eerlijk gezegd heeft de Europese Raad mijn aanvankelijke verwachtingen overtroffen. We hebben de goedkeuring verkregen van de getallen die de Commissie had voorgesteld, gebonden aan strenge voorwaarden.

De boodschap is duidelijk: de Europese Unie is klaar voor Kopenhagen en klaar om haar maatregel ter vermindering van de emissies te laten volgen door een krachtig aanbod voor klimaatfinanciering, precies zoals de Commissie in september voorstelde, zowel voor de langere termijn als voor de snelstartfinanciering.

Als we willen dat ontwikkelingslanden aan de onderhandelingstafel serieuze toezeggingen doen over reductie, moeten de ontwikkelde landen met geld over de brug komen. Onze schatting is dat ontwikkelingslanden tegen 2020 ongeveer een extra honderd miljard euro per jaar nodig hebben om de klimaatverandering het hoofd te kunnen bieden. De Europese Raad stond daar volledig achter, en dat geldt ook voor het vermoedelijke aandeel van de internationale overheidsfinanciering in dat getal en de afspraak dat de Europese Unie haar steentje bijdraagt.

Het is evenzeer duidelijk dat andere partners moeten aantonen dat ze even serieuze bedoelingen hebben. Ons beleid is er niet op gericht om de Europese Unie al het baanbrekende werk te laten verrichten in de vage hoop dat anderen volgen. Het gaat erom dat we onze invloed aanwenden om maximale resultaten te bereiken in termen van een mondiale inspanning ter reductie van de emissies.

Toen ik vorige week in Washington en New Delhi was, werd ik eraan herinnerd hoeveel deze twee partners het afgelopen jaar hebben bereikt. Hetzelfde geldt voor andere landen, zoals China. We blijven de belangrijke vereiste van gedeelde maar gedifferentieerde verantwoordelijkheid voor de klimaatverandering uiteraard respecteren. Zoals ik de laatste tijd al diverse keren gezegd heb, staan we hier evenwel met zijn allen voor, en wij in de Europese Unie zullen blijven aandringen op echte bijdragen van alle andere spelers. We moeten ons blijven richten op het einddoel – een ambitieuze, serieuze, controleerbare reductie van de emissies, die ervoor moet zorgen dat we onze doelstelling om de temperatuurstijging onder de twee graden Celsius te houden, halen.

Wat verwachten we dus van Kopenhagen? Het lijkt nu waarschijnlijk dat Kopenhagen niet zal leiden tot een overeenkomst over het volledige verdrag waarop wij hebben aangedrongen en zullen blijven aandringen. Maar dat is geen reden om tijdens deze onderhandelingen genoeg te nemen met minder dan een beslissende doorbraak. Het gaat uiteindelijk meer om de inhoud dan om de vorm. Ik ben van mening dat we moeten trachten te komen tot een volledig werkbaar overeenkomst, op basis van echte politieke verplichtingen, die snel van kracht wordt en waaraan alle grote spelers meedoen, zowel als het gaat om emissiereducties als om de financiering. En we moeten blijven strijden voor overeenstemming over een definitief verdrag – een bindend verdrag. Om dat voor elkaar te krijgen moeten we de resterende weken vóór Kopenhagen al onze krachten bundelen.

We hebben pas laten zien dat we, door middel van een besluitvaardig gemeenschappelijk optreden, overeenstemming kunnen bereiken over een Verdrag waarop we heel lang geen grip hadden. Dat was het andere belangrijke resultaat van de Europese Raad: het wegnemen van de laatste politieke hindernis voor de definitieve ratificatie van het Verdrag van Lissabon. We kunnen nu met vertrouwen vooruitkijken, omdat het Verdrag van Lissabon begin volgende maand van kracht wordt, zoals premier Reinfeldt zei. De Commissie is al bezig met de tenuitvoerlegging. De Commissie heeft vandaag als eerste concrete stap een raadpleging gelanceerd over het burgerinitiatief.

Ik heb grote waardering voor de vastberaden wijze waarop premier Reinfeldt dit schip de haven heeft weten binnen te loodsen. Het Zweeds voorzitterschap heeft buitengewoon goed werk verricht door definitieve consensus in de Europese Raad te bewerkstelligen. Maar nu moeten we ons inzetten om de overgang rond te krijgen. De nadruk ligt daarbij natuurlijk op de invulling van de nieuwe posten.

Het is niet aan mij om mijn mening te geven over de kandidaten voor het voorzitterschap van de Europese Raad maar, als voorzitter van de Commissie en met het oog op de institutionele kwesties, hoop ik ten eerste dat de staatshoofden en regeringsleiders de persoon zullen kiezen die in staat is de Europese Raad effectief te leiden – een voorzitter met een sterke Europese betrokkenheid die mettertijd kan zorgen voor consistentie bij het optreden van de Europese Raad, zowel intern, zodat in een langer tijdsbestek en niet alleen maar voor zes maanden prioriteiten kunnen worden gesteld, als extern, zodat we aangaande het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid samenhangende boodschappen kunnen afgeven aan onze internationale partners.

Ik heb het vaste voornemen met deze voorzitter van de Europese Raad samen te werken omdat dit partnerschap van groot belang is. We moeten op het niveau van staatshoofden en regeringsleiders werken aan het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid op basis waarvan de voorzitter van de Europese Raad de Europese Unie op dit niveau gaat vertegenwoordigen. We moeten ook alle communautaire bevoegdheden samenvoegen die de voorzitter van de Europese Commissie krachtens het Verdrag heeft om de Europese Unie te vertegenwoordigen – van economie tot handel, van uitbreiding tot ontwikkeling, van energie tot justitie. Ik zal me ervoor inzetten om dit partnerschap tot een succes te maken in het belang van een krachtige en doelmatige Europese Unie, zowel intern als mondiaal.

Dat geldt duidelijk ook voor de Hoge Vertegenwoordiger. Ik moet zeggen dat mijn belangstelling daar in het bijzonder naar uitgaat omdat deze Hoge Vertegenwoordiger ook een van de vice-voorzitters van de Europese Commissie wordt. Vanuit zuiver pragmatische overwegingen, omdat de voordracht van de vice-voorzitter/Hoge Vertegenwoordiger en de andere voorstellen van de lidstaten voor de Commissie mij in staat stellen over te gaan tot de fase waarin de laatste hand wordt gelegd aan het volgende College en waarin de portefeuilles worden verdeeld. Vanuit politieke overwegingen, omdat ik ervan overtuigd ben dat deze Hoge Vertegenwoordiger/vice-voorzitter, gesteund door een krachtige Europese dienst voor extern optreden waarin Europese expertise op het gebied van intergouvernementele diplomatie en onze communautaire bevoegdheden samenkomen, werkelijk tot een ingrijpende verbetering van de effectiviteit van onze externe optreden kan leiden.

Dit brengt me bij de Commissie als geheel. Ik wil een Commissie die bestaat uit bekwame en toegewijde Europeanen, een Commissie die bereid is haar initiatiefrecht volledig te benutten. Ik probeer er in mijn laatste besprekingen met lidstaten voor te zorgen dat dit het geval is. Ik heb lidstaten gevraagd met namen te komen, ook van vrouwen. Vervolgens is het aan mij de portefeuilles toe te kennen. Portefeuilles worden niet toegekend aan landen maar aan personen die zich willen inzetten voor ons Europees project.

Ik wil ook een Commissie met een krachtig democratisch mandaat. Daarom ben ik vastbesloten om de hoorzittingen in dit Parlement volledig in acht te nemen. De vertraging in verband met het Verdrag heeft ons allen voor een uitdaging gesteld. We mogen de komst van een nieuwe Commissie niet uitstellen, maar we mogen de hoorzittingen niet verkorten. Ik verheug me erop de aanpak van deze kwestie volgende week in de Conferentie van voorzitters te bespreken.

Het Verdrag van Lissabon stelt ons in staat beter tegemoet te komen aan de verwachtingen van de burgers – maar of we de kansen die het Verdrag ons biedt, ook benutten, is eerst en vooral een kwestie van politieke wil. Het Verdrag biedt ons de mogelijkheid op te treden maar we moeten wel bereid zijn gezamenlijk op te treden.

Dat brengt me terug bij het begin van onze middag. Het Europa dat hier vandaag wordt vertegenwoordigd – een Europa verenigd in vrijheid en solidariteit – was niet mogelijk geweest zonder de inzet en de toewijding van mensen die twintig jaar geleden bijzondere dingen voor elkaar kregen. We moeten deze vlam opnieuw aanwakken. We moeten denken in de geest van 1989. Als we dezelfde toewijding en inzet aan de dag leggen, weet ik zeker dat we zullen slagen.

Joseph Daul, namens de PPE-Fractie. – (FR) Mijnheer de Voorzitter, geachte collega's, het Verdrag van Lissabon is geratificeerd door de 27 lidstaten van Europa en legt ons een resultaatverplichting op.

Een resultaatverplichting ten aanzien van de instellingen, en met name ten aanzien van een snelle invulling van verantwoordelijke functies. Een resultaatverplichting ten aanzien van klimaatverandering en energie.

En ten slotte, maar beslist niet minder belangrijk, een resultaatverplichting ten aanzien van het economisch herstel.

Met de handtekening van de Tsjechische president is de ratificatieprocedure van het Verdrag van Lissabon eindelijk voltooid. Mijn dank gaat uit naar de heer Reinfeldt.

De Fractie van de Europese Volkspartij (Christen-democraten), die een behoorlijke stempel op dit verdrag heeft gedrukt, is uiteraard tevreden over deze ontwikkeling. Nu is echter de tijd aangebroken om het in het Europese openbare debat niet meer uitsluitend te hebben over de instellingen, die slechts een middel zijn om politieke ambities te verwezenlijken, maar ons te concentreren op die ambities zelf.

Daarom vraagt mijn fractie u, mijnheer Reinfeldt, het maximale te doen om zo spoedig mogelijk een akkoord te bereiken over de namen van de voorzitter van de Raad en de Hoge Vertegenwoordiger; en daarom vraagt mijn fractie u, mijnheer Barroso, zodra de lidstaten hun kandidaten hebben voorgedragen, hun bevoegdheden zo snel mogelijk te verdelen, voordat zij door het Europees Parlement worden ondervraagd in het kader van hoorzittingen waarvan ook wij willen dat deze zo grondig mogelijk worden uitgevoerd.

Ik hoef u niet te vertellen, mijnheer Reinfeldt en mijnheer Barroso, dat alleen de Brusselse microkosmos belangstelling heeft voor het debat over het profiel van de kandidaten.

Nogmaals, wat willen onze medeburgers? Zij willen dat we een oplossing zoeken voor hun problemen op het gebied van werkloosheid, kredieten en opleidingen. Zij willen dat de klimaatconferentie in Kopenhagen een leuke verrassing in petto heeft. En zij willen dat we ervoor zorgen dat de winter van 2009-2010 niet in het teken komt te staan van een tekort aan gas waardoor de helft van het continent in een onmogelijke situatie terechtkomt.

Daarom hebben wij, de Europese instellingen, op dit moment, en u al helemaal, mijnheer Reinfeldt, de plicht om de Europese trein op hoge snelheid te laten rijden in plaats van verder te gaan als boemeltrein!

Iedereen in deze vergadering weet hoe moeilijk die opdracht is, hoe moeilijk het voor u is om een goede balans te vinden tussen politieke richting, geografische herkomst, evenwichtige vertegenwoordiging en beschikbaarheid van personen. Maar het is uw taak om in de Raad zo snel mogelijk tot een akkoord te komen; zoals het de taak is van het Parlement en van de parlementaire fracties om zich op verantwoorde wijze en in overeenstemming met het algemene Europese belang uit te spreken over de genomen besluiten. Ik hoop dat ook dit een van de successen van het Zweedse voorzitterschap mag zijn, maar dan moeten we wel heel snel zijn.

Voorzitters, dames en heren, de tijd dringt voor de instellingen, maar ze dringt nog veel meer voor de klimaatverandering. We hebben nog slechts enkele weken te gaan tot de conferentie in Kopenhagen. Ik wil met name mijn lof uitspreken over de verantwoordelijke houding van de Europese Raad, die niet alleen opnieuw heeft bevestigd zijn inzet in de strijd tegen de opwarming van de aarde en de vermindering van de CO₂-uitstoot om te zetten in een gekwantificeerde en vastgestelde doelstelling, maar die ook van onze partners verwacht dat zij zich met evenveel overgave inzetten.

Het zou een slechte tactiek van Europa zijn om al voor Kopenhagen alle kaarten op tafel te leggen en het spel te laten bepalen door de Verenigde Staten, China, India en andere partners. De Verenigde Staten, China en India zijn momenteel wereldmachten die ook hun verantwoordelijkheden moeten nemen. Europa neemt zijn verantwoordelijkheden, maar Europa kan de planeet niet alleen redden. Een politiek akkoord zal in Kopenhagen niet volstaan. Wat telt zijn de gekwantificeerde verplichtingen van de landen.

Dames en heren, ik ben mijn rede begonnen met de resultaatverplichting. Deze verplichting betreft in de eerste plaats het herstel van de economie en de werkgelegenheid. Die twee aspecten zijn met elkaar verbonden. Zelfs als we tekenen zien die duiden op een beperkt herstel van de groei, is het van groot belang te weten of dit economisch herstel samengaat met werkgelegenheid, en of deze groei voortkomt uit een gezonde basis, en met name uit een markt die tegelijkertijd open, gereguleerd en niet-protectionistisch is.

Dit is wat de Europeanen werkelijk zorgen baart, en dit moet de eerste zorg zijn van Europa en zijn lidstaten. Dit gaat voor onze alledaagse, bestuurlijke zaken. We hebben het vandaag nog eens gehoord: twintig jaar geleden waren het mensen met wilskracht die erin slaagden de Muur te doen vallen. Ik vraag een vergelijkbare inspanning van u, mijnheer Reinfeldt, schud de staatshoofden en regeringsleiders wakker!

Hannes Swoboda, namens de S&D-Fractie. – (DE) Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de fungerend voorzitter van de Raad, mijnheer de voorzitter van de Commissie, wellicht is het een toeval – een gelukkig toeval – dat

dit debat direct na de toespraak van Václav Havel plaatsvindt, de man die ons heeft voorgelicht hoe belangrijk dit proces twintig jaar geleden was. Ik ben slechts een paar kilometer ten westen van het IJzeren Gordijn geboren en het had net zo goed aan de andere zijde kunnen zijn. Ik bevond me destijds in de sovjetbezettingszone en heb de Hongaarse vluchtelingen van 1956 gezien en de vluchtelingen van de Praagse Lente van 1968, zoals bijvoorbeeld mijn collega Libor Rouček. Ik zie in het Verdrag van Lissabon een aanvulling van dit proces dat Europa samenbrengt.

Het was waarschijnlijk niet de bedoeling van Václav Klaus om de ratificatie precies in de maand af te ronden waarin we de twintigste verjaardag van de val van de Berlijnse Muur vieren, maar het is een gelukkig toeval dat dit verdrag nu *de facto* geldigheid krijgt, ook al wordt het in juridisch opzicht later pas van kracht.

Nu moeten we beslissingen nemen over de benoemingen. Mijnheer de fungerend voorzitter van de Raad, ik benijd u niet om deze taak. Ik heb echter een verzoek of vraag aan u: bent u bereid om in de komende dagen in een gesprek met de regeringsleiders ervoor te zorgen dat we in dit Europa ook in zekere mate een geografisch evenwicht bereiken dat representatief is voor het nieuwe Europa? Bent u bereid er tevens voor te zorgen dat vrouwen wellicht ook beter vertegenwoordigd worden? Ik zeg dit niet alleen vanwege mevrouw Malmström en mevrouw Wallström, die hier aanwezig zijn. Kan Europa het zich vandaag de dag veroorloven om topposities te hebben – en ik richt me nu ook tot mijn eigen fractie – waarin zo weinig vrouwen vertegenwoordigd zijn? Is dit het beeld dat Europa vandaag de dag aan zijn bevolking laat zien? De Voorzitter van het Parlement heeft hier ook reeds op gewezen. Het is natuurlijk niet uw schuld als dit niet wordt gerealiseerd, maar ik verzoek u om er in ieder geval in de gesprekken op te wijzen dat we een betere geografische en met name ook een betere genderverdeling in Europa nodig hebben om te laten zien dat we de gehele Europese bevolking vertegenwoordigen.

U hebt over de Hoge Vertegenwoordiger gesproken. Bent u bereid, mijnheer Reinfeldt, om er ook voor te zorgen dat duidelijk vastgelegd is dat, als u een Hoge Vertegenwoordiger voordraagt, hij of zij pas volledig in functie is wanneer het Parlement de benoeming via ratificatie of een resolutie goedkeurt? Ik weet natuurlijk dat dit tijd kost, maar het moet duidelijk zijn dat de Hoge Vertegenwoordiger in deze gecombineerde rol als vice-voorzitter van de Commissie ook de goedkeuring van het Parlement nodig heeft. Wij zullen dit zeer nauwkeurig en gewetensvol moeten uitvoeren. Het moet duidelijk zijn dat dit bij uitstek het gebied is waarop wij onze taken waarnemen, en daarbij, mijnheer Barroso, denk ik dat we u kunnen beloven dat we deze hoorzittingen weliswaar correct en zorgvuldig zullen uitvoeren, maar er tevens naar zullen streven om zo snel mogelijk tot beslissingen te komen, aangezien de burgers van Europa eisen dat we werken en snel beslissingen nemen in plaats van maanden over personen te praten.

Het laatste punt dat ik wil noemen is de financiële crisis, die u reeds hebt genoemd, aangezien we ons hierover ook grote zorgen maken. U hebt terecht de werkloosheid genoemd, die ook weer verder zal stijgen. U hebt verder gezegd dat we de steunmaatregelen niet kunnen stopzetten, zolang de werkloosheid op dit niveau blijft. De burgers verwachten immers ook dat wij in dit nieuwe Europa een zo hoge werkloosheid als waarmee we nu worden geconfronteerd, niet accepteren.

Daarnaast is er het debat over de belasting op financiële transacties. Ik weet dat dit reeds vijf maal aan anderen is toegewezen, maar ook dit is een belangrijk debat om te laten zien dat we controle serieus nemen en niet omdat we nu de belastingdruk wensen op te voeren. We moeten echter duidelijk maken dat we alle instrumenten willen gebruiken die helpen om speculaties in te dammen en dat we met name ook de middelen hebben om die banken te helpen die desondanks in de problemen geraken, zodat een nieuwe crisis wordt voorkomen. In dit verband moeten we duidelijke signalen uitzenden.

Het hoofd van Goldman Sachs heeft onlangs gezegd – en laat dit langzaam tot u doordringen – dat hij slechts een bankier is die Gods werk verricht. Dit is een bijzonder cynische en wellicht godslasterlijke uitspraak, die evenwel de mentaliteit van deze mensen goed illustreert. Ze speculeren in de naam van God, nogal bot gezegd. Wij zouden niet willen beweren dat we Gods werk doen met onze financiële verordening, maar eerder mensenwerk met het doel om mensen op dit continent te beschermen tegen werkloosheid en speculatie, en dat is ook wat we moeten doen. Ik hoop dat u nog tijdens het Zweedse voorzitterschap enige signalen van deze strekking kan doen uitgaan.

Guy Verhofstadt, namens de ALDE-Fractie. – (FR) Mijnheer de Voorzitter, allereerst wil ik de heer Reinfeldt, en natuurlijk ook mevrouw Malmström, feliciteren met de ratificatie van het Verdrag van Lissabon. Ik wil onderstrepen dat we dit resultaat hebben te danken aan uw doorzettingsvermogen. Het is ons gelukt dankzij uw vermogen om tot een vergelijk te komen. Want er waren veel pessimisten, ook in deze vergadering, die dachten dat we op de Britse verkiezingen moesten wachten, of zelfs dat we de ratificatie van dit verdrag maar

helemaal uit ons hoofd moesten zetten. We hebben dit dus aan u te danken, en ik wil u namens ons allen bedanken voor de klus die u hebt geklaard. Hiermee is bijna tien jaar werk met succes bekroond.

Ik wil u eveneens bedanken voor het debat van vandaag, voor het feit dat u hebt toegestemd in een debat met de fractievoorzitters over de profielen van de Hoge Vertegenwoordiger en de voorzitter van de Raad, en over de structuur van de Commissie. Want dit zal het enige debat over deze kwestie zijn. Al het andere zal niet bepaald in openheid plaatsvinden. Dat moet gezegd worden! Er wordt veel over geschreven door de pers – en het is maar goed dat we via de pers nog een beetje op de hoogte blijven van wat er gebeurt – maar ik denk dat we in de toekomst moeten nadenken over de manier waarop we enige openheid kunnen aanbrengen in een procedure die zo enorm belangrijk is voor de Europese Unie.

Ik zal mijn mening geven over de diverse nominaties maar daarbij wil ik een iets andere volgorde aanhouden.

Ik wil beginnen, mijnheer Barroso, met de structuur van de Commissie, want dat is voor het Parlement het belangrijkste. Het is onze bevoegdheid, nou ja, het is uw bevoegdheid, maar het is samen met u dat we besluiten moeten nemen. Wij zijn het die hierover de controle uitoefenen, terwijl dat niet het geval is ten aanzien van de voorzitter van de Raad.

Wat we u vragen, is in uw voorstellen bij de verdeling van de bevoegdheden voor de eerste keer gebruik te maken van *clusters*. We stellen voor dat u in feite vier clusters, of groepen Commissieportefeuilles samenstelt: extern optreden, uiteraard; vervolgens innovatie, klimaatverandering en duurzaamheid; daarna alles wat te maken heeft met financiële en economische rechtspraak, en tot slot de interne zaken.

Dit is absoluut noodzakelijk. En waarom zouden we geen vicevoorzitters aanstellen die werkelijk de leiding, de verantwoordelijkheid, nemen over elk van deze groepen die voort lijken te vloeien uit het gezonde verstand binnen de Commissie? Het voordeel van deze organisatievorm is, dat het werk van de Commissie onder uw voorzitterschap nog verder verbetert. Anderzijds moeten vrouwen binnen de Commissie evenredig zijn vertegenwoordigd. Ik denk dat het voor u ook een aandachtspunt is functies te creëren die deze mogelijkheid bieden.

Wat het tweede punt betreft, mijnheer de Voorzitter, en daarmee doel ik op de post van Hoge Vertegenwoordiger. Daarvoor is het vooral van belang iemand te vinden die een samenhangend GBVB-beleid en een samenhangend communautair beleid wil voeren. Ook moet het iemand zijn die staat voor de rechten van de mens en die dat element in alles wat hij of zij doet laat meespelen. Tot slot hebben we iemand nodig die gelooft in een krachtige Europese dienst voor extern optreden. Dat zijn de drie belangrijkste eisen waaraan deze persoon moet voldoen. We hebben iemand nodig die werkelijk gelooft dat het GBVB-beleid en het communautaire beleid moeten worden geïntegreerd – en dat lijkt me vanzelfsprekend omdat deze persoon tevens vicevoorzitter van de Commissie wordt.

En dan kom ik vanzelf bij de derde nominatie, de nominatie waarover het meest wordt gesproken, die, laten we zeggen, het meest aantrekkelijk is: de functie van voorzitter van de Raad. Mijnheer Reinfeldt, mijn fractie wil hier drie adviezen over geven. Het zijn slechts adviezen, want het is aan de Raad om te besluiten. Maar gelukkig heeft het Parlement het recht zijn mening te geven en dat openlijk te doen.

Allereerst moet deze functie die van *chairman* zijn, en niet zozeer die van *president*, om deze twee Engelse begrippen maar te gebruiken. Verder moet het iemand zijn die gelooft in de Europese integratie. Om tot paus te worden gekozen, moet men immers katholiek zijn! Als we een voorzitter van de Raad kiezen, moet het dus iemand zijn die gelooft in de Europese integratie, en geen scepticus zoals soms het geval is...

Tot slot, om er zeker te zijn dat deze persoon werkelijk gelooft in de Europese integratie, moet hij of zij volledig achter de communautaire methode staan. Het is de communautaire methode die Europa vooruitbrengt, niet het gouvernementalisme! Gouvernementalisme is een idee van de grote landen, hoewel er gelukkig ook grote landen zijn die niet in deze intergouvernementele methode geloven. Het is de communautaire methode waar de voorzitter van de Raad zich sterk voor moet maken.

Nog één laatste opmerking tot besluit, mijnheer de Voorzitter. Ik vraag de heer Reinfeldt natuurlijk om binnen de Raad tot consensus te komen, en om de pro-Europese coalitie in dit Parlement terug te laten komen in de nominaties en de verdeling van de diverse functies. Wat wij dus willen, is weliswaar een compromis, maar wel een compromis dat tevens een afspiegeling vormt van de samenstelling van deze pro-Europese alliantie die Europa in dit Europese Parlement vooruitbrengt

Rebecca Harms, namens de Verts/ALE-Fractie. – (DE) Mijnheer de Voorzitter, mijnheer Reinfeldt, mijnheer Barroso, ik denk dat het juist de herinnering aan de historische gebeurtenissen van twintig jaar geleden is,

die het geharrewar over de uitvoering van de opties na de ratificatie van het Verdrag van Lissabon nu in een bedenkelijk daglicht stelt. De waardevolle woorden van Václav Havel en zijn ideeën over Europa passen op de een of andere manier niet goed bij de kleingeestige conflicten over personele bezetting die zich bij de laatste Raad op de achtergrond hebben voorgedaan.

Naar mijn mening ziet het er momenteel naar uit dat de opluchting over de ratificatie van het Verdrag van Lissabon na bijna tien jaar plaatsmaakt voor bezorgdheid over de vraag of alles zal worden gedwarsboemd binnen de regeringen van de lidstaten. Wat we eigenlijk zouden moeten willen, juist gezien ons luide applaus voor de toespraak van Václav Havel, wat we eigenlijk zouden moeten bereiken, is dat we het eens worden over de behoefte aan sterke mannen en vrouwen in de politieke topfuncties van de Europese Unie en dat individuele belangen en ook belangen van de lidstaten, die eigenlijk tegen sterkere integratie zijn, een stuk verder op de achtergrond zouden moeten treden.

Mijnheer Reinfeldt, ik kan u nog niet feliciteren, aangezien er vooralsnog geen overtuigend teken is van dergelijke sterke mannen en vrouwen in de top van de Europese politiek.

Ook kan ik mij helaas niet aansluiten bij de lof die meerdere sprekers hebben uitgesproken voor hetgeen we in de aanloop naar Kopenhagen hebben bereikt. Ik ben zojuist teruggekeerd van de laatste voorbereidingsconferentie van de Verenigde Naties in Barcelona, en zoals bevestigd tijdens de top hier in Brussel, gaan we met steeds geringere verwachtingen naar Kopenhagen.

Het is verkeerd dat de Europeanen zich nu op het standpunt hebben gesteld dat we in feite al het mogelijke reeds hebben gedaan en dat de anderen nu eerst aan de beurt zijn. Als we meten wat de Europeanen werkelijk reeds hebben bereikt in termen van een efficiënt klimaatbeleid, CO₂-emissies, daadwerkelijke resultaten, de reductiedoelstellingen die we hebben vastgelegd en de wettelijke maatregelen in ons klimaatpakket, zien we dat niets daarvan toereikend is om de tweegradendoelstelling te bereiken waar iedereen het continu over heeft. Dat is ook op internationaal niveau bekend.

Als de Europeanen nu ook beginnen met in twijfel te trekken of we werkelijk een juridisch bindend akkoord willen, wordt daarmee een proces in het kader van de Verenigde Naties in twijfel getrokken dat gedurende vele jaren door vele Europeanen is gesteund. Ik ben van mening dat u nog eens zou moeten nadenken over de verklaringen die u in Kopenhagen gaat afleggen. In mijn achterhoofd vrees ik namelijk het volgende: zeer regelmatig wordt in dit Parlement uitdrukkelijk gezegd dat duurzaamheidsstrategieën, hulpbronneninefficiëntie en klimaatbescherming de nieuwe paradigma's van het Europese economische en industriebeleid moeten zijn. Ook daarvoor kreeg Václav Havel veel applaus. Ik heb de indruk dat de Europeanen – hoe vaak ze dit ook benadrukken en hoe graag ze er ook voor applaudiseren – alle vertrouwen in deze toekomstgerichte banen verloren hebben tijdens de economische crisis en dat ze daarom juist in de economische crisis de kans verspelen om deze succesvolle strategieën, nieuwe banen en markten van de toekomst te creëren. Hier maak ik me ernstige zorgen over. De economische crisis is het slechtste argument om geen ambitieuze klimaatbeschermingsmaatregelen te treffen. Klimaatbescherming en economische ontwikkeling zijn eigenlijk de twee zijden van één medaille, maar dat is in geen enkel opzicht te merken aan de besluiten die binnen de Europese Raad worden genomen.

Timothy Kirkhope, namens de ECR-Fractie. – (EN) Mijnheer de Voorzitter, om te beginnen wil ik het Zweeds voorzitterschap feliciteren met de tijdens de recente top geboekte vooruitgang ten aanzien van de ontwikkeling van het standpunt van de Europese Unie over de klimaatverandering. De aanpak van de klimaatverandering is een van onze hoogste prioriteiten. Dit is zo'n kwestie waarbij we van de Europese Unie verwachten en verlangen dat deze het voortouw neemt. De evenwichtige en weloverwogen overeenkomst over de financiering van regelingen is zeer welkom en geeft de EU een sterke positie op weg naar Kopenhagen.

Maar ik moet wijzen op het debat dat de Europese agenda nu lijkt te overheersen: de benoeming van de voorzitter van de Europese Raad en de Hoge Vertegenwoordiger. We zouden eerst een duidelijke omschrijving van de werkingssfeer en de aard van deze functies moeten opstellen. Dan kunnen we vervolgens vaststellen welke kwaliteiten en ervaring voor die functies benodigd zijn. Het is natuurlijk logisch dat de Europese Raad uitnodigt tot de formele voordracht van personen en dat kandidaten, waaronder wellicht de heer Verhofstadt, gehoord worden voordat een besluit wordt genomen.

Maar in plaats daarvan onttaardt de discussie in een zielig debat tussen regeringsleiders die er alleen maar op uit lijken te zijn elkaar baantjes toe te spelen – het maakt daarbij niet uit of ze van kleine landen zijn of van grote, van noord, zuid, oost of west, van links of rechts – zonder zich af te vragen welke kandidaat het meest geschikt is om deze verantwoordelijkheden op zich te nemen.

Wat nog erger is: sommigen hebben zelfs geprobeerd de Europese Unie op te splitsen in twee klassen burgerschap door te zeggen dat alleen personen afkomstig uit lidstaten die deel uitmaken van de Schengenzone en de eurozone voor de functies in aanmerking zouden mogen komen. Ik vrees dat dit discriminatie is en dat is onaanvaardbaar. En dat op een historische dag waarop we alle oorlogsslachtoffers herdenken en in een week dat we de verschrikkingen van de Kristallnacht en de daaropvolgende tragische gebeurtenissen hebben herdacht en we de daden hebben gevierd van al diegenen die hebben bijgedragen aan de val van het communisme, in Polen, waar het allemaal begon, in Hongarije, in de Baltische staten, in landen verspreid in Oost- en Midden-Europa en uiteindelijk, natuurlijk, in Berlijn.

Het is goed om te strijden voor vrijheid en waarden voor iedereen, maar niet voor een paar vette baantjes voor de uitverkorenen.

Lothar Bisky, *namens de GUE/NGL-Fractie*. – (DE) Mijnheer de Voorzitter, het Verdrag van Lissabon is door alle 27 lidstaten geratificeerd. Velen vieren dit als een groot succes, maar mijn fractie niet. De redenen daarvoor heb ik reeds meerdere malen in het Parlement genoemd en dat wil ik nu niet opnieuw doen.

Het feit dat het Handvest van de grondrechten van de EU niet zal gelden voor de burgers van drie lidstaten roept bij mij helaas twijfel op over de grote vooruitgang op het gebied van de bescherming van de grondrechten door de EU. Ik zeg dit uitdrukkelijk ook als verwijzing naar de aanleiding van onze feestelijke zitting van vandaag en de toespraak van Václav Havel. Echter, juist omdat links in Europa een sociale, vreedzame en ecologisch duurzame Europese integratie wil, zullen we de grondslagen van het Verdrag voor dat doel blijven gebruiken. Dat hebben we tot nu toe gedaan en dat zullen we blijven doen.

In dit verband kan ik het alleen maar toejuichen dat het Europees Parlement nu meer rechten heeft. Ondanks al deze feestvreugde zou het verstandig zijn geweest als ook de staats- en regeringsleiders hun recente top hadden benut voor meer concreet beleid. De grootste uitdaging waarvoor de wereld staat, is de klimaatverandering. In de aanloop naar de wereldklimaatconferentie in Kopenhagen valt de Europese Unie helaas uit de leidende rol die zij zichzelf had toebedeeld. Ten eerste stemmen de inhoudelijke verplichtingen ten aanzien van reducties van de CO₂-emissies niet overeen met wat er werkelijk nodig is. Bovendien is het onacceptabel dat de EU-lidstaten heel duidelijk onder hun financiële verplichtingen uit willen komen en dat in een situatie die geen uitstel verdraagt.

Het gaat er niet om of Zweden binnenkort een groot wijnbouwgebied wordt, hoewel ik u dat gun. Het gaat heel concreet om overleven en overigens ook om vrede in onze wereld. Op dit moment reeds leiden klimaatveranderingen tot armoede en honger en worden miljoenen mensen erdoor gedwongen hun thuislanden te ontvluchten. Iedereen in dit Parlement heeft toch zeker al eens gesproken over wereldwijde uitdagingen die niet op nationaal niveau kunnen worden opgelost. Klimaatbescherming, vrede en de bestrijding van armoede zijn precies dat soort uitdagingen. Als de Europese Unie in dit verband niet op een consequente en voorbeeldige manier optreedt, zal zij op internationaal niveau aan acceptatie inboeten.

William (The Earl of) Dartmouth, *namens de EFD-Fractie*. – (EN) Mijnheer de Voorzitter, de nieuwe post van voorzitter van de Raad, waardoor iedereen nogal geobsedeerd lijkt te zijn, is een benoeming voor slechts twee en een half jaar, met zeer weinig gedefinieerde bevoegdheden. Iemand zou Tony Blair dus moeten vertellen dat het niet zo erg is als hij het niet wordt!

Na Lissabon is de echte Heilige Roomse keizer van de 21ste eeuw, – de Karel de Grote van onze tijd – wiens gezag veel verder reikt dan dat van de keizer ooit deed, natuurlijk de voorzitter van de Commissie, onze eigen señor Barroso. En ik zeg dit ondanks de opmerkingen van señor Barroso over partnerschap.

Maar het ligt heel anders voor de nieuwe Hoge Vertegenwoordiger. Er is een ruime begroting voor het openen van nieuwe diplomatieke missies, en ik moet erop wijzen dat de post van Hoge Vertegenwoordiger van de EU eveneens een bedreiging vormt voor de permanente zetels in de Veiligheidsraad namens het Verenigd Koninkrijk en Frankrijk, mijnheer Daul.

Maar het grote probleem waar de lidstaten van Europa mee te maken krijgen is niet te weinig diplomatieke missies maar te veel werklozen. De parlementsleden hier hebben de twintigste verjaardag van de val van de Berlijnse Muur gevierd, en terecht. Maar nu hebben we een nieuwe Berlijnse Muur. Niet aan de grenzen van staten, maar binnen staten. Deze muur staat tussen beroepspolitici van het politieke establishment en het volk.

Het is een beetje te laat om nu om transparantie te vragen, mijnheer Verhofstadt. Sommigen van ons zullen zich blijven uitspreken voor het volk en tegen deze instellingen die, zoals de EFD-Fractie al meerdere malen heeft gezegd en zal blijven herhalen, onvoldoende democratische legitimiteit hebben.

Hans-Peter Martin (NI). - (DE) Mijnheer de Voorzitter, de democratie heeft een revolutie nodig en het is nooit verkeerd, mijnheer Dartmouth, om zich voor transparantie uit te spreken, mijnheer Verhofstadt. Juist u, in het Zweedse voorzitterschap, zou een lichtend voorbeeld kunnen zijn en ons vertellen hoe het er feitelijk aan toe gaat bij die koehandel waarbij de topfuncties worden verdeeld en die het Europese project volstrekt onwaardig is, en ook – de heer Barroso zou hier het voorbeeld kunnen geven – bij de benoeming van de commissarissen. Duitsland en Oostenrijk geven in dit verband het verkeerde voorbeeld, maar anderen helaas ook.

In dit Parlement zitten veel gekwalificeerde mensen, maar zij hebben geen kans om toegelaten te worden tot topfuncties. Nu het Verdrag van Lissabon is aangenomen, roep ik u op om moedig te zijn en eerlijk te zeggen dat we veel meer duidelijke en transparante beslissingsstructuren voor de Commissie en de topfuncties nodig hebben. Met zo veel deskundigheid zou het toch mogelijk moeten zijn om in het Europees Parlement goede mensen te vinden in plaats ze uit allerlei provincies vandaan te halen.

Fredrik Reinfeldt, *fungerend voorzitter van de Raad.* – (EN) Mijnheer de Voorzitter, ik dank de geachte leden zeer voor hun vele waardevolle opmerkingen en vragen.

Zoals iemand al zei, heeft het even geduurd voordat de zevenentwintig lidstaten het Verdrag hebben geratificeerd. We hebben dit Verdrag al vele jaren besproken en ik ben altijd verbaasd dat mij dan gevraagd wordt hoe snel we kunnen stoppen met de naleving van die grondwet, omdat ik mijn werk op de Verdragen moet baseren. Daarin is bepaald dat de besluitvormingsorganen voor de voorzitter van de Raad worden gevormd door de premiers en staatshoofden van Europa. Dat is wat er daadwerkelijk in de Verdragen is gezet.

Daarbij komt nog dat het voor mij een duidelijk probleem is dat de meeste mensen die nu worden genoemd, premiers zijn van verschillende Europese landen. Het is nogal een gespannen situatie om jezelf te presenteren als kandidaat voor een functie die je misschien niet krijgt. Hierdoor geef je aan de bevolking aan dat je het land wilt verlaten en vervolgens kom je weer terug om te zeggen “Ik ben er nog!” Ik denk dat we moeten respecteren dat dit gaat meespelen als het op deze kwestie aankomt.

Over de Hoge Vertegenwoordiger zal er veel meer transparantie zijn, veel meer discussie, omdat deze deel zal uitmaken van de Commissie en onderdeel van een besluit is dat wordt genomen na hoorzittingen in het Parlement. Hoewel, om antwoord te geven op de vraag van de heer Swoboda, in het Verdrag dat op 1 december van kracht wordt duidelijk staat dat de Hoge Vertegenwoordiger rechtstreeks met zijn of haar nieuwe functie begint, maar deel moet uitmaken van de Commissie die door het Parlement wordt goedgekeurd.

Dit is natuurlijk gecompliceerd, maar om het nog maar eens duidelijk te zeggen, zoals ik ook de afgelopen keer al heb gezegd, het was nooit de bedoeling om het zo te doen als nu gebeurt. Dit had al geregeld moeten zijn vóór het Zweeds voorzitterschap. Het is een veel langer proces dan iemand kon voorzien.

Wat de kwestie van evenwicht betreft, die mij ook ter ore is gekomen: ik heb net vandaag de eerste consultatieronde met mijn zesentwintig collega's gehad. Het probleem is dat er enorm veel evenwicht gevonden moet worden voor slechts twee personen. U hebt de geografische herkomst en gelijkheid tussen man en vrouw genoemd, maar het belangrijkste evenwicht waar ik naar luister is het evenwicht tussen centrumlinks en centrumrechts. Er moet veel in evenwicht zijn, en ik zou meer posities willen hebben om te kunnen voldoen aan alle criteria die hier zijn genoemd. Het moge duidelijk zijn dat we heus proberen om een zo goed mogelijk evenwicht te vinden.

Zoals gezegd zal dit komende donderdag aan de orde komen op onze top tijdens een vroeg diner teneinde te voldoen aan al uw verzoeken om een zo spoedig mogelijk verlopend proces. Dat is wat we hebben geprobeerd. Er zijn opmerkingen gemaakt over wie dit besluit gaat nemen. Het duurt even voordat iedereen is geraadpleegd. We zijn nu met de EU-27 bijeen. Volledige raadpleging van mijn collega's duurt twee dagen. Dit is fantastisch, maar het kost tijd.

Wat het klimaat betreft, ben ik het met Rebecca Harms eens dat Europa niet genoeg doet. Ik wil u er ook aan herinneren dat we een situatie hebben voorzien waarin we onze inspanningen in Europa moeten verhogen met juridisch bindende doelstellingen, maar er is behoefte aan voorwaardelijkheid. Dit weerspiegelt de standpunten van veel van mijn collega's. Ze zijn vrij stellig dat, als we zelfs nog verder gaan in Europa, we ook vergelijkbare verplichtingen willen uit andere delen van de wereld.

Ik verwelkom besluiten uit landen of naties die verder zijn gegaan. Daarvan bestaan vele voorbeelden. Mijn land bijvoorbeeld, Zweden, heeft een nationale doelstelling van een reductie van 40 procent tot 2020, en dit geldt eveneens voor Duitsland.

We moeten meer doen – en wij zijn niet degenen die vragen om het besluit dat we in Kopenhagen moeten nemen, af te zwakken – maar er moet veel werk worden verzet om anderen in beweging te krijgen. Zoals ik al zei, ben ik net terug van mijn reizen naar India en de Verenigde Staten, en ik ga later deze maand naar China, en we hebben een leiderschapsovereenkomst nodig om een en ander in gang te zetten. Dat is het moeilijke aan deze kwestie. Het is een mondiale uitdaging in een wereld waar we niet het algemene leiderschap of de algemene besluitvorming hebben die we in de Europese Unie hebben. Het is daarom veel moeilijker om resultaten te bereiken, maar tegelijkertijd is het wel noodzakelijk.

De Europese Unie is, zoals u weet, slechts verantwoordelijk voor 13 procent van de wereldwijde emissies. We kunnen dit niet alleen oplossen, we hebben ook de inzet van anderen nodig, met name van de belangrijkste emissielanden en dat zijn nu juist de landen die hun hand lijken op te steken en lijken te zeggen dat ze buiten de overeenkomst gelaten willen worden. Dat is onmogelijk omdat we dan nooit de doelstelling van 2° C kunnen bereiken.

Tot slot willen we nu tijdens het Zweeds voorzitterschap het verbeterde toezicht op de financiële markt erdoor krijgen, dat nodig is om in de toekomst beter functionerende financiële markten te krijgen.

We zullen ook besprekingen starten, die zullen worden voortgezet tijdens het Spaans voorzitterschap, over het concurrentievermogen, over de manier waarop we beter functionerende arbeidsmarkten kunnen krijgen en over de manier waarop we uit de crisis kunnen komen op het moment dat er duidelijke tekenen van herstel zijn. Dit is dan ook een evenwicht tussen het leren van de problemen die we hebben ondervonden en het creëren van beter functionerende financiële markten, maar ook het voeren van discussies en het nemen van besluiten die nodig zijn voor een betere concurrentiepositie en beter functionerende arbeidsmarkten hier in Europa.

José Manuel Barroso, *voorzitter van de Commissie*. – (EN) Mijnheer de Voorzitter, ik wil kort reageren op enkele onderwerpen die rechtstreeks zijn aangesneden tijdens het debat.

Om te beginnen moeten we duidelijk zijn wat de klimaatverandering betreft. De Europese Unie heeft zich verbonden aan een bindend verdrag. We hebben ons verbonden aan het Protocol van Kyoto en hebben het geratificeerd. Al onze lidstaten hebben Kyoto geratificeerd en we zijn voorstander van een bindend verdrag voor de toekomst. Als er al iemand is die geen bindend verdrag wil, dan is dat niet de Europese Unie.

Maar de realiteit is dat sommige van onze belangrijkste partners er gewoon niet klaar voor zijn, dus zijn er twee mogelijkheden. De ene is te blijven vasthouden aan iets waarvan we weten dat het niet gaat werken, en de andere is om te proberen een zo vooruitstrevend en ambitieus mogelijk resultaat te behalen in Kopenhagen. Ik geloof dat dit nog steeds mogelijk is en daar zullen voor vechten. Teneinde tot de meest ambitieuze mogelijke overeenkomst te komen in Kopenhagen – in ieder geval voor de Europese Commissie, en ik ben er zeker van dat de staatshoofden en regeringsleiders het hiermee eens zijn – blijven we ons inzetten voor een bindend verdrag waarin duidelijke doelen worden gesteld voor de ontwikkelde landen en duidelijke acties voor de ontwikkelingslanden, inclusief snel groeiende, grote opkomende economieën die ook delen in de verantwoordelijkheid. We moeten ook financiering verstrekken aan de ontwikkelingslanden, met name de armste en minst ontwikkelde landen, omdat we heel goed weten dat zij zonder die steun niet in staat zijn om de benodigde aanpassings- en matigingsinspanningen te leveren.

(FR) Laten we voor wat betreft de institutionele kwestie volkomen eerlijk tegen onszelf zijn. We staan op dit moment aan de vooravond van de invoering van een nieuw systeem, dat veel van ons vraagt.

De meesten van ons hebben hard voor dit Verdrag moeten vechten. En ze hebben er ook lang voor moeten vechten, zeker negen jaar! Na Nice wilden we een ambitieuzer verdrag en nu moeten we dat in de praktijk brengen. Het is complex, want onze Unie is complex. Het is een Unie van lidstaten, een Unie van burgers.

Maar het belangrijkste is juist het respecteren van de verdragen. We zijn een rechtsgemeenschap, en zodra we onze verbintenis om het Verdrag volledig te respecteren niet meer nakomen, verzaken we onze plichten.

Daarom is het tijdens deze overgangsperiode – en wanneer het nieuwe verdrag wordt ingevoerd – essentieel dat de verdragen en de bevoegdheden van de verschillende instellingen worden gerespecteerd. De bevoegdheden van het Parlement, uiteraard, de bevoegdheden van de Raad én de bevoegdheden van de Commissie.

Ik behoor tot degenen die denken dat Europa niet vooruitkomt als de ene instelling haar bevoegdheden en autoriteit tegen de andere gebruikt. Ik denk dat een dergelijke handelwijze een vergissing is. Ik denk dat institutionele jaloezie een eigenschap is van middelmatige geesten. Ik denk juist dat we sterker worden als we elkaar versterken. Volgens mij is het in ons eigen belang dat we een sterk Europees Parlement hebben – en het Verdrag van Lissabon geeft dit Parlement meer bevoegdheden – maar ook dat we een Europese Raad met een langdurig, consistent en coherent leiderschap, en een sterke Commissie hebben.

Bovendien is het volgens de Verdragen, en ik citeer uit het Verdrag van Lissabon – want we praten er wel steeds over, maar we moeten het soms ook lezen –, artikel 17, de Commissie die “het algemeen belang van de Unie bevordert en daartoe passende initiatieven neemt. Zij ziet toe op de toepassing van zowel de Verdragen als de maatregelen die de instellingen krachtens deze Verdragen vaststellen.” Dat wil zeggen dat het de taak van de Commissie is te controleren of de Verdragen al dan niet zijn toegepast, en dat geldt ook voor deze overgangperiode. Dit is een bevoegdheid die door het Verdrag aan de Commissie wordt toegekend en die de Commissie uiteraard, voor zover dit onder haar verantwoordelijkheden valt, zal uitoefenen.

Dit gezegd zijnde, moeten we op basis van partnerschap werken aan het versterken van de Europese instellingen. Want wat gebeurt er als onze instellingen niet functioneren? Dan zullen de lidstaten – zeker bepaalde lidstaten – de neiging krijgen hun eigen besluiten te nemen buiten de instellingen om. Is dat wat we willen? Ik denk het niet. Wij willen dat de besluiten binnen het institutionele kader worden genomen, binnen het kader van een rechtsgemeenschap. En daarom wil ik u uiterst open en oprecht oproepen onze instellingen wederzijds te versterken.

We hebben vandaag het buitengewone pleidooi van Václav Havel gehoord. Het is inderdaad buitengewoon, maar zoals Jean Monnet al zei, zonder mensen is niets mogelijk, zonder instellingen is niets blijvend. We moeten nu zorgen voor sterke instellingen, en dat kan alleen maar in de geest van partnerschap. Dat is een van de redenen waarom ik u wil bedanken voor uw suggesties aangaande de organisatie en de structuur van de Commissie. Ik ben, net als u, zeer gehecht aan de communautaire methode en aan het Verdrag, dat voorziet in een heldere verdeling van verantwoordelijkheden. Op grond van het Verdrag valt de verantwoordelijkheid voor de organisatie van de Commissie toe aan de voorzitter en ik heb absoluut niet de intentie om daarvan af te zien.

Wanneer ik de Commissie presenteert, zal ik dat derhalve doen zoals alle bescheiden auteurs dat doen. Ik zal allen die mij hebben geadviseerd bedanken, maar ik zal zelf de volledige verantwoordelijkheid dragen voor het eindproduct. Vandaag heb ik goede en interessante suggesties gehoord, maar het allerbelangrijkste is dit: ieder moet zijn eigen verantwoordelijkheden nemen met respect voor de andere instellingen en, uiteraard, met de grootste eerbied voor het algemene Europese belang.

Íñigo Méndez de Vigo (PPE). - (ES) Mijnheer de Voorzitter, de voorzitter van de Europese Commissie heeft gezegd dat hij de heer Reinfeldt wilde feliciteren met het feit dat hij het schip in veilige haven heeft geloosd: het schip van het Verdrag van Lissabon.

Twee jaar geleden heb ik in dit Huis gezegd dat ik vreesde dat het Verdrag van Lissabon zou eindigen als de vis in *De oude man en de zee*, de novelle van Ernest Hemingway. Bij aankomst in de haven, na een lange strijd, blijkt van deze vis nog slechts het skelet te resteren. Welnu, ik constateer dat het Verdrag van Lissabon niet als een skelet de haven heeft bereikt, dat de essentiële elementen er niet zijn uitgehaald. Ik wil u daarvoor bedanken, mijnheer Reinfeldt, en dat geldt ook voor jou, Cecilia.

Ik moet ook zeggen dat wat u hebt gedaan, het zoeken naar een compromis met de president van Tsjechische Republiek, naar mijn mening goed is. Velen in dit Huis hebben zich gestoord aan het optreden van de president van Tsjechië, maar een Spaanse dichter heeft ooit geschreven: “Alles overziend, is alles niets geweest”; uiteindelijk is alleen belangrijk dat het Verdrag van Lissabon van kracht wordt en dat we nu nadenken over de tenuitvoerlegging van het Verdrag.

Mijnheer Barroso, ook ik ga u niet adviseren hoe u de Commissie moet samenstellen, onder andere uit respect voor de autonomie en de onafhankelijkheid van de voorzitter van de Commissie, die een ruime meerderheid van de stemmen achter zich heeft gekregen. Wanneer u uw college presenteert en bekendmaakt wie welke verantwoordelijkheid krijgt, zullen we u meedelen of we voor of tegen zijn, maar nu, vandaag, heeft u onze volledige steun.

En ik ga uiteraard ook geen advies geven aan de fungerend voorzitter van de Raad, maar ik wil u wel, als u mij toestaat, herinneren aan iets wat tijdens het werk aan het Grondwettelijk Verdrag is gebeurd. In de eerste conceptversie, waarin de figuur van voorzitter van de Raad in het leven werd geroepen, werd voorgesteld

om deze voorzitter van de Raad een premier te laten zijn die ten minste tweeënhalf jaar in functie moest zijn geweest (deze clausule noemden we overigens de “Bruton-clausule”, naar John Bruton, omdat John ons vertelde dat hij twee jaar en zeven maanden premier van Ierland was geweest en daarom voor de functie in aanmerking kwam, maar dit terzijde, mijnheer Reinfeldt). Later trokken we deze clausule weer in – zoals de heer Duff zich zal herinneren – en dat deden we omdat we ons in dit Parlement de volgende vraag stelden: wat heeft het DNA van een premier dat het DNA van andere stervelingen niet heeft? Waarom moet de voorzitter van de Raad een premier zijn?

Zoekt u de beste, mijnheer Reinfeldt, zoekt u de persoon die het best morele autoriteit vertegenwoordigt en die het best compromissen kan smeden in Europa. En daarvoor geven we u een wapen in handen, mijnheer Reinfeldt: het wapen is dat de keuze van deze voorzitter niet unaniem hoeft te zijn, maar dat een gekwalificeerde meerderheid volstaat.

Daarom: consensus ja, indien mogelijk. Als er geen consensus mogelijk is, gebruikt u dan de gekwalificeerde meerderheid om de beste voorzitter van de Raad te vinden.

VOORZITTER: GIANNI PITTELLA

Ondervoorzitter

Marita Ulvskog (S&D). – (SV) Mijnheer de Voorzitter, ik ben blij dat het Zweedse voorzitterschap is afgestapt van zijn ambitie om aan te sturen op een snelle overgang naar exitstrategieën, wat de hoge werkloosheid in Europa permanent zou dreigen te maken. Het baart me echter zorgen dat er steeds meer mensen waarschuwen dat de klimaattop in Kopenhagen niet het succes zal zijn waarop zovelen hadden gehoopt, en dat wordt weerspiegeld in veel van de interventies in dit debat en de vragen die aan de heer Reinfeldt zijn gesteld.

Dat pessimisme blijkt ook de conclusies van de recentste Raadsvergadering. De Raad bevestigt weliswaar dat de ontwikkelde wereld zijn uitstoot tegen 2050 met 80-95 procent moet reduceren, maar als we daarin willen slagen, zijn ambitieuze inspanningen nodig in de erg nabije toekomst, en om dat te verwezenlijken, moeten we de kwestie oplossen van de financiering van de inspanningen in de ontwikkelingslanden. Dat zijn die landen, die het minst hebben bijgedragen tot de klimaatverandering, die het hardst zullen worden getroffen door de gevolgen ervan en als we de kwestie van de financiering niet oplossen, zal er ook geen klimaatovereenkomst uit de bus komen.

Welke beloften doet de Raad nu? Zoals de heer Reinfeldt hier vandaag heeft gezegd, heeft de EU beloofd een redelijke bijdrage te leveren. Voor mij is dat een anticlimax. Had het besluit kunnen zijn dat de EU geen redelijke bijdrage zou leveren? Voor mij is dit alsof je een handschoen begint te breien en niet verder komt dan de duim. De Commissie heeft 5 à 7 miljard steun voorgesteld voor de eerste drie jaar. De Raad zegt daar nota van te nemen en ik vind het ontzettend moeilijk om dat als een verbintenis van enige waarde te zien.

Ik vind dat zorgwekkend. Natuurlijk zijn er problemen met de VS en China en met de ambities van andere landen, maar er zijn ook grote problemen met de houding en de eigen ambities van de EU. Dat zou recht kunnen worden gezet en als het de heer Reinfeldt had behaagd om hier te blijven, zou ik hem hebben willen vragen hoe het Zweedse voorzitterschap zich een sterker mandaat voor de Top van Kopenhagen denkt te verschaffen, want die top mag niet op niets uitdraaien.

Alexander Graf Lambsdorff (ALDE). – (DE) Mijnheer de Voorzitter, het Verdrag van Lissabon is gelukkig in werking getreden en daardoor krijgen wij meer democratie en een hoorzittingsprocedure voor de Hoge Vertegenwoordiger. Alle commissarissen komen naar het Parlement, zodat we eerst naar ze kunnen luisteren en ze vervolgens aan de tand kunnen voelen, en dat is ook terecht. De voorzitter van de Raad verschijnt echter niet voor een hoorzitting in het Parlement, noch wordt hij door dit Parlement of door welk nationaal parlement dan ook gecontroleerd.

In democratisch opzicht is deze constructie verkeerd. De voorzitter van de Raad kan niet de politieke president van Europa zijn, maar moet een eerlijke bemiddelaar zijn tussen de belangen van de lidstaten. Meer is niet mogelijk, en de minimale vereiste voor de benoeming van de voorzitter van de Raad is dat er binnen de Raad consensus over bestaat. Guy Verhofstadt heeft het reeds gezegd: als we een paus kiezen, nemen we een katholiek, als we de voorzitter van de Europese Raad kiezen, nemen we een Europeaan, met andere woorden iemand die in de Europese gedachte gelooft. Ik ben het daar absoluut mee eens. We hebben iemand nodig die het “Europees” terugbrengt in de Europese Raad.

Als dit debat, dat door de ALDE-Fractie is aangevraagd, vandaag niet had plaatsgevonden in het Parlement, hadden we alleen in de media of in de wandelgangen over dit onderwerp gediscussieerd. Ik ben van mening dat transparantie voor de komende benoemingen absoluut noodzakelijk is.

Tegen Fredrik Reinfeldt zou ik willen zeggen:

(EN) Het gaat niet alleen om het vinden van een evenwicht tussen centrum-links en centrum-rechts, maar om het vinden van een evenwicht tussen midden, links en rechts.

Yannick Jadot (Verts/ALE). - (FR) Mijnheer de Voorzitter, de klimaatverandering heeft nu al geleid tot 300 000 doden, en nietsdoen is, wat ons betreft, een misdaad tegen de menselijkheid.

We weten dat er haast is geboden, we weten dat er geen plan B is, en toch zijn de onderhandelingen vandaag vastgelopen. Het is erg gemakkelijk om te zeggen dat het de schuld van de Verenigde Staten is, maar wij zijn van mening dat Europa hiervoor ook voor een groot deel verantwoordelijk is.

Europa is helaas niet meer, zoals de minister-president beweert, de leider in de onderhandelingen over de klimaatverandering. Als we de huidige toezeggingen van Europa doortrekken voor de hele planeet, komt dat tussen nu en het einde van deze eeuw neer op een opwarming van de aarde van 4 graden. U hoort het goed: een opwarming van 4 graden! Dat is onacceptabel, en we kunnen ons, zoals ook voorzitter Barroso aangeeft, niet meer uitsluitend verschuilen achter de wetgevende aard van deze toezeggingen.

Onafhankelijke onderzoeken tonen vandaag aan dat Japan, Noorwegen en Zwitserland bereid zijn grotere inspanningen te leveren dan Europa. Voor wat betreft de landen met een opkomende economie, zoals China, Zuid-Afrika, Brazilië en Indonesië: ook zij doen binnenlandse toezeggingen die verder gaan dan hetgeen de wetenschappelijke gemeenschap van ze vraagt.

Als er één les te trekken valt uit de rede van de heer Havel, is dat wel dat we moeten leren bescheiden en realistisch te zijn. Laten we ophouden net te doen alsof er buiten Europa niets gebeurt, dat de wereld niet is veranderd sinds Kyoto en dat Europa binnen de internationale gemeenschap altijd ver voorop loopt. Door zijn weigering rekening te houden met de verzoeken van het Europees Parlement en met name van de Commissie voor milieubeheer, volksgezondheid en voedselveiligheid is de Raad verantwoordelijk voor een zeer ernstige zaak: het mislukken van de top in Kopenhagen.

Maar het is nog niet te laat. Europa kan zijn leidende rol weer oppakken door de doelstelling voor emissiereductie direct te verhogen tot 30 procent en door ten minste 30 miljard euro steun te geven aan de zuidelijke landen. Daarmee helpen we de zuidelijke landen op weg en dwingen we de Amerikanen tot een akkoord.

Konrad Szymański (ECR). - (PL) Mijnheer de Voorzitter, de conclusies van de Europese Raad van oktober zijn een goede basis om paal en perk te stellen aan de totaal onrealistische verwachtingen die op het gebied van de klimaatverandering ten aanzien van Europa worden gekoesterd.

Onze maatregelen op het gebied van klimaatverandering dienen afhankelijk te worden gesteld van de inspanningen die door China, Amerika, India en Brazilië worden gedaan. De bijdrage die wij voor de ontwikkeling van schone technologieën in ontwikkelingslanden betalen, mag onze eigen economie niet te gronde richten. Laten we niet vergeten dat juist economische groei ons de mogelijkheid biedt om de technologische veranderingen te financieren die van cruciaal belang zijn voor de bescherming van het milieu.

De verdeling van de bijdrage in de Europese Unie zelf mag niet leiden tot een situatie waarin landen die grote hoeveelheden steenkool gebruiken voor het opwekken van energie twee keer dienen te betalen voor dezelfde emissies: een eerste keer in het kader van het systeem voor de handel in emissierechten en een tweede keer in de vorm van steun voor de ontwikkeling van schone technologieën in de wereld. Wanneer we deze invalshoek niet in overweging nemen, verzwakken we de positie van Europa in dit debat.

Mario Borghezio (EFD). - (IT) Mijnheer de Voorzitter, waarde collega's, een paar dagen geleden heeft een arrest van het Hof van Straatsburg Italië een diepe wond geslagen, waarover de Europese Commissie zich veel te voorzichtig heeft uitgelaten. Het arrest verbiedt de Italiaanse staat namelijk kruisen op te hangen in klaslokalen. De kwestie heeft niet zozeer betrekking op een religieus beginsel, maar op het vrijheidsbeginsel. Hier is sprake van een ernstige schending van het subsidiariteitsbeginsel.

Welnu, als dit een indicatie is van wat komen gaat, dan moeten we vrezen voor de verdere ontwikkeling rond de goedkeuring van het Verdrag van Lissabon: weten we wel zeker dat dit gevaarlijke pad, waarbij we

een Europese wet hebben die de rechten van de lidstaten onderdrukt en met de voeten treedt, niet verder wordt gevolgd? Dat is een gevaar waartegen we ons moeten beschermen. De Commissie had veel steviger moeten reageren, niet in de laatste plaats vanwege de enorme protesten – vandaag is er een gezamenlijke bijeenkomst geweest van de verschillende hier vertegenwoordigde Italiaanse politieke partijen – die de diepe gevoelens van het Italiaanse volk hierover weergeven. Het is iets metapolitieks, metareligieus en cultureels, zoals een groot filosoof ons heeft geleerd met deze belangrijke woorden: “we kunnen niet zeggen dat we geen christenen zijn”.

De nominatiekwestie is zeer belangrijk. Als gevolg hiervan lezen we vandaag in de pers dat er geruchten zijn over bijeenkomsten; we weten niet eens of er een buitengewone vergadering in Brussel nodig zal zijn. Ik vraag me echter iets af: als ik kijk naar de namen die circuleren, bijvoorbeeld Jan Peter Balkenende, Davide Miliband en Herman van Rompuy, dan vraag ik me af of niemand heeft opgemerkt dat zij alle drie regelmatig vergaderingen bijwonen van de Bilderberg Groep en de Trilaterale Commissie? Ik denk dat wij bepaalde transparantiebeginselen moeten vastleggen, waar onze instellingen het zo vaak over hebben, en dat we deze mensen duidelijk moeten vragen of zij kandidaten zijn die hun landen en politieke partijen vertegenwoordigen, of dat zij geheime groeperingen vertegenwoordigen die achter gesloten deuren vergaderen en over de hoofden van de mensen heen besluiten nemen.

Francisco Sosa Wagner (NI). - (ES) Mijnheer de Voorzitter, nu de onrust over de goedkeuring van het Verdrag van Lissabon is weggeëbd, is het naar mijn oordeel tijd om na te denken over de vraag hoe we in de toekomst moeten omgaan met de nationalistische opvattingen die de Europese integratie zo vertragen. Mijn idee is dat deze verdragsacties niet gratis mogen zijn. Dit is het moment om nuchter na te denken over mogelijke maatregelen die we de komende dagen en jaren kunnen nemen.

Deze eenvoudige afgevaardigde wil dat de toekomstige voorzitter van de Raad iemand is, het liefst een vrouw, die overtuigd Europees federalist is, uit een van de eurolanden komt, uit de Schengen-ruimte afkomstig is, en die zich identificeert met en verbindt aan het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie.

14. Welkomstwoord

De Voorzitter. – Dames en heren ik wil u opmerkzaam maken op de aanwezigheid op de officiële tribune van een officiële delegatie van de Senaat van de Federatie van Maleisië, die ik van harte welkom heet. De delegatie wordt geleid door zijne Excellentie Wong Foon Meng, voorzitter van de Senaat.

Ik wil erop wijzen dat het Europees Parlement en het parlement van Maleisië geregelde en vruchtbare betrekkingen onderhouden. Maleisië heeft een bruisende samenleving en een bloeiende economie, en het speelt een vooraanstaande rol binnen de Associatie van Zuidoost-Aziatische landen (ASEAN). Het is mij en het gehele Huis dan ook een genoegen om onze vrienden en collega's van de Senaat opnieuw hier te verwelkomen: wij hopen dat uw bezoek erg productief zal zijn.

15. Conclusies van de Europese Raad van 29 en 30 oktober 2009 met inbegrip van het mandaat en de bevoegdheden van de voorzitter van de Europese Raad en de Hoge Vertegenwoordiger voor het EU-buitenlands en veiligheidsbeleid/vice-voorzitter van de Commissie, en de structuur van de nieuwe Commissie (voortzetting van het debat)

De Voorzitter. – Aan de orde is de voortzetting van het debat over het verslag van de Europese Raad en de verklaring van de Commissie: Conclusies van de Europese Raad van 29 en 30 oktober 2009 met inbegrip van het mandaat en de bevoegdheden van de Voorzitter van de Europese Raad en de Hoge Vertegenwoordiger voor het EU-buitenlands en veiligheidsbeleid/vice-voorzitter van de Commissie, en de structuur van de nieuwe Commissie.

Elmar Brok (PPE). - (DE) Mijnheer de Voorzitter, geachte commissie, mevrouw de fungerend voorzitter van de Raad, de toespraak van de heer Borghezio was kenmerkend voor het feit dat die eurosceptici de Raad van Europa en de Europese Unie niet uit elkaar kunnen houden. Het ging namelijk om een gerechtelijke uitspraak over het kruisbeeld van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens van de Raad van Europa. Het Handvest van de grondrechten van de EU voorziet daar niet in.

Ik ga echter verder met een paar opmerkingen over het debat van vandaag. Ik ben van mening dat het Zweedse voorzitterschap met veel tact en doelgericht het ratificatieproces tot een goed einde heeft gebracht, dat destijds immers nog door vier landen moest worden voltooid. Ik ben er ook zeer dankbaar voor dat dit reeds negen jaar durende proces op deze manier veilig is gesteld. Ik ben van mening dat we daarbij dan wel de kans moeten grijpen om dit nu ook in praktijk te brengen, aangezien in de praktijk de constitutionele werkelijkheid wordt bepaald. Derhalve moet duidelijk zijn dat de voorzitter van de Europese Raad alleen de legitimatie van de regeringsleiders heeft en dat in iedere constitutie iedere operationele voorzitter die niet van het Parlement afhankelijk is, rechtstreeks door de bevolking wordt gekozen. Dat moet ook voor de voorzitter van de Raad gelden. Alleen de voorzitter van de Commissie heeft de volledige legitimiteit.

Verder wil ik u erop wijzen, zoals de heer Barroso ook heeft gedaan, hoe belangrijk volgens Jean Monnet de instellingen zijn voor ons voortbestaan. Wat betreft de Hoge Vertegenwoordiger/vice-voorzitter van de Commissie moet het duidelijk zijn dat hij of zij beide functies uitsluitend als eenheid bekleedt. Deze functionaris kan niet op 1 december als Hoge Vertegenwoordiger worden benoemd en later als vice-voorzitter. De Hoge Vertegenwoordiger kan alleen in functie treden, en dit geldt ook voor de vice-voorzitter, als het Europees Parlement de benoeming heeft goedgekeurd. Op dit punt moeten geen misverstanden ontstaan, want anders komen we in juridische problemen.

Ook wil ik erop wijzen dat het Europees Parlement gebruik zal maken van zijn rechten met betrekking tot de Externe Dienst. Wij willen niet dat het Verdrag van Lissabon wordt gebruikt om Europa te "intergouvernementaliseren". Dat zou niet in de geest van het Verdrag zijn, en in dit verband speelt de Externe Dienst een doorslaggevende rol. Ik verzoek u om het standpunt van het Parlement over deze kwestie, waarmee u natuurlijk bekend bent, serieus te nemen en u niet vast te leggen op maatregelen die wij u vervolgens weer zouden afnemen, omdat wij daartoe de macht hebben.

Adrian Severin (S&D). – (EN) Mijnheer de Voorzitter, de inwerkingtreding van het Verdrag van Lissabon is inderdaad een historische gebeurtenis. We moeten deze gebeurtenis toejuichen. We moeten er blij mee zijn. We moeten onszelf feliciteren en we moeten zeker het Zweeds voorzitterschap feliciteren met het behalen van dit resultaat.

Maar een verdrag is niet genoeg. Zelfs het meest perfecte verdrag kan vele problemen niet als zodanig oplossen. Er zijn geïnspireerde en competente mensen nodig om het te versterken. Bij het Verdrag van Lissabon is dit nog belangrijker omdat dit Verdrag het resultaat is van eindeloze compromissen, lange discussies en lange debatten. Daarom is het onvermijdelijk dat het vele ambiguïteiten en gaten bevat.

Het is aan de toekomstige topbeleidsvormers om zaken te verduidelijken, om de regels nader af te stemmen, om de instellingen te vormen, om een juiste interpretatie te geven van alle bepalingen van het Verdrag en om de details van de functiebeschrijving te bepalen. Het komende mandaat en de komende wetgeving worden cruciaal voor de constructie van de toekomstige Europese Unie. Als we willen dat deze constructie duurzaam is, moet ze een synthese zijn van alle historische ervaringen, culturele gevoeligheden en politieke tradities van alle Europese regio's en alle Europese burgers.

Daarom hebben we het team nodig dat wordt gevormd door de belangrijkste drie functies van de Europese Unie – de voorzitter van de Raad, de voorzitter van de Commissie en de Hoge Vertegenwoordiger – om rekening te houden met alle politieke gevoeligheden, alle regio's en alle geopolitieke, culturele en geografische regio's van Europa. Ik denk dat dat zal lukken en dat het goed zal zijn voor de levensvatbaarheid van de constructie en effectiviteit van de instelling, maar ook voor de geloofwaardigheid van de Unie in de ogen van al onze burgers.

Anneli Jäätteenmäki (ALDE). – (FI) Mijnheer de Voorzitter, sta mij toe bij uitzondering de media te bedanken. Zonder vrije en waakzame media zouden de burgers totaal onwetend zijn over de verkiezing van EU-leiders. Maar gelukkig beschikken wij over de media, die ons berichten over gesprekken in de wandelgangen en de mogelijke en onmogelijke kandidaten voor zowel de post van president van de Europese Unie als die van Hoge Vertegenwoordiger. Ook in dit debat is in feite vrij weinig over namen gesproken en zijn er slechts enkele genoemd. Toch proberen wij anderen buiten de Europese Unie te wijzen op het belang van democratische verkiezingen.

Toen ik enige tijd geleden Turkije mocht bezoeken en wij daar spraken over de keuzen die wij moesten maken na de inwerkingtreding van het Verdrag van Lissabon, vroeg een lid van het Turkse parlement wanneer deze keuzen dan worden gemaakt. De delegatie van de Europese Unie antwoordde dat zij geen idee had wie de kandidaten waren en wanneer de keuze wordt gemaakt, aangezien alles achter gesloten deuren plaatsvindt. De Europese Unie moet nog veel verbeteren om in dergelijke zaken transparanter te werk te kunnen gaan.

Ashley Fox (ECR). – (EN) Mijnheer de Voorzitter, ik wil reageren op de informele discussies die, zoals we allemaal weten, de laatste Europese Raad hebben gedomineerd. Ik heb het hier natuurlijk over de keuze van de nieuwe voorzitter van de Raad en de rol die hij zal spelen.

Ik vind dat de voorzitter in dienst van de Raad moet fungeren, meer een voorzitter dan de hoogste functionaris. Het is dan ook van belang dat de voorzitter zowel een collegiaal iemand is als iemand waarin men vertrouwen stelt, en met dit in gedachten zou de slechtst mogelijke kandidaat op beide punten een zekere Tony Blair zijn. Ik deel de vrees van bondskanselier Merkel dat we in de komende vijf jaar naar Mr Flash moeten luisteren, terwijl hij met zijn gemotoriseerde colonne door de hele wereld trekt.

Ook de kwestie van vertrouwen is belangrijk en bij te veel gelegenheden is duidelijk geworden dat de heer Blair volledig onbetrouwbaar is. Hij is niet geschikt voor een openbaar ambt en ik verzoek de Raad dringend om hem niet te benoemen.

Bastiaan Belder (EFD). - Voorzitter, met veel belangstelling heb ik het document van het Zweedse voorzitterschap over de Externe Dienst gelezen. Mijn scepsis over dit project is er niet minder om geworden. Ik vind het in ieder geval verstandig dat het Zweedse voorzitterschap extra tijd heeft ingeruimd voor het zoeken van de juiste kandidaten voor de nieuwe posten. De Hoge Vertegenwoordiger moet namelijk een schaaap met vijf poten zijn, en daar zijn er niet veel van in Europa.

Ik maak me nog steeds grote zorgen, Voorzitter, over de gevolgen van deze nieuwe posten voor het interinstitutioneel evenwicht. Het kan niet anders of mijn collega's delen deze mening met mij. In tegenstelling tot hen ben ik wel tevreden dat de Externe Dienst buiten de gelederen van de Commissie blijft. Buitenlands beleid is een primaire taak van de lidstaten en als er dan toch geëuropeaniseerd wordt, zie ik liever het klimaat bij de Raad dan bij de Commissie. Dat is precies wat nu gebeurt, ondanks al onze goedbedoelde resoluties.

Philip Claey's (NI). - Voorzitter, het gemarchandeer over de aanstelling van de president van de Raad is bepaald niet verheffend. We maken nu bijvoorbeeld mee dat in België de kandidatuur van premier Herman van Rompuy wordt verdedigd met argumenten in de stijl van: hij is onopvallend, hij heeft relatief weinig vijanden en hij is goed in het vinden van compromissen. Wie een kunstmatig land als België kan regeren, kan dat ook in Europa, zo luidt de achterliggende redenering.

Welnu, niemand in Europa heeft er belang bij dat de Europese Unie evolueert tot een soort België in het groot. Herman van Rompuy is trouwens geen eerste minister die echt regéert. De Belgische constructie valt niet meer te regeren, en zo komt het dat de heer Van Rompuy eerder een soort conciërge van de status quo is, dat hij in feite louter de lopende zaken regelt.

We hebben geen kleurloze, smaakloze en geurloze figuur nodig die naar de pijpen van de Europese Commissie danst, maar een krachtige spreekbuis voor de lidstaten en voor de burgers, die jammer genoeg in het hele verhaal niet voorkomen.

Othmar Karas (PPE). - (DE) Mijnheer de Voorzitter, dames en heren, twintig jaar geleden hebben we op vreedzame wijze een einde gemaakt aan de opdeling van Europa in vrijheid enerzijds en dictatuur anderzijds. De Europese Unie is het politieke project dat de hereniging van ons continent mogelijk maakt. De Europese Unie is het politieke project dat zich ten doel stelt de zone van vrede, vrijheid, democratie en stabiliteit in Europa uit te breiden. Wij zijn verantwoordelijk voor de versterking van de op gedeelde waarden en de rechtsorde gebaseerde gemeenschap. We moeten al het mogelijke doen, ook in deze tijden, om ervoor te zorgen dat de vreugde over wat we reeds hebben bereikt ons de kracht en vastberadenheid geeft om te voorkomen dat er opnieuw muren worden opgericht en prikkeldraadversperringen worden aangelegd tussen de mensen, op ons continent en elders in de wereld.

Het Verdrag van Lissabon is de grootste vooruitgang op het gebied van de democratie sinds de eerste rechtstreekse verkiezingen van dertig jaar geleden en geeft de Europese Unie en haar instellingen de kans en de mogelijkheid om de woordvoerder van het continent te worden. Dan moeten we die kans echter wel benutten! We moeten de politieke wil hebben om het Verdrag van Lissabon om te zetten en uit te voeren. Echter, als we de politieke wil hebben, betekent dat ook dat we ermee op moeten houden steeds alleen naar de kleinste gemeenschappelijke deler te zoeken. Iedere *opt-out* verzwakt de Gemeenschap. We kunnen de crises pas een halt toeroepen, als de werkloosheid structureel daalt en er weer duurzame groei is zonder de miljardenpakketten aan steun die onze overheidstekorten zo dramatisch doen stijgen.

Mijn laatste opmerking is ook duidelijk: Europees denken betekent elkaar tegemoetkomen en naar de beste oplossingen zoeken. De debatten over benoemingen van de laatste dagen roepen bij mij de vrees op dat we

niet naar de beste, niet naar de Europese oplossingen zoeken, maar naar de eenvoudigste oplossingen voor de lidstaten en de politieke partijen. Dat is de verkeerde reactie op de ontwikkelingen van de laatste jaren en het Verdrag van Lissabon.

Juan Fernando López Aguilar (S&D). - (ES) Mijnheer de Voorzitter, ik wil twee opmerkingen maken, die elk betrekking hebben op een aspect van de conclusies van de Europese Raad vanuit het perspectief van het voorzitterschap van de Commissie burgerlijke vrijheden, justitie en binnenlandse zaken en dientengevolge vanuit het perspectief van de ruimte van vrijheid, rechtvaardigheid en veiligheid.

Het eerste aspect is immigratie: ik juich het toe dat immigratie een voorname rol heeft gekregen in de conclusies van de Raad, en ik hecht er belang aan dat het immigratiebeleid voor het eerst een gemeenschappelijk beleid wordt en dat dit beleid tijdens het Spaanse voorzitterschap aan een eerste evaluatie zal worden onderworpen, waarbij ook de rol van het Europees Parlement en de nationale parlementen zal worden betrokken. Maar tegelijkertijd betreur ik het dat er in verband met enkele aspecten van de immigratiestromen wel over solidariteit wordt gesproken, maar dat dit niet is ondergebracht in een bindende clausule met alle financiële consequenties van dien.

Het tweede aspect heeft te maken met de institutionele dimensie van de ruimte van vrijheid, rechtvaardigheid en veiligheid, want voor de activiteiten van het Parlement op dit gebied zal er een dimensie vóór en een dimensie na deze Europese Raad zijn. Eindelijk een gemeenschappelijk beleid, eindelijk beslist het Europees Parlement op dit gebied mee.

De Europese burgers hebben het recht om heel veel te verwachten van de conclusies van de Europese Raad van 10 december waarmee het Zweedse voorzitterschap wordt afgesloten, in zoverre dat daar de ruimte van vrijheid, rechtvaardigheid en veiligheid eindelijk als een groot gebied van echte Europese, echte humanitaire actie zal worden bekrachtigd, met inbegrip van de goedkeuring van het Stockholmprogramma, waaraan de Commissie burgerlijke vrijheden, justitie en binnenlandse zaken op doorslaggevende wijze bijdraagt met het verslag dat ze nog deze week zal aannemen.

Andrew Duff (ALDE). - (EN) Mijnheer de Voorzitter, het is fantastisch dat we nu het laatste hoofdstuk van de saga over het Verdrag kunnen afsluiten. Ik betreur het echter dat de prijs die we daarvoor moeten betalen, is dat het uiterst slechte precedent van het Britse protocol bij het Handvest is uitgebreid naar de Tsjechen.

In de pers wordt het protocol een *opt-out* bij het Handvest genoemd. Ik zou het voorzitterschap dankbaar zijn als zij ter afsluiting van het debat zou kunnen bevestigen dat dit verre van waar is en dat het Handvest nog steeds bindend is voor de Tsjechen en hun president in zijn kasteel.

Het protocol is belangrijk, omdat het beperkingen oplegt aan de praktijk van de rechtbanken om het Handvest in te zetten bij de binnenlandse rechtspraak, wat van geringer en ongeschikt belang is en uiteindelijk te verwaarlozen is.

Mirosław Piotrowski (ECR). - (PL) Mijnheer de Voorzitter, ondanks de vele hoogdravende verklaringen dat het Verdrag van Lissabon de werking van de Europese Unie zou verbeteren, blijkt nu dat het de doos van Pandora heeft geopend. De bepalingen van het Verdrag zijn niet nauwkeurig. Ze geven niet alleen aanleiding tot controverse, maar leiden nu al tot onenigheid tussen de leiders van de Europese Unie.

Het Verdrag bepaalt niet wat de prerogatieven van de toekomstige voorzitter van de Europese Raad zijn. De tekst voorziet evenmin in een democratische procedure voor de verkiezing van de persoon die deze functie bekleedt. De werkelijke status van de voorzitter zal afhangen van zijn persoonlijke overtuigingskracht en van de functie die hij voordien heeft vervuld. Het is ook moeilijk te voorspellen of het klassieke model van nationale voorzitterschappen, die de toon van het EU-beleid aangeven, zal worden gehandhaafd. Wat de EU-minister van Buitenlandse Zaken betreft, is de situatie vergelijkbaar.

Het merendeel van de burgers van Europa verwacht een antwoord op de vraag of wij van plan zijn een sterke Europese federale staat te creëren ten koste van de soevereiniteit van de landen en vraagt zich ook af of de machtige voorzitter van de Europese Raad in de toekomst niet zal willen teruggrijpen op de antidemocratische tradities van het Europa van de twintigste eeuw.

Mario Mauro (PPE). - (IT) Mijnheer de Voorzitter, waarde collega's, veel dank ook aan het Zweedse voorzitterschap voor de belangrijke resultaten die in dit halfjaar zijn behaald. Tegelijkertijd – en ik richt me nu op het Zweedse voorzitterschap – wil ik u graag een cadeautje aanbieden, namelijk dit blanco vel, dat u de komende dagen kunt gebruiken als buitengewoon instrument voor het oplossen van de problemen

rondom het vaststellen van de kandidaten voor de functie van Voorzitter van de Europese Raad en voor de Hoge Vertegenwoordiger voor het gemeenschappelijk buitenlands beleid van de Unie.

Als u de staatshoofden en regeringsleiders nu overtuigt om op dit velletje niet de namen te schrijven die in de kranten en op de televisie circuleren, maar het idee dat zij hebben van het buitenlands beleid van de Unie, dan zullen we een enorme stap vooruit hebben gezet. Want als zij ons kunnen uitleggen of zij denken aan, bijvoorbeeld, meer coördinatie, of aan een werkelijk buitenlands beleid, dan wordt het gemakkelijker een naam en een gezicht te plaatsen bij de persoon die ons zal moeten vertegenwoordigen in de rest van de wereld. Dat is de echte transparantie die wij nodig hebben: weten wat onze ideeën zijn over Europa en over het buitenlands beleid van de Unie, begrijpen waar we het meest aan hechten.

Het is dan ook van groot belang dat de gekozen personen de geest en de waarden van Europa belichamen. Het moet iemand zijn die ervoor kan zorgen dat Europa een hoofdrol speelt in internationale betrekkingen, iemand die, om daadkrachtig te kunnen optreden, de idealen van de oprichters opnieuw bevestigt, het enige werkelijk bindende en dus invloedrijke element van de Unie op het wereldtoneel. De Europese Unie is geen monolithisch blok, maar het product van daden van mannen en vrouwen en moet daarom met de tijd meegaan om te kunnen overleven. Kortom, Europa moet opnieuw beginnen, op basis van de waarden waarop het is opgericht, de goede resultaten die we tot dusverre hebben behaald en, geloof u me, een gezonde dosis realisme.

David-Maria Sassoli (S&D). - (IT) Mijnheer de Voorzitter, waarde collega's, ook ik wil graag het Zweedse voorzitterschap bedanken voor zijn inspanningen en voor het scheppen van de voorwaarden voor de laatste ratificatie van het Verdrag van Lissabon. Het nieuwe Verdrag is hard nodig, omdat het ons de mogelijkheid biedt sterker te worden, bevoegdheden uit te breiden, zoals die van dit Parlement, en twee nieuwe figuren biedt, die politieke en institutionele eenheid kunnen uitdragen. We hopen dan ook dat de Raad de verzoeken van de grote Europese politieke families met wijsheid zal interpreteren, zodat op de volgende vergadering een gezaghebbend en breed gesteund besluit kan worden genomen over de benoeming van de personen die verzocht zijn de nieuwe institutionele posten waarin het verdrag voorziet te bekleden.

Wat hebben wij nodig? We hebben een Voorzitter van de Raad nodig die in staat is om voor samenhang en continuïteit te zorgen. We hebben een Hoge Vertegenwoordiger nodig die Europa, op grond van zijn of haar ervaring en autoriteit, een leidende rol geeft in deze multipolaire wereld en zich tegelijkertijd als verbindingspersoon opstelt tussen de intergouvernementele en de communautaire dimensies van de Unie. Verder hebben wij een college van commissarissen nodig dat sterk, eendrachtig en evenwichtig is op politiek, geografisch en gendergebied. Het is van grote betekenis dat dit twintig jaar na de val van de Berlijnse muur gebeurt, de muur die Europa heeft verdeeld. Dit alles kan ons nieuwe hoop geven op een sterk en verenigd Europa, een Europa waarin solidariteit en gerechtigheid bovenaan blijven staan.

Louis Michel (ALDE). - (FR) Mijnheer de Voorzitter, mevrouw de fungerend voorzitter van de Raad, geachte collega's, allereerst wil ik mijn dank en mijn gelukwensen aanbieden aan het Zweedse voorzitterschap voor het voortreffelijke werk dat is verzet.

Ik wil echter van deze interventie gebruikmaken om me via een tussenpersoon te richten tot voorzitter Barroso. Mevrouw Malmström zal hem ongetwijfeld op de hoogte stellen van de opmerkingen die ik heb, naar aanleiding overigens van zijn interventie in antwoord op de heer Verhofstadt.

We willen allemaal een effectieve en geloofwaardige Commissie, die volop gebruikmaakt van haar initiatiefrecht en niet bang is om de communautaire methode toe te passen. Als we echter een dergelijke Commissie willen – en ik heb begrepen dat dit ook de wens is van de heer Barroso – denk ik dat haar werkzaamheden moeten worden georganiseerd rond bevoegdheden die zijn ondergebracht in vier of vijf pijlers, waarbij elke pijler valt onder de politieke verantwoordelijkheid van een vicevoorzitter die het gezag en de mogelijkheden – en natuurlijk ook de bevoegdheid – heeft om te zorgen voor een consistent beleid binnen zijn of haar pijler.

De huidige versnippering van de bevoegdheden van de Commissie – en ik kan daarover meepraten want ik ben tenslotte vijf jaar commissaris geweest – ondermijnt de communautaire methode, belemmert het initiatiefrecht en benadeelt uw instelling. Zegt u dat maar namens mij tegen de heer Barroso.

Het is begrijpelijk dat het moeilijk was de bestaande bevoegdhedenstructuur met soms merkwaardige, zo niet opportunistische regelingen uit het verleden meteen te reorganiseren, maar ik zou het niet begrijpen als de huidige voorzitter er niet in slaagt de orde aan te brengen die bij de nieuwe ambitie voor deze instelling past.

Michel Barnier (PPE). - (FR) Mijnheer de Voorzitter, het is aan de vasthoudendheid van het Zweedse voorzitterschap – dat ik daarvoor erkentelijk ben – te danken dat we het Verdrag van Lissabon hebben. Maar een dergelijk verdrag is geen project, maar een instrument, een “toolbox” ten dienste van het Europees project. Het is daarom aan de mannen en vrouwen van de instellingen – van de Commissie, haar voorzitter, de Raad – en aan ons hier om deze instrumenten in de toekomst goed te gebruiken, na deze overgangsperiode die erg lang, te lang, geduurd heeft.

Want we zijn nu beter toegerust om drie uitdagingen aan te gaan. De inzet daarvan, beste collega's, is niet alleen de geloofwaardigheid van de Europese Unie, maar ook, in de woorden van de heer Havel, haar soevereiniteit.

De eerste uitdaging vormt de crisis, waar we niet uit moeten komen – niet uit mógen komen – zoals we erin gegaan zijn, alsof er niets gebeurd is. Er vallen in het bijzonder lessen te trekken uit onze dialoog met de Verenigde Staten, wat betreft governance, solidariteit, transparantie en regulering van de wereldeconomie; en voor ons als Europeanen zijn er lessen te trekken ten aanzien van de redding – ik gebruik dat woord bewust – de consolidatie van de interne markt, in de “verzoening van markt en samenleving” – om een woord te gebruiken dat ik heb overgenomen van Mario Monti, aan wie voorzitter Barroso overigens een taak op dit gebied heeft toebedeeld.

De tweede uitdaging ligt op het terrein van de groene groei. We hebben in Kyoto het voortouw hierin genomen, dankzij de Europese Commissie. We moeten deze positie behouden en er natuurlijk over waken dat onze partners, andere grote landen, de grote regio's, een overeenkomstige bijdrage gaan leveren.

En de derde uitdaging is, dat we ervoor moeten zorgen dat we aan tafel, niet “achter de tafel” maar “aan tafel”, komen te zitten tussen de mensen die beslissen over de wereldorde – of wanorde – in de komende twintig jaar. Dat is niet eenvoudig met 27 landen, maar het is wel van vitaal belang, tenzij we ons erbij neerleggen – en persoonlijk leg ik me daar niet bij neer – een rol als onderaannemer te vervullen of onder de invloed te staan van de andere landen.

Daarom stellen we een groot vertrouwen in het werk van de Hoge Vertegenwoordiger, die een waarlijk gemeenschappelijke diplomatieke en strategische cultuur tot stand zal moeten gaan brengen. Mijnheer de Voorzitter, mevrouw de fungerend voorzitter van de Raad, hoe eerder we klaar zijn, hoe beter het is voor de Europese burger. Daarom wachten we ongeduldig, en vol vertrouwen, de besluiten af die u gaat nemen.

Kinga Göncz (S&D). – (HU) Ik wil het bij wijze van uitzondering niet over het Verdrag van Lissabon hebben. Liever wil ik over het economische, financiële en sociale hoofdstuk van de conclusies van de Europese Raad zeggen dat we aan de ene kant verheugd zijn te zien dat de signalen van financiële stabilisering ook in dit document terugkomen. Wij zien dit zelf ook zo, maar tegelijkertijd is het ook duidelijk dat de reserves van de mensen in Europa op beginnen te raken.

Bedrijven hebben moeite om aan financiële hulp en leningen van de bank te komen en de werkloosheid stijgt. Ook dit wordt in het document genoemd, en ik vind het belangrijk te benadrukken dat economische groei niet duurzaam kan zijn en dat we niet kunnen zeggen dat Europa sterker uit de crisis kan komen, totdat we zonder meer kunnen garanderen dat het huidige niveau van sociale cohesie gehandhaafd blijft of zelfs versterkt wordt en totdat we de werkgelegenheid kunnen laten toenemen en sociale uitsluiting kunnen voorkomen.

Met de coördinatiemethoden van het sociale beleid, de open coördinatie, hebben we een niet al te sterk instrument in handen. We moeten de coördinatiemethoden dan ook verbeteren en daarvoor hebben we effectievere instrumenten nodig. Sociale cohesie en de verdiensten van een sociaal Europa zijn de factoren die de mensen het belangrijkste vinden. Het is onze gemeenschappelijke verantwoordelijkheid om dat te benadrukken.

Lena Ek (ALDE). – (SV) Mijnheer de Voorzitter, politiek en psychologie gaan hand in hand en momenteel zijn er velen die proberen de verwachtingen in de aanloop naar de Kyoto-onderhandelingen over enkele weken in Kopenhagen te temperen. Toen we over de klimaatdoelstellingen onderhandelden gebeurde net hetzelfde. Tegen de tijd dat we het definitieve besluit kregen, waren de klimaatdoelstellingen die we voorstelden en waar we ons in dit Parlement voor inzetten, niet één maar wel tien keer doodverklaard en begraven.

Met het klimaatpakket is het precies hetzelfde. Het is doodverklaard en begraven door degenen die eigenlijk tegen de klimaatdoelstellingen zijn. Daarom wil ik het Zweedse voorzitterschap oproepen om door te gaan met zijn goede onderhandelingswerkzaamheden en zijn constructieve lijn, want als we ons niet ten doel

stellen om in Kopenhagen een bindende overeenkomst tot stand te brengen, zullen we daar niet in slagen. De doelstelling om de opwarming onder de twee graden Celsius te houden is echter ontzettend belangrijk en daarom moeten we nu met volle kracht vooruit. Seneca stelde al vast dat de mensheid in twee groepen kan worden verdeeld: degenen die het voortouw nemen en iets doen, en degenen die volgen en kritiek uiten..

Marietta Giannakou (PPE). – (EL) Mijnheer de Voorzitter, ik weet precies wat het voorzitterschap over de economische crisis heeft gezegd, maar het is duidelijk dat op één land na geen enkel land kan voldoen aan het Stabiliteitspact. Bovendien moet de economische crisis niet uiteindelijk een crisis van waarden en principes worden.

Het voorzitterschap heeft wat betreft de klimaatverandering precies het juiste gedaan. Als het verandering teweeg wil brengen, moet het echter niet alleen de ontwikkelingslanden overtuigen, maar ook de Verenigde Staten. Het moet in Kopenhagen met een echt initiatief komen.

We zijn tevreden over het derde punt, het Verdrag van Lissabon. Negen jaar na de crisis met het Verdrag van Nice en de mislukte zoektocht naar een oplossing voor de institutionele kwestie hebben we nu een verdrag voor ons waarop verschillende partijen vóór de ondertekening hebben aangedrongen. Niet alleen de instelling en het Verdrag zijn van belang. Minstens zo belangrijk zijn de mensen die het moeten uitvoeren, en in die zin is ook het voorzitterschap er op het niveau van de Europese Commissie verantwoordelijk voor dat de verantwoordelijken – met name de minister van Buitenlandse Zaken – alle belangen van een goed georganiseerde Unie naar voren brengen.

Op het niveau van de Raad, en dan met name de kwestie van de voorzitter van de Raad, is dit echter een kwestie die velen van ons niet konden accepteren. Als lid van de Europese Conventie weet ik persoonlijk dat velen onder ons liever hadden gehad dat de voorzitter van de Commissie voorzitter van de Raad was geworden. Dit is in het verleden ook gebeurd, omdat de voorzitter van de Commissie in wezen de taak heeft met de Raad af te stemmen en ontwrichtende conflicten te vermijden.

Ik ga ervan uit dat het voorzitterschap van de Europese Commissie en vooral ook het voorzitterschap van de Raad de lidstaten de nodige aanbevelingen zullen doen zodat de werkwijze van beide instellingen niet verschilt van de *modus operandi* van de Gemeenschap en van het bloeiende verleden van Europa, dat ons zoveel jaren welvaart heeft gebracht.

Ramón Jáuregui Atondo (S&D). – (ES) Mijnheer de Voorzitter, ik denk dat het akkoord over het Tsjechische probleem als oplossing voldoende was; het was geen perfecte oplossing, maar het was de beste oplossing voor een ernstig probleem.

Ik denk dat 2010 een fantastisch jaar kan worden voor Europa. We krijgen een nieuw college van commissarissen, een nieuwe organisatie van de Europese Unie, een nieuwe juridische status: de Europese Unie wordt nu één entiteit, “de Europese Unie”, met haar eigen rechtspersoonlijkheid, en niet meer alleen een optelsom van naties. Nu hebben we, zoals al is opgemerkt, de mogelijkheid om dingen te doen, en we moeten ook de wil hebben om dingen te doen. Naar mijn mening moet Europa het antwoord zijn op al die vreselijke nationalistische stromingen, die de vooruitgang tegenhouden.

We moeten bedenken hoe ver de Europese Unie tien jaar geleden met de euro zou zijn gekomen als we de franc, de mark, de peseta niet zouden hebben opgegeven. Iets van die Europese geest moet opnieuw tot stand gebracht worden, zoals de heer Barroso heeft gezegd.

Ik wil twee dingen zeggen die ik belangrijk vind. Het eerste is dat we vaart moeten maken: het college van commissarissen moet in december in Straatsburg het groene licht krijgen. Ik denk dat het heel belangrijk is dat het komende voorzitterschap, dat in januari aantreedt, meteen deze nieuwe weg kan inslaan, met een nieuw college van commissarissen, dat al in december het groene licht heeft gekregen.

En in de tweede plaats wil ik wijzen op de bestaansreden van de Europese Unie, op wat de Europese Unie wil bereiken. In de belangrijkste fora van de wereld worden de belangrijkste besluiten genomen en Europa moet met één stem spreken, een krachtige stem waarmee we de bijzondere kenmerken van ons project moeten verdedigen: een sociaal model en een nieuwe juridische, economische en politieke structuur, voor een wereld met meer overheid en een betere markt. Een krachtigere stem, die meer één stem is, voor een sterker Europa.

Olle Schmidt (ALDE). – (SV) Mijnheer de Voorzitter, het Zweedse voorzitterschap verdient felicitaties: de koppige man in Praag heeft eindelijk ondertekend en we hebben nu het einde van de reis bereikt. Hopelijk zullen het geen institutionele vraagstukken zijn waar we in het komende decennium onze tijd aan spenderen, zelfs al was <http://www.hattrick.org/Club/Players/Player.aspx?playerId=233568361> \o “Vladislav Hálek” ,

als een echte Europese held, bereid meteen verdere stappen te zetten. Dat Tsjechië een uitzondering kreeg voor het Handvest van de grondrechten vind ik teleurstellend. Zoals de heer Duff zei, volstaat het al ruimschoots dat Polen en Groot-Brittannië *opt-outs* hebben.

In Kopenhagen moet een mondiale overeenkomst worden gesloten waarin de rijke landen een groter deel van de verantwoordelijkheid op zich nemen. De arme landen zijn niet verantwoordelijk voor de opwarming van de aarde. Tezelfdertijd moeten de opkomende economieën vanzelfsprekend hun deel doen. Tot slot, mevrouw de minister, had het proces in de aanloop naar de top van volgende week, wanneer een voorzitter en een minister van Buitenlandse Zaken zullen worden benoemd, met een veel grotere transparantie plaats moeten vinden. De huidige geheimzinnigdoenerij is pijnlijk voor een democratisch Europa, en ik denk dat ik niet de enige ben die dat vindt.

Tunne Kelam (PPE). – (EN) Mijnheer de Voorzitter, ik zou graag drie opmerkingen willen maken. Nu het Verdrag van Lissabon van kracht is, heeft de EU meer dan ooit een efficiënt, gemeenschappelijk buitenlands beleid en energiebeleid nodig dat op solidariteit is gebaseerd. Alleen een dergelijk beleid kan voorkomen dat afspraken als tussen Schröder en Poetin nog ooit worden herhaald.

Ten tweede moeten we beseffen hoe belangrijk het in de nieuwe situatie is om een voortdurend sterke Commissie te hebben die de verantwoordelijkheid kan dragen voor de tenuitvoerlegging van het Verdrag van Lissabon.

Ten derde, wat de nieuwe topposten betreft, hebben we allereerst moed nodig om vooruit te komen en geen portefeuilles te steunen, maar persoonlijkheden, persoonlijkheden die een langetermijnvisie hebben en zich inzetten voor de continuïteit van Europese waarden.

Teneinde de enorme nieuwe uitdagingen aan te gaan, heeft de EU dus opnieuw twee Europese staatslieden nodig van het kaliber Adenauer, Schuman of De Gasperi. We moeten onbevooroordeeld naar deze mensen zoeken. Deze staatslieden kunnen ook in de nieuwe lidstaten worden gevonden, die zeker moeten worden vertegenwoordigd in de toekomstige trojka. Václav Havel heeft ons vandaag gezegd dat Europa het vaderland van onze vaderlanden is. Op grond van dat inzicht denk ik dat de tenuitvoerlegging van het Verdrag van Lissabon een succes zal worden.

Sandra Kalniete (PPE). – (LV) Ik wil zeggen dat ik erg blij ben dat het Verdrag van Lissabon eindelijk van kracht zal worden en dat we kunnen praten over de vraag wie de voorzitter van Europa moet worden. De Europese Raad voorzitten betekent niet voorzitten in Europa, maar samenzijn met de lidstaten van de Europese Unie, de leiders van de lidstaten, en hen steunen en aanmoedigen om de rol van de Europese Unie tussen de wereldmachten van morgen te versterken. Ik wil er graag op wijzen dat Vaira Vīķe-Freiberga, de voormalige president van Letland, alle persoonlijke leiderskwaliteiten en politieke leiderschapservaring heeft die nodig zijn om een succesvol voorzitter van de Europese Raad te zijn. Haar lot symboliseert de geschiedenis van ons verdeelde continent – gevlucht na de Tweede Wereldoorlog keerde zij terug naar Letland; zodra ons land weer vrij was, keerde zij terug om president te worden. Gedurende de acht jaar van haar presidentschap werd Letland lid van de Europese Unie en de NAVO. Vaira Vīķe-Freiberga is een loyale Europese burger. Ze is een hoog opgeleide en krachtige figuur die de toekomstige uitdagingen van Europa heel goed begrijpt. Ze zou zeer zeker ook in staat zijn impopulaire beslissingen te nemen, mocht dat nodig zijn.

VOORZITTER: RODI KRATSA-TSAGAROPOULOU

Ondervoorzitter

Csaba Sándor Tabajdi (S&D). – (HU) Mevrouw de Voorzitter, namens de lidstaat die als eerste het Verdrag van Lissabon heeft geratificeerd, Hongarije, wil ik het Zweedse voorzitterschap feliciteren met het uitstekende werk dat het heeft verricht. In de persoon van president Hável hebben we in dit Parlement een Europegezinde Tsjech gezien, terwijl de Tsjechische president Klaus nu voor aardig wat problemen heeft gezorgd aangezien hij niet Europegezin bleek te zijn.

We moeten de inwerkingtreding van het Verdrag van Lissabon, de aanstelling van de nieuwe Commissie en de opbouw van de relevante structuren zo snel mogelijk afronden, zodat we ons op het inhoudelijke werk kunnen richten.

Ik acht het van groot belang dat in het Verdrag van Lissabon voor het eerst de rechten van personen die tot een minderheid behoren, staan verwoord. Ik wil mevrouw Wallström, die zeer begaan is met het lot van de minderheden, vragen om voorzitter Barroso te laten beloven dat de toekomstige commissaris voor

grondrechten zich bezig zal houden met de rechten van minderheden, waaronder van oudsher bestaande minderheden, zoals de Samen, en daarnaast immigrantenminderheden en de Roma.

Mairead McGuinness (PPE). – (EN) Mevrouw de Voorzitter, in Ierland vraagt men ons of er grote opwinding is nu het Verdrag van Lissabon is geratificeerd. Eerlijk gezegd vertel ik ze dat dit niet zo is, omdat het zo lang heeft geduurd en het zo'n moeilijke bevalling is geweest. Er is opluchting en enige vreugde, maar men realiseert zich ook, net zoals in dit debat, dat het echte werk nu begint en dat het een zware klus is om de juiste mensen te benoemen. Het gaat hier niet om vriendjespolitiek, maar om het benoemen van de juiste mensen voor al die zeer belangrijke posities die zijn gecreëerd. Het spijt me dat dit extra tijd kost want dat vertraagt de definitieve formatie van alle instellingen – en we moeten veel werk verzetten – maar wellicht is het beter om een lichte vertraging op te lopen en de juiste mensen op de juiste plaatsen te installeren.

De topbanen, zoals we die hebben beschreven, zijn belangrijk, en daarvoor zijn mensen nodig met inzet, toewijding en de wil om de Europese Unie te verbeteren, niet mensen die alleen maar een goede baan willen.

Tot slot, de heer Barroso heeft absoluut gelijk als het om sterke instellingen gaat. U moet horen wat we in dit Parlement zeggen. Luister goed. Wij staan het dichtst bij onze kiezers. Wij zijn direct gekozen.

Petru Constantin Luhan (PPE). – (RO) Ik heb grote waardering voor de woorden van de heer Reinfeldt en verwelkom in het bijzonder het feit dat de Europese Unie een gemeenschappelijk standpunt heeft kunnen innemen voor de Conferentie van Kopenhagen tijdens de Europese Raad in oktober.

De Europese Unie heeft reeds op eigen initiatief robuuste maatregelen aangenomen voor het bestrijden van klimaatverandering en het verder verminderen van de uitstoot van broeikasgassen. Het is echter duidelijk dat de solo-inspanningen van de Europese Unie geen absoluut succes bij de internationale onderhandelingen kunnen garanderen.

Ik geloof dat het zeer belangrijk is dat de Europese Unie de overgang bewerkstelligt naar een reductiedoel van meer dan twintig procent, met behoud van slechts een aantal voorwaarden, zonder welke wij de inspanning van de EU als onevenredig beschouwen.

Deze voorwaarden moeten met name verband houden met het verplicht wettelijke karakter van de toekomstige overeenkomst. Daarnaast moeten er specifieke doelen voor het verminderen van uitstoot worden aangenomen door de ontwikkelde landen, gelijkwaardig aan de doelen die de EU heeft aangenomen. Hiernaast leveren de ontwikkelingslanden hun daarmee corresponderende bijdragen.

Heidi Hautala (Verts/ALE). – (FI) Mevrouw de Voorzitter, er doet zich nu een zeer interessante situatie voor in dit Parlement, want alle drie de instellingen worden door een vrouw vertegenwoordigd: het Zweedse voorzitterschap door mevrouw Malmström, de Commissie door mevrouw Wallström en het Parlement door u, mevrouw de Voorzitter. Ik zou willen dat wij ook in de toekomst regelmatig leidende vrouwen in topposities hebben en veel meer dan nu. Ik weet dat mevrouw Wallström en mevrouw Wallis, ondervoorzitter van het Europees Parlement, een interessant initiatief hebben genomen en ons, de andere leidende vrouwen in het Parlement en de Commissie, daarbij hebben betrokken.

Wij hebben de voorzitter van de Commissie, de heer Barroso, geschreven dat wij veranderingen willen zien en dat wij een beter evenwicht tussen vrouwen en mannen in de Commissie en in andere topposities willen. Ik hoop dat daar nu werk van wordt gemaakt, temeer omdat de Commissievoorzitter het weliswaar volledig met ons eens is, maar de staatshoofden en regeringsleiders helaas niets doen om hun verantwoordelijkheid voor de huidige betreurenswaardige situatie te nemen. Wij mogen niet toestaan dat de Europese Unie alleen door mannen vertegenwoordigd blijft worden.

Jaroslav Paška (EFD). – (SK) Allereerst wil ik mijn steun uitspreken voor president Klaus en het standpunt van Tsjecho. Ik stel me voor dat, net zoals Duitsland moest luisteren naar de beslissing van het Grondwettelijk Hof, de heer Klaus ook moest wachten op het besluit van het Grondwettelijk Hof.

Wat zijn aanpak betreft, zie ik zijn handelen als het verantwoordelijk handelen van een staatsman die zolang hij een zekere mate van juridische onzekerheid voelde, wachtte op het advies van de betreffende instantie, namelijk het hof.

Ik wil er ook op wijzen dat het Verdrag van Lissabon van kracht wordt in een tijd van economische crisis in Europa. De huidige beslissingen van de regeringen die maatregelen hebben genomen om de economische crisis te boven te komen waren niet effectief en niet efficiënt en vanuit dat perspectief denk ik dat we in de

toekomst gecoördineerder te werk moeten gaan en geen ad-hocbeslissingen moeten nemen die onvoldoende effect hebben als het gaat om het steunen van werkgelegenheid en economische ontwikkeling.

Ik ben daarom van mening dat we er bij de benoeming van de nieuwe Commissie voor moeten zorgen dat zij bestaat uit deskundigen en professionals.

Enikő Győri (PPE). – (HU) Ik ben ervan overtuigd dat het Verdrag van Lissabon Europa ongetwijfeld in staat zal stellen op solidere gronden en op rationelere wijze te functioneren, met meer oog voor de problemen in het dagelijks leven van de bevolking.

We mogen echter niet onvermeld laten welke prijs we hebben moeten betalen om dit te bereiken. Die prijs was namelijk dat we onze waarden terzijde hebben geschoven en pragmatisme hebben laten zegevieren over die waarden. Waar doel ik nu op? De Europese Unie heeft het absurde verzoek van de Tsjechische president ingewilligd, die zelfs zei dat Tsjechië een *opt-out* nodig heeft vanwege de Beneš-decreten. Als ik uw geheugen even mag opfrissen: met de Beneš-decreten zijn miljoenen Hongaren en Duitsers beroofd van hun rechten en het land uitgezet. Ik ben van mening dat deze daad van de Europese Unie juridisch, politiek en moreel gezien onaanvaardbaar is.

In juridisch opzicht hebben we ons gemengd in de Tsjechische constitutionele orde en hebben we de mening van het Tsjechische parlement herroepen, terwijl we het document politiek gezien verbinden aan toekomstige toetredingen, waarbij we eventueel een land straffen dat hier niets aan kan doen, namelijk Kroatië. In moreel opzicht is het verlenen van een *opt-out* bij een dergelijk onderwerp onaanvaardbaar.

Silvia-Adriana Țicău (S&D). – (RO) Ik verwelkom het feit dat de Europese Raad de strategie voor de Baltische Zeeregio heeft aangenomen. Dit is een model dat de Europese Unie ook moet toepassen op de Donauregio. Zo leveren we een bijdrage aan de economische ontwikkeling, de economische en sociale cohesie van deze regio en – niet het minst belangrijke aspect – de concurrentiekracht van de Europese Unie.

De Europese Unie zal bij de Conferentie van Kopenhagen aanwezig zijn als leider in de strijd tegen klimaatverandering. De Europese Unie heeft reeds unilateraal de doelstelling “20-20-20” aangenomen. Het pakket voor energie en klimaatwijziging is onderdeel van Gemeenschapsregelgeving en wordt op dit moment ten uitvoer gebracht.

Ik roep de Europese Unie op om snel een effectief, innovatief kader te scheppen voor het financieren van de eco-efficiënte economie.

Daarnaast moet de Europese Unie zich ook richten op het financieren van de relevante maatregelen voor aanpassing aan klimaatverandering.

Mijn laatste maar daarom niet minder belangrijke opmerking is dat de Europese Unie in staat moet zijn om investeringen in commerciële en publieke diensten te genereren om banen veilig te stellen.

Kinga Gál (PPE). – (HU) Mevrouw de Voorzitter, mevrouw Malmström, mevrouw Wallström, er zijn twee decennia voorbijgegaan sinds het IJzeren Gordijn is neergehaald. Ofschoon in enkele nieuwe lidstaten de verandering van regime binnen juridische kaders en in het overheidsapparaat heeft plaatsgevonden, is het verleden nog altijd aanwezig in het politieke denken en de reacties van de autoriteiten in hachelijke situaties. We hoeven maar te denken aan de gebeurtenissen in Boedapest in de herfst van 2006. Degenen wier meest fundamentele vrijheidsrechten en mensenrechten toen met voeten zijn getreden, hebben tot op heden geen recht op waarheid en gerechtigheid gekregen. Of denk maar aan de nationale minderheden in de nieuwe lidstaten, die tot de dag van vandaag worden geconfronteerd met discriminatie, zowel wat betreft hun rechten als hun kansen.

De Europese Commissie moet er juist vanwege de bepalingen in het Verdrag van Lissabon op voorbereid zijn dat bij het invullen van de portfolio's kwesties op het gebied van mensenrechten en vrijheidsrechten binnen de Europese Unie de benodigde nadruk krijgen. Tegelijkertijd moet het toepassingsgebied van dit portfolio zich ook uitstrekken tot de bescherming van de rechten van traditionele nationale minderheden en taalminderheden. We hebben immers gemerkt dat er op dit vlak nog veel te doen is. Of we het nu leuk vinden of niet, de onopgeloste problemen van deze van oudsher bestaande groeperingen zijn aanwezig in de Europese Unie. We moeten ons hier dus mee bezighouden en het is de plicht van de Europese Unie onderdanen te helpen die vechten voor de verwezenlijking van hun rechten.

Czesław Adam Siekierski (PPE). - (PL) Mevrouw de Voorzitter, de goedkeuring van het langverwachte Verdrag van Lissabon ligt achter ons. Het zal de Europese Unie in de toekomst zonder twijfel versterken en verbeteren.

Vandaag vereist de invoering van het Verdrag echter een aantal besluiten over bevoegdheden en personeel. Er moet in de eerste plaats een formule worden uitgewerkt om de samenwerking tussen de nieuwe leiders in goede banen te leiden – tussen de leiders die concreet gestalte moeten geven aan de nieuwe visie op Europa. Kwesties in verband met het Verdrag mogen in geen geval onze aandacht afleiden van dringende problemen, zoals de actieve bestrijding van de economische crisis en maatregelen om de stijgende werkloosheid aan te pakken en het toezicht op de financiële instellingen te regelen.

Het is belangrijk en noodzakelijk om in Kopenhagen tot een overeenkomst te komen, maar het is geen goed idee om in tijden van crisis te bepalen hoeveel middelen de verschillende landen en internationale organisaties beschikbaar zullen stellen voor dit doel en welke verbintenissen ze in de toekomst zullen aangaan. De belangrijkste taak van de Europese Unie en haar lidstaten bestaat vandaag in het oplossen van de economische en sociale problemen.

Seán Kelly (PPE). – (EN) Mevrouw de Voorzitter, het is voor mij, evenals voor mijn collega, mevrouw McGuinness, een grote eer om hier vandaag te zijn op de twintigste verjaardag van de val van de Muur en aan de vooravond van de inwerkingtreding van het Verdrag van Lissabon. Dit is een voorrecht, met name omdat Ierland met 67 procent vóór het Verdrag van Lissabon heeft gestemd, hetgeen een weerspiegeling was van de steun voor het werk van de Europese Unie gedurende vele jaren.

In de komende jaren zullen mensen ook naar de ontmanteling van de USSR kijken en zien dat deze geen wijdverspreide burgeroorlogen tot gevolg had, zoals in zoveel landen gebeurt, inclusief in mijn eigen land, toen het land vrede en vrijheid kreeg, maar er een burgeroorlog uitbrak.

Historici zullen wijzen op de rol van de Europese Unie bij het bieden van steun, begeleiding en troost aan deze landen zodat er niet op grote schaal burgeroorlogen uitbraken.

Tot slot, er is veel gesproken over de namen van mensen die de posities van de voorzitter en Hoge Vertegenwoordiger moeten gaan invullen. Ik vind dat we ook naar de titel moeten kijken. Als de president niet per se een president hoeft te zijn, zeg dan dat hij een voorzitter is, of liever nog preses, waarom noemen we hem dan geen preses? Drie voorzitters is verwarrend voor het publiek.

Gay Mitchell (PPE). – (EN) Mevrouw de Voorzitter, allereerst wil ik laten weten hoe prettig ik het vond om de Ontwikkelingsdagen in Stockholm bij te wonen en ik wil het voorzitterschap feliciteren met de manier waarop die dagen waren georganiseerd.

Ik heb onlangs deelgenomen aan een debat op de Ierse publieke radio-omroep RTÉ, met een vrouw die erg bezorgd was over het feit dat we bezuinigden op gezondheidsuitgaven en niet voldoende deden om te bezuinigen op uitgaven voor ontwikkelingshulp. Ik heb moeten uitleggen dat het geen kwestie van of/of was, maar een kwestie van beide. We kunnen allebei doen. Ik wil er op aandringen, gezien het feit dat we ons zo zeer richten op de noodzaak van herstel in Europa en de noodzaak om de crisis aan te pakken waarin we terecht zijn gekomen – wat natuurlijk boven aan de binnenlandse agenda moet staan – dat we niet uit het oog verliezen dat er elk jaar elf miljoen kinderen sterven in de ontwikkelingslanden, waarvan vijf miljoen omdat ze niet de medicijnen hebben die wij al dertig jaar hebben.

Laat dit alstublieft boven aan de agenda staan en zorg er bij het benoemen van de nieuwe persoon die over externe betrekkingen gaat, voor dat het aanpakken van deze kwestie een van onze belangrijkste doelstellingen blijft. Gefeliciteerd met wat u tot nog toe hebt gedaan.

Crescenzo Rivellini (PPE). - (IT) Mevrouw de Voorzitter, waarde collega's, het is niet meer dan juist dat de totstandkoming van het Verdrag van Lissabon en de benoeming van de leden van de Raad precies twintig jaar na de val van de Berlijnse muur plaatsvinden. De val van de muur was het begin van het echte Europa. Twintig jaar geleden is een muur naar beneden gehaald. De muur zelf was van cement, maar zat vol vooroordelen, tirannie en honger voor zo vele burgers uit het Oosten. Vandaag zouden wij niet langer de val van de muur moeten vieren, maar ons moeten afvragen wat we moeten doen nu hij er niet meer is. In de tussentijd zijn er namelijk andere muren gebouwd: de muur tussen de landen in het Noorden en het Zuiden van onze planeet; tussen rijke en arme landen; tussen landen die goederen produceren en landen die ideeën produceren. Deze muren zijn veel hoger en veel lastiger af te breken. Ze kunnen de hele mensheid voor grote problemen stellen en tevens leiden tot oorlogen.

Daarom mogen de kandidaten voor de Europese Raad, die na Lissabon genomineerd moeten worden, niet genomineerd worden door een klein groepje mensen achter gesloten deuren. Degenen die een bijdrage willen leveren en zich kandidaat willen stellen, moet aan het Europese Parlement en aan heel Europa laten weten wat ze willen doen en wat ze kunnen. Als we die “nominatiemuur” omver kunnen werpen – waarbij toekomstige kandidaten worden geselecteerd op basis van bepaalde verhoudingen tussen de lidstaten in plaats van op basis van hun kwaliteiten – dan pas zullen we werkelijk het land ‘Europa’ hebben gesticht.

Andrew Henry William Brons (NI). – (EN) Mevrouw de Voorzitter, de Britse oppositieleider heeft aangekondigd dat hij opnieuw wil onderhandelen over gedeelten van het Verdrag van Lissabon. Dit zou uiteraard de goedkeuring van alle 27 landen vergen. Hij heeft eveneens de invoering van een soevereiniteitswet aangekondigd, die een referendum zou verplichten bij verdere verdragen. Dit kan natuurlijk makkelijk worden herroepen door volgende regeringen.

Zijn de Raad en de Commissie het ermee eens dat de plannen van de leider van de conservatieven slechts gebakken lucht zijn? Zijn partij moet besluiten om het Verdrag van Lissabon te aanvaarden of, mijns inziens beter nog, het Verenigd Koninkrijk volledig los te maken van de Europese Unie.

Cecilia Malmström, fungerend voorzitter van de Raad. – (FR) Mevrouw de Voorzitter, dames en heren, het debat dat we zojuist gevoerd hebben was uiterst interessant en ik dank u voor uw bijdragen.

Het Zweedse voorzitterschap is net als u verheugd over het feit dat het Verdrag van Lissabon eindelijk geratificeerd is in de 27 landen. Daardoor krijgen we een effectiever en democratischer Europa, en een sterkere rol op het wereldtoneel. Daar ben ik erg blij mee.

Ik ben het ook eens met diegenen die zeiden dat president Klaus, ook al was het misschien toeval, een heel goede week gekozen heeft om het Verdrag te tekenen: de week waarin we de val van de Berlijnse muur vieren, het einde van de communistische dictatuur, het begin van de Europese eenheid en, tot slot, de overwinning van de ideeën van Robert Schuman over die van Jozef Stalin.

(Applaus)

(EN) Nu we het toch over Tsjechië hebben, wil ik de vraag van de heer Duff beantwoorden door te zeggen dat wat de Tsjechen hebben gekregen niet een totale *opt-out* bij het Handvest van de grondrechten is. Protocol 30 is geen opschorting van de verplichtende aard van het Handvest voor het VK, Polen of Tsjechië. Het beperkt slechts de manier waarop het Hof dit kan gebruiken en uiteindelijk is het aan de Commissie en het Hof om dit te interpreteren als zich een conflict voordoet.

Zoals de premier al zei voordat hij wegging, is de raadpleging van zijn zesentwintig collega's nu gestart. Het is moeilijk, maar het is zijn doel. Hij heeft hen voor aanstaande donderdag al uitgenodigd voor een werkdiner.

Het is nog te vroeg om over namen te speculeren. Ik lees ook kranten. Ik heb namen gehoord die u niet wilt zien; ik heb ook namen gehoord die u wel wilt zien. Ik meen dat ik ook enkele sollicitaties hier uit het Parlement heb gezien. U bent van harte welkom om uw sollicitaties naar het voorzitterschap te sturen, we zullen ernaar kijken. Er ligt nog een week tussen nu en komende donderdag. En natuurlijk luisteren we naar uw zorgen over regionaal evenwicht en gelijkheid tussen mannen en vrouwen, iets wat ik zelf uiterst belangrijk vind. We moeten onze Europese burgers kunnen laten zien dat Europa niet uitsluitend wordt geleid door mannen. Maar, zoals de premier al zei, er worden maar twee functies gecreëerd. Het is erg moeilijk om aan alle eisen te voldoen, maar we doen ons best en we hebben geluisterd naar uw advies.

Wat de Hoge Vertegenwoordiger betreft: , hij of zij is degene die het kader gaat vormgeven en voltooiën dat we zojuist hebben aangenomen voor de Europese Dienst voor extern optreden. Hij of zij gaat dit doen, samen met het Parlement, voordat het uiterlijk april volgend jaar aan de Raad wordt voorgelegd.

Zoals al vele malen is gezegd, zal ook de Hoge Vertegenwoordiger onderworpen zijn aan vragen en hoorzittingen hier in het Parlement, en zo zijn of haar standpunten over buitenlands beleid kunnen bespreken en ontwikkelen.

Wat de economie betreft, zou ik tegen Marita Ulvskog, die wellicht nu niet aanwezig is, willen zeggen dat het Zweeds voorzitterschap zijn ambities met betrekking tot exitstrategieën absoluut niet opgeeft. Integendeel, het is uiterst belangrijk dat we ons houden aan de ambitie om – niet nu, maar over een tijdje – over twee exitstrategieën te beschikken. Want als we dit niet doen, als we de begrotingstekorten in onze economieën laten oplopen, zal dit de meest kwetsbaren in onze maatschappij raken, en dat willen we niet.

We zien wel licht aan het einde van de tunnel. Het economisch herstel is begonnen, maar in de meeste landen heerst nog een hoge werkloosheid en daarom is het nog te vroeg om de exitstrategieën uit te voeren. We moeten deze echter wel bespreken en we hebben een plan nodig om dat te doen, als we een duurzame economie willen doorgeven aan toekomstige generaties.

Tot slot, met betrekking tot de klimaatverandering hebben we onze ambities niet verlaagd. Het Zweeds voorzitterschap, de Commissie en vele anderen werken dag en nacht. We overtuigen, we onderhandelen, we beredeneren, we proberen onze partners met ons mee te slepen en we proberen ze aan boord te krijgen. Er zijn talloze bijeenkomsten geweest en er komen nog steeds bijeenkomsten, zelfs al vindt Kopenhagen al over 25 dagen plaats.

Het is waar dat er een mondiaal bewustzijn is en dat er in veel landen in de hele wereld een heleboel gebeurt. Dat is bemoedigend, maar niet genoeg als we het doel van 2° C willen halen.

We hebben nog niet alle stukjes van de puzzel om tot een juridisch bindende overeenkomst te komen; dat is een feit. Ik betreur dit, maar zo liggen de feiten. We kunnen zeggen dat we er nog steeds naar streven, dat doen we nog steeds, maar het gaat niet gebeuren omdat meerdere partners aangegeven dat ze nog niet klaar zijn om deze stap te zetten. Europa loopt nog steeds voorop en we blijven werken aan een zeer ambitieuze overeenkomst met een duidelijk kader waarin alle partners zijn opgenomen en met een tijdschema voor het afsluiten van de onderhandelingen. Het doel is om Kyoto te vervangen door een bindende overeenkomst. Ik wil het Parlement bedanken voor het werk dat het nu uitvoert en voor het werk dat het na Kopenhagen zal moeten uitvoeren.

Europa loopt nog steeds voorop. We zullen voorop blijven lopen. Tot dusverre hebben wij de grootste ambities. We hebben de ramingen van de Commissie bevestigd en staan hier achter. We zijn gereed om onze bijdrage te leveren. Er zal een wereldwijde verdeelsleutel zijn op basis van emissies en betalingsvermogen. We hebben een werkgroep die naar de interne lastenverdeling kijkt. Maar de lidstaten waren nog niet bereid om de precieze bedragen vrij te geven die we zouden betalen. Dit is omdat we druk willen blijven uitoefenen op andere landen omdat zij hier ook voor zouden moeten betalen, het is immers ook in hun belang.

We blijven hier dus continu aan werken. Wij danken u voor uw aanmoediging en kijken uit naar de samenwerking met het Parlement voor deze en andere kwesties.

Margot Wallström, *vicevoorzitter van de Commissie*. – (FR) Aangezien de Zweedse minister Frans en Engels gesproken heeft, moet ik Zweeds spreken.

(SV) Mevrouw de Voorzitter, ik zal Zweeds proberen te spreken en iets zeggen over een belangrijk onderwerp dat hier vandaag aan de orde is gesteld, namelijk hoe de tekst van het nieuwe Verdrag verband houdt met de werkelijkheid die we willen veranderen, hoe de tekst van het nieuwe Verdrag van Lissabon ons moet leiden en ons de instrumenten zal geven die we nodig hebben om besluiten te nemen over de manieren waarop we de klimaatverandering moeten bestrijden, de manieren waarop we omgaan met de economische crisis en de gevolgen ervan, namelijk werkloosheid en sociale problemen, en hoe we migratieproblemen en andere problemen moeten aanpakken die helemaal bovenaan op onze agenda staan.

Zo hangen die dingen samen, net zoals de heer Barnier eerder zei. Het houdt natuurlijk ook verband met de tenuitvoerlegging, de uitvoering en met de personen die we benoemen om als onze vertegenwoordigers in de Commissie te zetelen en natuurlijk als leiders in de topfuncties die we nu moeten invullen. Zoals u weet, zegt men vaak, althans in het Zweeds, “de juiste man op de juiste plaats is vaak een vrouw” en ik denk dat dit ook in dit geval geldt. Godzijdank weet ik dat de voorzitter van de Commissie achter mij staat wanneer ik zeg dat de procedure die volgt vanuit democratisch perspectief erg belangrijk is. Voor de lidstaten is dit ook de kans om te tonen dat het niet alleen holle frasen zijn, maar dat ze inderdaad competente, goede vrouwelijke kandidaten hebben, die ze bereid zijn naar voren te schuiven.

Anders worden wij, die de meerderheid van de Europese bevolking uitmaken, tot een minderheid gemaakt wanneer het erom gaat democratische besluiten te nemen. Zoals Václav Havel zo vaak heeft geschreven en gezegd, is de democratie niet iets wat we onherroepelijk en voor eeuwig en altijd in de schoot geworpen hebben gekregen, maar democratie is iets wat we in stand moeten houden en iets waar we constant moeten voor vechten, keer op keer. We hebben natuurlijk nauw samengewerkt met het Zweedse voorzitterschap en namens mezelf en namens de Commissie wil ik het voorzitterschap nogmaals bedanken voor het harde werk dat – zo weet ik – het Zweedse voorzitterschap ook heeft gestoken in de voorbereiding van wat nu uitgevoerd moet worden.

Zoals de heer Barroso eerder zei, heeft de Commissie vandaag een besluit genomen over de eerste maatregelen waarvoor we de verantwoordelijkheid op ons moeten nemen, namelijk het zogenaamde burgerinitiatief. We zullen met een uitgebreide consultatieronde beginnen wanneer we een groenboek met tien vragen rondsturen. Als we tegen 31 januari voldoende antwoorden hebben gekregen, hopen we, na een snelle behandeling ook hier in het Parlement, met het nieuwe burgerinitiatief klaar te zijn, zodat het tegen het einde van volgend jaar kan worden uitgevoerd. Dat is natuurlijk een goed voorbeeld van de manier waarop we de nieuwe hoofdstukken en de nieuwe mogelijkheden kunnen gebruiken die het Verdrag van Lissabon ons geeft om de burgers een sterkere stem en meer invloed te geven.

Erg veel Parlementsleden en de minister van Europese Zaken hebben de klimaatkwestie en de klimaatonderhandelingen al van commentaar voorzien. Natuurlijk schuilt onze grootste kracht in het met één stem spreken en het blijven aandringen op een sterke en, vanzelfsprekend, bindende overeenkomst. De vorm van de overeenkomst zullen we natuurlijk kunnen bekijken wanneer we weten met welk bod en tegenbod onze partners naar de onderhandelingstafel komen. Ik hoop natuurlijk dat we nauw samen zullen blijven werken aan de uitvoering van het Verdrag van Lissabon. Dat werk moet nu beginnen, hier en in de Commissie, en ik zal de standpunten van het Parlement over de manier waarop de werkzaamheden van de Commissie moeten worden georganiseerd, met plezier presenteren aan de heer Barroso. Ik herhaal: *we are the guardians of the Treaty*, wij zijn de hoeders van het Verdrag, en we zullen er natuurlijk voor zorgen dat we het Verdrag naar de letter volgen.

(Applaus)

De Voorzitter. – Het debat is gesloten.

Schriftelijke verklaringen (artikel 149)

Elena Oana Antonescu (PPE), schriftelijk. – (RO) Het toepassen van de wetgeving betreffende het verhandelen van emissiecertificaten brengt kosten met zich mee, die in ieder land op verschillende wijze verdeeld zullen worden volgens het economisch model in dat land. Sommige landen hebben meer mogelijkheden, waardoor emissies verminderd kunnen worden zonder significante stijging van de energieprijzen. De landen die nog in het proces zitten van herstructurering van de energiesector zouden het effect van deze maatregelen buitenproportioneel sterk voelen op het niveau van de consument, in verhouding tot hun mogelijkheden om de kosten van de veranderingen te dragen. Een land met een groot aandeel windenergie in zijn energiemix heeft de vrijheid genomen om te investeren in hernieuwbare energiebronnen, terwijl het zich al ontwikkeld heeft en daarbij vervuiling heeft veroorzaakt. Aan de andere kant wordt een land dat nog steeds in grote mate afhankelijk is van op kolen gebaseerde energieproductie geconfronteerd met een technologische kloof die overbrugd moet worden, waarbij tegelijkertijd de vervuilende uitstoot moet worden gereduceerd. Oost-Europese landen bevinden zich in de laatste situatie. Om deze reden geloof ik dat bij de beslissing betreffende de financiering van de strijd tegen klimaatverandering rekening moet worden gehouden met deze factor en dat de landen uit de laatste toetredingsronden moeten worden ontheven van de betaling van bepaalde belastingen, die een onevenredige last voor deze economieën zouden zijn.

Elena Băsescu (PPE), schriftelijk. – (RO) Momenteel besteedt de Europese Raad veel aandacht aan de economische en financiële situatie van de Europese Unie. De wereldwijde financiële crisis heeft de landen, burgers en bedrijven van Europa zeer hard geraakt. Aangezien de werkloosheid in Europa naar verwachting nog verder zal stijgen, moet er een permanente betrokkenheid worden getoond bij dynamisch arbeidsmarktbeleid. De Europese Commissie heeft een gemiddeld werkloosheidscijfer van 10,25 procent voorspeld over de 27 lidstaten. De Raad en de Commissie moeten doorgaan met hun inspanningen bij het ontwerp van herstelstrategieën, in samenwerking met het Europees Parlement en de lidstaten, door het uitvoeren van het Europees economisch herstelplan.

Bij het stellen van uiterste termijnen voor het afbreken van de anticrisisstrategieën van de verschillende regeringen moet apart rekening worden gehouden met de situatie en verplichtingen van iedere lidstaat. In het geval van Roemenië zijn de akkoorden met de Europese Unie en het Internationaal Monetair Fonds bedoeld voor heel 2009 en 2010. Als gevolg daarvan zal iedere interruptie van deze financiële steun het anticrisisprogramma van Roemenië verstoren. Het is betreurenswaardig dat de instabiliteit die wordt veroorzaakt door een blokkade van de parlementaire meerderheid in Roemenië (PSD (sociaaldemocratische partij) + PC (conservatieve partij), PNL (nationaal-liberale partij) en UDMR (democratische unie van Hongaren in Roemenië)) twijfels oproept over de ontvangst van de derde tranche van het IMF.

Dominique Baudis (PPE), *schriftelijk*. – (FR) Na onderhandelingen in de Europese Raad op 29 en 30 oktober en het besluit van het Tsjechische Constitutionele Hof op 3 november, heeft de voorzitter van de Tsjechische Republiek, de heer Václav Klaus, het Verdrag van Lissabon ondertekend.

Het Verdrag kan nu in werking treden en de instellingen kunnen beschikken over een Hoge Vertegenwoordiger voor buitenlandse zaken en het veiligheidsbeleid, en over een vaste voorzitter van de Raad voor een periode van tweeënhalf jaar. De structuur van de nieuwe Commissie is cruciaal, evenals de keuze van de personen die de post van voorzitter van de Raad en van Hoge Vertegenwoordiger voor buitenlandse zaken en het veiligheidsbeleid gaan bekleden.

De keuze van de voorzitter van de Raad is cruciaal omdat die persoon gedurende tweeënhalf jaar het gezicht van Europa wordt. En in een tijd van globalisering en machtsstrijd tussen de continenten is de keuze voor de Hoge Vertegenwoordiger voor buitenlandse zaken en het veiligheidsbeleid van ongekend strategisch belang.

Op 19 november vindt er een buitengewone bijeenkomst plaats van de Europese Raad, waarin onderhandeld zal worden over de kandidaturen. Dit is een keerpunt in de Europese geschiedenis. De keuze die u, staatshoofden en regeringsleiders, maakt zullen bepalend zijn voor het Europa dat u voor de toekomst wenst. Weest u daarom ambitieus, want als we voortgang willen blijven maken met Europa, moet dat Europa dynamisch, proactief, effectief en politiek zijn.

Maria Da Graça Carvalho (PPE), *schriftelijk*. – (PT) Het verheugt mij dat de staatshoofden en regeringsleiders van de Europese Unie tijdens de Europese Raad van vorige maand uitdrukkelijk hebben toegezegd een voortrekkersrol te zullen blijven spelen in de strijd tegen de klimaatverandering.

De Europese leiders hebben beaamd dat de geraamde kosten van de mitigatie- en aanpassingsmaatregelen in ontwikkelingslanden tegen 2020 in totaal jaarlijks ongeveer honderd miljard euro kunnen bedragen. De Europese Unie heeft haar onderhandelingspositie versterkt door overeenstemming te bereiken over de financiering die nodig is om de ontwikkelingslanden en met name de armste landen te helpen. Desalniettemin baart het mij zorgen dat er geen duidelijke beslissing is genomen over de bijdrage van de Europese Unie en het aandeel van elke lidstaat in de totale lasten, met inachtneming van het betalingsvermogen van elk land. Om te waarborgen dat de Conferentie van Kopenhagen een succes wordt, is het van vitaal belang over de voornaamste punten een breed politiek akkoord te bereiken, met name voor wat betreft de verplichtingen die door alle partijen moeten worden aangegaan.

Nessa Childers (S&D), *schriftelijk*. – (EN) Onze Europese leiders zijn er opnieuw niet in geslaagd om de impasse in de onderhandelingen voor de Conferentie van Kopenhagen te doorbreken. Natuurlijk werd deze top in de media als een succes gepresenteerd, terwijl we in werkelijkheid alleen maar gewauwel hebben gehoord. Onze Europese leiders hadden de kans om een juist en geloofwaardig financieringsaanbod te doen aan de ontwikkelingslanden om de kosten van de klimaatverandering te dekken, die hun landen het hardst raakt, maar door ons in de ontwikkelde wereld wordt veroorzaakt. Deze top voldeed niet aan de norm die is vastgesteld door de Commissie milieubeheer, volksgezondheid en voedselveiligheid van dit Parlement en door de civiele samenlevingen in de wereld, die gevraagd hebben om een toezegging van maar liefst 30 miljard euro door de EU en, van cruciaal belang, om een harde toezegging dat dit nieuwe ontwikkelingshulp is, naast de bestaande overzeese ontwikkelingshulp.

Kopenhagen of geen Kopenhagen, we zullen nog tientallen jaren te maken hebben met de klimaatverandering. Dit is tot nog toe de grootste test van de 21ste eeuw. We moeten tot een juridisch bindende overeenkomst zien te komen in Kopenhagen en daarvoor moeten onze Europese leiders echte politieke moed laten zien en minder gewauwel laten horen.

Diogo Feio (PPE), *schriftelijk*. – (PT) Europa is er eindelijk in geslaagd om de crisis rond de Verdragen waarin het verstrikt zat, te overwinnen, en het Verdrag van Lissabon is ten slotte dan toch door de 27 lidstaten geratificeerd. Ik ben blij dat wij nu over een juridisch en institutioneel kader beschikken dat de Unie in staat zal stellen te functioneren op een wijze die in overeenstemming is met haar huidige dimensie. Het is met name belangrijk dat de bevoegdheden van het Europees Parlement worden versterkt en dat bijzondere aandacht wordt besteed aan de rol van de nationale parlementen in het Europese integratieproces.

Dit is het moment waarop wij gewacht hebben. Met het Verdrag van Lissabon op zak heeft de Unie de kans om zich binnen het nieuwe institutionele kader toe te leggen op de belangrijke taken die haar in de nabije toekomst te wachten staan. In dit verband zij benadrukt dat van de Europese Unie maatregelen worden verwacht om de crisis te bestrijden, de economie nieuw leven in te blazen, het vertrouwen in de markt te

versterken en vooral ook het werkloosheidscijfer in Europa terug te dringen. Nu de eerste voorzichtige tekenen van economisch herstel zichtbaar worden, moeten wij onze inspanningen richten op het herstel van de Europese economie. Onze aandacht moet daarbij voornamelijk uitgaan naar de sterk door de crisis getroffen primaire en secundaire sector – met bijzondere nadruk op de landbouw – en naar de oprichting van een Europese toezichthoudende autoriteit.

Ilda Figueiredo (GUE/NGL), schriftelijk. – (PT) Helaas is tijdens deze Europese Raad opnieuw prioritaire aandacht besteed aan de vaststelling van de voorwaarden voor de inwerkingtreding van het zogenaamde Verdrag van Lissabon tegen eind 2009 of, liever gezegd, aan de goedkeuring van de standpunten die een snelle ratificatie door de Tsjechische republiek moesten waarborgen. De belangstelling van de leiders van de Europese Unie gaat in de eerste plaats uit naar de institutionele kwesties die hen in de gelegenheid stellen om de kapitalistische, federalistische en militaristische integratie van de Europese Unie te bespoedigen.

Daardoor zijn de vraagstukken in verband met de economische, financiële en sociale crisis op de achtergrond geraakt. De kleine vooruitgang die op dit vlak is geboekt, is uitsluitend te danken aan de enorme druk die is uitgeoefend door belangrijke sectoren uit diverse lidstaten. De melkcrisis is hiervan een voorbeeld. Zelfs op dit punt is de Raad tekortgeschoten, aangezien de begroting voor 2010 met slechts 280 miljoen euro is verhoogd.

Ook de voorstellen die de Europese Commissie onlangs op basis van de richtsnoeren van de Raad heeft ingediend, zijn bijzonder zorgwekkend, of het nu gaat om het buitensporige tekort of de aangekondigde verhoging van de pensioenleeftijd. In plaats van oplossingen aan te dragen voor de ernstige sociale problemen, en dan vooral voor de armoede en de werkloosheid, komt de Commissie met maatregelen die de sociale situatie en de schrijnende ongelijkheden nog zullen verergeren.

Zita Gurmai (S&D), schriftelijk. – (EN) De bijeenkomst van de Raad was van cruciaal belang voor de Europese Unie, omdat het de laatste hindernis wegnam voor de inwerkingtreding van het Verdrag van Lissabon. Maar ik waarschuw ons allen om dit niet als resultaat als zodanig te zien. We zijn slechts halverwege: nu moeten we gewend zien te raken aan het nieuwe institutionele kader. Als het om aanpassing gaat, is het Parlement al een heel eind op de goede weg, omdat het al heeft gewerkt aan zijn Reglement van Orde en heeft gedebatteerd over de installatie van nieuwe instellingen, zoals de Europese dienst voor extern optreden. De volgende stap is het instellen van een Commissie die leiderschap laat zien en onze waarden representeert. Daarom dring ik er bij de lidstaten op aan om competente, gekwalificeerde mensen te nomineren en om zich in te spannen voor een Commissie met een goed evenwicht tussen mannen en vrouwen. Ook moeten we de topleiders zo spoedig mogelijk kiezen en geen tijd verspillen. Er is geen tijd om vleugellam te zijn. Als we onszelf zien als een drager van universele waarden, hebben we nu leiders nodig die deze waarden geloofwaardig kunnen vertegenwoordigen – bijvoorbeeld in Kopenhagen, waar landen onderhandelen over de nabije toekomst van de mensheid, en Europa heeft al haar talent, verantwoordelijkheid en generositeit nodig om tot een overeenkomst te komen.

Marian-Jean Marinescu (PPE), schriftelijk. – (RO) Allereerst wil ik de ratificatie van het Verdrag van Lissabon door de Republiek Tsjechië verwelkomen. De inwerkingtreding van het Verdrag van Lissabon op 1 december en de nieuwe interinstitutionele relaties die daardoor ontstaan, zullen de vertegenwoordigers van de Europese Unie in staat stellen tot een efficiëntere omgang met de effecten van de economische en financiële crisis en de onderhandelingen in Kopenhagen over de bestrijding van klimaatverandering. De tekenen van economisch herstel moeten niet leiden tot onmiddellijke intrekking van het steunbeleid. Dit kan op de lange termijn een negatief effect hebben op de economie. Ik hoop ook dat de lidstaten overeenstemming bereiken over het opstellen van een gecoördineerde strategie voor het opheffen van de stimuleringsmaatregelen wanneer het moment daarvoor is gekomen. We verwachten eveneens een toekomstig akkoord betreffende een pakket voorstellen voor het opzetten van een nieuwe financiële toezichtsstructuur voor de Europese Unie. Het laatste, maar daarom niet minder belangrijke punt is dat wij niet moeten vergeten dat de burgers van Europa nu meer dan ooit hun hoop vestigen op een geconsolideerd Europa, en van de EU een verbetering verwachten van de werkgelegenheidssituatie in de komende jaren. Daarom moeten de Europese instellingen zo snel mogelijk nieuw beleid voor een dynamische arbeidsmarkt stimuleren.

Iosif Matula (PPE), schriftelijk. – (RO) Ik wil mijn steun uitspreken voor de door de Europese Commissie en de Europese Raad ingenomen standpunten, die worden belicht in de gepresenteerde documenten. De Conferentie van Kopenhagen nadert, en de EU moet een hoofdrol spelen in de onderhandelingen met als doel een uitgebreid en ambitieus mondiaal akkoord voor het bestrijden van klimaatverandering.

De conclusies van de Europese Raad vermelden de financiën die op mondiaal en Europees niveau nodig zijn voor het bestrijden van de negatieve effecten van klimaatverandering, zoals droogte, branden en overstromingen, die ieder jaar veel slachtoffers en materiële verliezen veroorzaken.

Ik denk dat de EU zo consistent mogelijke financiële steun moet geven voor maatregelen van lidstaten op het gebied van irrigatie, de bouw van dammen, herbebossing en de stimulering van de productie van herbruikbare energiebronnen zoals zonne-, wind-, bio-, en hydro-energie. Wij hebben ook een grote behoefte aan financiële steun van de EU opgemerkt op het niveau van lokale autoriteiten en privépersonen, waar de nodige fondsen om gebouwen energiezuiniger te maken niet beschikbaar zijn. De EU moet steeds meer aandacht aan dit aspect besteden, zodat de burgers het hart van het Europese beleid blijven vormen.

Franz Obermayr (NI), *schriftelijk*. – (DE) Wat zich enkele dagen geleden heeft afgespeeld op de Top van de Europese Raad is schandalig en ondermijnt ieder geloof in de door de EU zo vaak benadrukte gemeenschap van waarden. De EU wilde president Klaus tot iedere prijs ertoe bewegen te ondertekenen, zelfs door historisch onrecht indirect goed te keuren. Op basis van de Beneš-decreten zijn tot 1947 ongeveer 2,9 miljoen mensen uitsluitend op grond van hun nationaliteit standaard tot staatsvijand verklaard en verdreven, waarbij ongeveer 230 000 mensen op tragische wijze zijn omgekomen. De decreten richten zich niet tegen personen op grond van concrete strafbare feiten die zij zouden hebben begaan; het aanknopingspunt is uitsluitend de etnische afkomst van de mensen. Vandaag de dag zou dit als etnische zuivering worden beschouwd, iets wat eigenlijk door alle lidstaten publiekelijk zou moeten worden veroordeeld. In juridisch opzicht werd de verdrevenen het recht op het vermoeden van onschuld, op een eerlijk proces en op een gepaste vergoeding in geval van onteigening ontzegd. Professor Felix Ermacora, volkenrecht deskundige en voormalig rapporteur van de Verenigde Naties, kwam in zijn juridische rapport van 1991 zelfs tot de conclusie dat de verdrijving neerkwam op genocide. Ondanks dit alles werd president Klaus zonder enige objectieve onderbouwing een uitzonderingsregeling toegezegd om te garanderen dat het Handvest van de grondrechten van de EU niet zou worden toegepast. Tot de ratificatie door IJsland of Kroatië is deze “voetnoot” echter nog niet van kracht. In deze periode zouden schadeclaims kunnen worden ingediend.

Rovana Plumb (S&D), *schriftelijk*. – (RO) Unilaterale actie van de EU is onvoldoende, zelfs als het gaat om de voorhoede van de strijd tegen klimaatverandering.

Het zal niet mogelijk zijn om een mondiaal akkoord over het reduceren van en aanpassen aan de effecten van klimaatverandering te realiseren zonder de ontwikkelingslanden, vooral de meest ontwikkelde onder hen, daarbij te betrekken. De effecten van klimaatverandering hebben nu al hun uitwerking op de ontwikkelingen van deze staten: droogte, overstromingen, natuurrampen, woestijnvorming – met alle economische en sociale gevolgen van dien.

Iedere actie ter reductie van het effect van en aanpassing aan de situatie vraagt om een robuust mechanisme voor het meten van, rapporteren over en controleren van ontwikkelingen, samen met een goed beheerd fonds met openbare en private financiering.

Deze gecombineerde inspanningen zullen bijdragen aan het bereiken van de doelen met betrekking tot het verlagen van de uitstoot van broeikasgassen, het ontwikkelen van een duurzame economie en het creëren van groene banen.

Joanna Senyszyn (S&D), *schriftelijk*. – (PL) De heer Barroso zal binnenkort de portefeuilles toewijzen aan de nieuwe commissarissen. Ik hoop dat hij niet opnieuw een grove fout begaat, zoals tijdens de vorige zittingsperiode, toen hij voor de functie van commissaris voor Justitie een kandidaat met een negentiende-eeuwse mentaliteit heeft voorgedragen – een katholieke fundamentalist en een mannelijke homofobe chauvinist. Het Europees Parlement heeft toen niet toegelaten dat de Commissie zich zo zou compromitteren. Ik vertrouw erop dat het Parlement niet opnieuw zal hoeven in te grijpen.

Volgens de verklaringen van de heer Barroso zullen de portefeuilles worden toegewezen met inachtneming van het gouden beginsel van evenwicht. De Commissie zou in elk geval socialer moeten zijn en de commissarissen moeten berekend zijn op hun taak. De heer Barroso hoeft zich geen zorgen te maken over zijn herverkiezing, waardoor hij zich volledig kan richten op het aanpakken van de crisis en op de sociale aspecten van zijn programma. Met het oog hierop is het van fundamenteel belang om de economische en sociale portefeuilles toe te vertrouwen aan commissarissen uit onze socialistische politieke familie.

Een Europese Commissie zonder evenwichtige verdeling tussen mannen en vrouwen betekent dat er geen echte gelijkheid bestaat. Het is hoog tijd dat het nog steeds niet gerealiseerde ideaal van gelijkheid van vrouwen en mannen in praktijk wordt gebracht. Voor de hoogste functies in de Europese Unie (Voorzitter van het

Europees Parlement en voorzitter van de Europese Commissie) zijn opnieuw mannen verkozen. Dit komt helaas neer op het openlijk aanmoedigen van de discriminatie van vrouwen. Het is tijd om hier verandering in te brengen en om eindelijk EU-wetgeving in het leven te roepen die elke vorm van discriminatie verbiedt. Nu zijn de vrouwen aan de beurt! Het zal niet moeilijk zijn om geschikte kandidaten te vinden tussen de tweehonderdvijftig miljoen dynamische, moedige en sterke vrouwelijke burgers in de Europese Unie. Dat geldt eveneens voor de functies van voorzitter van de Europese Raad en van Hoge Vertegenwoordiger voor het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid.

16. Top EU - Rusland op 18 november in Stockholm (debat)

De Voorzitter. – Aan de orde zijn de verklaringen van de Raad en de Commissie over de Top EU-Rusland op 18 november 2009 in Stockholm.

Cecilia Malmström, *fungerend voorzitter van de Raad.* – (SV) Mevrouw de Voorzitter, zoals u zei, vindt de top EU-Rusland plaats op 18 november in Stockholm. Het is voor de EU een goede gelegenheid om de betrekkingen tussen ons en Rusland te evalueren. Ik weet dat vele afgevaardigden hier in het Parlement de ontwikkelingen in Rusland op de voet volgen. Daarom zou ik de belangrijkste onderwerpen willen presenteren die we van plan zijn tijdens de top te bespreken, en ik ben er zeker van dat de commissaris aanvullende informatie zal willen verstrekken over de gebieden die verband houden met het bevoegdheidssterrein van de Commissie.

In zijn algemeenheid willen we de top natuurlijk gebruiken om het strategisch partnerschap tussen de EU en Rusland te ontwikkelen. We hebben veel te winnen bij samenwerking met Rusland op alle gebieden. We hebben Rusland nodig om de mondiale uitdagingen effectief aan te kunnen pakken. We moeten Rusland echter ook duidelijk maken dat ons partnerschap gebaseerd moet zijn op het respect voor een gemeenschappelijke verbintenis en gemeenschappelijke waarden. Dat betekent respect voor mensenrechten, democratie en de rechtsstaat. De top biedt ons de mogelijkheid om druk uit te oefenen op Rusland opdat het land de contractuele verbintenissen op die gebieden, maar ook op andere gebieden, nakomt.

Een van de belangrijkste onderwerpen zal de klimaatverandering zijn. De Raad zal benadrukken dat een nauwe samenwerking tussen de EU en Rusland belangrijk is om in Kopenhagen resultaat te kunnen boeken. Rusland zou beloven over substantiële en vergelijkbare reducties van zijn emissie van broeikasgassen moeten doen, die overeenkomen met de doelstelling van twee graden Celsius waar de landen van de G-8 het in L'Aquila over eens werden.

Daar hangt de energiekwestie mee samen – het gaat om energie-efficiëntie en energiezekerheid. Gezien de status van Rusland als belangrijkste energiepartner van de EU biedt de top ons de mogelijkheid om de noodzaak te benadrukken om het vertrouwen en de voorspelbaarheid van de betrekkingen tussen de EU en Rusland op het gebied van energie te herstellen. We zullen ook onze ontgoocheling uiten over het feit dat Rusland zich onlangs uit het Verdrag inzake het Energiehandvest teruggetrokken heeft.

We hopen dat een sterk vroegtijdig waarschuwingssysteem in het leven zal worden geroepen dat op de top goedgekeurd zal worden. Dat zou gepaard moeten gaan met duidelijke waarborgen van Rusland en individueel van andere relevante derde landen dat de doorvoer of uitvoer van gas naar de EU niet zal worden gereduceerd of afgesneden bij toekomstige disputen over energie.

We zullen natuurlijk de economische en financiële crisis bespreken. De Raad wil dat we het op de top eens worden over de noodzaak om gecoördineerde inspanningen als antwoord op de crisis voort te zetten, en bevestigt dat we van mening blijven dat de economieën open moeten zijn en dat het noodzakelijk is om protectionistische maatregelen te vermijden. De top zal ons ook de mogelijkheid bieden om de vooruitgang van de werkzaamheden op de vier gemeenschappelijke ruimten te beoordelen. We zullen van de gelegenheid gebruikmaken om te benadrukken hoe belangrijk het is om vooruitgang te boeken op de gebieden waar vooruitgang vereist is of waar zich problemen hebben voorgedaan.

De gewijzigde houding van Rusland ten aanzien van de Wereldhandelsorganisatie heeft een nieuwe situatie gecreëerd die we aan het analyseren zijn. Vertraging van de toetreding van Rusland tot de Wereldhandelsorganisatie zal onze bilaterale betrekkingen beïnvloeden, met inbegrip van de onderhandelingen over een nieuwe overeenkomst tussen de EU en Rusland. We zullen onze steun herhalen voor de toetreding van Rusland tot de Wereldhandelsorganisatie, en dat is belangrijk voor de integratie van Rusland in de wereldeconomie.

In de tussentijd moeten we werken aan resterende handelsproblemen en economische problemen, bijvoorbeeld de heffingen op vluchten over Siberië, maatregelen aan de grens om de invoer van commerciële voertuigen in Rusland te belemmeren, de discriminerende wegentol, de plannen voor de beperking van de invoer van containers via de weg, exportheffingen op hout en de onlangs door Rusland genomen protectionistische maatregelen.

Ik ben me terdege bewust van de grote zorgen die het Europees Parlement zich maakt over de situatie van de mensenrechten in Rusland. Uw besluit om de Sacharovprijs dit jaar toe te kennen aan mensenrechtenverdedigers in Rusland is daar eens te meer een bewijs van. Het Zweedse voorzitterschap deelt die zorgen en we zullen ervoor zorgen dat mensenrechtenkwesties een vooraanstaande plaats krijgen in de onderwerpen die op de top zullen worden besproken. We zijn natuurlijk ingenomen met de uitspraken van president Medvedev over mensenrechten, democratie en de rechtsstaat, maar daar moeten concrete daden aan worden verbonden. De situatie van de mensenrechten in Rusland is verontrustend. We zullen met name wijzen op de recente gebeurtenissen in de noordelijke Kaukasus, die het toneel is geweest van gewelddadigheden waarvan mensenrechtenverdedigers, wetshandhavingsfunctionarissen, overheidsvertegenwoordigers en de bevolking in het algemeen het slachtoffer van zijn geworden. Bijzonder zorgwekkend is dat mensenrechtenverdedigers en journalisten zijn omgebracht, niet alleen in de noordelijke Kaukasus maar ook in Rusland als geheel. Daarom zullen we ons dringende verzoek aan Rusland herhalen om hun uiterste best te doen om ervoor te zorgen dat de mensenrechtenverdedigers hun werk kunnen doen zonder bang te hoeven zijn voor geweld, pesterijen of dreigementen.

Met betrekking tot buitenlands beleid en veiligheidskwesties zullen we benadrukken hoe belangrijk het is om ook in verband met ons gemeenschappelijk nabuurschap de dialoog in stand te houden en te verbeteren. We moeten met Rusland samenwerken om vooruitgang te kunnen boeken in het vinden van een vreedzame oplossing van langdurige conflicten. We zullen natuurlijk niet afwijken van onze fundamentele beginselen.

We zullen de kwestie Georgië aan de orde stellen en herhalen dat Rusland zijn verplichtingen uit hoofde van het zespuntenplan van 12 augustus en vervolgens de overeenkomst van 8 september 2008 ten volle moet nakomen. We moeten het noodzakelijke vertrouwen herstellen, ook met betrekking tot Achalgori, de Kodori-vallei en de grenscontrolepost in Perevi. We zullen Rusland ook oproepen om zijn invloed te gebruiken om de waarnemingsmissie van de EU toegang te geven tot Georgische gebieden in Zuid-Ossetië en Abchazië, overeenkomstig het mandaat van de missie die het hele land beslaat. De top biedt ons ook de mogelijkheid om te evalueren welke vooruitgang is geboekt met betrekking tot de gesprekken in Genève, en wat dit betreft, verwachten we dat Rusland zich verder engageert.

We beseffen dat we met Rusland moeten samenwerken wat betreft de zogenaamde bevroren conflicten in Transnistrië en Nagorno-Karabach. We zullen het belang benadrukken van verdere inspanningen met betrekking tot de mechanismen voor het oplossen van de conflicten: de groep van Minsk en het zogenaamde 5+2-formaat in Transnistrië.

Het actieve engagement van Rusland om de dialoog over de kwestie Nagorno-Karabach tussen de president van Armenië en die van Azerbeidzjan te bevorderen is natuurlijk welkom. We zullen Rusland er echter ook op wijzen hoe belangrijk het is om de groep van Minsk te betrekken bij alle stadia van het proces. De EU is bereid om actief mee te werken aan het proces van Minsk en het te steunen, onder andere door vertrouwenwekkende maatregelen. De top zou zijn steun moeten uitdrukken voor ratificering en uitvoering van het nieuwe protocol tussen Armenië en Turkije. Andere kwesties op dit gebied gaan over het Euro-Atlantische Veiligheidspartnerschap en het Oostelijk Partnerschap.

Wat de Euro-Atlantische veiligheid betreft, zullen we Rusland oproepen om actief deel te nemen aan het proces van Corfu in de aanloop naar een toekomstgericht besluit in Athene. De top zou de bevestiging van Rusland moeten vragen dat het achter de fundamentele beginselen van het proces staat, met andere woorden achter volledige eerbiedigingen en uitvoering van de regels en voorschriften van de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE), erkenning van de OVSE als hoofdforum voor het debat over het Corfu-proces, en erkenning van het feit dat alle aspecten van de overkoepelende veiligheidsstrategie op een evenwichtige manier zouden moeten worden behandeld.

Van de kant van de EU zijn we bereid om Rusland op de hoogte te brengen van alle gebeurtenissen in verband met het Oostelijk Partnerschap en om te herhalen dat derde landen van geval tot geval het recht kunnen hebben om deel te nemen, overeenkomstig de gezamenlijke verklaring van mei 2009 in Praag. De top biedt ons ook de mogelijkheid om een aantal internationale en regionale kwesties aan de orde te stellen. Ik acht het zeer waarschijnlijk dat onderwerpen als Iran, Afghanistan/Pakistan, de zuidelijke Kaukasus en natuurlijk het Midden-Oosten aan bod zullen komen.

Mevrouw de Voorzitter, geachte Parlementsleden, ik was nogal lang van stof maar ik weet dat u op dit gebied erg geëngageerd bent. Het is een belangrijke top met veel punten op de agenda en ik kijk ernaar uit uw standpunten en voorstellen te beluisteren wanneer we de definitieve voorbereidingen voor de top treffen.

Benita Ferrero-Waldner, lid van de Commissie. – (EN) Mevrouw de Voorzitter, precies een jaar geleden hebben we de betrekkingen tussen de EU en Rusland herzien en hebben we besloten we dat de Europese Unie – ondanks het grote meningsverschil met Rusland over het conflict in Georgië – samenwerking met dit belangrijke buurland zou moeten nastreven, inclusief samenwerking inzake de onderhandelingen betreffende de nieuwe overeenkomst. We zijn ook tot de conclusie gekomen dat we onze betrekkingen zouden moeten baseren op de beoordeling van ons eigenbelang. De Top van Stockholm zal volgende week dan ook gericht zijn op gebieden – zoals al is gezegd – waar er een wederzijds belang is, bijvoorbeeld klimaatverandering en energie, en de wereldwijde economische crisis.

De financiële crisis heeft Rusland hard getroffen en dit is precies het beleidsgebied waarop ook de Europese Unie een duidelijk belang heeft bij het nastreven van een gemeenschappelijke beleidsaanpak. De verplichtingen van de G20 waren een belangrijke stap in de goede richting. Ik denk dat het belangrijk is dat ze nu worden ondersteund door alle partners. Het is eveneens van cruciaal belang dat Rusland niet zwicht voor de verleidingen van het protectionisme. Een neiging naar protectionistische praktijken is nu al schadelijk voor bedrijven in de EU.

Wij geloven duidelijk dat de beste manier om vooruit te komen bestaat uit samenwerking in een op regels gebaseerde multilaterale formule. De top is een mogelijkheid om opnieuw het belang te benadrukken van Ruslands toetreding tot de WTO. Ruslands voornemen om de onderhandelingen tegelijkertijd met Wit-Rusland en Kazachstan te voltooien, waarmee het een douane-unie wil vormen, laat nog steeds vele vragen onbeantwoord. Tegelijkertijd hopen we tijdens de top een beter inzicht te krijgen in Ruslands nieuwe benadering. Dit is belangrijk, niet in de laatste plaats in de context van de voortdurende onderhandelingen voor de nieuwe overeenkomst die door de Commissie worden gevoerd. Een overeenkomst die heldere, juridisch bindende bepalingen moet bevatten over handel en investeringen, maar ook over energie.

De top moet ook definitieve helderheid verschaffen over de voorwaarden betreffende bilaterale handel vanaf 1 januari 2010 krachtens het nieuwe gemeenschappelijke tariefsysteem van de douane-unie.

Wat de klimaatverandering betreft, heeft mijn collega al gezegd dat de top de leidende rollen moet benadrukken die Rusland en de Europese Unie samen kunnen spelen bij het behalen van resultaten tijdens de bijeenkomst in Kopenhagen. Rusland heeft het potentieel om een zeer substantiële bijdrage te leveren, gezien de enorme mogelijkheid voor emissiereducties door verbeteringen in energie-efficiëntie. We zullen dan ook een beroep op Rusland doen om zich te verplichten tot ambitieuzere reducties van broeikasgasemissies, vergelijkbaar met de doelstellingen die wij ons zelf in de EU hebben gesteld.

Op het gebied van energiezekerheid blijven we werken aan een uitgebreid mechanisme voor vroegtijdige waarschuwing. We betreuren het dat Rusland zich heeft teruggetrokken uit het Verdrag inzake het Energiehandvest (EHV), maar we herinneren er aan dat de beginselen van het EHV zijn bevestigd onder het Russische voorzitterschap van de G8, bijvoorbeeld in de Verklaring van Sint-Petersburg. Deze beginselen moeten dan ook de basis vormen van ons werk aan de energiezekerheid krachtens de nieuwe overeenkomst tussen de EU en Rusland. Hoewel we klaar moeten zijn voor het bespreken van Ruslands wens om een breder debat over een internationale structuur voor energiezekerheid, denk ik dat we ook, boven alles, de essentiële kenmerken van onze bilaterale energiebetrekkingen willen vaststellen.

Hoewel we goed samenwerken met Rusland bij vele aspecten van interne betrekkingen, moeten we meer vooruitgang boeken bij de samenwerking in het gemeenschappelijke nabuurschap. We zullen daarom ons standpunt blijven uitleggen dat de politieke en economische stabiliteit die wordt gestimuleerd door het Oostelijk Partnerschap, uiteindelijk in het belang van alle partijen is. We zullen Rusland blijven aanmoedigen om constructief te werken aan het oplossen van uitstaande kwesties en conflicten, of dat nu in Transnistrië of Nagorno-Karabach is, en ook via het proces van Genève.

Het voorstel van president Medvedev voor een bredere discussie van de Euro-Atlantische veiligheid heeft geleid tot een nieuw proces van gesprekken onder de hoge bescherming van de OVSE. Ik denk dat het nu belangrijk is dat dit debat ons niet afleidt van de onmiddellijke taak om de huidige bevroren conflicten op te lossen. Het strategisch partnerschap tussen de EU en Rusland moet, zoals al eerder is gezegd, zijn gebaseerd op gemeenschappelijke verplichtingen op het gebied van mensenrechten en democratie. Rusland is deze verplichtingen aangegaan als lid van de Verenigde Naties, de OVSE en de Raad van Europa en deze verplichtingen moeten worden nageleefd.

Ik denk dat het eveneens van cruciaal belang is dat we verdergaan en samenwerken aan alle verschillende kwesties. We weten dat de betrekkingen tussen Rusland en de EU complex zijn, maar ook allerlei mogelijkheden bieden, evenals een enorm potentieel. We zullen dan ook onze principiële koers blijven volgen, voor een kritische, maar ook constructieve band met ons buurland, in het vertrouwen dat ook Rusland weet dat zijn belangen worden gediend door het onderhouden van een daadwerkelijk strategisch partnerschap met ons.

Michael Gahler, *namens de PPE-Fractie*. – (DE) Mevrouw de Voorzitter, het is goed om regelmatig een top tussen de Europese Unie en Rusland te houden, want er is natuurlijk veel te bespreken. Hoofdpunten op de lange agenda zijn onder andere de geplande samenwerkingsovereenkomst, de beveiliging van de energievoorziening, Ruslands toetreding tot de WTO, de klimaatveranderingen, de situatie in de Kaukasus en bovenal de toestand van de democratie en de rechtsstaat in Rusland.

Ook ontwapening, wapencontrole en een mogelijk raketafweersysteem staan op de agenda. Samen moeten we het hoofd bieden aan bedreigingen zoals het internationale terrorisme en fundamentalisme. Een land als Iran is zowel voor de EU als voor Rusland een uitdaging. We behoren beide tot het Kwartet voor het Midden-Oosten en hebben samen met de VS de plicht om voor die regio een oplossing uit te tekenen.

We hopen dat weldra de voorwaarden zullen gelden waardoor Europese en Russische burgers elkaar zonder visum kunnen ontmoeten. Ik ben ervan overtuigd dat ongehinderd intermenselijk contact de beste manier is om vooral jonge Russen een reëel beeld van het leven en denken evenals van de bedoelingen van de Europeanen ten opzichte van Rusland te geven.

De voorwaarde om deze agenda te kunnen afwerken, is naar mijn mening eenheid binnen de EU en een eenduidige boodschap naar buiten toe. Hoewel dat eigenlijk een waarheid als een koe is, hebben we veel te vaak meegemaakt dat we over details verdeeld zijn of ons laten verdelen. In dat verband mag geen enkele Europese regering geloven op lange termijn op gelijke voet met Rusland meer uit de onderhandelingen te kunnen halen dan wat we door ons totale gewicht met de EU kunnen bereiken.

Als gemeenschap van waarden hebben we een gezamenlijke visie op de situatie van de rechtsstaat en de mensenrechten in Rusland en dat moeten we ook zo formuleren. Jammer genoeg moesten we de Sacharovprijs aan een Russische organisatie toekennen. Ik bedank het voorzitterschap voor zijn opheldering in dat verband.

Aangezien we in dezelfde mate afhankelijk zijn van energieleveringen, moeten we ervoor zorgen dat de overeenkomsten in de driehoeksverhouding Rusland-Oekraïne-EU zo zijn opgesteld dat de gasdruk in bepaalde delen van de EU niet elke winter daalt. Voor de Kaukasus moeten we samen onbeperkte toegang van Europese waarnemers eisen.

Betreffende ontwapening of het raketafweersysteem moet de EU haar standpunt ten opzichte van Rusland en de VS duidelijk maken. Als we dat allemaal gedaan krijgen, zal Rusland ons serieus nemen en zullen we goed kunnen samenwerken.

Adrian Severin, *namens de S&D-Fractie*. – (EN) Mevrouw de Voorzitter, debatten over Rusland verdelen ons zeer regelmatig in ideologen en pragmatici, in geostrategen die de confrontatie zoeken en bemiddelaars, in koudeoorlogsveteranen en nieuwe utilitaire opportunisten. Ik denk dat het hoog tijd is deze dilemma's oproepende dualistische denkwijzen de rug toe te keren en heldere conclusies te trekken met betrekking tot onze wens om een constructieve en doeltreffende dialoog aan te gaan met Rusland.

Mijns inziens dienen wij ons in onze betrekkingen met Rusland altijd vastberaden te tonen vanuit strategisch oogpunt, maar ons vanuit tactisch oogpunt flexibel op te stellen. Wij moeten te allen tijde onze waarden en belangen verdedigen, maar we moeten tevens empathie en respect tonen voor de idealen en belangen van Rusland.

Dit is de enige basis voor het opbouwen van wederzijds vertrouwen en voor het vinden van doeltreffende en acceptabele oplossingen voor beide partijen.

Vanuit concreter oogpunt dienen we ons oostelijke nabuurschap van een door rivaliteiten gekenmerkt gebied te veranderen in een gebied van gemeenschappelijke strategieën en gezamenlijke projecten. Een gemeenschappelijke strategie voor het Zwarte-Zeegebied zal wellicht geleidelijk meer synergie bewerkstelligen en meer diepgang geven aan onze huidige benadering.

Binnen deze context moeten we het probleem van bevroren conflicten op zeer open en eerlijke wijze benaderen en mogelijke taboes achter ons laten om op meer pragmatische wijze oplossingen te vinden.

We moeten Rusland tevens helpen bij iets wat voor dit land duidelijk noodzakelijk is, namelijk te voorkomen in een positie als mogelijke olie- en gasafhankelijke wereldmacht verstrikt te raken, terwijl wij op het gebied van energie onze onafhankelijkheid moeten zien te bereiken.

We dienen vindingrijker te zijn om te komen tot daadwerkelijke samenwerking, samenwerking op het gebied van technologie en exploitatie, en om op die manier de energiemarkten te openen.

We moeten ons samen met Rusland bezinnen op nieuwe wereldwijde beschermende maatregelen of een nieuw mondiaal akkoord ter bescherming van de energievoorziening. Ik ben van mening dat het plan van Medvedev niet onmiddellijk van tafel moet worden geschoven. Sommigen denken dat er achter dit initiatief een verborgen agenda schuilgaat, die we niet kunnen accepteren. Anderen zijn van mening dat er geen sprake is van een vooropgesteld plan, en dat het slechts dient om onze reacties te testen. Wat de achterliggende motieven ook zijn, onze huidige beschermende maatregelen stammen uit een andere tijd en zijn toe aan een herziening. We dienen te onderzoeken wat nog altijd van toepassing is en daar iets nieuws aan toe te voegen.

Tot slot wil ik zeggen dat we voordeel moeten halen uit de nieuwe trans-Atlantische betrekkingen, zodat mogelijk een trilaterale dialoog tussen Rusland, de Verenigde Staten en Europa tot stand kan worden gebracht. Daarnaast dienen we een dergelijke trilaterale benadering te overwegen om er ten minste zeker van te zijn dat Rusland en de Verenigde Staten geen akkoord sluiten zonder ons.

Kristiina Ojula, namens de ALDE-Fractie. – (ET) Mevrouw de Voorzitter, dames en heren, mevrouw Ferrero-Waldner, namens de Alliantie van Liberalen en Democraten voor Europa wil ik duidelijk benadrukken dat voor beide partijen gunstige betrekkingen van goed nabuurschap tussen de Europese Unie en Rusland erg belangrijk zijn. Dergelijke betrekkingen vereisen echter aan beide zijden goede wil, iets waarnaar president Havel in zijn toespraak van vanmiddag ook al verwees.

Dames en heren, we weten allemaal dat Rusland altijd veel waarde heeft gehecht aan sterke partners. En de voorbereiding van de top die over een week zal plaatsvinden, heeft vandaag aangetoond dat we als Europese Unie met één stem kunnen spreken als we dat willen. En dat is heel belangrijk – zoals blijkt uit de resolutie die we hebben opgesteld – en als ik luister naar de Raad en de vertegenwoordigers van de Commissie, heb ik hier een heel goed gevoel over. Ook de ratificatie van het Verdrag van Lissabon creëert hier vanzelfsprekend een grotere en bredere basis voor.

Laten we dit nu echter eens vanuit het perspectief van Rusland bekijken. Rusland heeft volgende week een zeer goede gelegenheid om een oprechte wens te laten zien om met ons samen te werken, of dat nu is op gebieden als energiezekerheid of de opstelling van een nieuwe raamovereenkomst tussen de Europese Unie en Rusland, of bijvoorbeeld richtsnoeren voor gedrag en gedachten van de kant van Rusland op weg naar de WTO. Het is waar dat de houdingen op dit moment ambivalent zijn: president Medvedev en premier Poetin hebben verschillende signalen afgegeven. Ik hoop echt dat de Europese Unie volgende week meer duidelijkheid zal krijgen over de koers die Rusland zal kiezen ten aanzien van de WTO. En ik vind zeker dat de Europese Unie Rusland moet steunen op zijn weg naar de WTO.

Een zeer belangrijke kwestie waarmee Rusland zijn samenwerking met ons kan aantonen, is echter samenwerking en het bereiken van overeenstemming op het gebied van klimaatverandering. Dit is iets heel concreets en het gebeurt heel spoedig – in december tijdens de top in Kopenhagen – en dit is echt een kwestie waarbij we afwegingen kunnen maken en kunnen nagaan of deze samenwerking tussen de Europese Unie en Rusland mogelijk is of niet.

Dames en heren, het afgelopen jaar is vaak gezegd dat de betrekkingen tussen de Europese Unie en Rusland pragmatischer moeten worden en ik heb zelf al gehoord dat mensen vraagtekens zetten bij dit punt: of de Europese Unie de mensenrechten, de basiswaarden en het onderwerp van democratie zomaar terzijde schuift. Ik denk dat we dat onder geen enkele voorwaarde mogen doen, want als we dat zouden doen, zouden we onze eigen waarde volledig teniet doen, net als de Europese Unie als geheel. Het ter sprake brengen van de mensenrechten is op geen enkele wijze bedoeld om Rusland te vervolgen, in de hoek te drijven of de les te lezen; het ter sprake brengen van de mensenrechten gebeurt allereerst voor de mensen die in Rusland wonen; dat wil zeggen voor de bescherming van gewone burgers.

En er pakken zich inderdaad weer zwarte wolken samen boven Moskou als het gaat om de mensenrechten, want zoals u gisteren hebt gehoord, heeft het Grondwettelijk Hof gesproken over mogelijke herinvoering van de doodstraf vanaf volgend jaar en dat is voor liberalen een zeer moeilijk onderwerp. Dames en heren, ik kan hier niet meer zeggen over dit onderwerp, maar we zijn zeker van plan de conflicten ter sprake te brengen en we moeten er zeker over praten.

Werner Schulz, *namens de Verts/ALE-Fractie*. – (DE) Mevrouw de Voorzitter, beste collega's, we herdenken dit jaar niet enkel de val van de Berlijnse Muur en de vreedzame revolutie twintig jaar geleden, maar in 1989 overleed ook Andrej Sacharov, die aanzienlijk tot de val van het totalitaire Oostbloksysteem heeft bijgedragen. Andrej Sacharov heeft ons de raad gegeven dat zijn land begrip en druk nodig heeft – krachtige druk. Ik zou vandaag het woord *dawlenie* niet met “druk” vertalen, maar eerder met “krachtige ondersteuning”, en wel krachtige ondersteuning op alle gebieden waar Rusland de weg naar modernisering bewandelt en waar kiemen van een sociale markteconomie, van democratie en van een rechtstaat te voorschijn komen.

De Russische president Medvedev heeft zich onlangs bezorgd geuit over de stagnatie en problemen in zijn land en opgeroepen om hem bij zijn inspanningen voor hervormingen te steunen. Dat moeten we doen, indien hij dat oprecht meent. Dat omvat ook de betrokkenheid van Rusland bij internationale regelgevende kaders, zoals de WTO en het Energiehandvest. Daarom mogen we geen onnodige hindernissen creëren. Rusland daarentegen moet inzien dat het deze crisis niet op eigen kracht te boven kan komen.

Zoals Václav Havel vandaag heeft gezegd, vereist partnerschap echter ook dat we elkaar onverbloemd de waarheid zeggen. Om die reden stel ik dat waar verkiezingen worden vervalst, zelfs het begrip van gestuurde democratie cynisch wordt, daarom speelt de waarneming van verkiezingen binnenkort een voorname rol. Waar kritische journalisten worden vermoord, sterft ook de waarheid. We halen geen resultaat door onze aanpak van 'veranderen door handel'. Onze verhouding met Rusland moet namelijk op een stevige basis van waarden rusten.

VOORZITTER: DIANA WALLIS

Ondervoorzitter

Charles Tannock, *namens de ECR-Fractie*. – (EN) Mevrouw de Voorzitter, de ECR-Fractie erkent dat Rusland een zeer belangrijke economische partner is, en een diplomatieke zwaargewicht op mondiaal niveau. Deze positie brengt echter wel verantwoordelijkheden met zich mee. De eerste verantwoordelijkheid is om de territoriale integriteit van de buurlanden, zoals Oekraïne en Georgië, te respecteren en het beledigende concept van *near abroad* te verwerpen.

Daarnaast dient Rusland, gezien het aantal onopgeloste moorden van journalisten en mensenrechtenactivisten, concrete maatregelen te nemen ter bescherming van de mensenrechten en de rechtsorde. De toekenning van de Sacharovprijs aan de mensenrechtenbeweging Memorial toont aan welk belang wij in dit Parlement hechten aan dit onderwerp.

Rusland moet ook samenwerken in het voorkomen van de verspreiding van kernwapens, met name naar Iran, en tevens afzien van de verkoop van het S-300 raketsysteem aan Iran, teneinde solidariteit te tonen met het westen tegen dit gevaarlijke regime.

De groeiende nostalgie naar de Sovjet-Unie en naar Stalin is tevens uiterst zorgwekkend.

Ten slotte kan, nu de winter nadert, niet nogmaals aan Rusland worden toegestaan dat het zijn feitelijke monopolie van gasvoorziening aan Europa als diplomatiek wapen inzet. De toezegging van de EU om krachtens een gemeenschappelijk extern energiezekerheidsbeleid over te gaan op diversificatie van energiebronnen en van de energievoorziening moet onze positie aan de onderhandelingstafel met Rusland zeer zeker verstevigen.

Vladimír Remek, *namens de GUE/NGL-Fractie*. – (CS) Geachte aanwezigen, ik geloof er niets van dat wanneer de EU-vertegenwoordigers zich naar de door het Europees Parlement ingediende resolutie voegen, ze in Stockholm ook maar iets voor elkaar zullen krijgen. Als de Russische delegatie ook zo'n soort aanbeveling heeft, dan is de top al helemaal ten dode opgeschreven. Willen we met de aanstaande onderhandelingen de samenwerking tussen de EU en Rusland versterken? Het antwoord luidt volmondig “ja”. In het document wordt Rusland vaak aangeduid als een cruciale EU-partner, maar tegelijkertijd worden daar bijna overal eisen en voorwaarden aan verbonden, geen voorstellen. Een voorbeeld: de verantwoordelijkheid voor het welslagen van de klimaatconferentie in Kopenhagen wordt mede op Ruslands schouders gelegd, terwijl juist Rusland het land was dat het Protocol van Kyoto redde toen onder meer de VS weigerden het te ratificeren. Een ander voorbeeld van de onrealistische standpunten met betrekking tot Rusland is de vrijheid van media. Die is inderdaad alles behalve ideaal. Maar hebben wij, waarde collega's, niet zelf nog in de vorige plenaire vergadering met betrekking tot Italië besloten dat dit onderwerp een binnenlandse aangelegenheid is? En dan is Italië nog wel een lidstaat. Dus waarom dan überhaupt iets zeggen over Rusland? Als we vinden dat Rusland een belangrijke partner is, dan moeten we daar ook naar handelen.

Fiorello Provera, *namens de EFD-Fractie*. – (IT) Mevrouw de Voorzitter, waarde collega's, ik zal mij van stemming onthouden over deze ontwerpresolutie, omdat ik haar nogal tegenstrijdig vind. In de ontwerpresolutie wordt erkend dat de economische samenwerking tussen Rusland en Europa in de afgelopen tien jaar flink is verbeterd. Tevens wordt erkend dat Rusland zijn betrekkingen op het gebied van energie, handel, de liberalisering van visa, controle op illegale immigratie, terrorismebestrijding, klimaatverandering, het buitenlands beleid, kwesties als het nucleaire Iran en de vredesprocessen in de Kaukasus en het Midden-Oosten heeft versterkt.

Terwijl wij om al deze zaken verzoeken, leveren wij in dezelfde ontwerpresolutie forse kritiek op de binnenlandse situatie in Rusland. Er is een algemeen gevoel van aversie en wantrouwen ten opzichte van de Russen, dat niet bepaald een solide basis vormt voor de samenwerking waar wij om vragen. Dit betekent niet dat wij onze ogen moeten sluiten voor de situatie op het gebied van democratie en mensenrechten in dat land, maar ik denk dat op dit moment steun en vertrouwen meer nodig zijn dan kritiek, juist om de interne mensenrechtensituatie in Rusland te verbeteren.

Zoltán Balczó (NI). – (HU) Nu de betrekkingen tussen de EU en Rusland aan de orde zijn, moet ik ook de plechtige vergadering van vandaag noemen.

Ja, het is twintig jaar geleden dat de Berlijnse muur is gevallen en dat er een eind kwam aan de sovjetcommunistische dictatuur. Het Hongaarse volk was een van de grootste slachtoffers van deze dictatuur. Hier moet ik nog twee feiten aan toevoegen. Ten eerste kon deze status-quo decennialang blijven bestaan omdat ook de westerse mogendheden deze naoorlogse situatie wilden handhaven. Ten tweede stond de Sovjet-Unie ook toen al niet gelijk aan het Russische volk, dat eveneens te lijden had van de communistische dictatuur. Rusland geldt voor ons natuurlijk als een uitermate belangrijke economische en strategische partner.

De Europese Unie verheft haar stem bij schendingen van de mensenrechten. Dat is terecht, maar heeft zij daar een morele grond toe, nadat zij de handtekening van Vaclav Klaus voor het Verdrag van Lissabon heeft gekocht door de Beneš-decreten te laten voortbestaan en daarmee heeft geaccepteerd dat volkeren door de gevolgen daarvan onverminderd als collectieve misdadigers worden beschouwd?

Tijdens de vorige vergaderperiode hebben we ons beziggehouden met de VS-EU-Top. Daar was de volgende teneur waar te nemen: wat moeten we doen om door de Verenigde Staten te worden aanvaard als goede partner? Nu bespeur ik echter de volgende tendens: welke voorwaarden leggen we Rusland op om dit land als betrouwbare partner te kunnen aanvaarden? Ik vind dat we op zoek moeten gaan naar een veel evenwichtiger samenwerking met beide twee partners, als we hen tenminste als partners beschouwen.

Paweł Zalewski (PPE). – (PL) Mevrouw de Voorzitter, op de aanstaande Top EU-Rusland zal worden bevestigd hoeveel belang de Europese Unie aan de betrekkingen met Rusland hecht. Ik zou in dit verband de aandacht willen vestigen op twee kwesties die essentieel zijn vanuit het oogpunt van de belangen van Rusland en de Europese Unie. Deze kwesties hebben niet alleen een wezenlijke invloed op deze betrekkingen, maar geven ze eigenlijk ook concreet vorm.

Ik doel op de problemen bij de samenwerking op het gebied van veiligheid en energie. Als de Europese Unie en Rusland samen succesvol willen zijn – en dat is zonder enige twijfel wat wij willen – moeten wij ons standpunt heel duidelijk definiëren. Onze Russische partners zijn hier zeer bedreven in. Zij doen geen dubbelzinnige uitspraken, want die kunnen tot misverstanden leiden. Het is belangrijk dat de Europese Unie haar standpunt op precies dezelfde manier naar buiten brengt.

Het feit dat door de grootste fracties in het Europees Parlement overeenstemming is bereikt over een gezamenlijke en overigens erg goede ontwerpresolutie is een belangrijke stap waarvoor ik veel waardering heb. Desalniettemin ben ik van oordeel dat de tekst nog beter had kunnen zijn als we in de resolutie een derde amendement hadden opgenomen waarin niet alleen het belang van de samenwerking op energiegebied tussen de Europese Unie en Rusland wordt benadrukt, maar ook duidelijk wordt gemaakt op welke basis deze samenwerking zou moeten verlopen. Dit betekent dat in het kader van deze samenwerking, met name in tijden van economische en financiële crisis, de financiële lasten tot een minimum moeten worden beperkt, maar dat ook wordt vastgesteld dat aan alle voorwaarden in verband met de energievoorziening moet worden voldaan.

Mijn laatste punt heeft te maken met veiligheid. Ik zou kort willen ingaan op het voorstel van mijn fractie, de Fractie van de Europese Volkspartij (Christen-democraten), om een debat te houden over de oefeningen van het Russische en Wit-Russische leger onder het mom van de noodzaak om een mogelijke aanval van

West-Europa, van landen die lid zijn van de Europese Unie en de NAVO, af te weren. Ik heb tot mijn grote spijt vernomen dat dit debat niet op de agenda is geplaatst en hier dus niet zal worden besproken.

Knut Fleckenstein (S&D). - (DE) Mevrouw de Voorzitter, beste collega's, de vorige sprekers hebben al talrijke punten en problemen, zoals de situatie van de mensenrechten, duidelijk onder de aandacht gebracht. Het is van belang om deze thema's duidelijk te vermelden, want enkel zo kunnen we open en eerlijk debatteren. Wanneer er in Rusland op dit moment opnieuw ernstig over wordt gedacht om naar Amerikaans voorbeeld de doodstraf in te voeren, kunnen we het niet nalaten daarover onze mening te geven.

Ik heb twee korte opmerkingen. De eerste betreft de toetreding van Rusland tot de WTO en mijn vriendelijke verzoek, ook aan de Raad en de Commissie, om dat zo veel mogelijk te ondersteunen. Uiteraard moet ook Rusland zijn steentje bijdragen. We rekenen er echter beide op en het zou voor beide partijen goed zijn wanneer die ontwikkeling in de goede richting zou gaan. Dat Rusland wil toetreden tot de WTO, en niet enkel tot een douane-unie met Wit-Rusland en Kazachstan, is een goede stap vooruit.

Mijn tweede opmerking is een vriendelijk verzoek om de ontwikkeling van onze samenwerking op het gebied van wetenschap en onderzoek, en op het gebied van het maatschappelijk middenveld niet uit het oog te verliezen. We hebben nieuwe impulsen voor culturele uitwisseling en voor de uitwisseling van jongeren nodig. Dat mag echter geen eenrichtingsverkeer zijn, mijnheer Gahler, zoals u hebt gezegd, maar moet in beide richtingen verlopen. Iedere jongere die hieraan deelneemt, ontwikkelt begrip voor anderen en zal de boodschap over een positieve ontwikkeling van onze betrekkingen uitdragen. Ik zou willen dat we meer over die gezamenlijke belangen spreken en dat ook die aspecten meer op de voorgrond treden.

Heidi Hautala (Verts/ALE). - (FI) Mevrouw de Voorzitter, ik wil heel kort drie zaken noemen. Ten eerste moet Rusland in zijn eigen belang begrijpen dat het een rechtsstaat moet worden. Het is heel moeilijk in te zien hoe Rusland zich als economie of maatschappij kan ontwikkelen, voordat het een onafhankelijke rechterlijke macht heeft. Het is zeer moeilijk voorstelbaar dat buitenlandse ondernemingen Rusland veilig genoeg vinden om er te investeren wanneer daar geen onafhankelijke rechterlijke macht bestaat.

Ten tweede wil ik onderstrepen dat Rusland moet worden aangespoord zich aan de internationale spelregels te houden. In de Raad van Europa doet zich het probleem voor dat Rusland Protocol 14, dat de doeltreffendheid van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens vergroot, nog niet heeft geratificeerd. Wij in het Oostzeegebied willen ook dat Rusland toetreedt tot het Verdrag van Espoo inzake milieueffectrapportage in grensoverschrijdend verband.

Ten derde spreekt het belang van de mensenrechten voor zich. Ik was zeer bemoedigd door de woorden van mevrouw Malmström dat het nu de bedoeling is mensenrechtenkwesties op de top aan de orde te stellen. Neem de resultaten van de mensenrechtendialoog mee en doe dat in het openbaar.

Jacek Olgierd Kurski (ECR). - (PL) Mevrouw de Voorzitter, over een week vindt de Top EU-Rusland plaats. Ik wil over dit thema spreken op een dag die bijzonder belangrijk is voor mijn land, de dag waarop Polen zijn onafhankelijkheid heeft herwonnen. De onafhankelijkheid van niet alleen Polen, maar ook van andere landen in de regio, werd voortdurend bedreigd door het imperialisme van de Sovjet-Unie en vervolgens van Rusland.

Vandaag willen wij ons eindelijk veilig voelen binnen de structuren van een Europa van vrije naties. We mogen daarom in geen geval de ogen sluiten voor de pogingen van Rusland om zijn vroegere wereldrijk opnieuw op te bouwen en moeten beseffen dat Rusland zich nooit bij het verlies van dit imperium heeft neergelegd. Daarom heeft Rusland Georgië aangevallen. Daarom gaat het over tot de feitelijke annexatie van Zuid-Ossetië en Abchazië, bedreigt het Oekraïne, bemoeit het zich met het antiraketschild in Polen en de Tsjechische Republiek en gebruikt het zijn energiebronnen als chantagemiddel. Daarom is het in zekere zin symbolisch en onheilspellend tegelijkertijd dat Zweden, het land dat momenteel het voorzitterschap van de Europese Unie bekleedt en deze top organiseert, vlak voor de Top EU-Rusland zijn ecologische veto tegen het Nord Stream-project heeft ingetrokken. Dit project, dat economisch niet zinvol is, heeft enkel tot doel het beginsel van energiesolidariteit op de helling te zetten, hoewel dit een van de belangrijkste beginselen en idealen van het Verdrag van Lissabon had moeten zijn.

Met een uitdrukking die populair is in mijn land doe ik de volgende omroep aan de oude EU-landen: sla niet deze weg in! Doe geen zaken met Rusland die politiek gemotiveerd zijn en die tegen de nieuwe lidstaten zijn gericht, aangezien dit het idee van een gemeenschappelijk Europa in gevaar brengt.

Anna Rosbach (EFD). - (DA) Mevrouw de Voorzitter, in Rusland heerst slechts in naam persvrijheid, maar niet in de realiteit. Kritische journalisten worden geïntimideerd, vervolgd en vermoord. Rusland bezet de 153e plaats op de wereldwijde index van de persvrijheid, wat betekent dat het met de persvrijheid in Rusland nu slechter is gesteld dan in Wit-Rusland, Sudan en Zimbabwe. Moet dit echt worden beloond? Dit is echter nog niet alles. Er is ook nog de kwestie rond gasleveranties aan de Europese burgers. Opnieuw zien we dit jaar dat de Russen ermee dreigen de gasvoorziening te destabiliseren en er zijn aanwijzingen dat we ons vanaf nu iedere winter op die mogelijkheid moeten voorbereiden. Het kan toch echter niet de bedoeling zijn dat we Rusland voor deze ontwikkeling belonen?

Ik zou daarom aan de Raad en de Commissie de suggestie willen doen dat het gepast zou zijn om, in plaats van alleen op een aardige manier met de Russen te spreken, geen blad meer voor de mond te nemen en te zeggen dat dit eenvoudigweg niet acceptabel is. Wat bent u eigenlijk van plan te doen aan de negatieve ontwikkeling in de relatie tussen Rusland en de EU? Of is het de bedoeling om alles maar op zijn beloop te laten? Of wilt u deze negatieve ontwikkeling gewoonweg belonen?

Nick Griffin (NI). - (EN) Mevrouw de Voorzitter, er wordt hier uitgebreid en met veel bombast gesproken over vriendschap en samenwerking tussen ieder land onder de zon, met uitzondering van Rusland. China pleegt volkerenmoord in Tibet. Turkije ontkent de holocaust in Armenië. De Verenigde Staten proberen Irak klein te krijgen, en hier gaat men voor Amerika op de knieën. Maar over Rusland worden enkel hoogdravende en hypocriete redevoeringen afgestoken. Deze confronterende Ruslandfobie voedt op beschamende wijze de nieuwe hang naar een koude oorlog van de Amerikaanse oorlogszuchtige neoconservatieve lobby.

Vanzelfsprekend bestaan er zekere lokale verschillen tussen Rusland en zijn buurlanden, maar zijn we het niet eens dat de volgende week te houden top moet worden benut om bruggen te bouwen en samenwerking te creëren tussen de oostelijke en de westelijke helften van onze beschaving? Vanuit historisch en cultureel oogpunt is dit veel praktischer en veiliger dan pogingen om eenheid te creëren met Turkije, Europa's oudste en niet aflatende vijand.

Francisco José Millán Mon (PPE). - (ES) Mijnheer de Voorzitter, de relatie met Rusland is heel belangrijk: het gaat om een permanent lid van de Veiligheidsraad en om een militaire macht. Russische medewerking is nodig om het nucleaire gevaar van Iran te beteugelen, een oplossing te vinden voor het Midden-Oosten, de ontwapening, de klimaatverandering, enzovoort.

Bovendien is Rusland een Europees buurland waarmee veel lidstaten van de Unie een belangrijke economische relatie hebben en waarvan ze sterk afhankelijk zijn voor hun energievoorziening. Het is een land waarmee we elk jaar standaard twee topconferenties houden (die overigens een goed moment vormen om de toestand van deze relatie te evalueren).

Op dit moment onderhandelen we met Rusland over een nieuwe partnerschapsovereenkomst, die de samenwerking in de zogeheten "vier gemeenschappelijke ruimten" moet versterken. De belangrijkste van deze ruimten is voor mij de economische en energieruimte: wat we nodig hebben is openheid, duidelijke regels en garanties voor investeringen, en eerst moet Rusland lid worden van de WTO.

Tijdens de top van volgende week moet daarom opheldering worden verkregen over de bedoelingen van Rusland met betrekking tot de WTO en moet ervoor worden gezorgd dat Rusland geen initiatieven neemt die onverenigbaar zijn met de regels van de WTO-regels. Bovendien mogen de crises in de levering van gas die we de afgelopen jaren hebben gezien zich niet meer herhalen en moeten de beginselen van het Europees Energiehandvest in de overeenkomst worden geïntegreerd. Het Europees Energiehandvest is, zoals al is gezegd, dat verdrag waaruit Moskou zich helaas heeft teruggetrokken.

Ook aan de drie andere ruimten moeten we blijven werken, want zoals ik al eerder heb opgemerkt is Rusland een relevante speler op het mondiale toneel.

Geachte afgevaardigden, we kunnen veel dingen samen met Rusland doen, maar, zoals ook al is gezegd, de relatie met Rusland heeft een aspect dat we niet mogen vergeten, want Rusland is een Europees land en een buurland: ik doel op het noodzakelijke respect voor de mensenrechten en de verplichtingen die het lidmaatschap van de Raad van Europa op dit gebied met zich meebrengt.

Een van de meest zichtbare tekortkomingen van het externe beleid van de Unie is het ontbreken van een gemeenschappelijk beleid met betrekking tot Rusland. Met de instrumenten van het Verdrag van Lissabon zal het eenvoudiger worden om dat gemeenschappelijke beleid tot stand te brengen, maar de lidstaten moeten

ook echt de politieke wil hebben om dat eenheidsbeleid te ontwikkelen en geen voorrang te geven aan de bilaterale betrekkingen met Moskou, die soms openlijk divergeren.

Kristian Vigenin (S&D). – (BG) Mevrouw de Voorzitter, mevrouw Ferrero-Waldner, mevrouw Malmström, ik kan mijn toespraak niet beginnen zonder te vermelden dat we vandaag in dit Parlement hebben herdacht dat 20 jaar geleden de Berlijnse Muur is gevallen.

Het leek alsof er extra nadruk werd gelegd op hetgeen we hebben bereikt tijdens al deze jaren, het feit dat Europa één geheel is geworden, dankzij de veranderingen van twintig jaar geleden en alsof hier één land niet bij betrokken was en dat, als we eerlijk moeten zijn, deze veranderingen een halt had kunnen toeroepen. We hebben het hier over de Sovjet-Unie.

Ik zeg dit omdat deze veranderingen volgens mij tot stand konden komen juist omdat het Westen het initiatief nam tot een samenwerkingsbeleid met de Sovjet Unie. Zonder de Sovjet-Unie met het hedendaagse Rusland te willen vergelijken, wil ik opmerken dat het voldoening geeft om mevrouw Ferrero-Waldner en mevrouw Malmström te horen zeggen dat dit beleid van pragmatisch partnerschap met Rusland wordt voortgezet, waarbij opgemerkt moet worden dat er vraagstukken zijn waarbij de Europese Unie geen succes kan boeken zonder de betrokkenheid van Rusland.

Ik wil benadrukken dat we ons vanzelfsprekend zorgen maken over de mensenrechtensituatie en over andere kwesties, over bijvoorbeeld het door Amnesty International vastgestelde feit dat de situatie erop achteruit gaat. Gemeentelijke verkiezingen zijn namelijk gemanipuleerd en er bestaan problemen omtrent het opereren van maatschappelijke organisaties. We moeten in ieder geval eensgezind blijven in onze aanpak naar Rusland.

Deze conclusie moeten we trekken op basis van de afgelopen jaren. Ik wil ook opmerken dat het vraagstuk dat ontbreekt in de resolutie die ons Parlement indient het Oostelijk Partnerschap is. Ik wil dat er specifieke aandacht wordt besteed aan de kwestie van het Oostelijk Partnerschap tijdens de komende topconferentie, omdat dit de enige manier is om succes te garanderen voor ons nieuwe beleid.

Paweł Robert Kowal (ECR). – (PL) Mevrouw de Voorzitter, Rusland verdient het om serieus genomen te worden. Als onze partners in het Kremlin de toespraak van de commissaris hadden gehoord, zouden ze volgens mij erg verbaasd zijn over de manier waarop zij de betrekkingen tussen de Europese Unie en Rusland beoordeelt.

De wijze waarop wij de aanstaande Top EU-Rusland benaderen, geeft blijk van een gebrek aan moed en oprechtheid. Deze eigenschappen zijn nochtans vereist om de fundamentele kwesties waarover vandaag tussen de Europese Unie en Rusland onenigheid bestaat, grondig te kunnen aanpakken. Als er in de Europese Unie geen plaats is voor oprechtheid, als woorden over energiesolidariteit amper enkele dagen na de definitieve ratificatie van het Verdrag van Lissabon in de Tsjechische Republiek niets blijken te betekenen en er volgende stappen worden gezet met het oog op de aanleg van de noordelijke gaspijpleiding, als we in het kader van onze betrekkingen niet ernstig van gedachten kunnen wisselen over het Energiehandvest, het plan van president Sarkozy of de recente militaire oefeningen van Rusland aan de oostelijke grens van Polen, dan zullen we niets bereiken.

Commissaris, ik zou van u graag een oprecht antwoord krijgen op de volgende vragen: Welke elementen van de betrekkingen tussen de Europese Unie en Rusland ziet u als een persoonlijk succes? Waar hebben we op dit gebied kans van slagen? Zonder oprechtheid zullen we er nooit in slagen om iets op te bouwen.

Andreas Mölzer (NI). – (DE) Mevrouw de Voorzitter, mevrouw de commissaris, de oorlog in Georgië, de gasstrijd en het onvermogen van de Europese Unie om een redelijk eenvormig standpunt ten opzichte van Rusland in te nemen, hebben sporen achtergelaten.

Tegelijk is Rusland voor Europa ongetwijfeld een belangrijke strategische partner, en dat niet enkel voor energievoorziening. Of het nieuwe memorandum over het vermijden van energiecrises en over het Europese systeem voor vroegtijdige waarschuwing het papier waarop het is geschreven, waard is, zullen we al gauw merken – ten laatste bij de volgende gasstrijd. De afhankelijkheid van Russisch gas is namelijk niet gemakkelijk weg te werken en zelfs het Nabucco-project zal daar weinig aan veranderen. Het zou naïef zijn om te geloven dat Teheran Europa niet onder druk kan zetten.

Ik ben ervan overtuigd dat de Europese Unie ten opzichte van Rusland een verstandig en realistisch beleid moet voeren. Ze moet een evenwicht tussen Europese en Russische belangen vinden en ook in geopolitiek opzicht de historische gevoeligheden van Rusland respecteren. Anders moeten we binnenkort misschien

niet enkel een bilaterale ijsstijd vrezen, maar ook dat Europese burgers bibberen van de kou als gevolg van de gasstrijd.

Vytautas Landsbergis (PPE). – (LT) Ik steun het standpunt van de heer Zalewski, om precies te zijn amendement 1, aangezien daarin serieus aandacht wordt gevraagd voor twee kwesties die cruciaal zijn voor de Europese Unie. Ten eerste zijn we het niet eens met de manier waarop het derde land op arrogante wijze de EU negeert en verwerpt als gelijkwaardige en gerespecteerde partner in zaken van externe energiezekerheid die belangrijk zijn voor de Europese Unie. Ten tweede zijn we het niet eens met de anti-Europese scheidslijn, die het derde land overduidelijk tot stand brengt met het gaspijpleidingproject *North Stream*. We moeten ons verzetten tegen de lobbyistische en soms corrupte verdeling van Europa en we mogen de arrogantie van Rusland ten aanzien van ons, en daarmee bedoel ik het Europees Parlement, niet accepteren. We kunnen niet toestaan dat Gazprom – de voornaamste aandeelhouder van *North Stream* – de resolutie van ons Parlement over de bedreiging die de gaspijpleiding vormt voor het milieu, volledig negeert.

Het probleem is niet alleen de tragische ecologische toestand van de Oostzee, maar ook de morele toestand van onze instelling. Toen we hier vorig jaar stemden, eisten we dat er een milieueffectbeoordeling zou worden uitgevoerd, die onafhankelijk en zonder steekpenningen tot stand zou komen, en dat er garanties zouden worden gegeven aan de landen die aan de Oostzee grenzen voor het geval er een ramp zou plaatsvinden. Gazprom heeft niet eens de moeite genomen Europa te antwoorden. Dat is alsof ze het Parlement in het gezicht hebben gespuugd, en wij mogen daar niet op reageren door te zeggen “Dank u, mijnheer, het was me een groot genoegen”. We moeten ons waardig en eervol gedragen, zonder de speciale debatten over problemen met het leven in de Oostzee die momenteel worden gevoerd op initiatief van leden van het EP, te manipuleren of te blokkeren. Als we uit angst instemmen met het uitroeien van het leven in de Oostzee en met een nieuwe grens Moskou–Berlijn op zee, waar Russische marineschepen de pijpleiding beschermen, dragen we onze vrije toekomst ten grave. Terwijl we babbelen over energie, verkopen we onze toekomst.

Hannes Swoboda (S&D). – (DE) Mevrouw de Voorzitter, we moeten inderdaad Rusland serieus nemen, zoals de heer Kowal heeft gezegd, vooral na de ondertekening van het Verdrag van Lissabon. Daarbij is het interessant dat de president die lang heeft geweigerd om het verdrag te ondertekenen, namelijk Václav Klaus, een erg onkritische houding tegenover Rusland heeft ingenomen. Rusland serieus nemen, betekent een weloverwogen verhouding en pragmatische economische betrekkingen met het land ontwikkelen, maar het betekent niet dat we onkritisch mogen zijn ten opzichte van politieke ontwikkelingen binnen Rusland, vooral dan als het gaat om mensenrechten.

Met heel veel spijt hebben we nota genomen van de gebeurtenissen tijdens de laatste verkiezingen waar sommige dingen duidelijk niet erg rechtmatig zijn verlopen. We zijn natuurlijk vooral bezorgd om de aanvallen tegen mensenrechtenactivisten. Ik wil die aanvallen niet in de schoenen van de Russische regering schuiven. Wat ik wel wil en wat we in deze zeer evenwichtige resolutie vragen, is dat Rusland de bescherming van de mensenrechtenactivisten serieus neemt. Dat gebeurt niet, of toch niet voldoende. Hierover moeten we ons eerder tot president Medvedev richten dan tot premier Poetin. De verschillen zijn dan wel niet erg groot, maar als iemand een ietwat vooruitstrevende, positieve houding inneemt, is het zeker president Medvedev, en wij moeten hem daarin sterken en steunen.

Ook in de energiekwestie moeten we een nuchtere, redelijke verhouding tot stand brengen. Ik heb niets tegen *North Stream*, noch tegen *South Stream*, maar ik wil bij de gasvoorziening van niemand, van geen enkel land afhankelijk zijn. Daarom ben ik een fervente voorstander van de Nabucco-pijpleiding. Verscheidenheid, diversificatie – dat is doorslaggevend bij de gasvoorziening, of dat nu via een andere pijpleiding, zoals Nabucco, of via LNG-havens gebeurt. En dat is niet omdat het land in kwestie Rusland heet, maar omdat Europa van niemand afhankelijk mag zijn.

Als we nu ook Oekraïne ten tonele voeren, zou ik willen dat de Oekraïense politici volledig hun verantwoordelijkheid opnemen en de investeringen die met Europa zijn afgesproken, uitvoeren. Ik weet dat Rusland de situatie vaak uitbuit, maar wanneer Oekraïne zijn beloftes nakomt, zal Rusland de situatie niet kunnen uitbuiten omdat de desbetreffende investeringen in Oekraïne werden uitgevoerd.

Elena Băsescu (PPE). – (RO) Ik wil de auteurs van de resolutie feliciteren met de harmonisatie van standpunten van de verschillende fracties. De Top van Stockholm biedt een goede gelegenheid om aan onze lidstaten te laten zien dat wij eensgezind kunnen zijn. Hoewel we 23 talen spreken, kunnen wij met één stem spreken als het gaat om de verdediging van onze economische, politieke en energiebelangen.

De Europese Unie moet in het bijzonder aandacht schenken aan energieveiligheid, zowel door het zekerstellen van een constante aanvoer van Rusland als door het ontwikkelen van alternatieve projecten, zoals Nabucco en de pan-Europese oliepipeline Constanța-Triest.

Voor ons als Roemenen staat energieveiligheid voor veiligheid in de Zwarte Zeeregio. Het energiebeleid van Europa kan door onopgeloste conflicten in deze regio worden beïnvloed.

Tegelijkertijd moeten wij het denkkader op basis van invloedssferen inruilen voor een denkkader op basis van vertrouwenssferen. Rusland moet samenwerken met de Europese Unie in deze regio, die van het grootste belang is. De voortgang van bepaalde projecten van vitaal belang voor de ontwikkeling van de Europese Unie is mede afhankelijk van energieveiligheid.

Csaba Sándor Tabajdi (S&D). – (HU) Mevrouw de Voorzitter, we zouden er zeer bij gebaat zijn om een partnerschapsovereenkomst tussen de EU en Rusland af te sluiten. Momenteel wordt dit echter afgeremd door een historische discussie tussen een aantal EU-lidstaten en Rusland. De relatie tussen de EU en Rusland mag geen inzet zijn van deze historische discussies.

Op energiegebied is de afhankelijkheid wederzijds, waaraan ook Hannes Swoboda al refereerde. Op energiegebied zou het van belang zijn voor de Europese Unie en Rusland om een akkoord te bereiken, na zich te hebben teruggetrokken uit het Energiehandvest. Dit zou ook belangrijk zijn om een nieuwe energiehottline in het leven te roepen zodat de Midden-Europese lidstaten niet het slachtoffer worden van de conflicten tussen Rusland en Oekraïne.

Ten slotte hebben we het volste recht om de staats- en mensenrechtelijke schendingen in Rusland te veroordelen. Aan de andere kant moeten we de aandacht vestigen op rechtenschendingen zoals de ontzegging van het staatsburgerschap aan 400 000 Russen in Letland, waaruit blijkt dat de Europese Unie ook op haar eigen grondgebied nog genoeg werk te verzetten heeft.

Ivo Vajgl (ALDE). – (SL) Ik steun de handelwijze van mevrouw Malmström en van mevrouw Ferrero-Waldner. Ik ben van mening dat de dialoog tussen Rusland en de Europese Unie met een dergelijke agenda voor beide partijen gunstig zal zijn.

Vandaag was een plechtige dag voor ons: we hebben de val van de Berlijnse Muur herdacht. We hebben echter niet herdacht dat toen ook een belangrijke muur in Rusland is gevallen, dat het overgangsproces dat nog steeds aan de gang is, toen begon. Rusland is vandaag een beter land dan vóór de val van de Berlijnse Muur en soms moeten we daar nota van nemen. Soms moeten we dat aan Rusland, onze belangrijke partner, erkennen en we mogen niet toelaten dat we ons enkel laten meeslepen door de emoties, ontstaan door onze geschiedenis.

We hebben Rusland nodig als een globale partner in het wereldwijde beleid en als partner in de betrekkingen tussen de Europese Unie en Rusland. Dat betekent echter niet dat we onze fundamentele waarden moeten prijsgeven, zoals andere leden hebben geopperd. Ik heb geen tijd voor dergelijke praatjes.

Marek Henryk Migalski (ECR). – (PL) Mevrouw de Voorzitter, ik zou in de eerste plaats het woord willen richten tot mevrouw Ferrero-Waldner. U was misschien niet aanwezig tijdens de toespraak van president Havel vanmiddag. Net als mevrouw Ojuland en de heer Schulz zou ik willen verwijzen naar de uitspraken van president Havel over de plicht van de Europese Unie om de democratie en de eerbiediging van de mensenrechten te bevorderen.

Mevrouw Malmström heeft hier eveneens naar verwezen en daarvoor wil ik haar bedanken. In uw toespraak daarentegen leek het alsof de Europese Unie zich aan het voorbereiden is op een top met Zwitserland. U hebt gesproken over de handel, het bedrijfsleven en het klimaatpakket, maar hebt met geen woord gerept over een aantal belangrijke kwesties, over datgene wat voor de Europese Unie misschien wel het allerbelangrijkste is. Mijn wens voor u, voor ons en in het bijzonder voor de burgers van de Russische Federatie is dat de Europese Unie in de toekomst vaker het standpunt zou verdedigen dat vandaag door mevrouw Malmström is uiteengezet dan het standpunt dat u hebt verwoord.

Andrew Henry William Brons (NI). – (EN) Mevrouw de Voorzitter, alvorens Rusland te bekritisieren wegens het schenden van de mensenrechten zouden we eerst een blik moeten werpen op vergelijkbare schendingen van de mensenrechten binnen de Europese Unie: in landen waar oppositiepartijen fysiek worden aangevallen, zoals Hongarije, of waar deze worden aangevallen door de militie of de regerende partij, zoals in het Verenigd Koninkrijk, of waar mensen worden opgesloten vanwege het zonder geweld uiten van afwijkende meningen of waar politieke partijen verboden worden, zoals in België.

We moeten betrekkingen met Rusland onderhouden op basis van de belangen van onze eigen lidstaten, en niet op basis van hypocriete uitlatingen.

Cecilia Malmström, *fungerend voorzitter van de Raad*. – (SV) Mevrouw de Voorzitter, dank u wel voor een uitstekend debat. Ik denk dat de meesten van ons het erover eens zijn dat Rusland een strategische partner van de EU is en dat onze betrekkingen met dat land belangrijk zijn. Het moet een partnerschap zijn dat gebaseerd is op respect voor elkaar, voor onze gemeenschappelijke verbintenissen en ook voor de waarden waar de Europese Unie voor staat met betrekking tot mensenrechten, democratie en de rechtsstaat.

In dat opzicht moeten we zeer duidelijk zijn en ik denk dat degenen die me bekritiseerden, bijvoorbeeld mevrouw Rosbach, waarschijnlijk niet naar mijn inleiding hebben geluisterd, want ik heb erg duidelijk gezegd dat we ons zorgen maken over ontwikkelingen met betrekking tot de mensenrechten in Rusland. Rusland is een belangrijke buur. Er zijn natuurlijk nog veel onopgeloste kwesties en er is allicht niemand van ons die gelooft dat we alle kwesties tijdens de Top van Stockholm zullen oplossen. Het is echter een waardevolle gelegenheid om elkaar te ontmoeten en in discussie te treden.

Er zijn gezamenlijke kwesties waarvoor we misschien wat dichterbij een oplossing kunnen komen. Daarbij kan het gaan om het Midden-Oosten en Afghanistan, en op dit ogenblik is de klimaattop in Kopenhagen natuurlijk erg relevant. Het gaat ook om de financiële en economische crisis en de gezamenlijke verbintenissen op dat gebied, en het gaat om onze betrekkingen in verband met energie, toetreding tot de Wereldhandelsorganisatie en verschillende soorten kwesties op het gebied van het buitenlands en veiligheidsbeleid. We moeten samenwerken met betrekking tot het oplossen van conflicten in ons gemeenschappelijk nabuurschap. Het gaat erom concrete kwesties te identificeren waarbij samenwerking voor beide partijen winst oplevert. Dat zullen we op correcte en respectvolle toon doen zonder onze waarden op te geven.

Ik hoop dat de top ook kan bijdragen tot een versterking van ons strategisch partnerschap en de weg kan banen voor constructieve samenwerking tussen ons. Dat zou een goede zaak zijn. Ik heb de resolutie gelezen waar velen van u naar hebben verwezen en waar u, naar ik begrijp, morgen over zal stemmen. Ik vind dat een ontzettend goede resolutie en ik vind het uitstekend dat de Commissie, de Raad en het Europees Parlement het door de bank in zeer grote mate eens zijn over deze kwesties.

Zoals zovelen onder u hebben gezegd, moeten we met één stem spreken als we met Rusland praten. Als we het eens zijn en als we een duidelijke en constructieve dialoog voeren, dan is dat goed voor Rusland, goed voor de EU en goed voor vele inhoudelijke kwesties in de Europese en mondiale arena.

Benita Ferrero-Waldner, *lid van de Commissie*. – (EN) Mevrouw de Voorzitter, Rusland is enerzijds een strategische partner, maar anderzijds ook een buurland, en als buurland is het complexer. Ik ben echter van mening, vooral ten tijde van economische onzekerheid, dat het des te belangrijker is om ervoor te zorgen dat de verhouding tussen Europa en Rusland zo doeltreffend mogelijk functioneert, zodat veiligheid, stabiliteit en welvaart kunnen worden geboden aan onze burgers, evenals aan de burgers van Rusland. We moeten derhalve onze inspanningen verdubbelen om te komen tot een gemeenschappelijke basis over zaken waarover onze visies verschillen – bijvoorbeeld over vraagstukken inzake de mensenrechten of het gemeenschappelijke nabuurschap – maar daarnaast de deur openhouden voor de dialoog en het debat, waarbij er respect is voor onze verschillen, maar ook voor onze gemeenschappelijke verplichtingen. Dit is zagezegd de algemene lijn.

Laat me nu een aantal zeer specifieke dingen zeggen. De toetreding van Rusland tot de WTO is, en blijft, een van onze primaire doelstellingen. Met dit in ons achterhoofd is het tijd om een aantal kwesties die onopgelost zijn in deze handelsrelatie op te lossen. Een aantal van deze kwesties, zoals de kosten voor vluchten over Transnistrië, staan al een aantal jaren op onze agenda. Ze zijn altijd aan de orde gesteld tijdens de vele topontmoetingen waarbij ik aanwezig was. Andere kwesties, zoals het voorgestelde besluit om het transport van containers over de weg te beperken, zijn recenter, en net als alle Commissiediensten stel ik deze kwesties altijd persoonlijk aan de orde als we gesprekken met Rusland voeren. Onlangs is dit inderdaad gebeurd tijdens een Permanente Partnerschapsraad, maar we zouden dit vanzelfsprekend opnieuw kunnen doen.

Het tweede onderwerp dat ik wil aansnijden is energie. De Europese Unie en Rusland zijn, zoals ik al zei, ook belangrijke partners op het gebied van energie. De relatie is er een van onderlinge afhankelijkheid, wat beide partijen een sterke motivatie biedt om een zekerheid biedende en concrete basis te leggen voor onze energiebetrekkingen. Het waarborgen van een ongehinderde en doorlopende energievoorziening aan de Europese Unie is derhalve van het grootste belang teneinde noodsituaties te voorkomen en te verhelpen. Dit proberen we onder andere te bereiken met het mechanisme voor vroegtijdige waarschuwing waar we aan

werken, en waarvan het belangrijk is dat we samenwerken met het ministerie van Energie van de Russische Federatie. We hebben dit onderwerp besproken, en ik hoop dat we het debat kunnen voortzetten.

Wat betreft Oekraïne en, met name, de doorvoer van gas, hebben wij van de Commissie samen met de Oekraïense autoriteiten, maar ook met de internationale financiële instellingen, gewerkt aan een pakket leningen waarmee zowel betalingsproblemen voor de opslag van gas uit Rusland als de hervorming en de modernisering van de gassector in Oekraïne kunnen worden bekostigd.

Eind juli is een overeenkomst bereikt waarmee de weg is geopend voor financiële steun door de internationale financiële instellingen op basis van de uitvoering van een aantal voorwaarden. We hopen dat dit zal werken, en we moeten ons er tevens van verzekeren dat er sprake is van een zeer heldere en transparante juridische basis voor de energiebetrekkingen. Dit is waar we, met name in onze nieuwe overeenkomst, naar streven.

Wat de mensenrechten betreft, ik heb daarover gesproken. Alle keren dat we bij een topontmoeting aanwezig waren hebben we over mensenrechten gesproken. Ik wil graag kort iets zeggen over de doodstraf, aangezien die vanzelfsprekend niet acceptabel is volgens onze gemeenschap van waarden. Dit onderwerp staat momenteel nog ter discussie bij het Constitutioneel Hof van Rusland, maar wij zijn ervan op de hoogte gesteld dat er aanwijzingen zijn dat het hof zal besluiten dat Rusland gebonden is aan zijn ondertekening van protocol 6 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, en dat het derhalve naar alle waarschijnlijkheid de doodstraf niet zal toepassen. Laat ons hopen dat dit inderdaad het geval is.

Zoals ik reeds eerder noemde is Rusland, als lid van de VN, van de OVSE en de Raad van Europa, zelf bezig zeer belangrijke verbintenissen aan te gaan op het gebied van de mensenrechten. Deze worden altijd besproken in het terugkerende overleg tussen de EU en Rusland over de mensenrechten. Aangezien dit onlangs op 5 november in Stockholm heeft plaatsgevonden, ben ik niet ingegaan op bijzonderheden hieromtrent, maar eenieder die geïnformeerd is, is hiervan op de hoogte.

Mijn laatste opmerking is positief van aard. Ze betreft de samenwerking tussen jongeren in wetenschap en technologie. Zoals de heer Fleckenstein reeds noemde is het stimuleren van uitwisselingen en samenwerking tussen jongeren uit de Europese Unie en Rusland voor ons van het grootste belang, en we stellen onze programma's beschikbaar voor dit doel. Deze programma's, zoals TEMPUS en Erasmus Mundus, hebben binnen de Europese Unie zelf hun positieve werking aangetoond, en dit is een weg die we verder zouden moeten bewandelen.

Binnen dezelfde context starten we de onderhandelingen omtrent de deelname van Rusland aan het kaderprogramma van de Europese Gemeenschap voor onderzoek en technologische ontwikkeling. Dit is tevens een gebied dat in economisch opzicht gigantische mogelijkheden biedt.

Ik ben nogmaals van mening dat onze relatie enorm veel mogelijkheden biedt. Er zijn veel zaken die besproken moeten worden, en we hangen niet altijd dezelfde mening aan als Rusland, maar we kunnen te allen tijde een discussie over elk onderwerp aangaan, en dat doen we dan ook.

De Voorzitter. Tot besluit van het debat zijn er zes ontwerpresoluties⁽²⁾ ingediend, overeenkomstig artikel 110, lid 2, van het Reglement.

Het debat is gesloten.

De stemming vindt morgen, 12 november 2009, plaats.

Schriftelijke verklaringen (artikel 149)

Sebastian Valentin Bodu (PPE), schriftelijk. – (RO) Bij het invallen van de winter wordt Europa bedreigd door een gascrisis, die vergelijkbaar is met die aan het begin van dit jaar, toen onze afhankelijkheid van Russisch gas duidelijker was dan ooit. Waarschijnlijk wordt het scenario van de afgelopen winter dit jaar herhaald, zoals premier Poetin heeft gezegd, wederom vanwege een misverstand met Oekraïne. In deze context wordt het alternatief voor Russisch gas, het Nabucco-project, een absolute noodzaak. Gasleveranties aan Europa kunnen niet afhankelijk zijn van conflicten tussen Rusland en Oekraïne. Het is noodzakelijk voor alle EU-organisaties om Nabucco tot prioriteit te verheffen, zoals de Europese Raad in maart ook daadwerkelijk heeft besloten. De EU moet met een stem spreken over het Nabucco-project. Het is in het belang van Rusland om toegang te hebben tot gas uit de Kaspische Zee, en een resoluut, aaneengesloten front van

(2) Zie notulen.

Europa zou Rusland aan dezelfde onderhandelingsstafel doen plaatsnemen. Wij zullen ons niet bezighouden met concurrentie tussen projecten. We hebben het niet over *North Stream* versus *South Stream*. Waar we het over hebben is het gedeelde belang van het veiligstellen van een alternatieve bron van gas. Tot slot: de Europese instellingen moeten een krachtig beroep doen op Rusland en Oekraïne om de veiligheid van de bevolking en de economieën van de EU niet te laten lijden onder gevoelens van trots, gestoeld op geopolitieke of electorale belangen.

András Gyürk (PPE), *schriftelijk*. – (HU) De hernieuwde onderhandelingen over de Partnerschaps- en samenwerkingsovereenkomst tussen de EU en Rusland biedt beide partijen een goede gelegenheid om de kwesties onder de loep te nemen die het meest bepalend zijn voor de betrekkingen. In het licht van de gebeurtenissen van de afgelopen jaren is het geen toeval dat de agenda van de onderhandelingen de steeds belangrijker wordende rol van de energiehandel weerspiegelt. Afgaand op de berichten in de pers kunnen we er echter allerminst zeker van zijn dat we ontkomen aan de gascrisis die inmiddels vaste prik begint te worden. Maar de nog niet aangenomen EU-richtlijn inzake de zekerheid van de gasvoorziening is helaas geen knip voor de neus waard als de EU-lidstaten opnieuw wakker worden met afgesloten kranen. Juist daarom moet de EU ernaar streven dat de basisbeginselen van het Energiehandvest, dat nog niet is geratificeerd door Rusland, een onlosmakelijk onderdeel vormen van de nieuwe samenwerkingsovereenkomst. Op dit moment worden zowel de energietoevoerroute als de toegang tot de markten gekenmerkt door tegenstrijdigheden. Terwijl Rusland namelijk kan blijven profiteren van de openheid van de markt en in de meeste EU-lidstaten aanwezig is als investeerder, sluit het zijn eigen markt consequent af voor buitenlandse bedrijven. Het Energiehandvest kan deze tegenstrijdigheid opheffen. Het schriftelijk vastleggen van de marktbeginselen kan een goede basis vormen voor de onderhandelingen over toekomstige gasleveringscontracten voor de lange termijn. Als de lidstaten geen transparante betrekkingen opbouwen, zullen zij ook in de toekomst tegen elkaar kunnen worden uitgespeeld en zullen zij afwijkende prijzen blijven betalen voor gasleveringen.

Lena Kolarska-Bobińska (PPE), *schriftelijk*. – (EN) Mevrouw de Voorzitter, in het hedendaagse Rusland worden we ons gewaar van de intimidatie van de burgermaatschappij door de autoriteiten. Organisaties die als enige taak hebben te helpen de basale vrijheden van burgers en de mensenrechten te beschermen, worden verdreven door middel van uitzettingsbevelen, het weigeren van vergunningen en – in sommige delen van Rusland – het vermoorden van hun medewerkers.

We hebben juist deze week in verslagen kunnen lezen dat het Centrum voor de mensenrechten en de Moskou Helsinki Groep, de oudste mensenrechtenorganisatie in Rusland, hun panden gedwongen moeten verlaten.

Terwijl wij, het Europees Parlement, binnenkort de Sacharovprijs van dit jaar zullen toekennen aan de stichting 'Memorial', en tevens aan een van de oprichters van de Moskou-Helsinki-Groep, mevrouw Ljoedmila Michailovna Alexejeva, dienen wij te benadrukken dat dit Parlement, deze Unie, handelt over meer dan alleen economische belangen en het garanderen van een zo goedkoop mogelijke levering van gas. We zijn een gemeenschap van waarden, waaronder ook die van burgerlijke vrijheden, democratie, mensenrechten en menselijke waardigheid. Volgende week tijdens de top dienen onze Europese leiders over meer te spreken dan pijpleidingen en vrijhandel. Het is nog niet zover dat wij de vlam van de Russische burgermaatschappij moeten laten doven. Dank u.

Krzysztof Lisek (PPE), *schriftelijk*. – (PL) Wij hechten veel belang aan goede betrekkingen en een goed partnerschap met Rusland. Tegelijkertijd worden er inspanningen geleverd om het Oostelijk Partnerschap verder te ontwikkelen, met als doel de betrekkingen tussen de Europese Unie en Wit-Rusland, Oekraïne, Moldavië, Georgië, Azerbeidzjan en Armenië aan te halen. Ondanks de talrijke verklaringen van de Europese Unie en Polen over samenwerking met de Russische Federatie maak ik me ernstig zorgen over het feit dat duizenden Russische soldaten in september hebben deelgenomen aan militaire oefeningen onder de codenaam 'West 2009' in Wit-Rusland. Het doel van deze oefeningen was het neerslaan van een fictieve opstand van de Poolse etnische minderheid. Het is bijzonder zorgwekkend dat het Russische en Wit-Russische leger gezamenlijke militaire oefeningen houden vanuit de veronderstelling dat de agressor een van de lidstaten van de Europese Unie is. Daarenboven verbaast het me dat noch de Europese Commissie, noch de Hoge Vertegenwoordiger voor het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid op deze situatie heeft gereageerd. Ik hoop dat dit onderwerp aan de orde zal worden gesteld tijdens de aanstaande Top EU-Rusland die op 18 november in Stockholm zal plaatsvinden.

17. Toepassing van de Dienstenrichtlijn (debat)

De Voorzitter. – Aan de orde is de gecombineerde behandeling van de volgende mondelinge vragen:

- (O-0107/2009) van Malcolm Harbour, Andreas Schwab, Evelyne Gebhardt, Cristian Silviu Buşoi, Heide Rühle, Adam Bielan, Kyriacos Triantaphyllides en Matteo Salvini, namens de Commissie IMCO, aan de Raad: Uitvoering van Richtlijn 2006/123/EG (B7-0216/2009), en

- (O-0114/2009) van Malcolm Harbour, Andreas Schwab, Evelyne Gebhardt, Cristian Silviu Buşoi, Heide Rühle, Adam Bielan, Kyriacos Triantaphyllides en Matteo Salvini, namens de Commissie IMCO, aan de Commissie: Uitvoering van Richtlijn 2006/123/EG (B7-0219/2009).

Malcolm Harbour, auteur. – (EN) Mevrouw de Voorzitter, het is een voorrecht om mijn eerste interventie in de Kamer te brengen sinds ik verkozen ben als voorzitter van de Commissie interne markt en consumentenbescherming, en om deze vraag aan de orde te stellen namens alle fracties die deel uitmaken van de commissie en namens de coördinatoren. Ik ben zeer verheugd dat veel nieuwe leden van de commissie vanavond hier zijn om mij te steunen en deel te nemen aan het debat.

Ik denk niet dat dit Huis herinnert dient te worden aan het belang van de Richtlijn betreffende de diensten op de interne markt. Door de kracht van de eenheidsmarkt te ontketen in een sector die waarschijnlijk zeventig procent van de Europese economie omvat, zijn de banen die daardoor gecreëerd zullen worden en de dynamische gevolgen daarvan op dit moment ten zeerste noodzakelijk, nu wij te kampen hebben met een stagnerende markt.

Dit is een zeer verstrekkende richtlijn, die veel nieuwe aspecten in zich heeft. De richtlijn is in veel opzichten complex, en er is hard aan gewerkt. De omzetting van de richtlijn, op consistente en volledige wijze, is van wezenlijk groot belang voor een doeltreffende uitvoering. De kern van deze richtlijn houdt in dat lidstaten belemmeringen voor de handel wegnemen, met name maatregelen in hun eigen nationale wetgeving die discrimineren tegen dienstverlenende bedrijven die handel willen drijven. Geloof mij, er zijn letterlijk honderden wetgevingsvoorstellen of wetstukken in verschillende landen die naar aanleiding van dit voorstel aangepast moeten worden. Tenzij alle collega's dit gezamenlijk aanpakken, en alle landen dit gezamenlijk aanpakken, blijft deze discriminatie voortbestaan. Dit dient op consistente wijze te gebeuren, anders blijven deze belemmeringen bestaan.

Daarom wil ik allereerst en vooral de Commissie dank betuigen voor de leidende positie die deze heeft ingenomen in het sturen en coördineren van het hele proces in lidstaten om deze wetgeving uit te voeren en om te zetten. Tevens wil ik de Raad bedanken – en vanzelfsprekend ook de daaropvolgende raden, aangezien reeds in 2006 overeenstemming is bereikt over dit voorstel – die het proces hebben geleid dat we daadwerkelijk hebben mogen aanschouwen tijdens topontmoetingen waar opgeroepen werd tot een consistente omzetting van deze richtlijn.

Ik wil met name tegen Cecilia Malmström, de minister die hier hedenavond aanwezig is, zeggen hoezeer de commissie onder de indruk was van het werk dat Zweden verrichtte toen wij afgelopen september tijdens een dienstreis Zweden bezochten. Ik denk dat zij duidelijk een voorbeeld hebben gesteld aan velen, met name in de uiterst zorgvuldige wijze waarop ze ervoor zorgen dat overheden op alle niveaus in Zweden hun verplichtingen krachtens de Europese wetgeving inzien, zodat zij in staat zijn dienstverlenende bedrijven die elders uit de Europese Unie afkomstig zijn, vergunningen te verlenen.

Onze vraag vanavond richt zich vooral op wat wij zien als de belangrijkste aspecten die zo spoedig mogelijk in gang gezet moeten worden. Lidstaten zijn verplicht hun wetgeving door te lichten om te onderzoeken of er dergelijke discriminerende aspecten, zoals ik het noem, te vinden zijn. Maar de omzetting op 28 december is slechts het begin van het proces van het wegnemen van belemmeringen, aangezien elk land nu een lijst van voorstellen zal presenteren die discriminerend zijn voor andere landen en die zij denken te kunnen rechtvaardigen op grond van het algemeen belang. Dit wederzijdse evaluatieproces – dat geheel nieuw is – vereist dat de overheden van verschillende lidstaten naar elkaar en naar elkaars discriminerende voorstellen kijken. Dit is zeer belangrijk onderdeel dat van start gaat, en we zullen het met grote belangstelling volgen. We willen graag vanavond horen hoe de Commissie voorstelt dat proces te benaderen. We willen graag van de Raad weten welke steun zij aan dat voorstel geven. We willen ook graag bevestigd krijgen dat dit niet een proces is dat zich achter gesloten deuren afspeelt, aangezien consumenten, bedrijven en andere belanghebbenden willen weten hoe dit proces verloopt. We willen die lijst zien. We willen de lijst van verordeningen en interne statuten zien die lidstaten willen handhaven.

Het tweede aspect is informatieverstrekking en toegang tot procedures door middel van elektronische technologie. Het oprichten van “één-loketten” voor het bedrijfsleven is, nogmaals, een baanbrekend voorstel in welke Europese richtlijn dan ook. Lidstaten zijn verplicht die informatie te verstrekken en procedures toegankelijk te maken die noodzakelijk zijn voor bedrijven om hen in staat te stellen handel te drijven door middel van deze systemen. Het is van groot belang dat er volledige en complete systemen worden opgericht.

Dat brengt ons op onze vraag hier vanavond. We zien uit naar het betoog van mevrouw Ferrero-Waldner – wellicht op een gebied waar zij niet zo bekend mee is – die ons enkele uitvoerige antwoorden zal geven. We weten dat u de beste wensen van ons allen zult overbrengen aan Charlie McCreevy.

Ik denk dat het echter belangrijk is te begrijpen wat het standpunt van mijn commissie is. Voor ons betekent dit ook het begin van een vijf jaar durend proces van toezicht houden en het onderhouden van politieke belangen en druk uitoefenen op alle lidstaten om deze richtlijn in gang te zetten. Ik moet Cecilia Malmström zeggen dat het op zijn minst teleurstellend was in het verslag te lezen dat afgelopen september door een Raad Concurrentievermogen de mededeling van de Commissie is besproken waarin stond vermeld dat blijkbaar in enkele lidstaten de politieke verplichting van een volledige en tijdige uitvoering helaas niet is vertaald in gepaste maatregelen. Dat is niet toereikend. We willen de vruchten hiervan plukken, en wel nu.

Cecilia Malmström, *fungerend voorzitter van de Raad*. – (SV) Mevrouw de Voorzitter, ik wil de heer Harbour en de Commissie interne markt en consumentenbescherming bedanken omdat u deze belangrijke kwestie aan de orde stelt. Zoals de heer Harbour zegt, is het vrije verkeer van diensten een van de hoekstenen van de interne markt. De dienstensector is goed voor 60-70 procent van de economie en werkgelegenheid in Europa en hij groeit. De dienstensector zal een belangrijke rol spelen in de economische groei van de EU, maar, zoals ook al is gezegd, het vrije verkeer van diensten heeft niet zo goed gewerkt als het zou hebben moeten. We hebben nog altijd veel werk voor de boeg om de belemmeringen voor de handel uit de weg te ruimen en de handel in diensten te vergemakkelijken, en daarom is het een uitstekende zaak dat we nu beschikken over de dienstenrichtlijn, die tegen 28 december moet zijn omgezet.

De uiteindelijke verantwoordelijkheid om ervoor te zorgen dat de lidstaten doen wat ze moeten doen, ligt bij de Commissie, en ik ben er zeker van dat de Commissie hierop terugkomt, maar namens het voorzitterschap wil ik toch een aantal dingen zeggen op basis van de vraag die ik van de vakcommissie heb gekregen. Ik wil eerst iets zeggen over de inventarisatie van de regels en hoe die tot de uitvoering bijgedragen heeft. Ze is bedoeld om de hinderpalen voor de vrijheid van vestiging en het vrije verkeer van diensten te identificeren en uit de weg te ruimen. De vereisten met betrekking tot dienstenactiviteiten waaraan de lidstaten vasthouden, moeten voldoen aan de beginselen van non-discriminatie, noodzakelijkheid en evenredigheid.

Dat is een enorme opdracht, maar wanneer ze is voltooid, zal de dienstensector genieten van een geringere administratieve last voor ondernemers in de dienstensector. Het eindverslag voor de Commissie zou op 28 december klaar moeten zijn.

De nationale contactpunten moeten informatie verzamelen over rechten en plichten die in de dienstensector gelden voor wie diensten verleent en afneemt. Ze moeten dienstverleners de mogelijkheid bieden om elektronisch vergunningen aan te vragen en met de vergunningverlenende autoriteit te communiceren. Voor de lidstaten is dat natuurlijk wat lastig te organiseren. Het is gebaseerd op het idee dat we een moderner systeem hebben met een grote mate aan e-overheid. Volgende week houdt het Zweeds voorzitterschap in Malmö een ministeriële vergadering over *e-governance*, e-overheid. Tijdens die vergadering krijgen de lidstaten steun van de Commissie en er vinden veel seminars plaats waar we van elkaar kunnen leren, om gebruiksvriendelijkheid in het middelpunt te plaatsen.

Een andere belangrijke kwestie is de taal van internetportalen en de mogelijkheid om er in een andere taal dan de taal van de lidstaat gebruik van te maken. Dat is niet als vereiste in de richtlijn opgenomen, maar hopelijk zullen de contactpunten van de meeste lidstaten informatie hebben in meerdere talen. Dat zal dienstverleners betere mogelijkheden geven om verschillende markten te vergelijken en een overzicht te krijgen van wat vereist is om hun activiteiten uit te kunnen breiden.

De Commissie interne markt en consumentenbescherming vraagt of de lidstaten de richtlijn op tijd zullen kunnen omzetten, en ik hoop dat ze dat zullen kunnen. Daar moet de Commissie op antwoorden, maar tijdens de Raad Concurrentievermogen gaven in feite alle lidstaten te kennen dat ze op tijd klaar zullen zijn. Politieke steun hiervoor is natuurlijk zeer belangrijk.

Wat zijn nu de grootste uitdagingen? De hele richtlijn is natuurlijk ongelofelijk uitgebreid en vereist dat de lidstaten een aantal maatregelen nemen, niet alleen op wetgevend gebied maar ook diverse maatregelen om

samenwerking te vergemakkelijken. Door die structuren, die we hopelijk tot stand kunnen brengen, zal het bestuur effectiever en moderner worden. Maar het zal tijd vergen om dat te verwezenlijken. Het inventariseren van alle wet- en regelgeving op dit enorme gebied en het vinden van wetgevingstechnische oplossingen is niet in een handomdraai gebeurd. Autoriteiten zullen een opleiding moeten krijgen met betrekking tot hun nieuwe plichten, en dat zal veel middelen vergen.

Het antwoord op de vraag wat de grootste uitdagingen zijn, is daarom natuurlijk dat we de “één-loketten” moeten opzetten en dat we ervoor moeten zorgen dat die werken. Tot slot vraagt het Parlement zich af op welke manier belanghebbende partijen betrokken zijn geweest. Dat is een belangrijke vraag, want het is natuurlijk fundamenteel dat de verschillende belangenorganisaties betrokken worden om begrip voor de dienstenrichtlijn tot stand te brengen, om burgers en ondernemers te wijzen op de voordelen, maar ook om kennis te nemen van hun standpunten en behoeften.

Die dialoog heeft een centrale rol gespeeld. Vele belangengroepen maakten al tijdens de onderhandelingsperiode deel uit van opiniegroepen en die netwerken zijn in vele gevallen blijven bestaan. In veel landen heeft er een omvangrijke consultatie plaatsgevonden over het omzettingsvoorstel, teneinde informatie in te winnen en verschillende standpunten te leren kennen.

Tot slot, mevrouw de Voorzitter, wil ik het Europees Parlement bedanken voor de belangstelling die het toont voor de omzetting van de dienstenrichtlijn. Gezien de belangrijke rol die het Europees Parlement speelde in de totstandbrenging van een overeenkomst, is het een goede zaak dat u belangstelling blijft hebben en de vinger aan de pols houdt en erop toeziet dat de lidstaten doen wat ze moeten doen. We zijn het erover eens dat het bijzonder belangrijk is dat de richtlijn correct en tijdig wordt omgezet, en de dienstenrichtlijn zal, zeker nu in tijden van economische crisis, een belangrijk instrument zijn om opnieuw te investeren in economische groei en hopelijk banen te scheppen.

Benita Ferrero-Waldner, lid van de Commissie. – (EN) Mevrouw de Voorzitter, ik wil het Europees Parlement bedanken voor het tijdig indienen van deze mondelinge vraag, vooral ook namens mijn collega, Charlie McCreevy, over de stand van zaken omtrent de uitvoering van de richtlijn betreffende de diensten op de interne markt.

Het is iets minder dan twee maanden voor het verstrijken van de uitvoeringstermijn, en dit is een goed tijdstip om terug te kijken op het werk dat tot nu toe is verricht en te evalueren wat de huidige stand van zaken is.

De dienstenrichtlijn is een van de belangrijkste initiatieven die de afgelopen jaren zijn aangenomen. Deze richtlijn heeft het bijzondere vermogen om handelsbelemmeringen op de interne markt weg te nemen en onze overheidsinstellingen te moderniseren, en een adequate uitvoering is nog dringender gewenst in de huidige economische context. We zijn ons hier erg van bewust, en het Europees Parlement, en met name de Commissie interne markt en consumentenbescherming, hebben niet alleen een primaire rol gespeeld om de aanneming van de richtlijn mogelijk te maken, maar de Commissie heeft het ook zeer gewaardeerd dat u zich onophoudelijk heeft ingezet om toezicht te houden op werkzaamheden die door de lidstaten zijn verricht om de richtlijn uit te voeren.

Wat ons aandeel betreft, heeft de Commissie aan haar verplichtingen voldaan om het uitvoeringsproces te bevorderen. Dit is reeds genoemd. We hebben de verzoeken van lidstaten voor technische ondersteuning serieus genomen en we hebben ongekende inspanningen geleverd en middelen ingezet ter ondersteuning van hun werkzaamheden. Er zijn meer dan tachtig bilaterale bijeenkomsten gehouden met alle lidstaten, en de afgelopen drie jaar hebben groepen deskundigen elkaar meer dan dertig keer ontmoet in Brussel.

De Commissie is echter niet verantwoordelijk voor de uitvoering op nationaal niveau. Dit is de taak van de lidstaten, en het omzetten van de dienstenrichtlijn is geen sinecure voor hen geweest.

Het is een uitdaging geweest omdat het de uitvoering van diverse grootschalige projecten met zich meebracht, zoals de oprichting van één-loketten en de herziening en vereenvoudiging van de wetgeving die betrekking heeft op diensten. Het is tevens een uitdaging geweest omdat het intensieve coördinatie behoeftte tussen alle bestuursniveaus, of dit nu op nationaal, regionaal of lokaal niveau was.

Wat is nu de stand van zaken vandaag? En zullen de lidstaten de richtlijn tijdig in gang zetten?

Iets meer dan de helft van de lidstaten lijkt in de positie te verkeren de uitvoering van de dienstenrichtlijn voor de uiterste datum in 2009 of in het begin van 2010 tot stand te brengen. Sommige lidstaten zijn wellicht te laat. Dit is niet geheel toereikend, met name voor burgers en bedrijven die gebruik willen maken van hun

rechten in de interne markt. Alhoewel de situatie niet ongebruikelijk is in vergelijking met andere richtlijnen betreffende de interne markt, geeft het enige reden tot bezorgdheid.

Er moet echter ook rekening mee worden gehouden, wellicht meer dan bij welke andere richtlijn dan ook, dat lidstaten genoodzaakt zijn geweest een enorme hoeveelheid moeilijke juridische en praktische zaken aan te pakken. En gezien deze omstandigheden mag het resultaat dat we voor het begin van volgend jaar hopen te bereiken, als behoorlijk beschouwd worden.

Laat me nu uw vraag meer in detail beantwoorden.

Vrijwel alle lidstaten hebben dus het proces van het “screenen” van hun nationale wetgeving voltooid. Sommigen zijn daar nog steeds mee bezig. De mate waarin de screening heeft bijgedragen aan een effectieve omzetting van de richtlijn is vanzelfsprekend in dit stadium nog enigszins moeilijk te beoordelen. De uiterste datum van de omzetting is nog niet bereikt, en lidstaten hebben de wijzigingen in hun wetgeving nog niet aan de Commissie voorgelegd.

Maar het is duidelijk dat een ambitieus en diepgaand proces van screening van cruciaal belang is om te garanderen dat de nationale wetgeving in elke lidstaat “gunstige gezind” is ten opzichte van de interne markt. Daarnaast is dit van wezenlijk belang voor het concurrentievermogen van onze dienstensector in het algemeen.

Wat de “één-loketten” betreft, het lijkt duidelijk dat de meeste lidstaten ten minste basale, praktische één-loket-oplossingen hebben ingesteld voor het einde van 2009. Deze zullen, nogmaals, niet geheel volmaakt zijn, maar ze moeten een degelijke basis vormen. Lidstaten moeten doorgaan met het ontwikkelen en opwaarderen van de één-loketten, die op de lange termijn moeten functioneren als volwaardige elektronische overheidscentra.

In deze context is de Commissie het ermee eens dat het belangrijk is aanvullende informatie en procedures te verschaffen door middel van één-loketten, zoals de loketten die betrekking hebben op arbeidsrecht en belastingen. Bedrijven en consumenten dienen zich bewust te zijn van de toepasbare regelgeving. Echter, zoals u weet is dit krachtens de richtlijn niet verplicht.

Nu de één-loketten geleidelijk vorm krijgen en zich ontwikkelen, verwachten wij dat deze informatie ook zal worden verstrekt. Sommige lidstaten hebben zelfs al plannen om dit te doen.

Wat betreft de uitvoering van de richtlijn op het gebied van de sociale dienstverlening – voor zover deze onder de richtlijn valt – lijken hierbij geen bijzondere problemen te zijn opgetreden. De richtlijn zelf omvat mechanismen die ervoor zorgen dat het specifieke karakter van deze diensten in acht worden genomen.

Tot slot denk ik dat het duidelijk is dat belanghebbenden gedurende het uitvoeringsproces een belangrijke rol hebben gespeeld. Zij hebben de inspanningen van de lidstaten van dichtbij gevolgd en zijn op verschillende manieren betrokken geweest bij de uitvoering, en wij zullen er zorg voor dragen dat belanghebbenden volgend jaar gedurende de beoordeling van de resultaten van de uitvoering geraadpleegd zullen worden.

Naar aanleiding hiervan dienen we een methode te ontwikkelen die ervoor zorgt dat deze raadpleging doelgericht en zeer concreet is.

Tot slot hebben veel lidstaten tijdens het wetgevingsproces een open overleg gevoerd over het ontwerp van de uitvoeringswetgeving. Enkele organisaties van belanghebbenden hebben zelfs regelmatig enquêtes gehouden onder hun leden over de stand van zaken van de uitvoering. Het is belangrijk om in dit stadium van het proces realistisch en eerlijk te zijn. Er moet nog altijd veel gebeuren op het gebied van de uitvoering, en die lidstaten die achterlopen op het schema dienen extra inspanningen te leveren.

Ik blijf er echter van overtuigd dat het glas meer dan halfvol is. Maar we moeten het wel blijven vullen, en in rap tempo.

VOORZITTER: PÁL SCHMITT

Ondervoorzitter

Andreas Schwab, namens de PPE-Fractie. – (DE) Mijnheer de Voorzitter, beste collega's, wat we zonet van de Commissie en de Raad hebben gehoord, is toch wat ontmoedigend.

Europa bevindt zich in internationale concurrentie, in wereldwijde concurrentie, waarin ook Europese dienstverleners een plaats moeten veroveren en moeten standhouden. Als we kijken naar de geschiedenis

van deze richtlijn, die hier in het Parlement met beduidende steun van de leden is ontstaan, is het volgens mij toch enigszins ontmoedigend te horen dat het glas halfvol – of halfleeg – is, zoals commissaris Ferrero-Waldner zei. Mevrouw de voorzitter van de Raad, ik wil u zeggen dat het Parlement niet enkel in het verleden een rol heeft gespeeld, maar dat ook in de toekomst wil doen. Daarom hebben we in de Commissie interne markt en consumentenbescherming ook besloten om u deze vraag tijdig voor de omzettingstermijn te stellen. Zo willen we nagaan of u de verbintenis, die u als lidstaten van de Europese Unie bent aangegaan – het was toen uw eigen voorstel –, namelijk om de richtlijn tegen het einde van dit jaar om te zetten, kunt nakomen en of u die doelstelling kunt bereiken. Ten minste wat de Fractie van de Europese Volkspartij (Christen-democraten) en Europese Democraten betreft, ga ik er nog steeds van uit dat u alles in het werk zult stellen om in de komende maanden ook aan de eis te voldoen.

We zullen de richtlijn en de implementatie ervan beoordelen vanuit het standpunt van de Europese burgers, van de dienstverleners en van de werknemers. We zullen tegen die achtergrond nauwlettend nagaan hoe de lidstaten zich ten opzichte van elkaar gedragen, met welke transparantie – zoals de Voorzitter heeft vermeld – de elementen van deze richtlijn worden uitgewisseld en hoe effectief voorschriften van lidstaten worden gecontroleerd op hun geschiktheid voor de interne markt van dienstverleners. Hetzelfde geldt ook voor het toepassingsgebied van de richtlijn. Net zoals we dat in het verleden hebben gedaan, zullen we ook in de toekomst nauwkeurig in de gaten houden in hoeverre het Hof van Justitie het Verdrag eventueel zo interpreteert dat de rechten van de burger voorrang hebben en dat niet altijd – zoals we soms in de Raad de indruk krijgen – de belangen van de lidstaten op de eerste plaats komen.

Verder zijn we heel positief over het door u genoemde punt van de elektronische afhandeling van het proces. Volgens ons is het echter doorslaggevend dat de dienstverleners uiteindelijk moeiteloos en effectief alle nodige stappen van de procedure online kunnen afhandelen. Ze moeten achter die vele homepages ook werkelijk personen vinden met wie ze over de kwestie en over de vereisten in de lidstaten kunnen praten; hier mogen niet gewoon muren worden opgetrokken.

Dames en heren, de Voorzitter maant me tot spoed aan. Ik wil graag mijn laatste punt noemen. In het vorige debat heeft het Parlement er vooral op aangedrongen dat met behulp van het *Internal Market Information System* al deze moeilijkheden, waarmee de administratie van de lidstaten bij de implementatie van de richtlijn redelijkerwijs kampen, van de baan zijn. Daarom hoop ik, mevrouw de voorzitter van de Raad, dat u alles op alles zal zetten zodat deze richtlijn tegen 31 december van dit jaar in werking kan treden.

Evelyne Gebhardt, namens de S&D-Fractie. – (DE) Mijnheer de Voorzitter, hartelijk dank dat we vandaag dit zo belangrijke thema kunnen bespreken. Eén ding wil ik absoluut duidelijk stellen: als Parlement hebben we geen rol gespeeld, maar hebben we ervoor gezorgd dat bij deze dienstenrichtlijn een heel positief, goed compromis werd gevonden. Dat compromis is vooral gebaseerd op het veiligstellen van de arbeidsrechten en sociale rechten en op het bijzondere belang en het uitsluiten van de diensten in het algemeen economisch belang. Dat was de reden waardoor er überhaupt een dienstenrichtlijn mogelijk was.

Er blijven echter nog enkele onduidelijkheden, en de vragen die we hebben gesteld, zijn niet beantwoord. Het zou namelijk erg spijtig zijn wanneer zou blijken dat de geruchten die ik heb gehoord, kloppen: dat er namelijk lidstaten zijn die de implementatie van de richtlijn aanwenden om het evenwicht dat wij als wetgever hebben gevonden, te verstoren door de rechten van de werknemers niet volledig te respecteren, zoals wij in de dienstenrichtlijn hebben voorzien. Niet enkel de werkomstandigheden worden in twijfel getrokken, in sommige lidstaten worden ook definities herschreven of ingeperkt. Bovendien zijn er lidstaten die met flauwe argumenten de sociale dienstverleningen niet uit het toepassingsgebied halen van de dienstverleningen waarop deze implementatie betrekking heeft.

In dat opzicht was het Handboek van de Europese Commissie niet echt nuttig, aangezien het deels een verkeerde richting heeft aangewezen en een interpretatie heeft gegeven die volgens ons niet correct was. De voorbeelden die ik zonet heb aangehaald, tonen aan dat er een juridisch kader voor diensten in het algemeen economisch belang moet worden uitgewerkt, zodat die sociale rechten en het arbeidsrecht ook opnieuw volledig kunnen worden gerespecteerd. Alle andere opties zijn ontoereikend.

Ik wil ook de lidstaten vragen in hoeverre ze bij de implementatie ook de *stakeholders*, vooral dan de vakbonden en de sociale diensten, hebben betrokken. Die vraag hebben we gesteld, maar ik heb nog geen antwoord gekregen – en ik zou graag een goed antwoord krijgen!

Jürgen Creutzmann, namens de ALDE-Fractie. – (DE) Mijnheer de Voorzitter, geachte dames en heren, het antwoord van de Commissie is natuurlijk niet alleen ontmoedigend, zoals de heer Schwab heeft gezegd,

maar erg teleurstellend. We moeten ons dit realiseren: bij de implementatie moeten we aannemen dat – laten we zeggen – zo'n 50 procent het tijdspad aanhoudt, en dat de overige 50 procent nog lang niet zo ver is.

Laat ik het voorbeeld van mijn eigen land, Duitsland, aanhalen: de verschillende deelstaten zetten nu de richtlijn om. In Rijnland-Palts, waar ik woon, had ik op 2 september nog de kans om deel te nemen aan de eerste lezing over de omzetting van de dienstenrichtlijn voor die deelstaat. U kunt zich voorstellen dat het onmogelijk wordt om de omzetting tijdig af te ronden. In de andere deelstaten gaat het er net zo aan toe.

Voor ons is het natuurlijk ook van belang hoe de omzetting zal gebeuren. In artikel 13 lid 2 staat: "De vergunningsprocedures en -formaliteiten mogen geen ontmoedigend effect hebben en de dienstverrichting niet onnodig bemoeilijken of vertragen". We moeten er dan ook voor zorgen dat dit in de praktijk niet gebeurt. Een beslissende factor zal zijn hoe bijvoorbeeld de afzonderlijke contactpersonen zullen worden uitgerust. Hebben ze taalkundige vaardigheden? Werken ze nauw genoeg samen met de administratie om de verzoeken die aan hen worden gericht, ook te kunnen omzetten? Wij hebben daar grote twijfels over. Eigenlijk zou de commissie nu moeten vragen welke landen achter zijn op schema en welke landen bij die 50 procent horen, en wanneer men denkt alles af te ronden. Voor die landen zouden we beter een moratorium of iets gelijkaardigs kunnen instellen.

Ik ben ervan overtuigd dat deze richtlijn tegen 1 januari 2010 in de meeste landen niet zal zijn omgezet, hoewel die landen meer dan vier jaar tijd hebben gehad. Dat is een enorm probleem en erg teleurstellend.

Tadeusz Cymański, *namens de ECR-Fractie*. – (PL) Mijnheer de Voorzitter, in het kader van het huidige debat zou ik willen vragen wat de impact van de crisis is op de uitvoering van de richtlijn in de EU-lidstaten.

In mijn land, Polen, zijn we er ondanks de crisis en de problemen bij de omzetting in geslaagd om een wet inzake diensten op te stellen die is gebaseerd op een verregaande liberalisering wat betreft het registreren en uitoefenen van een activiteit. In bepaalde sectoren, zoals ambachten, de handel, het toerisme en het hotelwezen, zijn beperkingen uitzonderlijk. Wij doen dit omdat we alle burgers gelijke kansen willen bieden en het beginsel van eerlijke concurrentie willen beschermen.

Bij het compromis dat in 2006 is gesloten, is men ervan uitgegaan dat bepaalde gebieden van het toepassingsgebied van de richtlijn zouden worden uitgesloten. Ik zou u willen vragen hoe deze besluiten vandaag worden beoordeeld. Men is er destijds immers van uitgegaan dat in de toekomst verdere wetgeving zou worden ontwikkeld in verband met de kwestie van diensten van openbaar nut. In de lijn van de metafoor die door de commissaris is gebruikt, zou ik de volgende vraag willen stellen: volgt er, na het vullen van het glas dat al halfvol is, nog een glas en wat zal er daarna gebeuren?

Eva-Britt Svensson, *namens de GUE/NGL-Fractie*. – (SV) Mijnheer de Voorzitter, in het compromis van 2006 trok de Sociaal-democratische Fractie in het Europees Parlement de eisen in dat sociale consideraties voorrang moesten krijgen op het vrije verkeer van dienstverleners. Anders, zo schreef collega Harbour in een persmededeling, zou er geen compromis zijn bereikt. De term "oorsprongslandbeginsel" is geschrapt, maar vervangen door een verordening van de Commissie betreffende het toepasselijk recht waaruit duidelijk blijkt dat bij conflicterende arbeidsmarktwetgevingen van verschillende landen, de wetten gelden van het land waar de onderneming vandaan komt.

De interpretatie van de richtlijn had kunnen zijn dat de EU niet zou ingrijpen in het nationale arbeidsrecht. Maar de Commissie werkte snel richtlijnen uit waarin werd vastgelegd dat dienstverleners geen vaste vertegenwoordiger moeten hebben in het land waar de dienst wordt aangeboden, en daardoor heeft de vakbond geen tegenpartij om mee te onderhandelen. In het Vaxholm-arrest werd duidelijk vastgelegd dat het Zweedse arbeidsrecht ondergeschikt is aan het EG-recht en Zweden werd gedwongen om de standaard van zijn arbeidswetgeving te verlagen. Ik en de Confederale Fractie Europees Unitair Links/Noords Groen Links zien geen andere uitweg voor de rechten van werknemers dan dat we in het Verdrag een duidelijk juridisch protocol opnemen, waarin de vrijheden van de markt ondergeschikt worden gemaakt aan de sociale vakbondsrechten.

Lara Comi (PPE). – (IT) Mijnheer de Voorzitter, waarde collega's, allereerst betekent de dienstenrichtlijn voor Europa het einde van een reis, een reis waarvan de eindbestemming de afronding van de interne markt is, om de handel binnen de Europese Unie te vergemakkelijken en daarmee de autoriteiten de mogelijkheid te bieden hun inspanningen te coördineren en met name om de transactiekosten tussen de verschillende operaties binnen de verschillende sectoren en de verschillende landen te minimaliseren.

Het harmoniseren van de verschillende administratieve procedures en het voor dienstverleners gemakkelijker maken zich in andere lidstaten te vestigen betekent automatisch meer groei en daarmee ook het stimuleren van de groei in een crisisperiode als deze. De dienstenrichtlijn, goedgekeurd door het Europees Parlement en de Raad op 12 december 2006, is een intrinsiek onderdeel van de Lissabonstrategie – die over de jaren is herzien en aangepast aan de verschillende situaties waarin Europa zich in de afgelopen negen jaar heeft bevonden – en deze richtlijn moet zonder twijfel als belangrijkste doel hebben ervoor te zorgen dat de Europese economie niet alleen de meest concurrerende economie van de wereld wordt, maar tevens een kenniseconomie.

De economische crisis waarin we nu zitten en die de Europese Unie op institutioneel niveau bestrijdt, waarbij op deskundige wijze de verschillende maatregelen met de verschillende lidstaten worden afgestemd, vereist dat de dienstenrichtlijn nog correcter en sneller wordt toegepast dan nodig was toen deze net was aangenomen. De deadline van 28 december 2009 voor de omzetting van de dienstenrichtlijn is dan ook niet alleen een indicatie van de datum die is vastgelegd om van ratificering over te gaan tot het wetgevingsproces van deze richtlijn, maar betekent met name een belangrijke stap op weg naar een Europa dat zich steeds meer bewust is van zijn middelen en vooral een Europa dat die middelen steeds beter weet te benutten.

Bernadette Vergnaud (S&D). - (FR) Mijnheer de Voorzitter, minister, commissaris, beste collega's, de dienstenrichtlijn is enigszins naar de achtergrond verdwenen sinds deze werd aangenomen en sinds de verhitte debatten die erover hebben plaatsgevonden, maar het is belangrijk dat we ons waakzaam betonen in deze cruciale fase van de omzetting van deze richtlijn.

Ik heb vraagtekens bij de interpretatie van de bepalingen uit artikel 2 van de richtlijn, met betrekking tot het uitsluiten van sociale diensten van de reikwijdte van deze richtlijn. Beschrijvingen zoals "ondersteuning van [...] personen in [...] nood", en "dienstverrichters die hiervoor een opdracht hebben of een mandaat gekregen" lijken tot een meer beperkende definitie te leiden dan de definitie van sociale diensten die in bepaalde lidstaten geldt, en ik ben bang dat een opzettelijk letterlijke interpretatie hiervan ertoe kan leiden dat een heel scala aan dit soort diensten onder de reikwijdte van de richtlijn gaat vallen.

De uitsluiting van deze diensten is een centraal element van de tekst en een garantie voor de burger dat het Europees sociaal model behouden blijft.

Ik hoop dat bepaalde landen, waaronder Frankrijk, de omzetting niet zullen gebruiken om de sociale diensten te liberaliseren, onder het – valse – voorwendsel dat daarmee uitvoering wordt gegeven aan Europese wetgeving. Deze problemen – het al dan niet meenemen van diensten van algemeen belang – tonen aan dat het belangrijk is Europese wetgeving te ontwikkelen die specifiek op dat soort diensten gericht is, en dit niet te regelen via uitzonderingsbepalingen in een richtlijn voor commerciële diensten.

Róza, Gräfin von Thun Und Hohenstein (PPE). - (PL) Mijnheer de Voorzitter, de correcte toepassing van de richtlijn betreffende diensten op de interne markt is niet alleen belangrijk voor de Europese ondernemers die actief zijn op deze markt, maar ook voor de consumenten. De dienstenrichtlijn is een goed voorbeeld. Voor de tenuitvoerlegging van deze richtlijn is een termijn van drie jaar vastgelegd. Dat is lang, maar toch zullen niet alle landen erin slagen om de richtlijn binnen deze periode van drie jaar om te zetten. Uit dit voorbeeld blijkt overduidelijk dat er behoefte is aan uitstekende samenwerking tussen de lidstaten en de EU-instellingen om de richtlijn in alle lidstaten tijdig om te zetten.

Dat is inderdaad de richting die de Europese Commissie is ingeslagen met haar aanbevelingen van juni dit jaar over maatregelen om de werking van de interne markt te bevorderen. Ik denk dat het noodzakelijk is om een stap verder te gaan in het uitvoeringsproces. Met het oog hierop heb ik in het verslag inzake het scorebord van de interne markt het voorstel gedaan om een internemarktforum te organiseren waaraan vertegenwoordigers van de EU-instellingen, van de lidstaten en andere belangenhebbenden zouden deelnemen, teneinde tot een duidelijker engagement te komen met betrekking tot de omzetting. Dit zou ons in staat moeten stellen om de internemarktwetgeving toe te passen en te handhaven, met inbegrip van deze uiterst belangrijke richtlijn. Ik zou graag zien dat dit forum uitgroeit tot een plaats waar de lidstaten en de EU-instellingen ervaringen kunnen uitwisselen in verband met de omzetting van deze regelgeving. Ik zou willen dat dit forum de samenleving attent maakt op kwesties met betrekking tot de interne markt. We moeten ervoor zorgen dat onze burgers meer belangstelling krijgen voor de werking van en de verantwoordelijkheid voor de markt. Dat zou dit project tot een compleet succes maken.

Wat de zojuist genoemde problemen aangaande de omzetting van de dienstenrichtlijn betreft, zou ik willen vragen of de lidstaten hebben geprobeerd om samen te werken met de Europese Commissie en of ze er tijdens het tenuitvoerleggingsproces in geslaagd zijn om een aantal van de aanbevelingen van de Commissie toe te

passen. Blijft de Commissie nieuwe oplossingen zoeken? Maakt ze gebruik van alle mogelijkheden en middelen om in het bijzonder die landen te mobiliseren en te steunen die moeilijkheden ondervinden bij de omzetting? Zijn er nieuwe ideeën over dit onderwerp?

Louis Grech (S&D). – (MT) Het is zorgwekkend dat onze regelmatige contacten met de lokale autoriteiten, in elk geval in mijn land, bevestigen dat velen van hen nog steeds in het duister tasten over de vraag wat hen te wachten staat als deze richtlijn van kracht wordt. Er is in het algemeen weinig kennis over de huidige wetgeving inzake de vier vrijheden. Er lijkt ook een gebrek aan informatie te zijn over alles wat betrekking heeft op de wetten en regels inzake financiële diensten, e-communicatiediensten en transportdiensten. Bovendien lijkt het erop dat de autoriteiten problemen hebben met het vereenvoudigen van de administratieve procedure en het harmoniseren van handels- en andere vergunningsregels. De Commissie moet daarom meer initiatieven aannemen om onmiddellijke en rechtstreekse hulp te bieden aan lokale en regionale autoriteiten. Bovendien is het, als we echt willen dat de tenuitvoerleggingsprocedure volledig weerspiegelt wat we in het Parlement hebben afgesproken, essentieel dat het Europees Parlement betrokken blijft bij het proces, ook nadat de richtlijn van kracht is geworden.

Bogusław Liberadzki (S&D). – (PL) Mijnheer de Voorzitter, in tijden van recessie zouden we in het algemeen moeten streven naar het scheppen van nieuwe arbeidsplaatsen, het versterken van het concurrentievermogen, het aanmoedigen van prijsverlagingen of, kort samengevat, het creëren van meer voordelen voor de consumenten. We doen dit bijvoorbeeld door de auto-industrie te subsidiëren. We spreken over beroepen als kappers, loodgieters en metselaars die geen subsidies nodig hebben. Zij hebben daarentegen wel voldoende vrijheid nodig om hun activiteit te kunnen uitoefenen. Het zou een goede zaak zijn als de regelgeving en de realiteit met elkaar in overeenstemming zouden zijn.

Ik zou in dit verband willen verwijzen naar het voorbeeld van een bakkerij die in een buurland is gebouwd. Zolang het enkel om de goedkeuring van het project ging, was alles in orde, maar zodra de productie werd opgestart, kwamen de regering en de lokale autoriteiten terug op hun besluit. Waarom? De vereniging van lokale bakkers had protest aangetekend tegen de bakkerij. Laten we hopen dat dergelijke praktijken zich nooit meer voordoen.

Commissaris, laten we afspreken om eveneens de andere helft van de landen te noemen, die de wetgeving wel ten uitvoer leggen. Om welke landen gaat het? Ik zou ook willen vragen of we in januari van u een voorstel kunnen ontvangen in verband met het nauwkeurig toezicht op de omzetting van deze richtlijn in de verschillende lidstaten.

Małgorzata Handzlik (PPE). – (PL) Mijnheer de Voorzitter, commissaris, ik ben het met de commissaris eens dat de dienstenrichtlijn een van de belangrijkste wetgevingsbesluiten is die we de laatste jaren hebben goedgekeurd en dat de correcte toepassing ervan van cruciaal belang is.

Ik heb tijdens de vorige zittingsperiode de gelegenheid gehad om een bijdrage te leveren aan de bepalingen van de dienstenrichtlijn. Ik herinner me nog dat iedereen in het Europees Parlement zich veel moeite heeft getroost om deze bepalingen zo goed mogelijk op te stellen. Ik ben een uitgesproken voorstander van de dienstenrichtlijn en ben er rotsvast van overtuigd dat dit – zoals ik vaak benadruk tijdens ontmoetingen met ondernemers – niet alleen voor hen, maar ook voor de hele Europese economie een unieke kans is.

We zullen er echter alleen in slagen om deze kans in concrete resultaten om te zetten wanneer de passende wetgeving correct en tijdig door de lidstaten wordt toegepast. Daarom sluit ik me volledig aan bij het verzoek om het uitvoeringsproces te versnellen. Deze oproep is gericht tot de nationale autoriteiten die de vereiste werkzaamheden op dit gebied nog steeds niet hebben voltooid, met name wat betreft de correcte toepassing van het beginsel van het vrij verrichten van diensten en de individuele contactpunten. Ik kijk nauwgezet toe op de tenuitvoerlegging van de Dienstenrichtlijn in de afzonderlijke EU-landen. Dat geldt ook voor mijn land, Polen, waar de werkzaamheden met het oog op de adequate omzetting van de bepalingen van de richtlijn nog aan de gang zijn. Ik hoop dat deze inspanningen een bevredigend resultaat zullen opleveren.

Anna Hedh (S&D). – (SV) Mijnheer de Voorzitter, het Scandinavische arbeidsmarktmodel is gebaseerd op overeenkomsten tussen de sociale partners. Dat soort model werkt niet als een van de partners, in dit geval de dienstverleners, ter plaatse geen vertegenwoordiger heeft waarmee kan worden onderhandeld. We zijn daarom zeer ingenomen met het besluit dat werd genomen met betrekking tot de dienstenrichtlijn, dat volgens ons betekent dat er niet zou getornd worden aan het recht om te onderhandelen over collectieve overeenkomsten en deze te sluiten en toe te passen, alsmede aan het recht om vakbondsacties te houden in overeenstemming met de nationale wetgeving en praktijk.

Bij de uitvoering van de dienstenrichtlijn in Zweden is desondanks een debat ontstaan over de vraag of het al dan niet toegestaan is om eisen te stellen aan een verantwoordelijk vertegenwoordiger van de onderneming. Mijn vraag is daarom: verhindert de richtlijn het gastland op enigerlei wijze om aan dienstverleners de verplichting op te leggen om ter plaatse een vertegenwoordiger te hebben met het mandaat om overeenkomsten te onderhandelen en te sluiten?

Ilda Figueiredo (GUE/NGL). – (PT) We mogen niet vergeten dat in dit debat rekening moet worden gehouden met de ernstige gevolgen die de omzetting van deze richtlijn betreffende de liberalisering van diensten zal hebben in een aantal lidstaten, met name in landen met een zeer precaire sociale situatie, waar de huidige crisis zich nog sterker manifesteert dan elders. Ondanks de voorzichtigheid van de verschillende lidstaten bestaat de kans dat de problemen nog zullen verergeren als er niet onmiddellijk maatregelen worden genomen om de sociale rechten en arbeidsrechten te verdedigen en de zwakste sectoren te beschermen, ook op het gebied van de openbare dienstverlening. Liberalisering kan leiden tot een toename van de werkloosheid, van de armoede en van de ongelijkheden in de meest kwetsbare lagen van de bevolking en is alleen maar voordelig voor de grote dienstenbedrijven en economische groepen van met name de rijkere landen.

In deze tijden van crisis is het dan ook essentieel om de omzetting van de richtlijn betreffende de liberalisering van diensten uit te stellen en een adequate studie te verrichten naar de mogelijke sociale gevolgen van de toepassing van deze richtlijn.

Seán Kelly (PPE). – (EN) Mijnheer de Voorzitter, de Commissie interne markt en consumentenbescherming verdient dank voor het naar voren brengen van dit belangrijke onderwerp, namelijk de uitvoering van de dienstenrichtlijn. Het is vooral van belang dat we niet toestaan dat de economische crisis waar we ons in bevinden, door landen, ondernemers of wie dan ook gebruikt wordt om ons terug te brengen tot protectionisme, wat een ramp zou betekenen in de globale context.

Op het bredere vlak kan de handel in diensten de drijvende kracht zijn voor economisch herstel, en de welvaart in Ierland is inderdaad gestegen sinds we handel met het buitenland voeren. De huidige crisis zou in Ierland veel ernstiger zijn als we niet zouden beschikken over de bredere basis van internationaal handel drijven, bijgestaan door de interne markt.

De opening van onze grenzen voor concurrentie uit het buitenland heeft in het geheel geen negatieve gevolgen met zich meegebracht voor de binnenlandse dienstensector. Het heeft de concurrentie en innovatie juist gestimuleerd. Datgene wat vandaag is voorgesteld ondersteun ik derhalve voor honderd procent.

Tot slot wil ik nog zeggen dat het goed was iemand hier iets positiefs te horen zeggen over de Ierse commissaris, Charlie McCreevy, die een vriend van mij is, hoewel hij tot een andere politieke fractie behoort.

Josefa Andrés Barea (S&D). – (ES) Mijnheer de Voorzitter, mevrouw de commissaris, we debatteren over de dienstenrichtlijn. Nu we het vandaag toch over herdenkingen hebben: deze richtlijn had als doel om de vierde fundamentele vrijheid in het kader van de Europese integratie in concrete wetgeving om te zetten. Het is alweer drie jaar geleden dat deze richtlijn werd aangenomen en nu verloopt de termijn waarbinnen de lidstaten hun nationale wetgeving moeten aanpassen en belemmeringen moeten wegnemen. Nu deze termijn voorbij is, is het moment gekomen om te kijken hoe we ervoor staan, wie de richtlijn heeft omgezet en wie niet, en in welke vorm.

Maar mijn vraag is of de Commissie van mening is of er meer harmonisatie nodig is, en zo ja, of de Commissie denkt aan een wetgevend initiatief in verband met deze zo belangrijke dienstenrichtlijn, die bedoeld is om de markt en de rechten van consumenten, burgers en werknemers te harmoniseren.

Cecilia Malmström, fungerend voorzitter van de Raad. – (EN) Mijnheer de Voorzitter, nogmaals bedankt voor het naar voren brengen van dit zeer belangrijke onderwerp. Ik denk dat er algemene overeenstemming over bestaat dat de dienstenrichtlijn uiterst belangrijk is, en dat het werkelijk van dringend belang is dat we proberen deze zo spoedig mogelijk uit te voeren.

Het Zweedse voorzitterschap doet, evenals voorgaande voorzitterschappen, zijn uiterste best ervoor te zorgen dat dit soepel en snel verloopt. We hebben verschillende debatten gevoerd in uiteenlopende Raadsformaties. We hebben studiebijeenkomsten belegd en discussies over dit thema gevoerd, en het is op de agenda gezet om met betrekking tot dit onderwerp werkelijke vooruitgang te bevorderen.

Er resten ons echter nog bijna twee maanden, en het antwoord op de vraag wie achterloopt kan nog veranderen. We hebben nog tijd. Onze doelstelling is helder, en ik weet dat dit tevens de doelstelling van de Commissie is, namelijk dat alle landen de richtlijn voor 28 december 2009 moeten hebben uitgevoerd. Er

kan sprake zijn van enige vertraging. Wij betreuren dit natuurlijk, maar ik weet dat alle landen zo hard en snel mogelijk aan het werk zijn.

Er is een vraag opgeworpen over hoe de contactpunten zullen functioneren. Ze bestaan nog niet, maar het streven is dat ze op gebruiksvriendelijke en doeltreffende wijze functioneren en alle relevante informatie bevatten die nodig is, zowel voor dienstverleners als voor consumenten. Lidstaten hebben met de Commissie samengewerkt aan de verstrekking van een informatiefolder, die in alle talen beschikbaar is, om de toegang tot relevante informatie voor burgers en consumenten te bevorderen. Veel lidstaten treffen daarnaast zelf maatregelen om informatie over de richtlijn te verspreiden. Er is tevens sprake van overeenstemming over een gemeenschappelijk in te stellen logo, zodat het gemakkelijker wordt voor gebruikers om te navigeren tussen de verschillende websites en de contactpunten.

Een aantal lidstaten zal via de contactpunten informatie verschaffen over werknemersrechten en arbeidsrecht, hoewel dit niet verplicht is. Arbeidsrecht is niet opgenomen in de dienstenrichtlijn, en de aanstelling van werknemers evenmin. De vraag die door mijn Zweedse collega's aan mij is voorgelegd betreft een Zweeds probleem. Wij onderzoeken dit, en het valt een beetje buiten dit debat. Graag willen wij hier in een meer nationale context op terugkomen.

De dienstenrichtlijn is belangrijk. Ze zal het leven van dienstverlenende bedrijven een stuk vergemakkelijken, het vrij verkeer bevorderen en gunstig zijn voor investeringen, groei en banen, en in belangrijke mate ook voor burgers. Burgers volgen onze verrichtingen om er zeker van te zijn dat de richtlijn zo spoedig mogelijk in gang wordt gezet, omdat deze hun leven zal vergemakkelijken. Het is onze verantwoordelijkheid ervoor te zorgen dat we ons uiterste best doen om dit te verwezenlijken.

Ik wil graag het Parlement nogmaals bedanken, niet alleen voor zijn bijdrage aan de stemming over en de aanneming van de dienstenrichtlijn, maar tevens voor zijn optreden als waarnemer en voor de voortdurende druk die het heeft uitgeoefend op de Raad en de Commissie om te doen wat in ons vermogen ligt teneinde de richtlijn in gang te zetten. Er rest ons echter nog wat tijd, en mogelijk komen we volgend jaar, onder het Spaanse voorzitterschap, terug op dit debat. De Commissie blijft deze zaak nauwlettend volgen.

Benita Ferrero-Waldner, lid van de Commissie. – (EN) Mijnheer de Voorzitter, zoals al eerder is opgemerkt, hebben we alle vragen over alle afzonderlijke sociale en andere aspecten van deze richtlijn besproken. Ik vind niet dat we deze discussie nu opnieuw moeten voeren, maar we moeten wel kijken naar de manier waarop de lidstaten de richtlijn hebben uitgevoerd of zullen uitvoeren. De reeds beschikbare informatie geeft de indruk dat een meerderheid van de lidstaten de implementatie tegen het eind van het jaar of misschien begin 2010 zal hebben voltooid.

Daarom durf ik wel te beweren dat de meeste lidstaten ten minste het basale “één-loket” zullen hebben ingesteld en daarmee klaar zullen zijn om te voldoen aan hun afspraken en verplichtingen met betrekking tot hun bestuurlijke samenwerking.

Maar in sommige gevallen zijn er mogelijk vertragingen op het gebied van veranderingen in het juridisch kader.

Op het gebied van de herzieningsprocedure hebben sommige lidstaten van de gelegenheid gebruik gemaakt om wetten en procedures te vereenvoudigen en daarbij een aanzienlijk aantal wijzigingen aangebracht. Andere lidstaten hebben slechts enkele amendementen aangebracht, en het aantal wijzigingen hangt natuurlijk van verscheidene factoren af zoals het bestaande regelgevingskader en de interne organisatie van de lidstaten: in federale staten is de aanpassing gecompliceerder dan in andere staten.

Natuurlijk hangt dit ook af van de bereidheid van een lidstaat om wetten en procedures te vereenvoudigen.

Wat betreft de vraag over de juiste uitvoering heeft mijn collega Charlie McGreevy bij veel gelegenheden de aandacht van de regeringen van de lidstaten gevraagd voor het belang van de implementatie, en hij en zijn medewerkers hebben de uitvoeringsprocedure van zeer nabij gevolgd en erop toegezien.

Zoals ik al heb gezegd zijn er de afgelopen drie jaar meer dan tachtig bilaterale bijeenkomsten met alle lidstaten geweest, en deskundigen zijn meer dan dertig keer in Brussel bijeengekomen. We zijn dus heel actief hiermee bezig geweest. En we blijven de werkzaamheden van de lidstaten volgen en we blijven ook technische bijstand verlenen als lidstaten dat vragen. Maar uiteindelijk is het ook duidelijk de verantwoordelijkheid van de lidstaten om de werkzaamheden te verrichten en ook om de noodzakelijke middelen toe te wijzen.

Voor het komende jaar is het volgens mij van vitaal belang ervoor te zorgen dat de procedure van wederzijdse beoordeling die in de Richtlijn is voorzien, op een constructieve manier wordt gehanteerd.

We moeten ook de kwaliteit van de uitvoering van wetgeving beoordelen, zoals was gevraagd, toezien op het functioneren van de enige contactpunten en vervolgens ook feedback krijgen van ondernemingen en van consumenten.

Het laatste, maar daarom niet minder belangrijke punt is dat we ons ook moeten bedienen van andere handhavinginstrumenten – soms misschien van inbreukprocedures, maar het is nu te vroeg om dat te zeggen.

Over de kleine en middelgrote ondernemingen hebben we natuurlijk dezelfde opvatting als u. Zij vormen de ruggengraat van de economie van de EU en hun bezorgdheid staat in de dienstenrichtlijn centraal.

Dus deze richtlijn is gunstig voor alle ondernemingen, maar het meest voor KMO's, en op het ogenblik besluiten KMO's heel vaak in het moederland te blijven vanwege alle juridische problemen en ook vanwege het gebrek aan transparante informatie. Daarom zal de Dienstenrichtlijn veel van deze problemen wegnemen en – denken wij allemaal – een stimulans voor hen zijn.

Voor zover aan de Commissie bekend gebruikt geen enkele lidstaat de uitvoering van de dienstenrichtlijn voor het beperken van de rechten van werknemers. Dat wil ik graag heel duidelijk stellen. Werknemersrechten als zodanig worden niet nadelig beïnvloed door de dienstenrichtlijn en worden er evenmin in behandeld. Dit was een duidelijk gevolg van het praktische en politieke compromis dat door het Parlement en de Raad werd bereikt.

Ten slotte wil ik graag herhalen dat het Parlement tijdens de hele totstandkoming van de dienstenrichtlijn een belangrijke partner is geweest. In de afgelopen drie jaar heeft de Commissie het belangrijk gevonden u te betrekken bij de uitvoeringsprocedure en u te informeren over ons werk met de lidstaten, en, zoals eerder gezegd zal dit een belangrijke activiteit blijven om de interne markt beter te doen functioneren voor de groei en de banen die we nodig hebben. Een juiste uitvoering is daarom een zeer dringende kwestie, vooral in de huidige lastige economische crisis.

De Voorzitter. – Daarmee is dit punt afgehandeld.

Schriftelijke verklaringen (artikel 149)

Vilija Blinkevičiūtė (S&D), schriftelijk. – (LT) Europa moet concurrerend zijn. Dankzij de inspanningen van het Europees Parlement zal de dienstenrichtlijn helpen met de uitvoering van het tot nu toe niet volledig gereguleerde vrije verkeer van diensten binnen de interne markt van de Europese Unie. De dienstenrichtlijn regelt vergunningsprocedures, door het signaleren van verboden eisen, en bevestigt dat vanaf 2010 alle nieuwe eisen voor dienstverleners niet-discriminerend moeten zijn en gerechtvaardigd moeten zijn door zwaarwegende sociale belangen. Hij regelt ook de voornaamste functies van het contactpunt dat wordt ingesteld. Het belangrijkste is dat de kosten van dienstverlening op interstatelijk niveau worden verlaagd en dat is vooral van belang in deze periode van economische recessie. Litouwen sluit zich aan bij de lijst van lidstaten die klaar zijn om de bepalingen van de dienstenrichtlijn op tijd ten uitvoer te leggen. Het is erg belangrijk dat de Commissie nauw en effectief samenwerkt met de lidstaten, aangezien er in sommige landen onvoldoende informatie is en te weinig bereidheid tot de tenuitvoerlegging van de richtlijn. Op dit moment is slechts 50 procent van de lidstaten klaar om de bepalingen van de Dienstenrichtlijn om te zetten in nationaal recht.

Edit Herczog (S&D), schriftelijk. – (HU) Mijnheer de Voorzitter, de lidstaten moeten vóór 28 december 2009 de dienstenrichtlijn volledig hebben ingevoerd, waarmee, net zoals het geval is bij goederen en producten, ook de dienstenmarkt moet worden opengesteld voor particulieren en bedrijven.

Deze richtlijn zou kleine en middelgrote ondernemingen aanzienlijk helpen en bovendien bijdragen aan het creëren van werkgelegenheid en economische groei, waarbij ook de belangen van de consumenten voor ogen worden gehouden. Enkele lidstaten hebben echter besloten de tewerkstelling van burgers uit nieuwe lidstaten die in 2004 en 2007 zijn toegetreden te beperken. Duitsland en Oostenrijk willen tot 2011 vasthouden aan deze beperking, zonder enig zwaarwegend economisch of sociaal motief. In Frankrijk en België is gelijksoortige regelgeving van kracht ten opzichte van Roemenië en Bulgarije.

Inmiddels is het echter duidelijk dat de angsten die worden belichaamd door de alom bekende "Poolse loodgieter" ongegrond zijn. Het aantal in Frankrijk werkende Oost- en Midden-Europeanen blijft beduidend

achter bij werknemers in bijvoorbeeld het Verenigd Koninkrijk, zelfs nadat Parijs drie jaar geleden besloot om stapsgewijs de beperkingen op te heffen voor beroepen waar een gebrek aan arbeidskrachten bestond.

Deze maatregelen vertragen de toepassing van de Dienstenrichtlijn in grote mate, terwijl een van de basispijlers daarvan is dat discriminatie op economische en etnische gronden volledig moet worden uitgeroeid in de lidstaten. Twintig jaar na de val van de Berlijnse muur, waardoor de grenzen tussen Oost en West zijn weggevaagd, kunnen we zeggen dat de Dienstenrichtlijn een soortgelijk doel dient. De succesvolle invoering van de richtlijn zou definitief afrekenen met het foutieve beeld dat wordt gekoesterd van de "Poolse loodgieter".

Patrick Le Hyaric (GUE/NGL), schriftelijk. – (FR) Vóórdat deze richtlijn wordt ingevoerd, zou het Europees Parlement een contra-expertise moeten laten uitvoeren naar de menselijke en sociale gevolgen van de invoering daarvan, waarbij vooral gekeken moet worden naar de gevolgen van de huidige crisis. Alles wijst erop dat deze richtlijn ertoe zal leiden dat ondernemingen, vakmensen en werknemers in de Europese Unie concurrenten van elkaar worden. Onlangs maakte een vakorganisatie in de landbouwsector bekend dat de Franse autoriteiten hun hadden voorgesteld dat ze in Oost-Europese landen uitzendbureaus zouden opzetten voor werknemers in de landbouw, die daar lager betaald worden en minder sociale bescherming genieten dan Franse werknemers. De omzetting van de dienstenrichtlijn mag niet leiden tot dit soort praktijken, die een afkalving betekenen van het sociale Europa. Verder maken we ons grote zorgen over de dreiging die de DAB (diensten van algemeen belang) boven het hoofd hangt, vanwege de uitspraken van het Europees Hof van Justitie. We blijven dus pleiten voor een ander Europees wetgevend kader, specifiek voor de openbare diensten, om deze te kunnen optimaliseren en ontwikkelen.

Czesław Adam Siekierski (PPE), schriftelijk. – (PL) De dienstenrichtlijn (2006/123/EG) wordt gekenmerkt door een gedeeltelijke liberalisering van het dienstenverkeer in de Europese Unie. De invoering van deze richtlijn had tot doel nieuw economisch potentieel vrij te maken. Deze richtlijn heeft een waaier van mogelijkheden gecreëerd, zowel voor de consumenten als voor de Europese ondernemers. Het is nu mogelijk om de interne markt beter te benutten. Een van de groepen die het meeste voordeel hebben bij de liberalisering van de dienstenmarkt, is het midden- en kleinbedrijf, waarvoor de vroegere barrières de grootste problemen hebben veroorzaakt. Volgens de Europese Commissie wordt ongeveer 70 procent van het bbp van de lidstaten van de Europese Unie gegenereerd door diensten. Er wordt een vergelijkbaar cijfer genoemd voor het aandeel van de beroepsbevolking dat in de dienstensector werkzaam is. Een van de voordelen van de inwerkingtreding van de dienstenrichtlijn is de toename van het concurrentievermogen op de interne markt. De toepassing van deze richtlijn is een succes gebleken voor de ontwikkeling van de Europese economie en heeft tot de creatie van nieuwe banen geleid. Daar moet aan toegevoegd worden dat hiermee een van de doelstellingen van de strategie van Lissabon is bereikt, met name de toename van het concurrentievermogen van de Europese economie. Dit heeft er bovendien toe geleid dat de waaier van aangeboden diensten aanzienlijk is uitgebreid. De behaalde resultaten zouden een aanmoediging moeten zijn om de werkzaamheden met het oog op een verdere liberalisering van deze richtlijn voort te zetten.

18. Gezamenlijke planning van onderzoek naar neurodegeneratieve aandoeningen, vooral de ziekte van Alzheimer (debat)

De Voorzitter. – Aan de orde is de mondelinge vraag (O-0112/2009) van Herbert Reul, namens de Commissie ITRE, aan de Raad: Gezamenlijke planning van onderzoek naar neurodegeneratieve aandoeningen, vooral de ziekte van Alzheimer (B7-0218/2009).

De auteur, de heer Reul, heeft laten weten dat hij vertraagd is. Als hij nog komt kan hij als laatste nog het woord voeren.

Françoise Grossetête, ter vervanging van de auteur. – (FR) Mijnheer de Voorzitter, in afwezigheid van de heer Reul zal ik de vraag die we aan de Commissie stellen, herhalen. Gezien het feit dat de rechtsgrondslag van de aanbeveling van de Raad over maatregelen tegen neurodegeneratieve aandoeningen artikel 165 van het Verdrag is, dient het Parlement in deze geconsulteerd te worden.

Wij willen weten of de Raad kan bevestigen dat hij het voornemen heeft om op zijn vergadering van 3 december aanstaande, over concurrentieaangelegenheden, conclusies over dit onderwerp aan te nemen? En of de Raad bereid is – gezien het feit dat het Europees Parlement over het voorstel van de Europese Commissie geraadpleegd wordt – om in zijn conclusies rekening te houden met het standpunt van het Parlement in deze?

Kan de Raad verder bevestigen, in het vooruitzicht van eventuele gezamenlijke planning van onderzoeksinitiatieven in de toekomst, dat hij van mening is dat de initiatieven in principe allemaal op dezelfde juridische grondslag aan te nemen zijn?

Ik wil erop wijzen dat we een resolutie hebben opgesteld. Deze resolutie heeft de steun van alle fracties en het is een belangrijke resolutie, omdat hierin de vraagstukken aan de orde worden gesteld die te maken hebben met de vergrijzing van de bevolking, waardoor we vandaag de dag in Europa meer dan zeven miljoen mensen hebben die aan de ziekte van Alzheimer lijden, een aantal dat volgens schattingen in de komende twintig jaar nog zal verdubbelen.

Het is daarom van cruciaal belang dat er planning, investeringen en samenwerking tot stand komen op dit gebied, om de sociale kosten van deze ziekten te beheersen en mensen die aan deze ziekte lijden, en hun familie, hoop, waardigheid en een gezonder leven te kunnen bieden. Deze problemen op het gebied van gezondheid en op sociaal gebied, die heel Europa aangaan, vragen om gecoördineerde actie, gericht op effectieve preventie, diagnoses, behandeling van en zorg voor de betrokkenen.

Speciale aandacht is vereist voor ondersteuning van de onderzoeks- en innovatieactiviteiten van partijen in de publieke en de private sector, gericht op het vinden van nieuwe geneesmiddelen en op preventie van deze aandoeningen. Het onderzoek op het gebied van gezondheid is op Europees niveau nog veel te gefragmenteerd en we moeten zorgen dat er meer publiek-private partnerschappen ontstaan. Het voorbeeld van het Initiatief inzake innovatieve geneesmiddelen, dat in februari 2008 gelanceerd werd, mag geen eenmalig experiment blijven.

Ik sluit af met de opmerking dat dit echt een race tegen de klok is, want we moeten deze aandoeningen zoveel mogelijk voorkómen. Het huidige onderzoek laat zien dat er mogelijkheden zijn voor vroegtijdige diagnose. Onze medeburgers verwachten signalen inzake dit soort concrete vraagstukken van het Europa van de gezondheid, dat garanties moet geven en moet anticiperen op de ontwikkeling van leeftijdsgerelateerde ziekten.

Cecilia Malmström, *fungerend voorzitter van de Raad*. – (SV) Mijnheer de Voorzitter, het voorstel voor een aanbeveling van de Raad over maatregelen ter bestrijding van neurodegeneratieve ziekten, vooral de ziekte van Alzheimer, dat op 22 juli door de Commissie is aangenomen, is gebaseerd op artikel 165 van het Verdrag. Dat artikel gaat over coördinatie tussen de Gemeenschap en de lidstaten van activiteiten op het gebied van onderzoek en technologische ontwikkeling, teneinde de wederzijdse samenhang van het beleid van de lidstaten en het beleid van de Gemeenschap te verzekeren.

Artikel 165 stemt overeen met de doelen van initiatieven betreffende gemeenschappelijke planning van programma's. Die doelen vertrekken vanuit het idee dat we gemeenschappelijk de uitdagingen vaststellen waarmee onze samenlevingen collectief worden geconfronteerd en dat we het door een sterker politiek engagement van de kant van de lidstaten eens kunnen worden over gezamenlijke of gecoördineerde antwoorden op die uitdagingen. Het doel is vanzelfsprekend het verbeteren van de effectiviteit van de publieke financiering van onderzoek in Europa.

Ik denk echter dat het probleem en de kern van uw vraag is dat artikel 165 de Raad niet het recht geeft op te treden. Het artikel vormt een rechtsgrond voor de Commissie om eventueel initiatieven te nemen ter bevordering van de coördinatie tussen de lidstaten en het beleid van de Gemeenschap. Het Verdrag bevat onder de titel onderzoek geen andere rechtsgrond die de Commissie zou kunnen gebruiken om maatregelen voor te stellen met betrekking tot de gezamenlijke planning.

In de Raad bestaat natuurlijk een erg sterk politiek engagement om zo snel mogelijk proefprojecten te starten voor gezamenlijke planning van programma's die met name gericht zijn op de strijd tegen de ziekte van Alzheimer. Tegen die achtergrond heeft het voorzitterschap de bedoeling om de Raad conclusies betreffende dat gezamenlijke planningsinitiatief aan te laten nemen op basis van de door de Commissie voorgelegde tekst.

Ik weet dat het Europees Parlement de strijd tegen de ziekte van Alzheimer een hoge prioriteit toekent. In een verklaring van februari riep het Parlement de Commissie en de lidstaten op om die strijd als een prioriteit voor de Europese volksgezondheid aan te wijzen. U kent natuurlijk het voorstel van de Commissie. Het voorzitterschap zal proberen om te verzekeren dat de zienswijze van het Europees Parlement in de mate van het mogelijke in aanmerking zal worden genomen in de conclusies die de Raad Concurrentievermogen tijdens zijn vergadering van 3 december aanstaande zal aannemen.

Wat mogelijke toekomstige initiatieven met betrekking tot gezamenlijke planning betreft, deelt de Raad het standpunt van het Parlementslid dat we een gezamenlijke handelswijze zouden moeten kiezen voor het aannemen van die initiatieven onder de titel onderzoek. Momenteel is er helaas slechts één manier beschikbaar, namelijk dat de Raad voor elk individueel initiatief conclusies aanneemt. Dat komt doordat het Verdrag geen geschikte rechtsgrondslag bevat om andere maatregelen te nemen.

Elena Oana Antonescu, *namens de PPE-fractie*. – (RO) Het Zweedse voorzitterschap wil in december de conclusies met betrekking tot de maatregelen tegen neurodegeneratieve aandoeningen aannemen, zonder zelfs maar te wachten op het standpunt van het Parlement over dit onderwerp.

Ik was de rapporteur namens de Commissie milieubeheer, volksgezondheid en voedselveiligheid voor dit dossier, en gezien de omstandigheden steun ik het aannemen van een resolutie ter expressie van het standpunt van het Parlement betreffende de maatregelen ter bestrijding van neurodegeneratieve aandoeningen, met name de ziekte van Alzheimer, door middel van een gezamenlijke programmering van onderzoeksactiviteiten.

Neurodegeneratieve aandoeningen vormen een groot gezondheidsprobleem in Europa. Vooruitgang in de medische wetenschap en de levensstandaard in de ontwikkelde landen hebben omstandigheden gecreëerd die hebben geleid tot een toename van de levensverwachting, maar het aantal mensen dat getroffen wordt door neurodegeneratieve aandoeningen is eveneens gestegen.

Dit is een probleem met een aantal verschillende aspecten. Sommige hiervan hebben te maken met de kwaliteit van leven van hen die door deze aandoeningen worden getroffen, het effect dat de aandoening heeft op de naaste familie of verzorgenden. Het is ook een probleem dat de capaciteit van de gezondheidszorg beïnvloedt. Die zal een groter aantal patiënten moeten behandelen terwijl als gevolg van de vergrijzing het aantal niet-werkenden relatief stijgt.

Het voorstel van de Commissie richt zich op de onderzoeksgerelateerde aspecten. De resolutie die wij voorstellen legt eveneens de nadruk op de resultaten die zullen worden verkregen door het coördineren van onderzoeksactiviteiten en de mate waarin deze zullen bijdragen aan een verbetering van de huidige situatie. Daarom dring ik erop aan dat onze inspanningen worden geconcentreerd op twee gebieden: het verrichten van wetenschappelijk onderzoek en het bewerkstelligen dat de geleverde inspanningen hun weerspiegeling krijgen in de bereikte resultaten, in termen van zorgkwaliteit waar patiënten van kunnen profiteren.

Gezien het belang dat het Parlement in de loop der tijd aan dit thema heeft gehecht en het belang van dit dossier, een proefproject voor het gezamenlijk organiseren van onderzoeksactiviteiten, is het cruciaal dat rekening wordt gehouden met het standpunt van het Parlement bij het opstellen van de conclusies van de Raad.

Het Parlement moet betrokken worden bij alle initiatieven die verband houden met de toekomstige gezamenlijke programmering op onderzoeksgebied. Artikel 182 van het Verdrag van Lissabon zorgt ook voor een passende wettelijke basis voor toekomstige ontwikkelingen op dit gebied.

Patrizia Toia, *namens de S&D-Fractie*. – (IT) Mijnheer de Voorzitter, waarde collega's, het initiatief dat wij op het punt staan te lanceren is om twee redenen van groot belang. De eerste is het onderwerp van het onderzoek, dat betrekking heeft op de bestrijding van neurodegeneratieve ziektes, en de tweede zijn de gemeenschappelijke programmeringsmethodes voor het onderzoek.

We hadden uiteraard liever gehad dat het Parlement directer betrokken was bij het proefproject, dat hebben we al eerder gezegd en het was tevens het onderwerp van onze vraag. Hoewel we nu moeten doorgaan en de zaak niet tot stilstand moeten brengen, vragen wij echter wel om de garantie dat met onze visie rekening wordt gehouden bij het overleg van de Raad Mededinging en dat voor de toekomst een zekerder rechtsgrondslag wordt vastgesteld, zodat het Parlement er volledig bij kan worden betrokken en meer het gevoel krijgt een eigen inbreng te hebben op dit onderzoeksgebied.

We moeten nu passende maatregelen nemen om wijdverbreide plagen als Alzheimer, Parkinson en andere ziektes die vaker zullen voorkomen als gevolg van de vergrijzing van de bevolking, te voorkomen en uit te roeien. De inspanningen moeten gericht zijn op uitgebreide en grootschalige studies die zowel naar de diagnose kijken als naar mogelijke behandelingen. Met name onderzoek naar biomarkers, methodes van vroege opsporing op basis van een multidisciplinaire aanpak, het opzetten van uitgebreide databases en onderzoek naar geneesmiddelen en naar passende behandel- en dienstenmethoden lijken van cruciaal belang te zijn.

Ik wil graag één verzoek doen aan dit Huis: laten we noch de individuele omstandigheden van de patiënten negeren, zoals bij dit soort ziektes te vaak gebeurt, noch de betrokkenheid van organisaties van patiënten en familieleden. Vanuit methodologisch oogpunt vinden wij de gezamenlijke onderzoeksprojecten zeer belangrijk, omdat zij beantwoorden aan een fundamentele behoefte, namelijk het bundelen van inspanningen en middelen en het voorkomen van fragmentatie en duplicatie. Op die manier kan voldoende kritische massa worden gecreëerd om tot bevredigende resultaten te komen uit dit soort onderzoek.

Als we bedenken dat er in andere delen van de wereld tientallen miljoenen euro's worden geïnvesteerd in gezamenlijke publieke en private projecten, wordt duidelijk hoever wij nog hebben te gaan en hoeveel we nog moeten doen, door onze inspanningen te richten op gezamenlijke projecten, strategische maatregelen en gemeenschappelijke programma's tussen de lidstaten en Europa en op gemeenschappelijke programma's tussen publieke en private instanties, zonder daarbij het internationale kader uit het oog te verliezen dat ons in contact brengt met belangrijke wetenschappelijke ontwikkelingen op internationaal niveau.

Jorgo Chatzimarkakis, *namens de ALDE-Fractie*. – (DE) Mijnheer de Voorzitter, mevrouw de fungerend voorzitter van de Raad, vandaag behandelen wij een ontwerp-resolutie over neurodegeneratieve aandoeningen. Het is feitelijk de bedoeling dat dit uiteindelijk een richtlijn wordt, dus de volgende keer zouden we eveneens over een richtlijn over dit onderwerp moeten debatteren. De aandoeningen waarover wij vandaag spreken – Alzheimer, maar er wordt in het document ook verwezen naar Parkinson – zijn hersenaandoeningen die een enorme uitdaging voor Europa vormen. De kosten zullen op de lange termijn de pan uit rijzen en er zijn nog vele aspecten die onderzocht moeten worden. Helaas wordt er in Europa veel dubbel onderzoek gedaan en is er een hoop bureaucratie. Met deze ontwerp-resolutie willen wij daarom dit dubbel onderzoek, deze bureaucratie en deze versnippering uitbannen.

De Confederale Fractie Europees Unitair Links/Noords Groen Links heeft een amendement ingediend om de onderzoeksresultaten voor het publiek beschikbaar te maken. Dat is mijns inziens een goed amendement. Het is helaas verkeerd geformuleerd en ik wil derhalve verzoeken om dit amendement te herformuleren, zodat dit beter kan worden opgenomen. In wezen is er een probleem ten aanzien van Europese octrooien. Het zou goed zijn als de Commissie en de Raad het onderwerp Europese octrooien op het gebied van geneesmiddelen en bio-onderzoek zouden oppakken en duidelijk zouden maken dat wij dit nodig hebben. Hoe het ook zij, de Confederale Fractie Europees Unitair Links/Noords Groen Links steunt deze ontwerp-resolutie.

Philippe Lamberts, *namens de Verts/ALE-Fractie*. – (EN) Mijnheer de Voorzitter, ik zou de rapporteur over dit dossier hebben moeten zijn, dus ik ben wat teleurgesteld. Maar ik ben blij dat we een stap verder komen. Het is geen tijd voor een interinstitutionele discussie. Ik ben blij dat de Raad bereid is een stap te zetten.

Ik wil een aantal opmerkingen maken. We hopen hier in het Parlement dat de Raad de ideeën in de resoluties waarover we morgen stemmen, zal overnemen.

Ik wil de nadruk leggen op de noodzaak van de juiste balans tussen bestrijding en aanpassing, net als bij klimaatverandering. Ik spreek hier over preventie van deze aandoening en over inzicht in het ontstaan ervan, wat de factoren zijn, zodat we deze aandoening echt effectief kunnen voorkomen, omdat dat altijd de effectiefste en minst kostbare manier van ziektebestrijding is.

Is het initiatief voor een gezamenlijk programma voldoende? Niet in die zin dat dit de norm moet worden, dat in dit soort belangrijke ondernemingen de samenwerking de norm moet zijn, niet uitsluitend een kwestie van vrijwilligheid, maar iets wat alle lidstaten werkelijk verplicht tot effectieve samenwerking.

Wat ten tweede de financiële prioriteiten betreft, luidt de belangrijkste vraag: besteden we genoeg geld aan dit soort aandoeningen? Wij vinden dat dit niet het geval is en wij willen sterk bevorderen dat binnen de op stapel staande kaderprogramma's een hoeveelheid geld wordt gehaald uit grote programma's als ITER, dat volgens de beste wetenschappers misschien over zestig jaar resultaat oplevert, en dat een hoeveelheid geld daarvan in onderzoek naar Alzheimer en andere soortgelijke aandoeningen wordt gestoken. Ik vind dat dit echt nodig is.

Marisa Matias, *namens de GUE/NGL-Fractie*. – (PT) Laat ik beginnen met te zeggen dat ik de vraag van de heer Reul ten volle onderschrijf. Ik wil hier echter bovenal onderstrepen dat de hoofdzaak – de politieke hoofdzaak van deze kwestie – de gezamenlijke planning van onderzoek betreft.

Wat er gebeurd is met de gezamenlijke planning van onderzoek naar neurodegeneratieve aandoeningen en met name de ziekte van Alzheimer is dat de spelregels halverwege het proces veranderd zijn. We zijn van

een verslag op een resolutie overgestapt, met als gevolg dat we onze medebeslissingsbevoegdheid op dit terrein hebben opgegeven. We treden niet langer op als EP-leden, maar als raadgevers. Daarom zou ik graag vernemen of er ten minste rekening zal worden gehouden met onze aanbevelingen.

Planning van onderzoek op om het even welk terrein is geen technische maar een politieke keuze. Daarom moet de rol van het Parlement op dit vlak erkend en versterkt worden. Mijns inziens moet bij de vaststelling van politieke prioriteiten gewaarborgd worden dat deze prioriteiten weloverwogen, transparant en democratisch zijn. Wat er gebeurd is met de gezamenlijke besluitvorming en de gezamenlijke planning van onderzoek naar Alzheimer is een proces dat zich niet mag herhalen. Mocht het toch opnieuw gebeuren, laat het ons dan alstublieft tijdig weten! Ik hoop alleen maar dat de beslissingen en aanbevelingen die het Parlement over dit vraagstuk heeft ingediend niet buiten beschouwing worden gelaten. Dat ontbrak er nog maar aan!

VOORZITTER: SILVANA KOCH-MEHRIN

Ondervoorzitter

Diane Dodds (NI). - (EN) Mevrouw de Voorzitter, in mijn kiesdistrict in Noord-Ierland lijden 16 000 mensen aan dementie. Zij, hun familie en verzorgers zullen ingenomen zijn met een proactieve bestrijding van deze aandoening die voor patiënten en hun familie zo enorm ingrijpend kan zijn.

Juist op dit soort gebieden is volgens mij samenwerking tussen Europese landen een goede zaak. Ik denk dat een gecoördineerde ziektebestrijding nieuwe aanwijzingen en nieuwe medische doorbraken kan opleveren en op termijn hopelijk de behandeling en genezing zal verbeteren.

In het Verenigd Koninkrijk lijden momenteel meer dan 400 000 mensen aan de ziekte van Alzheimer. Tegen 2025 komt dit cijfer voor het Verenigd Koninkrijk waarschijnlijk in de buurt van 750 000 mensen. Daarom is het noodzakelijk dat er iets wordt gedaan ter verbetering van onze diagnose, behandeling en preventie en sociaal onderzoek naar het welzijn van patiënten en hun familie, in het bijzonder familieleden die verzorging geven. Een gecoördineerde aanpak en het delen van onderzoeksresultaten zijn van cruciaal belang zolang dat onderzoek de onschendbaarheid van het menselijk leven in al zijn vormen eerbiedigt.

Maria Da Graça Carvalho (PPE). - (PT) Ik verwelkom de initiatieven en de acties die op Europees niveau ten uitvoer worden gelegd om neurodegeneratieve aandoeningen en met name de ziekte van Alzheimer te bestrijden. De lidstaten hebben op dit terrein onderzoeksinspanningen ontwikkeld. Het is belangrijk dat de samenwerking tussen de lidstaten wordt gestimuleerd teneinde de coördinatie op het gebied van wetenschappelijk onderzoek en technologische ontwikkeling te versterken en fragmentatie te voorkomen.

Gezamenlijke planning van onderzoek is een waardevol instrument om fragmentatie tegen te gaan, aangezien bij dit soort programmering op Europees niveau de lidstaten, de overheidssector en de particuliere sector betrokken zijn. Dit gezamenlijke planningsinstrument zal van vitaal belang zijn voor de toekomst van de Europese onderzoeksruimte. De totstandbrenging van de Europese onderzoeksruimte vormt de kern van het onderzoeksbeleid van het Verdrag van Lissabon.

Ik maak mij echter zorgen over de tenuitvoerlegging van dit gezamenlijke planningsinstrument. Ik vrees dat het zal leiden tot bureaucratische rompslomp en vertragingen in de administratieve procedures. Daarom zou ik graag vernemen wat de plannen zijn om gebruik te maken van een proces dat gebaseerd is op schaalvoordelen en een combinatie van doeltreffendheid, vereenvoudiging en bespoediging van de administratieve procedures teneinde de excellentie te versterken en op Europees niveau de samenwerking tot stand te brengen die deze belangrijke aangelegenheid vereist.

Nessa Childers (S&D). - (EN) Mevrouw de Voorzitter, ik heb meer dan dertig jaar in de gezondheidszorg gewerkt en ik vond het verontrustend te horen dat het Parlement niet zou worden geraadpleegd over de nieuwe voorstellen van de Commissie over de ziekte van Alzheimer. We moeten echter vooruitkijken.

Naarmate de Europese bevolking ouder wordt, zal de impact van de ziekte van Alzheimer ook groter worden. Volgens de voorspelling groeit het aantal gevallen van de ziekte van Alzheimer wereldwijd van 35 miljoen vandaag naar 107 miljoen in 2050.

Een van de aangrijpendste aspecten van de ziekte van Alzheimer is dat het naast de patiënt ook veel andere mensen treft. In Ierland staan 50 000 zorgverleners geregistreerd die belast zijn met de verzorging van 44 000 patiënten. Deze aandoening wordt vaak een ziekte van de familie genoemd vanwege de chronische stress bij het zien van de langzame aftakeling van een geliefde.

Over de verdere rol van het Europees Parlement bij de bestrijding van de ziekte van Alzheimer mag niet licht worden gedacht. Bij elke nieuwe richting moet de EU rekening houden met de unieke stem van het Parlement in deze kwestie en ernaartoe werken dat niet alleen de patiënten met de ziekte van Alzheimer steun krijgen, maar ook de vele verzorgers die zich inzetten voor een betere kwaliteit van hun leven.

Mairead McGuinness (PPE). – (EN) Mevrouw de Voorzitter, de coördinatie van onderzoek op dit gebied is duidelijk heel belangrijk, en het gaat niet uitsluitend over de ziekte van Alzheimer, want de term “neurodegeneratief” omvat een groot aantal aandoeningen.

Het Parlement moet feitelijk een zeer belangrijke rol vervullen bij de manier waarop onderzoek zal worden gedaan. Ik wijs op de lopende discussies tussen Parlement en de Raad over de kwestie van het welzijn van dieren die bij wetenschappelijke experimenten worden gebruikt. Ik ben bezorgd – en hoopvol gestemd vanwege onze rapporteur en de richting van de gesprekken – dat we noodzakelijk onderzoek met behulp van gebruik van dieren blijven toestaan op een diervriendelijker wijze dan nu misschien het geval is. De reden is dat we onderzoek op dit gebied nodig hebben om de dingen te doen die we hebben besproken over preventie, en over behandeling van patiënten – en tot die patiënten behoren wij misschien over enige tijd ook zelf – die helaas misschien door deze aandoeningen zijn getroffen.

Ik hoop dat we het snel eens worden in tweede lezing over deze heel belangrijke richtlijn. Al hadden we misschien niet zo’n grote inbreng bij dit belangrijke vraagstuk, we zullen die wel hebben bij het lopend onderzoek.

Bogusław Sonik (PPE). – (PL) Mevrouw de Voorzitter, de kwestie van de strijd tegen deze ziekte is tijdens het Franse voorzitterschap aan de orde gesteld. Dat verdient erkenning. Er is toen gezegd dat de Europese Unie op dit gebied actie zou moeten ondernemen. Het zou goed zijn als het volgende voorzitterschap zich opnieuw over de kwestie zou buigen en er evenveel belang aan zouden hechten. Er is hier al gezegd dat dit probleem miljoenen mensen treft en dat niet alleen zichzelf, maar ook hun familieleden hieronder lijden.

Tijdens ontmoetingen met onze kiezers worden vaak de volgende vragen gesteld: Wat doet de Europese Unie eigenlijk voor de Europese burgers? Waarom zijn jullie daar? Waar zijn jullie verantwoordelijk voor? Wat doen jullie precies? Het zijn juist dit soort vragen die aan de basis zouden moeten liggen van de inspanningen om het beeld van een ernstige en belangrijke Europese Unie tot stand te brengen. Daar hebben onze burgers behoefte aan. Gezamenlijke inspanningen om dergelijke aandoeningen te bestrijden, zouden voor de Europese instellingen een prioriteit moeten zijn.

Nikolaos Chountis (GUE/NGL). – (EL) Mevrouw de Voorzitter, ik neem het probleem van de strijd tegen neurodegeneratieve ziekten – en dan vooral Alzheimer – uiterst serieus.

Het is daarom absoluut zinvol om maatregelen van de lidstaten van de Europese Unie die de oorzaken moeten helpen bestrijden en die het probleem van preventie en behandeling en de gevolgen van dergelijke ziekten voor patiënten, de maatschappij als geheel en de gezondheid van de burgers van de Europese Unie aanpakken, te (gaan) coördineren.

Mijns inziens moet preventie en niet medicatie speerpunt van onze aanpak zijn. Daarnaast moeten lidstaten worden aangemoedigd controlecentra voor patiënten en verzorgers op te zetten en moet ervoor worden gezorgd dat alle lidstaten gelijkelijk hun wetenschappelijke bijdrage leveren aan de onderzoeksactiviteiten van de Europese Unie.

Tot slot moet de in overeenstemming met de Raad en de lidstaten gecreëerde database onder overheids- en staatseigendom vallen binnen het kader van nationale stelsels, en de conclusies moeten op een openbaar wereldwijd forum worden gepubliceerd. Ten slotte is het onze taak toezicht te houden op de betreffende begroting.

Vilija Blinkevičiūtė (S&D). – (LT) Ik ben het er zeker mee eens dat het op dit moment van groot belang is om aandacht te besteden aan wetenschappelijk onderzoek dat hulp kan bieden aan mensen die lijden aan de ziekte van Alzheimer, aangezien onze Europese Unie 27 lidstaten in zich verenigt en niet alle lidstaten even goed in staat zijn alzheimerpatiënten te helpen. Er zijn verschillende gezondheidszorgstelsels, verschillende stelsels voor maatschappelijke dienstverlening, verschillende soorten steun aan families van patiënten. Daarom is dit wetenschappelijk onderzoek van groot belang en moeten we ons in eerste instantie concentreren op financiering, gecoördineerd werk en gecoördineerde activiteiten. Verder is het erg belangrijk dat er financiële middelen zijn om dat onderzoek uit te voeren en echte steun te bieden aan mensen die aan deze ziekte lijden en aan hun familie.

Herbert Reul (PPE). - (DE) Mevrouw de Voorzitter, ik wil het eveneens kort houden. Diverse sprekers hebben reeds gewezen op het belang hiervan. Het is een aandoening die vele mensen hebben en die steeds meer mensen treft. Het is nog meer van wezenlijk belang dat de lidstaten samenwerken en hun krachten bundelen teneinde effect te bereiken. In die zin is het juist en ook verstandig om deze weg te volgen.

Het is jammer dat het als het op procedures aankomt moeilijk is om het Parlement hierin te betrekken. Het is spijtig dat dit op het laatste moment met een resolutie moet gebeuren. Als dit uiteindelijk een positief resultaat oplevert, dan is dat wat telt.

Cecilia Malmström, fungerend voorzitter van de Raad. - (SV) Mevrouw de Voorzitter, Alzheimer en andere met dementie verband houdende ziekten zijn verschrikkelijk. Ik denk dat velen van ons die een verwante door Alzheimer getroffen hebben zien worden, weten hoe de ziekte een voorheen gezond persoon geestelijk doet instorten en wat voor een kwelling dat is voor gezinsleden en verwanten, en ik wil absoluut dat we meer middelen investeren in onderzoek naar die vreselijke ziekte.

Het is duidelijk dat we het anders moeten aanpakken om onze kennis en ons onderzoek in Europa beter te coördineren en het proefinitiatief van de Commissie heeft ten doel om de beste onderzoekers die we hebben te mobiliseren om zowel de ziekte van Alzheimer als andere met dementie verband houdende ziekten te begrijpen, genezen en voorkomen.

Binnen het kader van de huidige trojka tussen Frankrijk, Tsjechië en nu Zweden, hebben we al vroeg het belang besproken van het opnemen van Alzheimer als gezamenlijke prioriteit in het kader van onze activiteiten op het gebied van volksgezondheid. Het Franse voorzitterschap heeft een zeer belangrijke conferentie gehouden, waar een van de geachte Parlementsleden naar verwees, en in september heeft het Zweedse voorzitterschap een conferentie gehouden over waardig ouder worden, waarbij Alzheimer een van de onderwerpen op de agenda was.

Zoals gezegd, is het de bedoeling van de Raad om op 3 december conclusies ter zake aan te nemen, en we zullen natuurlijk de uitstekende resolutie die u hebt opgesteld en waarover u morgen zult stemmen, in aanmerking nemen. Ik ben ervan overtuigd dat de kwestie Alzheimer in de erg nabije toekomst zal terugkomen in het kader van het onderzoeksprogramma en vergelijkbare initiatieven. Ik wil u daarom bedanken voor het aan de orde stellen van deze erg belangrijke kwestie.

De Voorzitter. - Tot besluit van het debat is er een ontwerpresolutie ingediend⁽³⁾, overeenkomstig artikel 115, lid 5, van het Reglement.

Het debat is gesloten.

De stemming vindt morgen plaats.

Schriftelijke verklaringen (artikel 149)

Cristian Silviu Bușoi (ALDE), schriftelijk. - (RO) Ik verwelkom het voorstel voor een aanbeveling van de Commissie betreffende gezamenlijke programmering van onderzoek naar neurodegeneratieve aandoeningen. De geestelijke volksgezondheid is een cruciaal thema bij het zekerstellen van een voldoende kwaliteit van leven. Een steeds groeiend aantal mensen in de EU lijdt aan dit type ziekten. Daarom zijn er inspanningen nodig om de achterliggende factoren van deze ziekten te bestrijden. Echter, om deze factoren te kunnen bestrijden moeten deze door middel van onderzoek worden geïdentificeerd. Ik denk dat het proefproject voor gezamenlijk programmeren van onderzoeksactiviteiten een duidelijk voordeel biedt als het gaat om het bundelen van krachten voor het financieren van onderzoek. Dat zal leiden tot een efficiënter gebruik van de voor onderzoek op dit terrein geoormerkte fondsen. Bovendien is samenwerking op basis van netwerken gecreëerd door nationale onderzoekscentra en het gezamenlijke gebruik van de benodigde infrastructuur zelfs nog profijtlijker als men bedenkt, dat niet alle lidstaten de benodigde middelen hebben om op eigen kosten onderzoeksactiviteiten uit te voeren, hoewel ze te maken hebben met een groot aantal gevallen van neurodegeneratieve ziekten. Het is van het grootste belang dat de onderzoeksresultaten worden gebruikt om de bevolking te informeren over de wijze waarop geestelijke gezondheid bevorderd kan worden, waardoor het aantal patiënten wordt gereduceerd en de nationale zorgstelsels levensvatbaar blijven.

António Fernando Correia De Campos (S&D), schriftelijk. - (PT) Mevrouw de Voorzitter, dames en heren, de mededeling van de Commissie aan het Parlement biedt een optimistische analyse van de verwachte

(3) Zie notulen.

voordelen van de onderzoekssamenwerking tussen de lidstaten en de coördinatie door de Commissie, in de context van het zevende kaderprogramma, op het gebied van neurodegeneratieve aandoeningen en met name de ziekte van Alzheimer. De maatregelen die in de mededeling worden voorgesteld, blijven beperkt tot het beginsel van een beter gebruik van de reeds bestaande middelen en programma's: het programma "Volksgezondheid", het zevende kaderprogramma, het Europees actieplan voor personen met een handicap, de open coördinatiemethode en het statistisch programma. Zal een optimaal gebruik van deze middelen volstaan om de verwachte resultaten te behalen? Welke coördinatiemechanismen draagt de Commissie aan die niet vóór de mededeling tot stand konden worden gebracht? Wat is de toegevoegde waarde van de mededeling? Welke nieuwe, praktische maatregelen denkt de Commissie te nemen om de onderzoekssamenwerking te bevorderen in een situatie waarin de middelen en de teams reeds aanwezig zijn, maar de bestaande fragmentatie moet worden weggewerkt? Zal het probleem kunnen worden opgelost door alleen maar de zichtbaarheid ervan te vergroten en de bestaande instrumenten te gebruiken?

Proinsias De Rossa (S&D), schriftelijk. – (EN) Ik steun deze resolutie, die waardering uitspreekt voor het voorgestelde pilotproject betreffende de gezamenlijke planning van onderzoek naar neurodegeneratieve aandoeningen. Door neurodegeneratieve aandoeningen zoals de ziekten van Alzheimer en van Parkinson zijn meer dan zeven miljoen burgers van de Europese Unie getroffen. Op dit moment is er geen genezing mogelijk voor neurodegeneratieve aandoeningen, en de kennis over preventie, behandeling en bepaling van risicofactoren is zeer beperkt. Het grootste deel van de onderzoeksinspanningen op het gebied van neurodegeneratieve aandoeningen wordt uitgevoerd door lidstaten met betrekkelijk weinig grensoverschrijdende coördinatie, hetgeen leidt tot fragmentatie en het in beperkte mate delen van kennis en beproefde methoden tussen lidstaten onderling. Gezamenlijke planning zou hoogst nuttig kunnen zijn bij het verminderen van versplintering van onderzoeksinspanningen, aangezien zij zou kunnen leiden tot bundeling van een kritische massa van vaardigheden, kennis en financiële middelen. Artikel 182, lid 5, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, zoals ingevoegd in het Verdrag van Lissabon, stelt maatregelen vast die nodig zijn voor de implementatie van het Europees onderzoeksgebied en zou een passender rechtsgrond kunnen bieden voor toekomstige gezamenlijke programmeringsinitiatieven op het terrein van onderzoek. De Commissie zou in overweging kunnen nemen om artikel 182, lid 5, als een rechtsgrond te gebruiken bij alle toekomstige voorstellen voor gezamenlijke programmering van onderzoek.

Eija-Riitta Korhola (PPE), schriftelijk. – (FI) Mevrouw de Voorzitter, de ziekte van Alzheimer is een verwarrende aandoening, die de wereld van de zieke verandert in een onbekende en gevaarlijke plaats. Het leven wordt een bestaan in een levensgevaarlijk "nu", waarin herinneringen en opgedane kennis geen veilige brug meer vormen naar het heden. Deze noodlottige menselijke tragedie wordt nog eens verergerd door het feit dat er tot nu toe geen genezing van deze aandoening mogelijk is. Bij deze ziekte lijden de naaste familieleden ook. Ze wordt soms een gezinsziekte genoemd, waarbij de naasten vaak aan chronische stress leiden. De sociale impact is groot en vergt veel. Naarmate de bevolking in Europa vergrijst, zullen neurodegeneratieve aandoeningen als Alzheimer en Parkinson steeds meer een kwestie van de volksgezondheid worden: er zijn nu al meer dan 7 miljoen patiënten en men verwacht dat dit aantal het komende decennium zal verdubbelen. De medische wetenschap kent nog steeds niet eens volledig de oorzaken van deze ziekten. Er zijn enkele veelbelovende onderzoeksresultaten, maar om een doorbraak te bereiken is coördinatie nodig. Om de onderzoeksgegevens en innovaties van particuliere en publieke organisaties en de verschillende lidstaten bijeen te brengen en te coördineren is communautaire programmering nodig. Pas dan is er hoop dat er in de praktische zorg zo snel mogelijk sprake is van doeltreffender preventie, diagnose en behandeling van deze ziekten. Ik ben ervan overtuigd dat mensen die met neurodegeneratieve aandoeningen te maken hebben – patiënten, verwanten en verzorgers – grote voorstanders zijn van pogingen om door middel van samenwerking nieuwe manieren te vinden om deze ziekten het hoofd te kunnen bieden. Het zijn precies dergelijke projecten die onze burgers vertellen waarom wij hier vandaag überhaupt zijn: zij rechtvaardigen het hele bestaan van de Europese Unie. Ik ben het met mijn collega, de heer Reul, eens dat procedures en bevoegdheden op de tweede plaats komen wanneer er op zich vooruitgang wordt geboekt.

Sirpa Pietikäinen (PPE), schriftelijk. – (FI) Mevrouw de Voorzitter, dames en heren, afgelopen zomer heeft de Commissie de aanbeveling van de Raad aangenomen om de lidstaten van de Europese Unie aan te sporen tot een gemeenschappelijke programmering te komen voor onderzoek naar neurodegeneratieve aandoeningen. Dat is belangrijk om de beperkte middelen voor onderzoek steeds beter te kunnen gebruiken. Wij moeten echter beseffen dat Europa naast onderzoek ook een omvangrijker actieplan voor dementie nodig heeft. Het Europees Parlement heeft begin dit jaar een schriftelijke verklaring aangenomen waarin het de Commissie oproept een actieplan voor de ziekte van Alzheimer op te stellen. In de verklaring van het Parlement worden vier doelen benadrukt: ontwikkeling van onderzoek, vroegtijdiger diagnose, verbetering van de levenskwaliteit

van patiënten en hun verzorgers en verbetering van de positie van Alzheimerorganisaties. Ik wil erop wijzen dat het programma urgent is en dat de Commissie de door het Parlement verlangde actie moet ondernemen.

Richard Seeber (PPE), schriftelijk. – (DE) In onze steeds ouder wordende maatschappij zal het aantal neurodegeneratieve aandoeningen als Alzheimer of seniele dementie verder toenemen. Teneinde ons hier zo goed mogelijk op voor te bereiden, moeten we betere onderzoeksstructuren creëren en de bestaande voorzieningen beter benutten. Het geplande pilotproject op dit gebied is een ideaal uitgangspunt om de huidige inspanningen op het gebied van onderzoek beter aan elkaar te koppelen. Preventie is naast een optimale zorg aan degenen die hierdoor worden getroffen echter eveneens belangrijk. De lidstaten moeten daarom hun informatiecampaagnes over een actieve levensstijl opvoeren.

19. Opmerkingen van één minuut over kwesties van politiek belang

De Voorzitter. – Aan de orde zijn de opmerkingen van één minuut over kwesties van politiek belang, overeenkomstig artikel 150 van het Reglement.

Monica Luisa Macovei (PPE). – (RO) Ik wil graag uw aandacht vestigen op de politieke situatie in Roemenië en op het effect daarvan op de verhoudingen van Roemenië met de instellingen van de Gemeenschap.

In oktober 2009 heeft de sociaaldemocratische partij de regering verlaten. De nieuw gecreëerde oppositie heeft de regering ten val gebracht met een motie van wantrouwen, de eerste nieuwe voorgestelde regering tegengehouden en geweigerd om deel te nemen aan onderhandelingen over de vorming van een regering. Daardoor kan Roemenië niet aan zijn verplichtingen jegens de Europese Commissie, de Wereldbank en het IMF voldoen met betrekking tot het verstrekte krediet. Dit is de reden dat aan een aantal van de aangegane verplichtingen met betrekking tot staatshervorming niet tijdig kan worden voldaan.

De politieke instabiliteit in Roemenië is voornamelijk ontstaan door de politieke acties van de sociaaldemocratische partij. De redenen hiervoor zijn niet slechts electoraal. Het doel op middellange termijn is het tegengaan van de hervormingen op de thema's binnenlands bestuur, rechtszekerheid, justitie en corruptiebestrijding.

Luís Paulo Alves (S&D). – (PT) De afgelopen maand stonden de Europese regio's in de kijker. De Europese week van regio's en steden heeft bijgedragen aan de versterking van de positie van de regio's als essentieel onderdeel van de oplossing in het kader van het Europese antwoord op de wereldwijde uitdagingen. Zo luidde, zonder enige twijfel, de conclusie van voorzitter Barroso, commissaris Samecki en de honderden debatten.

Meer in het bijzonder is ook met de belangrijke vergadering van de Conferentie van voorzitters van de ultraperifere regio's van Europa, waaraan voor het eerst ook leden van het Europees Parlement deelnamen, in het regionale beleid een mijlpaal gezet op weg naar de Europese integratie. De wereldwijde uitdagingen en de Europese antwoorden bieden een uitstekende kans om een nieuwe strategie voor de ultraperifere regio's te ontwikkelen. Behalve de permanente beperkingen waarmee we om de oren worden geslagen, bezitten deze regio's, waaronder de Azoren, ook een enorm potentieel dat ons onmiskenbaar in de gelegenheid stelt vooruitgang te boeken en aan Europa een duidelijk voordeel biedt op nieuwe terreinen die een essentiële rol spelen in onze antwoorden op de wereldwijde uitdagingen.

Daarom moet de Commissievoorzitter eens en voorgoed een eind maken aan de paleiscoup die volgens het "non-paper" van de Commissie in de maak was terwijl wij, EP-leden en Europese burgers, opkwamen voor de ratificatie van het Verdrag van Lissabon en het belang daarvan voor de bescherming van de territoriale cohesie...

(Spreker wordt door de Voorzitter onderbroken).

Marian Harkin (ALDE). – (EN) Mevrouw de Voorzitter, aan Ierland is 465 miljoen euro toegekend in het kader van het Leader-programma voor de periode 2007 tot 2013. Na twee jaar van het vijfjarenprogramma is slechts 18 procent van het projectgeld besteed, omdat de lokale ontwikkelingsmaatschappijen die de projecten beheren, zijn blijven steken in administratieve rompslomp en buitensporige bureaucratie.

Er zijn massa's pagina's met regels die vergezeld gaan van een uitgebreide inspectieprocedure. Deel van het probleem is dat de interpretatie van de talloze regels per inspecteur verschilt. Het andere deel van het probleem is dat sommige regels vooral stompzinig zijn. Een projectwerker zei dat hij 50 procent van zijn tijd gebruikt om verslag te doen van datgene wat hij in de andere 50 procent doet.

Natuurlijk hebben we verantwoording nodig, maar het heeft een stadium bereikt waarin het nu voor lokale groeperingen een belemmering vormt om fondsgelden te vragen. Miljoenen zullen ongebruikt blijven, hetgeen schandelijk zou zijn, gelet op de noodzaak om onze economieën een snelle impuls te geven met de fondsgelden die beschikbaar zijn. We hebben gezond verstand nodig in Dublin, en we moeten ervoor zorgen dat de Europese Commissie ervoor zorgt dat dit gebeurt.

Karima Delli (Verts/ALE). - (FR) Mevrouw de Voorzitter, in de toespraak van president Václav Havel tot dit Parlement werd een van de grondbeginselen van de Europese Unie benadrukt: solidariteit tussen mensen.

We vieren het feit dat de Berlijnse Muur, die muur van de schande, twintig jaar geleden gevallen is. Na die 9 november 1989 zei men dat de mensheid zich eindelijk zou bevrijden. Democratie en mensenrechten zouden zich over de hele wereld verbreiden en de muren, de barrières, tussen de volkeren slechten.

Maar hoeveel muren zijn er niet weer opgericht op ons continent, tegenover die ene muur die gevallen is?

De muren die zijn opgericht in Ceuta en Melilla, bijvoorbeeld, om mensen tegen te houden die vluchten voor oorlog, ellende en de opwarming van de aarde, de muren van de opvangcentra voor asielzoekers, de poorten van onze steden tot aan de Libische woestijn, via Lampedusa, waar zelfs kinderen worden opgesloten in het kader van de "terugkeerrichtlijn".

Laten we de muren van Fort Europa neerhalen, bruggen bouwen in plaats van muren...

(Spreekster wordt door de Voorzitter onderbroken)

Evžen Tošenovský (ECR). - (CS) Twintig jaar na de val van de Berlijnse Muur zijn we beter in staat met een heldere blik te kijken naar de gebeurtenissen in de wereld. Zo kost het vandaag de dag geen moeite meer een realistisch oordeel te vellen over wat er gaande is in Rusland. Vroeger was alles wat er in de Sovjetunie gebeurde voor ons een bron van ideologische druk; tegenwoordig gaat het echter in hoofdzaak om handel tegen de achtergrond van de absolute vrijheid van de mens. Nu de winter met rasse schreden nadert, groeit begrijpelijkerwijze de nervositeit over de toevoer van gas uit Rusland via de Oekraïne. Uit de analyses van de gascrisis in januari komt een duidelijk verschil naar voren tussen het westelijke en het oostelijke deel van Europa. De analyses geven ook aanleiding tot meer voorzichtigheid en het opstellen van crisisscenario's. De contractuele verbintenissen op internationaal niveau moeten echt zo goed mogelijk vormgegeven worden en ook moet het publiek beter geïnformeerd worden ter voorbereiding op dit soort situaties. Verder nopen de hoge kosten van technische maatregelen tot een goed doordacht besluit of we deze maatregelen uit publieke middelen financieren of op basis van Europese richtlijnen. Het is ook de vraag hoeveel gas er daadwerkelijk opgeslagen dient te worden en hoe dit dan moet worden bekostigd. Nu de hoogste politieke kringen zich zullen mengen in de onderhandelingen is het bovendien van groot belang een duidelijk beeld te hebben van wat nu een echte crisis is en wat het resultaat is van marktwerking, met andere woorden: wat wel en wat niet aan de markt overgelaten dient te worden. We mogen niet bezwijken voor de verleiding tot al te vergaand overheidsingrijpen.

Joe Higgins (GUE/NGL). - (EN) Mevrouw de Voorzitter, de Europese Commissie vraagt vandaag aan de Ierse regering om fors te snijden in de Ierse begroting, met inbegrip van forse ingrepen in overheidsdiensten en de levensstandaard van werknemers, mogelijk zelfs van gepensioneerden en werklozen.

De Commissie moet echter weten dat zij samenspannt met de Ierse regering in een leugen om net te doen alsof het voor de redding van de banken beschikbaar gestelde geld geen staatssteun is, terwijl tegelijkertijd de publieke sector fors wordt aangepakt.

De Ierse werknemers en basisactivisten vechten echter terug. Tienduizenden liepen afgelopen vrijdag in een protestoptocht; in Dublin gingen vandaag duizenden werknemers de straat op; en op 24 november is er een staking van werknemers in de publieke sector gepland om deze aantastingen een halt toe te roepen.

Gezien de ernst van de situatie, die nu moet worden opgeschaald naar een algehele 24-uursstaking om deze verschrikkelijke regering, die voor dit beleid geen draagvlak heeft, ten val te brengen en een halt toe te roepen aan het beleid van de Commissie en de Ierse regering om de levensstandaard van en dienstverlening aan werknemers af te breken en teniet te doen.

Paul Nuttall (EFD). - (EN) Mevrouw de Voorzitter, ik wil de aandacht van het Parlement vragen voor het rampzalige gevolg van de biocidenrichtlijn in het hele Verenigd Koninkrijk. Deze zeer strenge en onzinnige richtlijn verbiedt het gebruik van strychnine, dat de afgelopen zeventig jaar is gehanteerd voor de beteugeling van de mollenpopulatie in het Verenigd Koninkrijk. Dit was het geval totdat de EU zich ermee ging bemoeien.

Het gevolg is dat mollenvangers alleen gebruik mogen maken van aluminiumfosfaat, dat twee keer zoveel kost als strychnine en daarmee velen hun broodwinning kost.

Maar het wordt nog erger. Terwijl strychnine een mol binnen ongeveer vijftien minuten doodt, duurt het stervensproces door aluminiumfosfaat tot wel drie dagen lang en heeft de mol een langzame en pijnlijke dood.

Deze krankzinnige richtlijn veroorzaakt niet alleen banenverlies in het hele Verenigd Koninkrijk, maar is ook wreed en onmenselijk en het is een andere kleine reden waarom het Verenigd Koninkrijk beter af is zonder.

Corneliu Vadim Tudor (NI). – (RO) De voorzitter van de Atra Kadisha World Organisation, opperrabbin David Schmidl, heeft mij gevraagd te fungeren als, en ik citeer, “hun woordvoerder in de Europese Unie”. Zij zouden graag willen dat er een commissie wordt ingesteld ter behandeling van klachten betreffende de ontheiliging van begraafplaatsen. Het Verdrag van Genève moet eveneens worden herzien en verbeterd.

Ik wil geen specifieke voorbeelden geven of beschuldigingen uiten tegen wie dan ook, maar ik heb met eigen ogen foto's gezien met Joodse begraafplaatsen waar paarden en koeien grazen op de graven. Ik heb ook beelden gezien van grafstenen waar een basaal toilet van was gemaakt, en Joodse catacomben van 2000 jaar oud waar de heilige menselijke overblijfselen in verschrikkelijke staat verkeren. Bulldozers en graafmachines hebben de overblijvende begraafplaatsen betreden en graven menselijke resten op.

Dit is een diepe belediging van God. De Holocaust is een tragisch litteken op het gezicht van de mensheid en mag nooit worden herhaald, zelfs niet op zeer kleine schaal. Ik heb zelf een pelgrimstocht naar Auschwitz gemaakt met mijn kinderen en gelooft u mij, ik weet heel goed waar ik het over heb.

Deze mensen vragen ons in het Europees Parlement om alle overblijfselen van historische graven van alle religies te beschermen, niet alleen de Joodse, maar ook Roemeense oude graven in Europa.

(Spreker wordt door de Voorzitter onderbroken)

János Áder (PPE). – (HU) Mevrouw de Voorzitter, onze vriendelijke burens, de Oostenrijkers, vervuilen al jaren een van de mooiste rivieren van Hongarije, de Rába. Twee weken geleden konden we schuim van een halve meter dikte op de rivier zien liggen, waaruit de vervuiling duidelijk bleek. Maar onze vriendelijke burens nemen er geen genoegen mee om ons water te vervuilen: met de geplande afvalverbrandingsinstallatie in Heiligenkreuz willen ze ook onze lucht vervuilen. Ze willen in Heiligenkreuz, op 300 meter van de Hongaarse grens, een afvalverbrandingsinstallatie bouwen die bijna tien keer zo veel kan verbranden als het afval dat in een jaar wordt geproduceerd in Burgenland – dit alles met EU-subsidies. De geplande investering druist in tegen Richtlijn 2008/98/EG en daarom roep ik de Europese Commissie op geen enkele EU-subsidie goed te keuren voor de bouw van de afvalverbrandingsinstallatie in Heiligenkreuz.

Kriton Arsenis (S&D). – (EL) Mevrouw de Voorzitter, de grootste uitdaging waarvoor de mens zich qua klimaatverandering geplaatst ziet, is hoe we kunnen voorkomen dat meer koolstof in de atmosfeer terechtkomt en hoe we deze onder de grond kunnen opslaan.

Aangezien de uitstoot van koolstofdampen de komende vijftig jaar onvermijdelijk is, is uitbreiding van de ondergrondse opslag van koolstof onze enige hoop; ons beleid betreffende de klimaatverandering moet dan ook vooral hierop gericht zijn. Hiervoor moeten we een groter areaal bedekken met planten. China heeft in deze context 54 miljoen hectare met bomen beplant, met indrukwekkende gevolgen voor de beschikbaarheid van drinkwater en de landbouwproductiviteit. Op vergelijkbare wijze hebben boomplantprogramma's in Rwanda gezorgd voor een dusdanig grotere hoeveelheid water in de rivieren die naar de hoofdstad stromen dat nu slechts één waterkrachtcentrale de hele stad van energie kan voorzien.

Het Amerikaanse Huis van Afgevaardigden heeft in dit kader wetten goedgekeurd krachtens welke de VS 5 miljard dollar zullen investeren om ontbossing tegen te gaan.

Het standpunt van de Raad, waarin geen specifiek bedrag voor steun aan ontwikkelingslanden is vastgesteld en ook niet gerept wordt over financiering om de bossen op aarde te behouden, is daarom onacceptabel op een moment waarop een uniform beleid of coördinatie op communautair niveau op het gebied van bescherming van bedreigde biosystemen in Zuid-Europa ontbreken.

Toch vertrouw ik erop dat de Europese Unie tijdens de onderhandelingen in Kopenhagen proactief steun zal bieden aan wereldwijde inspanningen om een einde te maken aan ontbossing en de aanplant van bomen op te voeren.

Giommaria Uggias (ALDE). - *(IT)* Mevrouw de Voorzitter, waarde collega's, ons debat over neurodegeneratieve ziektes biedt mij de kans het probleem van sclerose en amyotrofe laterale sclerose (ALS) aan de orde te stellen en dit Parlement te informeren dat op dit moment, in heel Italië, 150 personen in hongerstaking zijn, uit solidariteit met Salvatore Usala, een man die lijdt aan ALS, die is gestopt met eten uit protest tegen de onverschilligheid van de Italiaanse regering ten opzichte van de problemen van patiënten die lijden aan deze vreselijke ziekte en hun gezinsleden. Deze strijd wordt tevens gesteund door leden van het Italiaanse parlement, zoals Antonietta Farina, en door onze collega van de ALDE-Fractie, Niccolò Rinaldi.

Het is echter vooral een dagelijkse strijd die ALS-patiënten en hun gezinsleden op waardige wijze en in stilte voeren, omdat ze aan deze dramatische ziekte lijden. ALS treft jongeren en kan niet worden genezen en toch heeft de Italiaanse regering voor alles aandacht, behalve voor deze patiënten en hun familieleden. Onderzoek doen is een uitdaging voor Europa, maar het is aan de lidstaten om patiënten een waardig bestaan te garanderen.

Michèle Rivasi (Verts/ALE). - *(FR)* Mevrouw de Voorzitter, ik wil u graag het een en ander vragen over het probleem van het A/H1N1-griepvaccin.

Aan de afgevaardigden en hun assistenten wordt momenteel gevraagd zich te laten inenten, en ik wil enkele van mijn zorgen met u delen.

Allereerst: hoe verhouden de risico's zich tot de voordelen? De voordelen zijn vooralsnog beperkt, omdat het hier niet een griep betreft die veel doden eist, in ieder geval veel minder dan de seizoensgriep.

Wat de risico's betreft, die kunnen we duidelijk zien, en ik wil met name het probleem van de hulpstoffen aan de orde stellen. Ik wil u op een nogal vreemde zaak wijzen: in de Verenigde Staten is het gebruik van squaleen in hulpstoffen verboden, maar het Europees Geneesmiddelenbureau heeft het gebruik hiervan wel toegestaan; de meeste vaccins bevatten squaleen.

Verder heeft het Europees Geneesmiddelenbureau ons bevestigd dat er geen klinisch onderzoek heeft plaatsgevonden onder kinderen en zwangere vrouwen en dat men voor het prototype niet over een extrapolatie beschikt. Ik ben daarom van mening dat er meer harmonisatie nodig is.

Mirosław Piotrowski (ECR). - *(PL)* Mevrouw de Voorzitter, de schandalige uitspraak van het Europees Hof voor de rechten van de mens, dat heeft geoordeeld dat in een Italiaanse school een kruis van de muur moet worden verwijderd en dat aan een van de leerlingen een schadevergoeding van vijfduizend euro moet worden betaald wegens zogenaamde morele schade, heeft niet alleen in Italië, maar ook in andere EU-landen voor opschudding gezorgd. Het kruis is niet alleen een symbool van het christelijke geloof, maar ook van de geschiedenis en de traditie van Europa. Het feit dat langs administratieve weg de opdracht wordt gegeven om een kruis te verwijderen, is de eerste stap in de richting van de culturele zelfmoord van Europa.

Helaas verandert dit soort pragmatische benadering in een samenhangend plan om de Europese waarden te bestrijden. Het volstaat om er in dit verband aan te herinneren dat alle verwijzingen naar het christendom uit de belangrijkste documenten van de Europese Unie zijn geschrapt. We moeten teruggrijpen naar de oorspronkelijke ideeën en concepten van de grondleggers van de Europese Unie, die christendemocraten waren. Ik roep de Voorzitter van het Europees Parlement daarom op om een passend debat te organiseren dat zal worden afgesloten met een resolutie over godsdienstvrijheid in Europa en de fundamentele waarden waarop de Europese Unie is gebaseerd.

Ilda Figueiredo (GUE/NGL). - *(PT)* In Portugal, en met name in het noorden van het land, wordt de economische en sociale crisis steeds erger en blijft de werkloosheid stijgen. Dit heeft tot gevolg dat de streek thans een van de armste regio's van de Europese Unie is, zoals blijkt uit recente documenten van Eurostat. De lijst van grote ondernemingen die hun activiteit terugschroeven en banen schrappen blijft groeien. Een van de schrijnendste voorbeelden is dat van Qimonda, in Vila do Conde. Het bedrijf heeft een ontslagprocedure ingeleid waarbij meer dan zeshonderd banen zullen sneuvelen, terwijl ook vorig jaar al bijna duizend werknemers ontslagen zijn. In de praktijk betekent dit de ondergang van een van de grootste en belangrijkste bedrijven uit een industriesector die van strategisch belang is voor de technologische ontwikkeling.

Deze situatie is onhoudbaar. Wij kunnen niet aanvaarden dat noch de Europese Commissie noch de Raad een alternatief hebben gevonden voor de ontmanteling van de microchip- en de nanotechnologiesector. Het

is bedroevend dat zij onverschillig blijven voor de stijging van de werkloosheid en de toenemende ellende waarmee uitgestrekte regio's van de Europese Unie te kampen hebben.

John Bufton (EFD). – (EN) Mevrouw de Voorzitter, ik moest spreken over de druk die op het VK wordt uitgeoefend door de ongelimiteerde migratie binnen de EU. Staat u mij toe dat ik een dringende kwestie ter sprake breng waarvoor onlang mijn aandacht is gevraagd. Als coördinator voor de Commissie regionale ontwikkeling en Europees Parlementslid voor Wales ontving ik met bezorgdheid een uitgelekte kopie van een ontwerpmededeling van de Europese Commissie met als titel *A Reform Agenda for a Global Europe: reforming the budget, changing Europe*.

Het document stelt een belangrijke herziening voor van de prioriteiten bij de bestedingen van de EU en legt een grotere nadruk op – ik parafraseer – een mondiaal Europa en minder nadruk op landbouw en overdrachten naar welvarende regio's. Dit zal een reusachtige weerslag hebben op de Britse landbouw en programma's uit hoofde van structuurfondsen in de huidige (begrotings)cyclus. Vanwege zijn nettobijdragen zal het Verenigd Koninkrijk worden gedwongen om veel meer afdrachtskorting te moeten prijsgeven, terwijl andere landen de belangrijkste begunstigden worden.

Krachtens het cohesiebeleid gaat 11,8 procent van de voor het VK bestemde gelden naar de armste regio's in Wales. Ik ben zeer bezorgd dat dit uitgelekte document consequenties zal hebben voor overgangsbetalingen aan het eind van het huidige programma in 2013. Het wordt tijd dat de burgers in het Verenigd Koninkrijk een referendum krijgen over hun relatie met deze plaats zodat in plaats van niet-gekozen bureaucraten zijzelf over hun eigen lot beslissen.

Krisztina Morvai (NI). – (HU) Nu we hier in de Europese Unie zo enthousiast de val van de Berlijnse Muur en het communisme vieren, moeten we ons de vraag stellen wat er is gebeurd met de toenmalige communistische leiders? Ik zal het u vertellen. Zij zijn nu de meest enthousiaste grootkapitalisten, neoliberalen en voorvechters van een wereldheerschappij. Nu zij opnieuw aan de macht zijn, hebben zij een eind gemaakt aan alles wat goed was tijdens het communisme – en laten we toegeven dat er ook een paar goede dingen waren – zoals arbeidszekerheid en sociale zekerheid. Tegelijkertijd hebben ze de grootste verschrikkingen, zoals wreedheid en terreur, in ere hersteld.

Op de vijftigste verjaardag van de Hongaarse Opstand van 1956, die de val van de Berlijnse Muur mogelijk had gemaakt, zijn er mensen in de ogen geschoten. Terwijl wij hier onze toespraken houden en de val van het communisme vieren, houden deze communistische kameraden in Hongarije ook nu nog zestien politieke gevangenen vast.

Ik zal pas feestvieren als de politieke gevangenen zijn vrijgelaten, als de slachtoffers die in hun ogen zijn geschoten rechtvaardigheid hebben gekregen, en als deze communisten stoppen met hun bloedvergieten en verdwijnen in de afvalbak van de geschiedenis.

Jarosław Kalinowski (PPE). – (PL) Mevrouw de Voorzitter, ik zou nader willen ingaan op het voorstel inzake de hervorming van de EU-begroting na 2013. Is het waar dat dit voorstel een aanzienlijke vermindering van de regionale fondsen tot gevolg heeft? Beseft de Europese Commissie dat deze ingreep het regionaal en het landbouwbeleid van de Europese Unie ernstig zal verzwakken?

Het voorstel om de armere regio's in de Europese Unie te verzwakken en met dat geld de strijd tegen de klimaatverandering te financieren, kan moeilijk rationeel of logisch worden genoemd. Dit besluit zou gevolgen hebben voor het merendeel van de 271 regio's van de Europese Unie. Het is zeker mogelijk om de arme regio's in de Unie te helpen en tegelijkertijd werk te maken van goede projecten om de klimaatverandering aan te pakken, de uitstoot van broeikasgassen te verminderen en hernieuwbare energiebronnen en moderne technologische oplossingen in te voeren.

Is de Commissie met de invoering van dit voorstel aangaande de hervorming van de begroting voornemens om de regionale en lokale overheden links te laten liggen bij de verdeling van de middelen? Dit zou betekenen dat territoriale overheden niet langer worden gekend in kwesties die voor hen van groot belang zijn.

Vilija Blinkevičiūtė (S&D). – (LT) De Europese Unie heeft zich tot doel gesteld een effectief instrument in te stellen voor het voorkomen van seksueel misbruik van kinderen. Acht maanden zijn verstreken sinds dit zeer belangrijke onderwerp in de plenaire vergadering van het Europees Parlement is besproken. We moeten blij zijn met het feit dat de Raad sindsdien is begonnen met de bespreking van een ontwerpverplichtlijn ter verbetering van de wetgeving op dit gebied. De tijd staat echter niet stil en zo nu en dan herinneren pijnlijke gebeurtenissen ons eraan dat onze kinderen nog steeds onvoldoende beschermd zijn. De gevolgen van deze

misdaden zijn helaas verpletterend en langdurig. De seksuele uitbuiting van kinderen en de verspreiding van pornografie hebben vaak een transnationaal karakter en kunnen dus alleen effectief worden voorkomen door middel van internationale samenwerking. We moeten ervoor zorgen dat nieuwe vormen van seksuele uitbuiting en seksueel misbruik van kinderen die niet voorkomen in de huidige wetgeving strafbaar worden gesteld. Ik wil de aandacht van het nieuwe Parlement vragen voor dit belangrijke probleem en de Raad verzoeken de bespreking van de ontwerpvoorstellen te versnellen.

Jelko Kacin (ALDE). - (SL) Mevrouw de vicevoorzitter, ik ben verheugd over de vooruitgang in de relaties tussen de regeringen van Kroatië en Slovenië, die een grote politieke stap voorwaarts hebben gezet, en over hun toegenomen volwassenheid. Door de ondertekening van de arbitrageovereenkomst over de grens hebben ze een positief signaal gegeven en een uitstekend voorbeeld voor de andere landen in de regio gesteld.

Enkele dagen na de ondertekening heeft de Kroatische eerste minister jammer genoeg ook een eenzijdige verklaring met een eigen interpretatie van de overeenkomst ondertekend. We mogen geen twijfels zaaien of verspreiden, want die brengen ons nergens. Unilaterale verklaringen en unilaterale acties zijn geen goede keuze, ze dragen niet de juiste boodschap uit. Een dergelijke actie versterkt de geloofwaardigheid niet, stimuleert het vereiste wederzijdse vertrouwen niet en verspreidt twijfels over de ernst van onze bedoelingen, over de realiteit en de leefbaarheid van de overeenkomst. Om succesvol te zijn, moeten we ons hard inspannen en het vertrouwen in eigen land, in de buurlanden en in de regio verstevigen.

Ik roep de regering van de Republiek Kroatië op om af te zien van nieuwe eenzijdige acties. Ik verzoek de eerste minister om eerder politieke moed en vastberadenheid te tonen en om de impasses uit het verleden te helpen overwinnen.

Marek Henryk Migalski (ECR). - (PL) Ik zou de aandacht willen vestigen op het feit dat wij vorige week zijn gealarmeerd door de situatie, of liever door de informatie, dat premier Poetin aan de Europese Commissie zou hebben gevraagd om de openstaande schuld van Oekraïne bij Gazprom af te lossen. Met het oog hierop zou ik willen vragen of de Commissie daadwerkelijk een dergelijk verzoek heeft ontvangen. Is de Europese Commissie van plan ervoor te zorgen dat deze schuld door de Europese Unie wordt afbetaald? Indien het antwoord op deze eerste twee vragen bevestigend is, zou ik ook nog willen vragen op welke grond de Commissie dit van plan is te doen.

Mevrouw de Voorzitter, ik zou ook willen dat u noteert dat ik het enige Parlements lid ben dat zijn spreektijd niet volledig heeft gebruikt.

Kyriacos Triantaphyllides (GUE/NGL). - (EN) Mevrouw de Voorzitter, ik heb vandaag het woord gevraagd om u te informeren over een tamelijk verontrustend feit waarover ik tijdens mijn bezoek aan Washington DC hoorde als delegatielid van de Commissie burgerlijke vrijheden, justitie en binnenlandse zaken.

In de marge van de huidige trans-Atlantische onderhandelingen inzake gegevensbescherming (SWIFT, PNR), breiden de Verenigde Staten de faciliteiten op het gebied van gegevensverzameling van de National Security Agency uit om niet alleen ieder elektronisch bericht binnen hun territorium te onderscheppen, maar ook alle berichten die het land binnenkomen en uitgaan.

Hoe kan de Verenigde Staten eerbiediging van het recht op privacy pretenderen als het land een gigantische af luisterende instantie opricht – en hoe kunnen we vanaf de zijlijn toekijken en dat laten gebeuren?

Het is onze verantwoordelijkheid om het publiek bewust te maken van dit grove machtsmisbruik en van de schending van onze grondrechten. Ik hoop dat u samen met mij onze kiezers en de burgers in onze landen hiervan op de hoogte wilt stellen via verklaringen en persberichten.

Nick Griffin (NI). - (EN) Mevrouw de Voorzitter, in de afgelopen twee maanden heb ik te lijden gehad onder maatregelen van het Labourregime in het Verenigd Koninkrijk, die onder meer bestonden uit intrekking van mijn pas voor het Lagerhuis, weigering van toegang tot de nucleaire opwerkingsfabriek in Sellafield – al ben ik lid van een subcommissie van de Commissie milieubeheer, volksgezondheid en voedselveiligheid – en de weigering van het Citizens' Advice Bureau om mij een database voor informatie te verkopen die openlijk te koop wordt aangeboden aan alle andere leden van het Europees Parlement.

Mevrouw de Voorzitter, bent u het met mij eens dat politieke discriminatie niet alleen onwettig is, maar ook een aanval, niet op mij alleen, maar ook op het functioneren van dit Parlement en, het belangrijkste van alles, op de kiezers en het hele democratische proces?

João Ferreira (GUE/NGL). – (PT) Het onderzoek van het Europees Agentschap voor de veiligheid en de gezondheid op het werk komt tot zorgwekkende conclusies. Zo blijkt dat de veralgemening van de werkloosheid negatieve gevolgen heeft voor de veiligheid en de gezondheid van werknemers. Volgens de studie, waaraan 27 000 ondervraagden uit de 27 lidstaten hebben deelgenomen, zijn zes op de tien werknemers de mening toegedaan dat de economische crisis en de stijging van de werkloosheid een negatieve invloed op de arbeidsomstandigheden hebben. 75 procent van de ondervraagden verklaart dat de verslechtering van hun gezondheidstoestand te wijten is aan het werk dat zij verrichten. Deze informatie bevestigt de gegevens uit een studie van Eurostat waarin wordt aangetoond dat 27 miljoen werknemers het slachtoffer zijn van ongevallen of beroepsziekten en dat 137 miljoen dagelijks worden blootgesteld aan risico's. Deze week nog is er opnieuw een ernstig arbeidsongeval gebeurd waarbij vijf Portugese werknemers in Andorra het leven hebben gelaten.

Deze situatie vergt een snel antwoord van de Europese Unie en de lidstaten. Dit antwoord moet gebaseerd zijn op het scheppen van werkgelegenheid met rechten, de eerbiediging van het werk en de werknemers en de bestraffing van werkgevers die snoeien in preventie- en beschermingsmaatregelen voor werkgevers om hun eigen winst te vergroten.

De Voorzitter. – Er ging even iets mis met de microfoons. Ik had het woord moeten geven aan de heer Teixeira. Waarschijnlijk sprak ik uw naam verkeerd uit en gaf dat aanleiding tot verwarring.

Nuno Teixeira (PPE). – (PT) De Europese Commissie heeft onlangs een ontwerpmededeling over de hervorming van de begroting ingediend waarin verwijzingen naar het cohesiebeleid vervat zijn die bezorgdheid en onbegrip veroorzaken, vooral bij de ultraperifere regio's.

Er moet nodig een debat over de Gemeenschapsbegroting worden gehouden, maar wij zijn van oordeel dat het financiële kader na 2013 gebaseerd moet zijn op solidariteit en territoriale cohesie. Dat is van cruciaal belang voor regio's als Madeira, die met permanente moeilijkheden kampen en dus ook permanent steun moeten ontvangen.

Het voorstel om de koers van het cohesiebeleid om te buigen van de huidige regionale aanpak naar een benadering die stoelt op meerwaardesectoren is onaanvaardbaar, aangezien deze wijziging kan leiden tot het wegvallen van doelstelling 2, die thans bijna tweederde van de Europese regio's dekt.

Het is onbegrijpelijk dat de Commissie bij de toekenning van de middelen van een regionaal naar een nationaal perspectief wenst over te gaan en daarmee afstapt van het nabijheidscriterium dat steeds aan het cohesiebeleid ten grondslag heeft gelegen. Het is onaanvaardbaar om in de formule voor de berekening van de toewijzing van middelen uit de structuurfondsen als variabele de duur van het EU-lidmaatschap van de lidstaat op te nemen en een onderscheid te maken tussen nieuwe en oude lidstaten. Deze aanpak maakt artikel 299, lid 2, van het Verdrag betreffende de Europese Unie met betrekking tot de toegang van ultraperifere regio's tot de structuurfondsen volkomen zinloos.

Estelle Grelier (S&D). – (FR) Mevrouw de Voorzitter, als afgevaardigde uit Normandië wil ik graag de aandacht vragen van de Commissie en het Parlement voor de voorstellen over Natura 2000-gebieden in zee, die de Franse regering onlangs aan de Europese autoriteiten heeft voorgelegd. In deze voorstellen wordt de Antiferdijk in de buurt van Étretat ontzien, maar wordt ter compensatie daarvan de perimeter vergroot tot twaalf zeemijlen.

Door dit besluit wordt de weg vrijgemaakt voor Poweo om een methaanterminal bij Antifer te bouwen en wordt de aanleg belemmerd van een project voor een windmolenpark in zee bij Fécamp, ondanks het feit dat dit project gesteund wordt door lokale vertegenwoordigers, de lokale bevolking en zelfs door vissers. Voor deze regio is een wetenschappelijk en samenhangend plan ontwikkeld dat de steun heeft van lokale belanghebbenden. Volgens dat plan moet er een zesmijlszone langs de hele kustlijn komen, ook bij Antifer.

Ik heb drie vragen: hoeveel voortgang heeft de Commissie gemaakt bij het beoordelen van de voorstellen ten aanzien van de omvang van de zone? Gaat de Commissie akkoord met deze voorstellen, ook al stroken deze niet met wetenschappelijke adviezen en de sociale, economische en culturele activiteiten in de regio? En kan Europa, met de Top van Kopenhagen voor de deur, met goed fatsoen een besluit ondersteunen dat energie uit gas verkiest boven de ontwikkeling van hernieuwbare energie?

Elżbieta Katarzyna Łukacijewska (PPE). – (PL) Mevrouw de Voorzitter, ik zou de aandacht willen vestigen op de gezondheidssituatie in Oekraïne. Uit de beschikbare gegevens blijkt dat daar al meer dan een miljoen griepgevallen zijn geregistreerd, waaronder ook enkele tientallen gevallen van het A/H1N1-virus. Oekraïne

heeft om internationale hulp verzocht en heeft met name behoefte aan vaccins, medicijnen, ontsmettingsmiddelen, mondkapjes, handschoenen en laboratoriumapparatuur.

We weten dat de Commissie een speciaal mechanisme voor civiele bescherming heeft ingesteld en een waarnemings- en informatiecentrum heeft opgericht dat als taak heeft de hulpverlening van de EU-landen aan Oekraïne te coördineren. Hoe verloopt deze coördinatie? Welke steun wordt er verleend? Hoe wordt hierop toegezien? Ik denk dat de publieke opinie graag een antwoord zou krijgen op deze vragen.

Kinga Gál (PPE). – (HU) Mevrouw de Voorzitter, dames en heren, er zijn twee decennia voorbijgegaan sinds de val van de Berlijnse Muur, waarvan nu dus de twintigste verjaardag wordt gevierd, en sinds het neerhalen van het IJzeren Gordijn. Toch is twintig jaar te weinig gebleken om in verscheidene landen die onder het juk van het communisme zijn bevrijd, definitief af te kunnen rekenen met de ingesleten patronen van het voorbije regime.

In de herfst van 2006 werd door agenten in de straten van Boedapest volstrekt geen acht geslagen op het recht van vereniging en vergadering en het recht op een eerlijk proces. De gedupeerden zijn tot de dag van vandaag tevergeefs op zoek naar rechtvaardigheid en de mogelijkheid om hun rechten uit te oefenen. In maart van dit jaar leidde de roep om het aftreden van de minister-president nog tot arrestaties en een mensonterende, vernederende behandeling. In de Europese Unie kan het zelfs nu nog gebeuren dat mensen in hun eigen geboorteland niet in hun eigen moedertaal – zoals in Slowakije – hun door de democratie gegarandeerde rechten kunnen uitoefenen of uitleven, als de geschiedenis hen toevallig in een minderheidspositie heeft gedwongen. In Roemenië is men van plan een standbeeld op te richten voor een voormalige stafchef die ooit het bevel gaf om demonstranten te schieten.

José Manuel Fernandes (PPE). – (PT) De huidige economische crisis leidt tot onzekere werkgelegenheid. De economische moeilijkheden hebben tot gevolg dat werknemers soms blindelings banen aannemen die aan de arbeidswetgeving en het toezicht van de politieke en bestuurlijke autoriteiten ontsnappen. Helaas zijn wij in de Europese Unie reeds getuige geweest van verschillende gevallen van arbeidsuitbuiting die vaak als je reinste slavernij moet worden bestempeld, of het nu gaat om Europese of niet-Europese burgers. Anderzijds is er sprake van een ongewoon hoog aantal sterfgevallen onder migrantenwerknemers, onder wie vele landgenoten van mij, vele Portugese burgers, die het leven laten op hun werkplek, zelfs als zij een legale baan hebben. Zij zijn het slachtoffer van arbeidsongevallen, met name in de bouwsector.

Vandaar onze oproep aan de Europese Unie en haar organen en aan alle lidstaten. Aan hen wordt dringend verzocht een nauwe en doeltreffende samenwerking tot stand te brengen om deze situaties te voorkomen.

Sophie Briard Auconie (PPE). – (FR) Mevrouw de Voorzitter, beste collega's, ik wil aan de bel trekken in verband met de geringe programmering en uitbetaling van kredieten uit het EFRO, het ESF en het Cohesiefonds.

We hebben voor fors minder dan de helft van de beschikbare middelen programma's uitgezet. En als we naar de uitbetalingen kijken: slechts 9,62 procent van de EUR 347 miljoen die beschikbaar is voor regionaal beleid, is uitgekeerd aan partijen die projecten hebben ingediend. Dit betreft alle landen, sommige nog meer dan andere. Spanje, Luxemburg en Zweden moeten alles op alles zetten om op het niveau te komen van de landen die het meeste hebben uitgekeerd gekregen uit de Europese fondsen, zoals de Baltische staten, Ierland en Slovenië.

Het regionaal beleid van de Europese Unie is een van de beleidsterreinen die voor onze burgers het meest direct voelbaar zijn. Dit beleid draagt bij aan economische, sociale en territoriale cohesie, door de cofinanciering van concrete en vaak cruciale projecten.

Ik roep daarom de nationale managementautoriteiten op om in actie te komen. Ook ben ik van mening dat de Europese regels in tijden van economische crisis moeten worden afgestemd op de belangrijkste problemen.

Bogusław Sonik (PPE). – (PL) Mevrouw de Voorzitter, wij hebben vandaag de twintigste verjaardag van de democratische veranderingen in Centraal- en Oost-Europa gevierd. Dat gebeurde tijdens een zeer gepaste en waardige plechtigheid waaraan de heer Havel en de heer Buzek hebben deelgenomen. Daarnaast zijn er verschillende tentoonstellingen in het Europees Parlement. Zo hoort het ook, maar de Europese instellingen zouden dit soort evenementen veel vaker moeten organiseren dan eens in de zoveel jaar.

Dit zou deel moeten uitmaken van onze geschiedenis – de waarheid over deze veranderingen zou een plaats moeten hebben in onze onderwijsactiviteiten. De Europese instellingen moeten hiertoe de aanzet geven. Wij hebben een gemeenschappelijk geschiedenisboek over deze periode nodig, dat duidelijk maakt hoe Europa zich heeft verenigd, zodat alle kinderen in onze scholen toegang hebben tot deze waarheid en kennis.

Anderzijds kan ik talloze voorbeelden geven van geld dat onnodig wordt uitgegeven. Zo is er volgens de Britse organisatie *Open Europe* zeven miljoen euro besteed aan de financiering van een weblog over een ezel die een reis door Nederland maakt. Het is hoog tijd dat we het geld voor Europa efficiënter besteden.

De Voorzitter. – Dames en heren, ik ben bang dat we het wat betreft de spreektijd van één minuut over kwesties van politiek belang overeenkomstig artikel 150 van het Reglement hierbij moeten laten. Volgens artikel 150 mag dit type debat niet langer dan 30 minuten duren. We zijn nu al bijna 40 minuten bezig, omdat veel sprekers zich helaas niet aan die ene minuut hebben gehouden.

Ik heb geprobeerd degenen die in de afgelopen twee debatten geen kans hebben gehad het woord te voeren, voorrang te verlenen. Ik hoop dat u het zo eerlijk verdeeld vond. We hebben vanavond nog vier debatten te gaan en zoals u weet moet de vergadering uiterlijk om twaalf uur afgelopen zijn.

20. Lijst van derde landen waarvan de onderdanen bij overschrijding van de buitengrenzen al dan niet in het bezit moeten zijn van een visum (debat)

De Voorzitter. – Aan de orde is het verslag (A7-0042/2009) van Tanja Fajon, namens de Commissie burgerlijke vrijheden, justitie en binnenlandse zaken, over het voorstel voor een verordening van de Raad tot wijziging van Verordening (EG) nr. 539/2001 tot vaststelling van de lijst van derde landen waarvan de onderdanen bij overschrijding van de buitengrenzen in het bezit moeten zijn van een visum en de lijst van derde landen waarvan de onderdanen van die plicht zijn vrijgesteld (COM(2009)0366 – C7-0112/2009 – 2009/0104(CNS)).

Tanja Fajon, rapporteur. – (SL) Mevrouw de Voorzitter, collega's, vicevoorzitter van de Europese Commissie mijnheer Barrot, beste aanwezigen, het Europese Parlement ondersteunt resoluut de afschaffing van de visumregeling voor alle landen van de westelijke Balkan. Dat is ook de kernidee die ons tijdens de voorbereiding van het verslag heeft geleid. Hierbij wil ik graag de schaduwrapporteurs bedanken, evenals de leden van het Parlement, omdat ik zonder hun hulp dit resultaat niet had kunnen behalen. Ik wil eveneens de Raad en de Commissie bedanken voor hun medewerking, die ongetwijfeld een goede basis voor toekomstige samenwerking op dit vlak is, zeker na de ratificatie van het Verdrag van Lissabon waardoor het Parlement over een hele reeks maatregelen recht op medebeslissing krijgt.

De visumregeling heeft de burgers van de westelijke Balkan te lang geïsoleerd. Vandaag hebben ze minder rechten om vrij te reizen dan ten tijde van het voormalige Joegoslavië. Wat de jongeren uit de westelijke Balkan vandaag over Europa en ook over Amerika weten, leren ze via het internet en de televisie. Aangezien ik uit Slovenië kom, kan ik erop wijzen dat juist het Sloveense voorzitterschap begin 2008 het visaliberaliseringsproces heeft opgestart, vijf jaar na de ondertekening van de Agenda van Thessaloniki, die de bevolking van de westelijke Balkan een duidelijk Europees perspectief geeft.

Ik juich het voorstel van de Commissie over de visaliberalisering voor Macedonië, Servië en Montenegro toe. Ik ben vooral verheugd over het Sloveense initiatief dat de lidstaten vastbesloten hebben ondersteund en waardoor de burgers van die landen vanaf 19 december vrij naar landen van het Schengengebied kunnen reizen. De datum van 1 januari 2010 zou een logistiek probleem met zich meebrengen aangezien vele burgers uit die landen net in de kerst- en nieuwjaarsperiode op bezoek gaan bij familie in de lidstaten.

De visaliberalisering zal enorm bijdragen tot het regionale samenwerkingsproces, tot het overwinnen van etnische verschillen en tot het bouwen van culturele, sociale, economische en politieke bruggen.

Beste collega's, de visumliberalisering voor deze drie landen is een heel positieve stap in de goede richting. Ik wijs er echter ook op dat we de landen die nu buiten de visaliberalisering zijn gelaten, de kans moeten geven zich zo snel mogelijk aan te sluiten zodra ze daar klaar voor zijn. Ik heb het natuurlijk over Bosnië-Herzegovina en Albanië. We mogen niet dulden dat deze landen nog meer geïsoleerd raken, terwijl hun buurlanden genieten van de mogelijkheid om onbeperkt naar de Europese Unie te reizen.

Uiteraard moeten ze klaar zijn voor de visumliberalisering en ik wil hier niet voor lagere criteria pleiten. We willen de burgers van die beide landen een duidelijke boodschap geven: we wachten op jullie, jullie moeten jullie regering aanmoedigen om haar taken uit te voeren. Wij zullen dan alles in het werk stellen zodat er geen vertraging is tijdens het besluitvormingsproces in de Europese Unie. Ik kan zeggen dat die aanpak op brede steun kon rekenen in de twee commissies, de Commissie buitenlandse zaken en de Commissie burgerlijke vrijheden, justitie en binnenlandse zaken, de commissie waarvan ik lid ben.

Ik zou nog willen toevoegen dat ik morgen na de stemming het woord zal vragen om een speciale politieke verklaring af te leggen, een gemeenschappelijke verklaring van het Parlement en de Raad, die de visumliberalisering voor alle landen van de westelijke Balkan ten zeerste ondersteunt. Daarover zullen we morgen apart stemmen. We verwelkomen daarin enerzijds de datum van 19 december voor de visaliberalisering voor Macedonië, Servië en Montenegro en we roepen tegelijk de Europese Commissie op om zo snel mogelijk een voorstel uit te werken voor de visumliberalisering voor Bosnië-Herzegovina en Albanië, zodra deze landen aan de voorwaarden voldoen. Anderzijds verbinden wij ons ertoe het voorstel in een versnelde procedure te behandelen. Ik zou graag zien dat we een duidelijke datum vastleggen voor de visumliberalisering voor Bosnië-Herzegovina en Albanië, maar ik ben me bewust van de veeleisende procedure. Ik hoop dat de zomer van 2010 een realistische datum is voor de visumliberalisering voor deze twee landen.

Ik wil graag afsluiten. We mogen Kosovo niet vergeten als we niet willen dat het een zwart gat op de kaart wordt...

(Spreekster wordt door de Voorzitter onderbroken)

Ik sluit enkel af: de Europese Unie draagt politieke verantwoordelijkheid voor het afronden van het visumliberaliseringsproces. Ik verwacht morgen dan ook brede steun van het Europees Parlement.

Anna Maria Corazza Bildt (PPE). – (EN) Mevrouw de Voorzitter, helaas kon het Zweedse voorzitterschap hier vanavond niet vertegenwoordigd zijn in de persoon van een minister, zoals ik heel graag zou hebben gezien.

Ik begrijp dat de voorzitter van de Raad niet was uitgenodigd en dat hem gezegd is dat er geen behoefte aan zijn aanwezigheid was. Ik herinner het Huis eraan dat het Zweedse voorzitterschap het proces van visumliberalisering voor de westelijke Balkanlanden vanaf het prille begin heeft gestimuleerd en gesteund.

We moeten – en ik weet dat mijn collega Tanja Fajon, de rapporteur, het met mij eens is – de gelegenheid hebben om het voorzitterschap van de Raad te bedanken, want aan dit voorzitterschap danken we de gezamenlijke verklaring van Parlement en Raad, gesteund door de Commissie, hetgeen uniek is in geschiedenis van deze instelling.

Ik wil graag een toelichting, hoewel misschien niet hier en nu, waarom het voorzitterschap van de Raad niet aanwezig kon zijn, en ik wil graag in het verslag opgenomen zien dat de minister niet hier kon zijn omdat er geen uitnodiging was opgesteld.

De Voorzitter. – Men heeft mij laten weten dat het voorzitterschap van de Raad weliswaar was uitgenodigd, maar dat er een planningsprobleem was, zodat het hier niet aanwezig kan zijn. Ik zal nagaan wat er precies aan de hand is.

Jacques Barrot, vicevoorzitter van de Commissie. – (FR) Mevrouw de Voorzitter, naar aanleiding van het verzoek van mevrouw Bildt wil ik beamen dat het Zweedse voorzitterschap inderdaad zeer actief geweest is in dit proces, waardoor we, zoals mevrouw Fajon al terecht zei, een aantal burgers van de betrokken lidstaten, met name jongeren, de gelegenheid kunnen bieden tot meer uitwisseling en contact met dit Europa dat zij soms onvoldoende kennen.

Het klopt dat dit voorstel een historische stap betekent in de ontwikkeling van het Europees beleid inzake de visumplicht voor kort verblijf in het kader van onze betrekkingen met de westelijke Balkanlanden. En de Commissie is blij dat dit wetsvoorstel positief ontvangen is door zowel het Europees Parlement als de Raad. Iedereen is zich bewust van de enorme politieke impact en het gevoelige karakter van deze kwestie, die alle burgers van de betrokken landen aangaat.

Ik begrijp het standpunt van het Parlement. Ik wil in dat opzicht nogmaals benadrukken dat de Commissie zich er alles aan gelegen zal laten liggen om er van zeer nabij op toe te zien dat elk van de betrokken landen voldoet aan alle voorwaarden die zijn vastgelegd in het stappenplan. De voormalige Joegoslavische Republiek Macedonië had al een positieve evaluatie gekregen; de dialoog met dat land was dus afgerond. In oktober hebben Servië en Montenegro missies onder leiding van de Commissie ontvangen, samen met deskundigen uit de lidstaten, en die missies hebben bevestigd dat aan alle voorwaarden van hun respectievelijke stappenplannen wordt voldaan.

We zullen dezelfde procedure volgen voor Albanië en Bosnië-Herzegovina. Ondanks het feit dat Bosnië en Albanië de afgelopen maanden belangrijke stappen in de goede richting hebben gezet, hebben ze de noodzakelijke hervormingen waar in het stappenplan om gevraagd wordt nog niet volledig doorgevoerd,

zodat ze nog niet helemaal voldoen aan de eisen voor vrijstelling van de visumplicht. Maar zoals u al zei, mevrouw Fajon, het is voor hen erg bemoedigend te weten dat hun buurlanden deze mogelijkheid van vrijstelling van de visumplicht al gekregen hebben en ik kan u verzekeren dat ik er persoonlijk alles aan zal doen wat binnen mijn vermogen ligt om ervoor te zorgen dat Albanië en Bosnië deze vrijstelling zo snel mogelijk krijgen, zoals u dat wenst.

Ik nodig het Parlement, dat met de inwerkingtreding van het Verdrag van Lissabon medewetgever zal zijn op het terrein van de visumplicht, uit om de aanpak van de gestructureerde dialoog over visumliberalisatie van de Commissie te ondersteunen, omdat een andere aanpak tot verwarring zou leiden, zonder echt iets te veranderen aan de visumregelingen. Dat zou slechts valse verwachtingen scheppen en het zou mogelijk kunnen leiden tot een vertraging van de inspanningen van de betrokken landen om de in de stappenplannen gevraagde hervormingen door te voeren.

We houden Albanië en Bosnië in dit stadium in Annex I van de verordening, en onderstrepen nogmaals dat het de uitgesproken wens van de Europese Unie is om deze twee landen te helpen voldoen aan de voorwaarden in hun stappenplan en daarmee vrijgesteld te worden van de visumplicht conform de geldende procedures.

De Commissie staat dan ook achter de tekst van de gemeenschappelijke politieke verklaring, waaruit duidelijk naar voren komt dat de Unie het vaste voornemen heeft de tweede fase van dit visumliberaliseringsproces voor Albanese en Bosnische burgers zo snel af te ronden, mevrouw Fajon.

Dat was het, mevrouw de Voorzitter. Ik denk dat dit een heel belangrijk punt is, dat de Balkanlanden laat zien hoezeer Europa oor heeft voor hun verwachtingen en wensen.

Sarah Ludford, rapporteur voor advies van de Commissie buitenlandse zaken. – (EN) Mevrouw de Voorzitter, de doelstelling die wordt gesteund in het verslag van mevrouw Fajon en geruggensteund door de voorgestelde verklaring van Raad en Parlement gaat heel ver. Ze beoogt dat alle burgers van de westelijke Balkan zonder een visum kunnen reizen. Dat is niet uitsluitend een genereuze en altruïstische stap. Het is ook zakelijk en slim, aangezien daarmee veiligheid in de breedste betekenis van het woord worden bevorderd en vergroot. Mensen die vrij zijn en vrij om te reizen, streven doorgaans naar vreedzame oplossingen en worden doorgaans minder vaak slachtoffer van naar binnen gericht nationalisme dat een gevaar is voor de veiligheid.

Wie wordt niet ontroerd door de beelden op de schermen buiten dit Huis en al de festiviteiten die we deze week hebben gehad bij de twintigste verjaardag van de val de Berlijnse Muur? Hoewel deze belemmeringen niet vergelijkbaar zijn met de Muur, vormen ze toch een barrière voor de vrije communicatie en bredere horizons die begrip en tolerantie bevorderen. Onze volharding in een alomvattende aanpak moet bij de vijftiende verjaardag van het akkoord van Dayton een rechtvaardig resultaat omvatten.

Ik feliciteer en bedank de rapporteur mevrouw Fajon voor het vele werk en de manier waarop ze de laatste twee maanden telkens alle nuances in haar afwegingen heeft meegenomen.

Ik bedank ook de Raad en vooral het Zweedse voorzitterschap voor hun inspanningen om ons tot overeenstemming te brengen over de verklaring, die het welomlijnde doel bevestigt van zo spoedig mogelijke visumliberalisering voor alle burgers van de westelijke Balkan – en we hopen dat dit in de loop van 2010 zal zijn, omdat de afwezigheid van een redelijke gemeenschappelijkheid in de beoogde datums voor het bereiken van vrij reizen voor verdeeldheid zorgt en instabiliteit schept.

We hebben in het verslag van mevrouw Fajon ook toegezegd te werken aan een stappenplan voor visumversoepeling en visumliberalisering voor Kosovo dat overeenkomt met die voor de andere westelijke Balkanlanden.

Ik spreek ook de hoop uit dat de regering van het Verenigd Koninkrijk – die niet betrokken is bij het voorliggende besluit van de Schengenlanden, uiteraard natuurlijk omdat zij geen lid is – spoedig dezelfde weg zal volgen. Ik voel altijd een zekere gespletenheid wanneer ik werk aan deze kwesties bij de Schengenprojecten, omdat ik een Brits lid van het Europees Parlement ben, maar het zou duidelijk een goede zaak zijn zowel voor de Europese Unie als voor de regio van de westelijke Balkan als het VK zo spoedig mogelijk zou volgen.

Ik wil graag besluiten met mevrouw Fajon, de rapporteur, te bedanken.

Anna Maria Corazza Bildt, namens de PPE-Fractie. – (EN) Mevrouw de Voorzitter, de PPE-Fractie hecht veel belang aan het versnellen van de visumliberalisering voor alle landen op de westelijke Balkan in juli 2010.

We verwelkomen en steunen het voorstel om met Kerstmis dit jaar visumliberalisering door te voeren voor de Voormalige Joegoslavische Republiek Macedonië, Montenegro en Servië.

We begrijpen het verzoek van de burgers van Bosnië-Herzegovina en Albanië – een jonge generatie die geïsoleerd en buitengesloten was en zich opgesloten voelt. Tegen hen zeggen we: 'Wij staan aan jullie kant; wij zijn er klaar voor zodra jullie klaar zijn.' Het is jammer dat de langzame start door de autoriteiten in Albanië en Bosnië-Herzegovina hen een achterstand heeft gegeven. De verantwoordelijkheid voor eventuele vertragingen ligt bij hen. We verzoeken hen dringend zo snel mogelijk aan de criteria te voldoen. We weten dat de Commissie hen daarbij helpt.

Het spijt me te moeten zeggen dat de PPE-Fractie drie maanden van onderhandelingen nodig heeft gehad om de linkse fracties in dit Parlement ervan te overtuigen dat de Verdragen moeten worden nageleefd. Is dat zo ingewikkeld? Uiteindelijk hebben ook zij ingezien dat het Europees Parlement niet boven de wet staat.

Met alle respect voor mijn gewaardeerde collega's moet ik deze niet-constructieve houding afkeuren. Er zijn geen sluiptrouwen. Er is geen abracadabra. We zijn hier niet om punten te scoren. We zijn hier om resultaten te boeken voor de burgers van de Balkan. Ik zal duidelijk zijn: een voorlopige gecombineerde tussenstatus versnelt het proces niet en oefent geen druk uit op de Commissie of de Raad. En hij geeft al helemaal geen sterke politieke boodschap af.

Ik wil afronden door te zeggen dat ik de belegering van Sarajevo en anderhalf jaar van beschietingen heb meegemaakt. Tegen mijn vrienden daar zeg ik dat ik me zal inzetten.

(Spreekster wordt door de Voorzitter onderbroken)

Claude Moraes, namens de S&D-Fractie. – (EN) Mevrouw de Voorzitter, tot 2008 en tot het Sloveense voorzitterschap is er niet genoeg vooruitgang geboekt met wat de commissaris terecht een historische stap richting visumliberalisering voor de westelijke Balkan noemde.

Zoals mevrouw Ludford al zeer correct opmerkte, zijn er diepe praktische overwegingen over waarom dit belangrijk voor ons is en waarom dit niet zomaar een reactieve maatregel is. Daarom wil ik namens de sociaaldemocratische fractie de rapporteur, mevrouw Fajon, bedanken voor het zorgvuldige en nauwkeurige werk dat zij heeft verricht om de Europese Unie dichter bij het uiteindelijke doel van afschaffing van de visumplicht voor alle landen van de westelijke Balkan te brengen. Dit heeft zij samen met de schaduwrapporteurs en de Commissie en de Raad gedaan en dat moet worden geprezen.

Hoewel duidelijk is dat velen inzien dat visumliberalisering voor beide partijen voordelen heeft, is het ook nodig dat we rekening houden met de hele Vergadering als het gaat om de routekaart en de noodzaak om ervoor te zorgen dat in al deze landen fundamentele hervormingen worden doorgevoerd, zodat er voldoende vertrouwen ontstaat voor een echt fatsoenlijke regeling voor visumliberalisering.

Het was de taak van onze rapporteur om een doorbraak te forceren op het gebied van visumliberalisering en de hele Vergadering mee te krijgen. Ze heeft dit gedaan in de vorm van de verklaring waarover zij heeft onderhandeld met de Raad. De verklaring is gericht op visumliberalisering voor Macedonië, Servië en Montenegro, op versnelling van de liberaliseringsregeling voor Albanië en Bosnië en Herzegovina en op een gevoelig compromis over de kwestie van Kosovo.

Om al deze redenen steunt mijn fractie dit verslag en hoopt zij dat het brede steun zal krijgen in de Vergadering.

Ulrike Lunacek, namens de Verts/ALE-Fractie. – (DE) Mevrouw de Voorzitter, allereerst wil ik mij aansluiten bij de vorige spreker en mijn hartelijke dank uitspreken aan beide rapporteurs, mevrouw Fajon en mevrouw Ludford, namens de Commissie buitenlandse zaken en de Commissie burgerlijke vrijheden, justitie en binnenlandse zaken, en aan de schaduwrapporteurs. Wij zijn erin geslaagd om een voorstel voor te leggen waarin er bij de Commissie en de Raad op wordt aangedrongen om een totaalpakket voor alle mensen in de gehele westelijke Balkan op te stellen en geen uitzonderingen te maken. Ik hoop van harte – en daarbij richt ik me tot commissaris Barrot – dat u de Raad ervan kunt overtuigen dat de doelstelling om de visa te liberaliseren ook op Kosovo van toepassing moet zijn, zodat de dialoog nu kan beginnen en visumliberalisering ook voor Bosnië en Albanië uiterlijk medio volgend jaar gerealiseerd zal zijn. Ik zou graag zien dat dit nog eerder wordt bereikt.

Eén ding wil ik graag duidelijk stellen. Dit is uiteraard een kwestie van implementering, maar ik heb gehoord dat in Servië nog niet alles is geïmplementeerd. Ik zou graag willen weten, hoe u daarover denkt. Het is

belangrijk dat alles wordt geïmplementeerd. Hartelijk dank aan iedereen die hieraan heeft meegewerkt en ik hoop dat iedereen ...

(Spreekster wordt door de Voorzitter onderbroken)

Doris Pack (PPE). - (DE) Mevrouw de Voorzitter, dames en heren, twintig jaar geleden kregen mijn landgenoten uit Oost-Duitsland de vrijheid om te reizen. Enkele jaren later zette Slobodan Milošević de mogelijkheid om vrij te reizen willekeurig op het spel voor Servië en alle andere landen in die regio, om hun die later daadwerkelijk af te nemen. Hoe vaak hebben wij in dit Parlement sinds 2000 in verklaringen en publieke discussies niet de wens geuit dat de Zuidoost-Europese landen de mogelijkheid kregen om vrij te reizen – reizen zonder visum. Wij zijn ons ervan bewust dat de EU dit niet alleen kan bewerkstelligen en dat de nationale regeringen daarmee moeten instemmen. Wij moeten de angst die onder onze burgers leeft wegnemen. Criminelen zijn er overal, die hebben geen visum nodig! Die steken de grens ook zonder visum over. Daar hoeven we ons dus niet mee bezig te houden.

Het gaat om de jonge generatie, die dankzij de mogelijkheid om zonder visum te reizen eindelijk overal naar toe kan reizen, waarheen ze maar wil. Daarom doet het mij deugd dat de burgers van Macedonië, Montenegro en Servië nu eindelijk weer vrij kunnen reizen. Geweldig! Het is echter nog betreurenswaardig dat Albanië, Bosnië-Herzegovina en Kosovo zich daar niet bij kunnen aansluiten. Wij gaan er echter van uit dat de Commissie in december de enorme vooruitgang erkent die Albanië heeft gemaakt en dat ze tevens inziet dat Bosnië-Herzegovina eveneens enige vooruitgang heeft geboekt. Helaas zijn er in Bosnië-Herzegovina politici die zich niet zo druk maken om de belangen van hun burgers, aangezien ze zelf de zekerheid hebben dat ze vrij kunnen reizen zonder visum. Mijns inziens moeten wij er daarom voor zorgen dat dit komende zomer mogelijk is. Ik hoop dat de heer Barrot ons daarbij wil helpen. We mogen echter ook Kosovo niet vergeten. Dat mag niet de laatste zwarte vlek blijven. Wij zijn verplicht om Kosovo te helpen om aan de *benchmarks* te voldoen. Dat kan het niet alleen. Vrij reizen zonder visum is een diepmenselijke handeling. Het doet mij deugd dat wij allen in de positie waren om dit mogelijk te maken. Dank u voor deze mogelijkheid, mijnheer Barrot.

Kinga Göncz (S&D). – (HU) Europa en de Europese Unie zijn begonnen als een vredesproject en beleven nu hun langste periode van vrede in de geschiedenis. We weten dus wat voor krachtig instrument integratie in dit opzicht is. Dit moeten we dan nu ook gebruiken voor de westelijke Balkan.

De westelijke Balkan heeft niet zo lang geleden een zeer traumatische periode doorgemaakt, een oorlog die zeer veel menselijk leed heeft berokkend. Om hier overheen te komen, is het nodig dat er schot in het Europese integratieproces komt. Hierin vormt visumliberalisering een belangrijke stap. Een aantal sprekers heeft het al gehad over de directe verbinding en de mogelijkheid voor het opdoen van rechtstreekse ervaringen voor jongeren en de mogelijkheid voor de versterking van democratische krachten. Deze visumliberalisering geeft absoluut een boodschap van vertrouwen af, maar de toenadering van de westelijke Balkan tot de Europese Unie is ook voor het veiligheidsbeleid en het economische beleid in Europees belang. Wel is het belangrijk dat we niet opnieuw verdeeldheid zaaien in de regio, maar dat elk land zich zo snel mogelijk kan aansluiten bij de visumliberalisering.

Emine Bozkurt (S&D). - Morgen zal het Europees Parlement stemmen over afschaffing van de visumplicht voor kort verblijf voor Balkanlanden. Niet alle landen waarvoor een *roadmap* was opgesteld, komen in aanmerking om per 1 januari een vrijstelling te krijgen.

Het is zeer ongelukkig dat als gevolg van het voorstel van de Commissie er een verschil tussen bevolkingsgroepen in één land, in Bosnië-Herzegovina, zal kunnen bestaan. Zij die met een Kroatisch of Servisch paspoort visumvrij naar Europa kunnen reizen, en zij die niet een dergelijk paspoort bezitten: de Bosnische moslims. Een pijnlijk onderscheid, gezien de recente historie van dit land.

Morgen is het aan het Europees Parlement om een signaal af te geven aan Bosnië-Herzegovina en aan Albanië. Criteria zijn criteria, en om in aanmerking te komen voor visumvrijstelling zal er aan die vereisten moeten worden voldaan. Maar zodra je aan de gestelde ijkpunten voldoet, moet de visumvrijstelling zo spoedig mogelijk gerealiseerd worden.

We zien dat er veel is gedaan om de benchmarks te realiseren, en we roepen de Commissie op Bosnië-Herzegovina en Albanië bij te staan om zo snel mogelijk aan alle vereisten te voldoen.

Zoran Thaler (S&D). - (SL) Voor de burgers van de westelijke Balkan heeft de afschaffing van de visa om naar de Europese Unie te reizen niet alleen een technische dimensie, maar ook een uitgesproken politieke

weerklink en betekenis. Vandaag hebben we in ons Parlement terecht de twintigste verjaardag van de val van de Berlijnse Muur en van het echte socialisme herdacht. In Skopje, Podgorica en Belgrado viert men tijdens deze kerst- en nieuwjaarsperiode eindelijk de val van een bijna twintig jaar durende visummuur die hen van ons in de Europese Unie heeft gescheiden.

Bijna twintig jaar heeft het grootste deel van de bevolking van het voormalige Joegoslavië namelijk geleefd zonder de mogelijkheid om vrij naar Europa te reizen, zoals ze dat gewoon waren als burgers van de ineengestorte socialistische federatie. Deze isolatie gedurende een hele generatie begint ernstige gevolgen te vertonen en het is hoog tijd om er een einde aan te maken.

Bij de Macedoniërs, Montenegrijnen en Serviërs moeten zich in 2010 zo snel mogelijk ook de inwoners van Bosnië-Herzegovina, Albanië en Kosovo aansluiten. Alleen zo kunnen de nieuwe generaties in die landen eindelijk de buitenwereld zien en proeven, contact leggen met andere Europeanen, bijdragen tot de ontwikkeling van Europese waarden thuis en hun land klaarstomen voor een volwaardig lidmaatschap binnen ons gemeenschappelijk Europees verhaal – de Europese Unie.

Als rapporteur van het Europese Parlement voor Macedonië krijg ik momenteel talrijke oproepen van mensen uit de verschillende Balkanlanden. Ik zou hen graag duidelijk willen geruststellen: jullie visumvrije toegang tot de Europese Unie is geen ruilmiddel voor jullie toetreding tot de Europese Unie. Jullie vrijheid van reizen naar de EU is een stap naar volwaardig lidmaatschap van de Europese Unie.

Kinga Gál (PPE). – (HU) Graag verwelkom ik dit verslag, waarmee ik de rapporteurs en de schaduwrapporteurs feliciteer. Ook wil ik graag zeggen dat op de twintigste verjaardag van de val van de Berlijnse muur het vrij oversteken van grenzen door de landen op de westelijke Balkan naar mijn mening past in de reeks gebeurtenissen die twintig jaar geleden is begonnen, als ware het de val van een nieuwe muur.

Juist om die reden moet dit voorstel worden toegejuicht. We mogen echter niet vergeten dat de kwestie van visumliberalisering slechts deels een technische zaak is, maar tegelijkertijd zeer duidelijk politiek van aard is. Daarom is de aanneming van de gezamenlijke verklaring van belang en daar verbind ik dan ook mijn steun aan, want hiermee geven de Europese instellingen aan dat ze deze verantwoordelijkheid hebben begrepen. De verantwoordelijkheid betekent tevens actie, in de eerste plaats van de betrokken staten die de voorwaarden voor visumliberalisering nog niet hebben kunnen nakomen om deze voorwaarden zo snel mogelijk na te komen, en actie van de Europese Commissie, aangezien zonder haar hulp dit proces zich zou voortslepen.

Axel Voss (PPE). – (DE) Mevrouw de Voorzitter, mijns inziens zijn we op de goede weg ten aanzien van de Balkanlanden. Dankzij de visumliberalisering komen we nader tot elkaar en dat is in het belang van de stabiliteit, maar het is tevens een teken van onze waardering voor de gedane inspanningen. Ik vind het echter eveneens belangrijk dat wij duidelijke regels aanhouden en dat de vereisten die daarvoor nodig zijn worden nageleefd. In het licht daarvan wil ik met name mevrouw Corazza Bildt danken voor de inspanningen die zij heeft verricht.

Al het andere zou in mijn ogen een puur Brussel-gebaseerd besluit zijn geweest waarin een duidelijk systeem zou worden afgeschaft en er geen eerlijkheid ten opzichte van de getroffen burgers in de Balkanlanden zou worden betracht en evenmin ten opzichte van onze eigen burgers. Politieke signalen horen niet in een voetnoot of in een bijlage bij een Europese richtlijn of verordening te worden afgegeven; die moeten op adequate wijze worden geformuleerd.

Elżbieta Katarzyna Łukacijewska (PPE). – (PL) Mevrouw de Voorzitter, ik ben verheugd dat de burgers van de westelijke Balkanlanden zich voortaan vrijelijk binnen de Europese Unie kunnen bewegen. Dit zal niet alleen de intermenselijke contacten vergemakkelijken en nieuwe zakelijke mogelijkheden opleveren, maar zal voor de inwoners van de regio ook de voorwaarden creëren om de Europese Unie beter te leren kennen.

We mogen echter niet toelaten dat onze bureaus in het oosten worden geïsoleerd. We mogen hun niet de mogelijkheid ontnemen die we wel aan andere Europese landen geven. Ook voor deze landen moeten we duidelijke criteria vaststellen en een actieplan uitwerken met het oog op een verdere versoepeling van de visumplicht. We moeten in gedachten houden dat de kostprijs van een visum voor de inwoners van deze landen een aanzienlijke uitgave betekent en dat de aanvraagprocedures veel tijd in beslag nemen, waardoor de mogelijkheden worden beperkt om diverse vormen van samenwerking te ontwikkelen.

We mogen evenmin vergeten dat in 2012 in Polen en Oekraïne het Europees kampioenschap voetbal plaatsvindt. In deze context zal de mogelijkheid voor burgers om zich vrij te bewegen bijzonder belangrijk zijn.

Cristian Dan Preda (PPE). – (RO) Ik wil ook graag het belang benadrukken van vrijheid van verkeer als fundamenteel recht, en ik bevestig opnieuw dat vele burgers van landen in de westelijke Balkan dit recht zullen krijgen. Uiteraard verwelkom ik deze openheid.

Tegelijkertijd vind ik het treurig dat dit rapport uiteindelijk niet één keer spreekt over een land in het oostelijk partnerschap. Ik denk dat ook het verband met Moldavië had moeten worden gelegd, al was het maar symbolisch. We hebben het over een land dat aanzienlijke vooruitgang heeft geboekt op het politieke vlak, over Moldavië. Ik denk dat de sterkste muur die wij kennen in Europa aan de oostgrens staat, tussen Roemenië en Moldavië. Ik ben van mening dat we dit als betreurenswaardig moeten beschouwen.

Jacques Barrot, *vicevoorzitter van de Commissie.* – (FR) Mevrouw de Voorzitter, ik wil de voorgaande sprekers, waarvan het merendeel zich heeft uitgesproken vóór de afschaffing van de visumplicht voor drie belangrijke Balkanstaten, graag bedanken. U hebt duidelijk gemaakt dat vrijheid van verkeer kennelijk dringend gewenst is. Zoals de heer Moraes heeft gezegd, is deze oplossing gunstig voor alle betrokken partijen – Europa én de Balkanstaten.

Daarom dank ik alle sprekers, en in het bijzonder de rapporteur, mevrouw Fajon. Ik wil daar graag aan toevoegen, mevrouw de Voorzitter, dat we vanaf het moment dat een deel van beslissingen met betrekking tot de voormalige Joegoslavische Republiek Macedonië, Montenegro en Servië zo goed als rond waren, hulp hebben geboden aan Albanië – waar ik zelf naar toe ben geweest – en Bosnië-Herzegovina, om deze landen in staat te stellen verder te komen. We zullen dat blijven doen.

Ik geloof dat de snelheid waarmee deze resolutie is goedgekeurd aangeeft dat we ook met de overige staten – inzonderheid Bosnië-Herzegovina en Albanië, en uiteraard Kosovo – snel vooruitgang zullen boeken.

VOORZITTER: ALEJO VIDAL-QUADRAS

Ondervoorzitter

Tanja Fajon, *rapporteur.* – (EN) Mijnheer de Voorzitter, ik dank nogmaals al diegenen die hebben bijgedragen, waarmee ze hebben bewezen dat de Europese Unie visumliberalisering voor alle landen van de westelijke Balkan krachtig steunt.

Ik betreur het dat de Zweedse minister niet hier was, want ik heb erg prettig met hem samengewerkt. Ik ben blij met de inzet van de Commissie om al het mogelijke te doen om de procedure voor Bosnië-Herzegovina en Albanië te versnellen en ik hoop dat beide landen de visumplicht zullen afschaffen zodra ze aan de criteria voldoen – zo snel mogelijk, wellicht in de zomer van volgend jaar.

Ik wil zeggen dat ik iedereen hierbij heb betrokken en dat ik mij er volledig van bewust ben wat de Verdragen voorschrijven. Maar dit is een politieke vergadering en we bedrijven allemaal zo goed mogelijk serieuze politiek.

Nogmaals, ik verwelkom de afschaffing van visa voor Macedonië, Servië en Montenegro op 19 december en ik hoop echt dat Bosnië-Herzegovina en Albanië zo snel mogelijk kunnen volgen. We hebben het over het lot van de jongere generatie. Het is onze politieke verantwoordelijkheid om dit proces van visumliberalisering te voltooien, en we moeten ook een oplossing vinden voor alle mensen in Kosovo.

Heel hartelijk bedankt voor uw medewerking.

De Voorzitter. – Het debat is gesloten.

De stemming vindt morgen om 11.00 uur plaats.

Schriftelijke verklaringen (artikel 149)

Kinga Gál (PPE), *schriftelijk.* – (HU) Mevrouw de Voorzitter, Commissie, allereerst is een felicitatie op zijn plaats voor de rapporteur en de schaduwrapporteur dat ze een aanvaardbaar compromis hebben geformuleerd in deze zaak. De kwestie van visumliberalisering is slechts deels een technische zaak. Tegelijkertijd is deze kwestie zeer duidelijk politiek van aard. De visumliberalisering is gebaseerd op wederzijds vertrouwen en wederzijds aangegane verplichtingen. Daarom steun ik naast het verslag ook de aanneming van de

gezamenlijke verklaring, want daarmee geven de Europese instellingen aan dat ze deze verantwoordelijkheid hebben begrepen.

Deze verantwoordelijkheid betekent uiteraard ook actie. In de eerste plaats actie van de betrokken staten, die de voorwaarden voor visumliberalisering nog niet hebben kunnen nakomen. Zij moeten alles in het werk stellen om deze voorwaarden zo snel mogelijk na te komen. Daarnaast is actie vereist van de Europese Commissie, aangezien zonder haar doeltreffende hulp dit proces zich alleen maar zou voortslepen, wat niet in ons belang is. Dit geldt tevens voor Bosnië en Herzegovina, Albanië en Kosovo.

Als Hongaarse afgevaardigde wil ik opnieuw tot uitdrukking brengen dat dankzij de ook voor Servië geldende visumliberalisering de Hongaren in Vojvodina een directere verbinding krijgen met het moederland en met Europa. Voor mensen die aan een van beide zijden van deze grens wonen, dezelfde taal spreken en nauwe familiebanden en culturele banden onderhouden, kan niet voldoende worden benadrukt hoe waardevol het is om onbelemmerd en zonder visum een grens over te kunnen gaan. Vandaag beleven we de twintigste verjaardag van de val van de Berlijnse muur en het doorknippen van prikkeldraadversperringen. Het vrij mogen oversteken van de buitengrenzen van de landen op de westelijke Balkan past in de reeks gebeurtenissen die twintig jaar geleden is begonnen, als ware het de val van een nieuwe muur.

21. Koppeling van de financiële ondersteuning op middellange termijn voor de betalingsbalansen van de lidstaten aan sociale voorwaarden (debat)

De Voorzitter. – Aan de orde is de mondelinge vraag (O-0102/2009) van Tatjana Ždanoka, Jean Lambert, namens de Verts/ALE-Fractie, Alejandro Cercas, namens de S&D-Fractie, Marian Harkin en Elizabeth Lynne, namens de ALDE-Fractie, aan de Commissie: Koppeling van de financiële ondersteuning op middellange termijn voor de betalingsbalansen van de lidstaten aan sociale voorwaarden (B7-0215/2009).

Tatjana Ždanoka, auteur. – (EN) Mijnheer de Voorzitter, ik kom uit Letland, een land dat ernstig is getroffen door de financiële crisis. Zonder financiële hulp van buitenaf had Letland failliet kunnen gaan. We hebben zulke hulp gekregen van de EU en het IMF. De voorwaarde daarvoor was echter dat de Letse regering zou bezuinigen op de begrotingsuitgaven. Dat heeft zij gedaan door de pensioenen met 10 procent te verlagen en de pensioenen van werkende gepensioneerden met 70 procent, door de gezinsbijlagen en de ouderschapsbijlagen voor werkende ouders met 10 procent te verlagen en de belastingvrije voet van de inkomstenbelasting te verlagen.

Zoals u ziet, was de aanpak egalitair. Of iemand nu een pensioen had van EUR 100 of van EUR 1 000, er werd 10 procent vanaf gehaald. De Commissie verwelkomde deze bezuinigingen die op zo'n schandalige manier zijn doorgevoerd en ondertekende een memorandum van overeenstemming met Letland. Het was vanaf het allereerste begin duidelijk dat dergelijke niet-selectieve bezuinigingen de kwetsbaarsten in de samenleving zouden treffen. Is de Commissie niet op de hoogte van het Europees Jaar van de bestrijding van armoede?

De Letse situatie is niet uniek in de Unie. Hongarije en Roemenië hebben ook leningen van de Gemeenschap ontvangen. Anderen landen zullen misschien ook ooit gedwongen zijn om zo'n lening te vragen. We moeten daarom voorkomen dat er een precedent wordt geschapen van het accepteren van antisociale maatregelen.

Commissaris, natuurlijk kunt u zeggen dat u alleen het geld geeft en dat de regeringen van de lidstaten verantwoordelijk zijn voor het sociale beleid. Maar sociale rechten zijn wettelijk bindend voor de instellingen van de Europese Unie. Dat betekent dat alles wat de instellingen doen moet worden afgemeten aan de sociale rechten. Zo niet, dan zullen woorden over een hoge mate van sociale bescherming als taak van de EU hooguit nog een ironische glimlach opwekken.

Elizabeth Lynne, auteur. – (EN) Mijnheer de Voorzitter, dit gaat er niet om de lidstaten precies te vertellen waar ze hun geld wel en niet aan mogen uitgeven. Elk land heeft zijn eigen onmiddellijke prioriteiten om uit de financiële problemen te komen.

Maar als lidstaten die hulp van de Europese Unie krijgen onder deze voorwaarde, moeten ze worden aangemoedigd het geld uit te geven op een manier die de beginselen van de Unie eerbiedigt – met andere woorden: ze mogen de noodzaak van sociale bescherming en sociale insluiting niet negeren.

Deze financiële crisis heeft mensen in de hele Europese Unie hard getroffen en daarom is het goed dat dit fonds bestaat. Miljoenen mensen zijn hun baan kwijtgeraakt. Velen van hen die werkloos zijn geworden in

deze lidstaten behoren tot de meest kwetsbaren en degenen met de kleinste kans om snel weer werk te vinden. Daarom is het belangrijk dat de sociale vangnetten in die lidstaten niet worden genegeerd.

We hebben in onze mondelinge vraag met name gevraagd of de lidstaten verplicht zijn een evaluatie van de sociale effecten op te nemen in de verslagen die zij bij de Commissie indienen. Ik zou het op prijs stellen als u mij kunt vertellen of dit het geval is.

Het is belangrijk dat we de juiste boodschap afgeven aan de lidstaten die Europese financiering ontvangen via de financiële steun voor de middellange termijn. Ik ben er persoonlijk van overtuigd dat we duidelijk moeten maken dat de Commissie rekening kan houden met de manier waarop de meest kwetsbaren zijn geholpen voordat zij instemt met verdere steun.

Ik weet dat het voor lidstaten die in financiële moeilijkheden verkeren vaak niet eenvoudig is om zich bewust te blijven van hun sociale verplichtingen, vandaar deze mondelinge vraag. Het is zo belangrijk om te onthouden dat deze financiële crisis ook een menselijk gezicht heeft en dat dat gezicht vaak wordt vertegenwoordigd door degenen die toch al het meest gemarginaliseerd zijn in de samenleving.

Alejandro Cercas, auteur. – (ES) Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de commissaris, voordat ik de vraag heb gesteld, heb ik aandachtig gekeken naar de precedents en de standpunten die het Europees Parlement daarbij heeft ingenomen. En het is een feit, geen mening, dat het Parlement op 24 april van dit jaar een wetgevingsresolutie heeft aangenomen naar aanleiding van een voorgenomen herziening van Verordening (EG) nr. 332/2002, die op grond van artikel 100 van het Verdrag deze financiële instrumenten reguleert.

In die resolutie, mijnheer de commissaris, nam het Parlement een positieve houding in tegenover deze steunmaatregelen, tegenover het oplossen van de specifieke problemen van de lidstaten die het meest getroffen zijn door de financiële crisis, en verklaarde het Parlement zich ronduit solidair met vooral de landen die het meest recent tot de Unie zijn toegetreten. Maar tegelijkertijd stelde het Parlement duidelijk dat er voorwaarden aan die steun moesten worden verbonden en noemde het daarbij vier criteria, die de doelstellingen van de Gemeenschap zijn.

In de eerste plaats moeten de overheidsbestedingen kwaliteit hebben: het geld mag niet over de balk worden gegooid. In de tweede plaats moeten de socialezekerheidsstelsels en het beginsel van duurzame groei worden gerespecteerd. In de derde plaats mag het streven naar volledige werkgelegenheid niet worden losgelaten. En in de vierde plaats moet de klimaatverandering worden bestreden. En wanneer dat volgens ons goede doelstellingen zijn, moeten ze ook worden gerespecteerd in deze landen.

Het is nu een paar maanden later en we hebben tamelijk veel informatie ontvangen van ngo's, van vakbonden en van burgers over een van de vier landen die grote bedragen hebben ontvangen – 6,5, 3,1, 2,2 en 5 miljard euro – om hun openbare financiën te ondersteunen. En die hebben ons de cijfers versterkt die mijn collega zojuist heeft genoemd: bezuinigingen van 40 procent op het onderwijs, bezuinigingen van 10 procent op de pensioenen, halvering van de subsidies voor zieken, enzovoort.

Mijnheer de commissaris, gezien deze situatie wil het Parlement niet dat ons zwijgen daar wordt geïnterpreteerd – zoals nu gebeurt – alsof wij die maatregelen opleggen. We mogen in elk geval niet medeplichtig zijn aan de interpretatie dat Europa de meest kwetsbare delen van de bevolking aanvalt. Commissaris, indien mogelijk moeten we voorkomen dat de armsten opdraaien voor de aanpassingen.

Joaquín Almunia, lid van de Commissie. – (ES) Mijnheer de Voorzitter, geachte afgevaardigden, de problemen in Letland of Hongarije of Roemenië, de drie landen van de Europese Unie die op dit moment financiële steun uit de betalingsbalansfaciliteit ontvangen, zijn problemen die niet door dit Parlement, niet door de Europese Commissie en niet door de Europese Unie zijn veroorzaakt. Het zijn problemen die door de economische crisis zijn veroorzaakt, maar die de gevolgen van slecht beheer en slecht beleid door de verantwoordelijke politici van die landen hebben verergerd. Want er zijn landen die in dezelfde regio van de EU liggen als Letland, of in dezelfde regio als Hongarije, of in dezelfde regio als Roemenië, maar die niet met dezelfde problemen kampen, die de crisis veel beter het hoofd kunnen bieden, met steun uit de Europese begroting, via de structuurfondsen en het Cohesiefonds, met de bescherming die het lidmaatschap van de Europese Unie biedt en met het perspectief om tot de eurozone toe te treden, maar zonder dat ze een beroep hoeven te doen op de betalingsbalansfaciliteit.

Waarom hebben juist deze drie landen om steun moeten vragen? Waarom hebben we ze geld moeten lenen? Dat is niet de schuld van de Commissie of van het Parlement, of van de Europese Unie in het algemeen. Dat komt door slecht beleid in die landen.

Hoe helpen we deze landen? Door ze geld te lenen. Niemand leent geld uit zonder voorwaarden te stellen, en ook wij hebben geen toestemming van dit Parlement of van de Raad om geld uit te lenen zonder voorwaarden te stellen. We lenen geld uit onder bepaalde voorwaarden, en we stellen deze landen een aantal harde voorwaarden, want hun situatie is buitengewoon moeilijk. We zeggen tegen ze: "Bezuinig niet om de structuurfondsen en het Cohesiefonds te kunnen cofinancieren, neem geen regressieve maatregelen, voer geen bezuinigingen door die de meest kwetsbare groepen schaden". Soms hebben we succes, en soms hebben we helaas geen succes, want dat hangt niet van ons af, maar van hen.

Ik deel derhalve uw zorgen, en ik deel ze niet alleen, maar ik geef ze namens u allen ook door aan de betrokken regeringen, terwijl ik ze tegelijkertijd namens de Europese Unie geld geef: een lening van 3,1 miljard euro aan Letland en ook omvangrijke leningen aan Roemenië en Hongarije.

Maar opgepast: niemand leent geld uit zonder voorwaarden, en ik ben ook niet bevoegd om dat namens u, namens de Europese Unie of namens de lidstaten te doen. En we kunnen ook geen besluiten nemen – goede noch slechte – waarvoor de regeringen en de parlementen van die landen verantwoordelijk zijn.

Wat we wel doen, is de regeringen en de parlementen van die landen eraan herinneren dat ze er ten eerste verantwoordelijk voor zijn dat ze hun landen in een crisis hebben gestort die veel ernstiger is dan in andere landen, en dat ze ten tweede bepaalde maatregelen niet mogen nemen en dat we niet bereid zijn om geld te lenen voor maatregelen die verder gaan dan wat strikt noodzakelijk is om de openbare financiën weer op orde te krijgen en om die landen zo ver te krijgen dat ze de toekomst weer tegemoet kunnen zien zonder dat ze de Europese Unie om leningen hoeven te vragen.

Jean-Paul Gauzès, *namens de PPE-Fractie*. – (FR) Mijnheer de Voorzitter, dames en heren, ik geloof dat wat de commissaris zojuist heeft gezegd inderdaad het antwoord op de gestelde vraag inhoudt.

De Europese Unie stelt geen fondsen beschikbaar zonder daar voorwaarden aan te verbinden. Deze voorwaarden zijn al genoemd: kwaliteit van de openbare uitgaven, duurzame ontwikkelingsdoelstellingen, werkgelegenheidsbeleid, en klimaatverandering. Verder is het natuurlijk van belang dat de landen die we bijstand bieden de tekortkomingen van de vorige regering zo snel mogelijk corrigeren, om zo het verlangde niveau te kunnen bereiken.

Ik geloof echter wel dat we in tijden van crisis, zoals nu, met die voorwaarden niet moeten overdrijven. We moeten vertrouwen hebben in de regeringen van al die lidstaten die hulp ontvangen om de nodige maatregelen te kunnen nemen. Maatregelen die een terugkeer naar het verleden inhouden moeten daarbij worden vermeden – de commissaris heeft daar al op gewezen.

Uiteraard zijn uitgaven in de sociale sfeer heel belangrijk – die moeten gewoon doorgaan. En ook hier moeten we erop vertrouwen dat de lidstaten maatregelen zullen nemen om de situatie te corrigeren, en dat het verstandiger is geen pietluttige controles uit te voeren, die hoe dan ook niet doeltreffend zouden zijn.

Een beoordeling van de wijze waarop de lidstaten de Europese steun hebben aangewend komt aan de orde als er nieuwe steun wordt toegewezen. Pas dan kunnen we eventueel vaststellen welke maatregelen niet goed hebben gewerkt, zeker als het om maatregelen in de sociale sfeer gaat.

Pervenche Berès, *namens de S&D-Fractie*. – (FR) Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de commissaris, u zult zich beslist herinneren dat we – zoals mijn collega, de heer Cercas, al aangegeven – twee condities hebben bedongen, toen we op 24 april de verhoging van de steun voor de betalingsbalansen aanvaardden, goedkeurden en ratificeerden. We stelden bij die gelegenheid dat deze ondersteuning aan voorwaarden moest worden verbonden, zeker in de sociale sfeer. We drongen verder aan op transparantie, zodat dit Parlement kan controleren onder welke voorwaarden de overeenkomsten met de betrokken lidstaten zijn afgesloten. Daarom geloof ik dat het debat dat we vanavond voeren gerechtvaardigd is: het is een zinvol en democratisch debat, dat moet aantonen dat er doeltreffend is gehandeld.

De Europese Unie verkeert duidelijk in een zeer kritische situatie, en het is zonneklaar dat deze crisis de solidariteit tussen de lidstaten aan de basis aantast, en zeker de solidariteit ten aanzien van bepaalde lidstaten. De toestand wordt nog eens verergerd door de berichten die ons vanuit Roemenië bereiken. We bevinden ons met betrekking tot dat land in grote moeilijkheden als gevolg van politieke onzekerheid die door deze crisis is ontstaan.

Het is echter zaak dat we de fouten van het verleden niet herhalen, en dat geldt vooral voor de fouten van het IMF, een instelling die tien jaar geleden formules heeft toegepast die – zoals we nu kunnen vaststellen – de zaken uiteindelijk alleen maar slechter hebben gemaakt. Ik ben het wel geheel oneens met mijn collega,

de heer Gauzès. Die doet de aanbeveling om geen pietluttige controles uit te voeren en met de beoordeling van de wijze waarop de steun gebruikt is te wachten tot er een volgende steunverzoek wordt ingediend. Zo moet het beslist niet. Het moment waarop je de steun toekent is het moment om condities op te leggen. Ik geloof dat Europa zichzelf op een groot aantal vlakken al voldoende schade heeft berokkend door niet te controleren of met de steun verband houdende voorwaarden inderdaad werden nagekomen. Teveel om dit keer wederom de ogen te sluiten.

We kunnen vandaag de dag binnen de Europese Unie niet aanvaarden dat de zwakste lidstaten de prijs voor het aanpassingsbeleid betalen. Dat wil niet zeggen dat we de Commissie beschuldigen van wanbeheer met betrekking tot het beleid van Letland. Niemand hier in dit Parlement heeft aangegeven, mijnheer de commissaris, dat we die kant op willen.

Maar we kunnen niet toestaan dat de zwakste lidstaten betalen voor de begrotingssteun van de zijde van de Europese Unie en voor onze solidariteit jegens Letland. We geloven namelijk niet dat dit de juiste manier is om de balans van de Letse economie en de solidariteitsbetrekkingen met dit land te herstellen.

Marian Harkin, *namens de ALDE-Fractie*. – (EN) Mijnheer de Voorzitter, het proces van sociale bescherming en sociale insluiting van de EU is essentieel voor het bereiken van de strategische doelstellingen van de Europese Unie van duurzame economische groei, meer en betere werkgelegenheid en meer sociale cohesie.

Tijdens een economische crisis is het risico van armoede en sociale uitsluiting voor veel burgers groter, maar vooral voor degenen in de marges van de samenleving, voor degenen die hun baan verliezen en voor degenen die afhankelijk zijn van de verschillende sociale vangnetten die in de verschillende lidstaten aanwezig zijn.

Deze vraag aan de Commissie is of zij probeert het proces van sociale bescherming en insluiting te integreren in het beleid voor de verstrekking van financiële steun aan de betalingsbalans van de lidstaten voor de middellange termijn op grond van Verordening (EG) nr. 332/2002 van de Raad.

Ik ben altijd gevoelig voor het opleggen van te veel verplichtingen en overmatige bureaucratie aan ontvangers van steun, en dat geldt voor lidstaten, maar ook voor het MKB en voor individuen. Als die verplichting echter helpt een kernbeginsel van de EU zoals sociale insluiting te realiseren, dan is dat wel belangrijk. We kunnen niet streven naar een proces van sociale insluiting en heel veel documenten produceren waarin we beschrijven hoe dat bereikt moet worden als we er niet tegelijkertijd voor zorgen dat dit proces wordt geïntegreerd in onze initiatieven.

De commissaris zegt dat we strenge voorwaarden aan deze leningen hebben verbonden. Maar het is mij niet helemaal duidelijk wat deze voorwaarden zijn en of ze sociale voorwaardelijkheid bevatten.

Ongeacht de omstandigheden waarin geld uit de EU-fondsen wordt uitgekeerd, kunnen we niet onze handen in onschuld wassen en er het beste van hopen. Ons is gevraagd de lidstaten te vertrouwen. De lidstaten vertrouwen is prima, maar vertrouwen moet altijd verdiend worden en als er zorgen zijn, moeten die naar mijn mening worden aangepakt.

Patrick Le Hyaric, *namens de GUE/NGL-Fractie*. – (FR) Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de commissaris, beste collega's, de meeste economen beweren nu dat de crisis vooral het gevolg is van het feit dat via arbeid opgebouwde rijkdom is overgeheveld naar kapitaal en winsten. Verder is men het er vrij algemeen over eens dat in die landen die hun systemen voor sociale zekerheid en hun openbare diensten intact hebben gelaten, de bevolking minder zwaar te lijden heeft gekregen van de gevolgen van de crisis.

Het probleem dat we vanavond bespreken heeft betrekking op de aard van de voorwaarden die je kunt verbinden aan steun ten behoeve van de bevolking zoals die door Europa of het Internationaal Monetair Fonds kan worden toegezegd. Zulke steun kan niet langer afhankelijk worden gemaakt van de implementatie van plannen voor structurele aanpassingen bedoeld om de uitgaven op sociaal vlak en onderwijs terug te dringen en openbare sectoren – waaronder sociale diensten van algemeen nut – te privatiseren. Dat soort maatregelen is niet langer doeltreffend, en dat moeten we nu eindelijk eens erkennen; ze zouden deze crisis en de werkloosheid en armoede alleen maar verergeren.

Daarom geloven wij dat we de bij deze voorwaarden gehanteerde criteria moeten omkeren en besluiten dat de toekenning van Europese of IMF-middelen wel aan voorwaarden kan worden verbonden, maar dan volgens een nieuw systeem, met nieuwe criteria. Die nieuwe criteria moeten gericht zijn op het bevorderen van een andere verdeling van de rijkdom, waardoor lonen, pensioenen en de inkomens van de sociale minima omhoog gaan. De sociale zekerheid moet op een hoog niveau gehandhaafd blijven, met garanties van werk

voor iedereen. Uiteindelijk is het immers zo dat sociale vooruitgang economische efficiëntie in de hand werkt, en niet andersom.

Arturs Krišjānis Kariņš (PPE). – (LV) Mijnheer de Voorzitter, commissaris, de Europese Commissie heeft duidelijk en coöperatief begrip getoond voor de lidstaten die financiële problemen hebben ondervonden als gevolg van de crisis. Stabiele, sterke stelsels voor sociale steun kunnen niet worden onderhouden als de lidstaten geen sterke economieën hebben. Mijn collega-Parlementsleden stellen voor de voorwaarden voor de levering van financiële steun te beperken, maar ik vind dat in beginsel onwenselijk. In plaats daarvan moeten we ons serieus bezighouden met de mogelijkheid van uitbreiding van de voorwaarden waaronder financiële steun kan worden verkregen, zodat deze niet alleen gebruikt kan worden voor het versterken van de begrotingen en financiële stelsels van de staten, maar ook voor de ontwikkeling van de economie.

Investeren in de economie is noodzakelijk om op de lange termijn een stabiel stelsel van sociale steun te kunnen garanderen. Een dergelijke toepassing van de middelen voor financiële steun zou de beste manier zijn om zo snel mogelijk hulp te bieden aan lidstaten die te maken hebben met financiële moeilijkheden. Of deze staten de crisis te boven komen en of zij verder stabiliseren, hangt nauw samen met het beleid van de Europese Unie met betrekking tot die staten. Alleen geharmoniseerde en effectieve actie levert op Europese schaal resultaten op. Financiële steun is niet de enige manier waarop Europese staten elkaar kunnen steunen en moet dat ook niet zijn. Er moeten complexe oplossingen worden gevonden die de economische ontwikkeling van alle lidstaten van de Europese Unie koesteren.

Kinga Gőncz (S&D). – (HU) De landen waar het hier om gaat, zijn de nieuwe lidstaten van de Europese Unie. Die landen moesten na de val van het communistische regime tegelijkertijd zorgen voor de verliezers van de omwenteling, ze moesten concurrerend zien te worden op de vrije markt na een economische herstructurering, en ze moesten een economie met een evenwichtige structuur opbouwen. In deze landen hebben mensen minimale reserves. Het aflossen van hypotheekleningen stuit op moeilijkheden vanwege het hoge percentage leningen in buitenlandse valuta. De werkloosheid neemt toe vanwege de moeilijkheden van de zich eenzijdig ontwikkelende economie en ook de sociale uitgaven zijn gedaald.

We zien dat als gevolg van maatschappelijke spanningen instabiliteit is opgetreden, vooral in politiek opzicht. In veel landen neemt de steun voor extreme denkbeelden toe en wint het populisme terrein. Ik ben van mening dat we de situatie met dit alles in het achterhoofd moeten evalueren en verdere taken moeten bepalen in de zin van en gebaseerd op de Europese solidariteit.

Jürgen Klute (GUE/NGL). – (DE) Mijnheer de Voorzitter, het onderwerp waarover wij vanavond debatteren heeft al vaker op de agenda van het Europees Parlement gestaan. Zoals bekend laat de Commissie zich bij het verlenen van steun leiden door de voorwaarden van het Internationaal Monetair Fonds. Dat is al een paar maal opgemerkt.

In het licht daarvan heeft het Europees Parlement herhaaldelijk vragen aan de Commissie gesteld. Het Europees Parlement heeft er in november 2008 bij de Commissie op aangedrongen om een analyse te presenteren van de gevolgen van het gedrag van banken die hun activa destijds uit de kort daarvoor toegetreden lidstaten hadden overgeplaatst. Op 24 april jongstleden heeft het Europees Parlement hier nogmaals op aangedrongen. Tevens heeft het Europees Parlement verzocht om te worden geïnformeerd over de intentieverklaringen tussen de Commissie en de lidstaten die steun ontvangen, waarin de voorwaarden voor het verlenen van de steun tot in detail zijn vastgelegd. Bij mijn weten zijn deze vragen tot op heden nog niet beantwoord.

Mijn eerste vraag luidt daarom: is het waar dat deze vragen tot op heden niet zijn beantwoord? Indien dat het geval is, luidt mijn tweede vraag: waarom zijn deze vragen tot op heden niet beantwoord? En mijn derde vraag is dan: wanneer mogen wij een antwoord op deze vragen verwachten?

Theodor Dumitru Stolojan (PPE). – (RO) Als vertegenwoordiger van Roemenië, een land dat heeft geprofiteerd van financiële steun van de Europese Commissie voor de betalingsbalans, wil ik mijn dank uitspreken aan de Europese Commissie voor de snelle actie die is ondernomen voor het toekennen van financiële steun voor de betalingsbalans. Zonder die steun waren de economische en sociale problemen van Roemenië veel ernstiger geweest.

De landen die financiële steun hebben ontvangen hebben zeker veel sociale problemen, en de vorm van sociale voorwaarden die gesteld kunnen worden in deze overeenkomsten voor financiële steun, zijn een punt van bespreking. Als we het probleem in dit licht bekijken moeten wij niet vergeten dat er in deze landen problemen zijn met verzekeringen en sociale steun die hebben bijgedragen aan het gebrek aan evenwicht, waardoor financiële steun voor de betalingsbalans nodig was. Daarom moeten wij, bij het bespreken van

sociale voorwaarden, het ook hebben over de hervormingen die nodig zijn in de sociale sectoren, met name het pensioenstelsel, zodat we op middellange- en lange termijn financiële stabiliteit kunnen bewerkstelligen. Dit zal sterk bijdragen aan een oplossing voor de problemen van deze landen.

Proinsias De Rossa (S&D). - (EN) Mijnheer de Voorzitter, de Internationale Arbeidsorganisatie, de ILO, heeft onlangs gezegd – in juni, bij de presentatie van haar wereldwijde pact voor banen – dat de wereld er na de crisis anders uit zou moeten zien.

Ik vrees dat dat niet gaat gebeuren. Wat we zouden moeten hebben aan het einde van deze crisis is een duurzamere economie met fatsoenlijke werkgelegenheid, met hoogwaardige overheidsdiensten en eerlijke globalisering, op weg naar de tenuitvoerlegging van de millenniumdoelen voor ontwikkeling. Maar dat krijgen we niet. Wat we krijgen is een bezuiniging door de banken en financiers in Europa en in de rest van de wereld, die simpelweg proberen hun privileges te behouden.

Op hetzelfde moment dat de Commissie goedkeurt dat er miljarden euro's worden uitgetrokken om de Ierse banken te redden, hebben we een Ierse regering die op dit moment plannen maakt voor het vernietigen van de lokale ontwikkeling, het vernietigen van programma's voor gemeenschapsontwikkeling die worden gesteund door de Europese Unie. Ze zijn bezig ons onderwijssysteem te vernietigen.

Vandaag vond de presentatie plaats van het verslag van de Europese Stichting tot Verbetering van de Levens- en Arbeidsomstandigheden getiteld *Restructuring in the Recession*. Ik wil hier twee regels citeren: "Idealiter zou het de voorkeur hebben dat de maatregelen voor het aanpakken van de onmiddellijke problemen die zijn veroorzaakt door de recessie worden afgestemd op de langetermijndoelstellingen". Het lijkt mij dus dat de Commissie erop moet aandringen dat alle lidstaten dat ten minste proberen.

Czesław Adam Siekierski (PPE). - (PL) In tijden van economische crisis – een crisis waarvan we allemaal nog steeds de pijnlijke gevolgen ondervinden – hebben tal van landen besloten om bij diverse financiële instellingen om verzoek om financiële steun in te dienen. We zouden ons echter moeten afvragen welk aandeel van deze niet onaanzienlijke bedragen terechtgekomen is bij de personen die het zwaarst door de crisis zijn getroffen of die in deze moeilijke situatie de meeste hulp nodig hebben.

Duizenden mensen in Europa verliezen van de ene op de andere dag hun baan en zijn niet meer in staat om in hun eigen levensonderhoud en dat van hun gezinsleden te voorzien. Houden de regeringen van de lidstaten bij het aanvragen van financiële steun enigszins rekening met deze sociale factor? Dat is twijfelachtig, gezien de verslechterende omstandigheden waarin mensen vandaag moeten leven en gezien de stijgende werkloosheid in een groot aantal Europese landen. Ik zou het Europees Parlement daarom willen oproepen om niet onverschillig te blijven voor de noden van gewone mensen, die – zoals vaak het geval is – het zwaarst te lijden hebben onder de negatieve gevolgen van de foute beslissingen van de beleidsmakers.

Ilda Figueiredo (GUE/NGL). - (PT) De toepassing van het beginsel van economische en sociale cohesie is vooral belangrijk in tijden van crisis. Dat vereist niet alleen een forse toename van de Gemeenschapsbegroting, maar ook een rechtvaardige verdeling van de rijkdom, alsmede andere beleidsmaatregelen die voorrang verlenen aan bescherming en sociale integratie, het scheppen van werkgelegenheid met rechten voor iedereen en toegang tot universele openbare diensten van goede kwaliteit om de grondrechten van alle burgers te waarborgen.

Daarom moeten alle financiële bijdragen van de Gemeenschap en alle voorstellen voor economische en financiële maatregelen vergezeld gaan van een beoordeling van de bijbehorende sociale gevolgen, om te voorkomen dat de ongelijkheden en de armoede blijven toenemen. Mijnheer de commissaris, wij hopen dat de Europese Commissie na dit debat met initiatieven zal komen om deze doelstelling te verwezenlijken.

Seán Kelly (PPE). - (EN) Mijnheer de Voorzitter, het is interessant – hoewel enigszins deprimerend – om te luisteren naar de discussie en het debat hier vanavond, in het bijzonder wanneer de Europese Unie te goeder trouw handelt om te proberen landen in moeilijkheden te helpen.

Ons eigen land, Ierland, heeft in zekere mate geprofiteerd en met name de globaliseringsfondsen, die eraan zouden moeten komen, zijn daar een voorbeeld van. Tegelijkertijd vraagt men zich af hoe het mogelijk is dat er wanbeheer plaatsvindt, wanneer het geld aan deze landen beschikbaar wordt gesteld onder wat wordt beschreven als strenge voorwaarden. Men zou toch denken dat een deel van deze strenge voorwaarden bedoeld is om ervoor te zorgen dat er geen wanbeheer plaatsvindt en, als dat toch gebeurt, dat dit wordt rechtgezet.

Kan de Commissie garanderen dat deze fondsen kunnen worden stopgezet of teruggehaald of dat er boetes kunnen worden uitgedeeld? Want het is onacceptabel dat wanneer iets – zoals mijn collega mevrouw Harkin zei – op basis van vertrouwen wordt gegeven, dat vertrouwen niet wederzijds is.

Ten tweede – en laatste – zullen we nooit de situatie bereiken waarover Proinsias De Rossa sprak, namelijk een maatschappij die na de crisis beter is dan nu.

Joaquín Almunia, lid van de Commissie. – (ES) Mijnheer de Voorzitter, allereerst wil ik zeggen dat ik me volledig kan vinden in de voorwaarden die het Europees Parlement heeft aangenomen. Dat is wat de Commissie doet: wanneer de Commissie geld uit de betalingsbalansfaciliteit leent aan deze drie lidstaten, leent de Commissie dit geld van de markt om het vervolgens tegen exact dezelfde voorwaarden – die voor die landen veel gunstiger zijn dan de voorwaarden die ze zelf hadden kunnen bedingen wanneer ze rechtstreeks geld van de markt hadden geleend – aan die landen uit te lenen, op bepaalde voorwaarden, om te zorgen dat ze het terugbetalen. Maar daarbij houden we rekening met de vier voorwaarden die u hebt genoemd en die dit Parlement heeft aangenomen. Daar kunnen we ons volledig in vinden.

Maar wanneer de betalingsbalansfaciliteit wordt gebruikt, kan het niet zo zijn – en tijdens enkele interventies kreeg ik het gevoel dat dat is wat u probeerde te bereiken – dat begrotingsmiddelen (de structuurfondsen, het Cohesiefonds en andere programma's en hulpmiddelen) gelijk worden gesteld aan een lening om de financiële problemen van een land op te lossen.

Het probleem van Letland is, zoals dat ook het probleem van Hongarije en het probleem van Roemenië was, dat Letland een beroep op de betalingsbalansfaciliteit moet doen omdat het niet op de markt terecht kan voor leningen om zijn financiële behoeften te financieren. Dat is het probleem. We hebben het niet over een programma voor een concrete activiteit of over concrete programma's, we hebben het over landen die een financieel probleem hebben dat ongetwijfeld voor een deel te wijten is aan de crisis, maar dat als gevolg van slecht beleid in het verleden veel groter is dan in landen die in objectief vergelijkbare omstandigheden verkeren.

En stelt u alstublieft niet de Commissie of het Europees Parlement of de Raad van ministers verantwoordelijk voor het slechte beleid van de regeringen van enkele lidstaten. Wij zijn daar niet verantwoordelijk voor. Het is onze verantwoordelijkheid om te helpen bij het vinden van een oplossing voor een financieel probleem. Dat probleem is gedeeltelijk een betalingsbalansprobleem, dat te maken heeft met de schulden van de private sector, die bepaalde bedragen moet herfinancieren of schulden moet aflossen die die sector niet kan financieren, en soms is het ook gedeeltelijk een behoefte van de overheidssector.

Wanneer dat laatste het geval is, wanneer de staatsschuld moet worden gefinancierd, zijn er meer mogelijkheden om concrete voorwaarden te stellen, en gelooft u me, die stellen we. Eergisteren heb ik hier in Brussel nog geprobeerd een vertegenwoordiger van de regering van Letland over te halen om de maatregelen die de regering wil nemen in het kader van de begroting 2010 progressiever te maken. Maar u kunt niet van de Commissie vragen dat ze een land dwingt om een belastinghervorming aan te nemen die dat land niet wil aannemen. Ongeacht de merites van zo'n belastinghervorming – en dat weet u net zo goed als ik – hebben we die mogelijkheid niet.

Wat is dan ons alternatief, als vertegenwoordigers van de Europese burgers? Moeten we toelaten dat het betrokken land een solvabiliteitsprobleem krijgt? Dat het zijn buitenlandse verplichtingen niet kan nakomen, ongeacht of het daarbij nu om overheids- of private schulden gaat? Dat die financiële problemen het land dwingen om zijn munt met 25 procent of 30 procent te devalueren, waardoor gezinnen, bedrijven en de publieke sector met schulden in buitenlandse valuta's onmiddellijk tot armoede zouden vervallen? Ik weet zeker dat u dat niet wilt, en ik wil het ook niet. Dat zijn de omstandigheden waaronder we werken.

Ik deel al uw analyses: de analyse van de heer De Rossa, de analyse van de heer Cercas, de analyse van mevrouw Berès, al uw analyses. Natuurlijk deel ik die. Maar de werkelijkheid van een land als Letland of Roemenië is op dit moment complexer dan dat. Stelt u zich eens voor dat u degene bent die namens u allen moet besluiten of er wel of geen lening moet worden verstrekt aan een land dat geen leningen van de markt kan krijgen, zoals de meerderheid van de lidstaten of de meest geïndustrialiseerde landen dat wel kunnen. Dat is de situatie. En daar zijn we een oplossing voor aan het zoeken, met inachtneming van de vier voorwaarden die u hebt gesteld en waar ik me in kan vinden.

De Voorzitter. – Het debat is gesloten.

Schriftelijke verklaringen (artikel 149)

José Manuel Fernandes (PPE), *schriftelijk*. – (PT) De mondiale financiële crisis heeft diepgaande en verreikende gevolgen gehad voor het verkeer van personen in de wereld. Dit betekent dat er een grotere politieke en sociale integratie nodig is. Een sterker en meer solidair Europa. De Europese Unie moet ervoor zorgen dat op haar eigen grondgebied alle grondrechten gewaarborgd zijn. Ze kan immers geen beleid prediken dat ze zelf niet toepast. Daarom pleit ik voor een nieuw Europees sociaal concept waarmee de minimale sociale rechten van alle Europese burgers gewaarborgd kunnen worden. Zo zijn er bijvoorbeeld minimumnormen nodig op het gebied van de volksgezondheid, het onderwijs en de sociale pensioenen, die op Europees niveau gewaarborgd moeten zijn. Het lijkt mij essentieel dat wij dergelijke minimumnormen vaststellen, omdat ze tot meer homogene arbeidsomstandigheden zullen leiden en het verkeer van bedrijven en werknemers zullen helpen reguleren. Het spreekt vanzelf dat de financiële steun van de Unie enerzijds niet afhankelijk kan worden gesteld van beleidsacties die onder de exclusieve bevoegdheid van de lidstaten vallen, en anderzijds deze beleidsacties niet aan voorwaarden kan onderwerpen. Dat betekent echter niet dat er geen grotere politieke en sociale integratie nodig is. Integendeel, het is essentieel dat die integratie er komt.

Silvia-Adriana Țicău (S&D), *schriftelijk*. – (RO) De financiële crisis heeft een aantal lidstaten genoodzaakt een beroep te doen op assistentie van de EU (Verordening 332/2002(1) van achttien februari 2002) en van de internationale gemeenschap (Internationaal Monetair Fonds). Deze steun moet zijn gericht op het creëren van de juiste omstandigheden voor het bieden van sociale steun en insluiting, en op het opzetten van een kader voor economische ontwikkeling en het creëren van nieuwe banen. In de periode tussen maart 2008 en mei 2009 is het werkloosheidscijfer in de 27 EU-landen gestegen tot 8,9 procent, en het aantal werklozen is gestegen van 5,4 miljoen tot 21,5 miljoen. Verlies van werk is de belangrijkste zorg van Europese burgers. De Europese Unie en haar lidstaten moeten in staat zijn om bestaande banen te behouden en andere, nieuwe banen te creëren. Dit kan worden gerealiseerd door effectieve investeringen in landbouw, onderwijs en gezondheidszorg, evenals in de infrastructuur voor transport en energie. Iedere Europese burger die zijn of haar baan verliest betekent een Europees gezin met een lager inkomen en daardoor een lagere kwaliteit van leven. Iedere gecreëerde baan betekent een gezin met een fatsoenlijke levensstandaard en onderwijs van goede kwaliteit voor de jongere generatie. Het succes van het Europese model wordt gemeten aan de hand van de kwaliteit van leven van de 500 miljoen Europese burgers.

22. Politieke situatie in Honduras met het oog op de verkiezingen van 29 november 2009 (debat)

De Voorzitter. – Aan de orde is de verklaring van de Commissie over de politieke situatie in Honduras met het oog op de verkiezingen van 29 november 2009.

Catherine Ashton, *lid van de Commissie*. – (EN) Mijnheer de Voorzitter, we zijn hier vandaag om te spreken over de belangrijke nieuwe ontwikkelingen in de politieke crisis in Honduras.

Vier maanden na de afzetting van president Zelaya is de politieke crisis in Honduras helaas nog steeds niet opgelost, ondanks de overeenkomst die op 30 oktober is ondertekend door de commissies die de president en de feitelijke regering vertegenwoordigen.

De tenuitvoerlegging van de zogenoemde Overeenkomst van San José, die het kader en de voorwaarden zou moeten scheppen die nodig zijn om de democratie en de constitutionele orde in Honduras te herstellen, ligt stil sinds de regering van nationale eenheid, die op 5 november is voorgedragen, door president Zelaya is verworpen. Daarnaast heeft het Congres nog altijd geen besluit genomen over zijn herbenoeming, wat de erkenning van de legitimiteit van de algemene verkiezingen op 29 november in gevaar brengt – het cruciale element voor het oplossen van de crisis.

Daarom hebben wij er samen met het voorzitterschap bij alle partijen op aangedrongen dat zij onverwijld alle bepalingen van de overeenkomst ten uitvoer moeten leggen als voorwaarde voor normale hervatting van onze betrekkingen, inclusief onze ontwikkelingssamenwerking.

De Europese Commissie heeft tot nu toe haar volledige steun gegeven aan de bemiddelings- en facilitatie-inspanningen van de Costa Ricaanse president Oscar Arias en de Organisatie van Amerikaanse Staten en de maatregelen die zijn uitgevoerd door de internationale gemeenschap om druk uit te oefenen op de partijen om een vreedzame oplossing te vinden. De ambassadeur van het voorzitterschap van de EU is teruggeroepen voor overleg en alle andere EU-ambassadeurs hebben het land eveneens verlaten. De betalingen voor begrotingssteun en ontwikkelingssamenwerking – met uitzondering van samenwerking

met het maatschappelijk middenveld en samenwerking van humanitaire aard – zijn opgeschort. Daarnaast is de geplande waarnemingsmissie voor de algemene verkiezingen op 29 november geannuleerd.

We nemen deze crisis zeer serieus, want hij vormt een stap terug, als het om democratie gaat, niet alleen voor Honduras en de rest van Midden-Amerika, maar voor heel Latijns-Amerika.

Ik wil er hier vandaag nogmaals op wijzen dat de Commissie de normalisering van de politieke situatie in Honduras zal steunen en daarvoor is het nodig dat de partijen zich aan de overeenkomst houden. Hoewel het, gezien de beperkte tijd die beschikbaar is, niet meer mogelijk is een missie voor verkiezingswaarneming te sturen, heeft de Commissie twee verkiezingsdeskundigen gestuurd, die sinds 9 november zijn verbonden aan de EG-delegatie, voor een periode van vijf weken met een mandaat om verslag uit te brengen over aspecten van de verkiezingsprocedure en ook om te adviseren over mogelijke stappen na de verkiezingen. Mocht de politieke situatie actievere betrokkenheid bij de ondersteuning van de verkiezingsprocedure mogelijk maken, dan heeft de Commissie ook financiële steun voorzien aan het verkiezingstribunaal op grond van een contract met het UNDP. De Commissie staat ook klaar om financiële steun te leveren aan de OAS als aan de voorwaarden voor verkiezingswaarneming wordt voldaan.

We blijven de situatie volgen en we blijven alle inspanningen om de democratie in Honduras te herstellen steunen.

Alojz Peterle, *namens de PPE-Fractie*. – (SL) Mijnheer de Voorzitter, geachte commissaris, collega's, als lid van de speciale delegatie van de Fractie van de Europese Volkspartij (Christen-democraten) en Europese Democraten had ik een maand geleden de gelegenheid om mezelf van de politieke situatie in Honduras op de hoogte te stellen. Onze delegatie heeft eerst een bezoek gebracht aan de president van Costa Rica, de heer Arias, die ons als internationaal erkend bemiddelaar in de crisis de overeenkomst van San José heeft toegelicht.

In Honduras hebben we een ontmoeting gehad met de huidige president Micheletti, de afgezette president Zelaya, de minister van Buitenlandse Zaken, de raadsheren van het Hooggerechtshof, de Hoogste Verkiezingsrechtbank, de voorzitter van het Nationale Congres, het hoofd van het Openbaar Ministerie, en met vier presidentskandidaten en andere belangrijke personen. Beide partijen hebben onze missie verwelkomd en hun bereidheid tot een wederzijdse dialoog uitgedrukt.

Ongeacht de diverse interpretaties van de gebeurtenissen van eind juni lijkt het me erg belangrijk dat er geen escalatie van geweld was na de afzetting van president Zelaya, op grond van een besluit van het Hoogste Gerechtshof. In onze gesprekken hebben we het accent op het belang van politieke dialoog gelegd, zoals ook het voorstel van president Arias weergeeft. Tot een interne dialoog is het later ook gekomen, jammer genoeg nog zonder concreet resultaat. Ik denk dat we nog verder moeten aandringen voor een politiek akkoord in dit land.

Uit onze gesprekken met sleutelfiguren uit de politiek hebben we opgemaakt dat de verkiezingen van 29 november geen gevolg zijn van de politieke veranderingen, maar dat ze al voordien waren uitgeschreven door een unaniem besluit van de Hoge Verkiezingsrechtbank toen president Zelaya nog aan de macht was. Na de gebeurtenissen van juni hebben zich geen nieuwe presidentskandidaten gemeld. De presidentskandidaten hebben zelf benadrukt dat ze niet willen dat de politieke crisis de legitimiteit van de presidentsverkiezingen zou relativeren, aangezien op basis van democratische beslissingen met de voorbereiding ervan werd gestart.

Honduras is een van de Centraal-Amerikaanse landen waarmee de Europese Unie een associatieovereenkomst wenst te sluiten. De politieke crisis heeft het onderhandelingsproces hierover onderbroken. Aangezien een verdere democratische ontwikkeling van Honduras in het belang van de Europese Unie is, lijkt het me erg belangrijk dat het Europees Parlement waarnemers naar de presidentsverkiezingen stuurt.

Luis Yáñez-Barnuevo García, *namens de S&D-Fractie*. – (ES) Mijnheer de Voorzitter, aan wat de commissaris zojuist heeft gezegd, heb ik in feite niets toe te voegen, maar deze interventie namens de Socialistische fractie had ik al voorbereid.

De schending van de grondwettelijke orde in Honduras heeft een abrupt einde gemaakt aan bijna twee decennia zonder staatsgrepen in Latijns-Amerika en schept een ongewenst precedent voor andere landen, vooral de zwakkere, zoals Paraguay op dit moment.

Het Europees Parlement kan en mag niet lijdzaam toekijken bij een dergelijke aantasting van de rechtsstaat. Zowel de Raad als de Commissie heeft de coup in ondubbelzinnige bewoordingen veroordeeld en zich voorstander verklaard van bemiddeling door de president van Costa Rica, de heer Óscar Arias, overeenkomstig

het unanieme en door de Verenigde Naties onderschreven standpunt van de Organisatie van Amerikaanse Staten.

De zelfverklaarde 'de facto'-president, de heer Micheletti, heeft de onlangs tot stand gekomen overeenkomsten geschonden door de internationale gemeenschap in het gezicht uit te lachen en er onder meer voor te zorgen dat de afgezette president, de heer Zelaya, niet kan terugkeren in zijn ambt.

Onder de huidige omstandigheden gaat de verkiezing van een nieuwe president tijdens de stemming op 29 november mank aan onwettigheid van de zittende machthebber, zodat de internationale gemeenschap de uitkomst niet kan en mag erkennen.

Het Europees Parlement zou een ernstige vergissing begaan als het een waarnemingsdelegatie naar de verkiezingen zou sturen, omdat dit zou worden uitgelegd als onderschrijving van de staatsgreep; de OAS heeft het sturen van een waarnemingsmissie naar deze verkiezingen al uitgesloten.

Dit Huis heeft altijd garant gestaan voor vrijheid, democratie, de rechtsstaat en eerbiediging van de mensenrechten. Zoals de heer Václav Havel vanochtend zei, er mag niet met twee maten gemeten worden. Iedereen hier is democraat en zet zich dus in voor de vrijheid. Met andere woorden: of we het nu hebben over Cuba, China, Noord-Korea of, zoals nu, over Honduras, we moeten ons duidelijk uitspreken tegen eenieder die de vrijheden met voeten treedt. Laten we onze ideologische bril afzetten. Er zijn geen rechtse of linkse coupplegers of dictators, alleen vrijheidsberovers en onderdrukkers.

Wij vrezen ten eerste dat de huidige situatie in Honduras niet zal veranderen en dat er daardoor een buitengewoon gevaarlijk precedent ontstaat en de leer van de goede – lees tijdelijke en betrekkelijk fluwelen – staatsgreep ingang zal vinden.

Izaskun Bilbao Barandica, *namens de ALDE-Fractie.* – (ES) Mijnheer de Voorzitter, op 30 oktober is door de strijdende partijen een overeenkomst ondertekend, het Akkoord van San José, en besloten dat er voor 5 november een regering van eenheid en nationale verzoening wordt gevormd en dat het Congres de heer Manuel Zelaya in functie herstelt tot 27 januari 2010, wanneer de huidige regeringstermijn verstrijkt.

Maar wat zien we? Dat de heer Micheletti geprobeerd heeft een eenheidsregering te vormen zonder deelname van de heer Zelaya en dat het Congres de stemming heeft uitgesteld om hem niet in zijn functie te herstellen. De heer Micheletti heeft zich niet aan het akkoord gehouden en deze situatie wordt van kwaad tot erger. Er zijn verkiezingen uitgeschreven, maar zoals we uit alle media vernemen, zijn er kandidaten die zich terugtrekken, omdat ze inzien dat niet wordt voldaan aan de democratische voorwaarden om ze te houden. Er is ook sprake van geweld: vandaag nog hebben we gehoord dat een burgemeester van de oppositiepartij en een lijfwacht zijn doodgeschoten.

Internationale bemoeienis blijft nodig en wij ondersteunen de verklaringen van de secretaris-generaal van de Organisatie van Amerikaanse Staten, president Lula, evenals de bemiddelingsmissie van de Verenigde Staten, en de bemiddelaar, de heer Óscar Arias. Al met al eisen we dat de afspraken worden nageleefd en dat de heer Zelaya weer staatshoofd wordt, teneinde de democratie, de wettigheid van de instellingen en de vreedzame samenleving van de Hondurese bevolking te herstellen.

We verzoeken alle betrokkenen zich bereid te tonen om de dialoog opnieuw aan te gaan, hoewel de OAS al heeft laten weten dat dit steeds lastiger is; en Europa, mijnheer de Voorzitter, moet bijdragen tot de druk die internationaal wordt uitgeoefend op de coupplegers, door alle diplomatieke en politieke middelen in te zetten die het ter beschikking heeft om overeenstemming te bereiken.

Catherine Greze, *namens de Verts/ALE-Fractie.* – (FR) Mijnheer de Voorzitter, dames en heren, na de militaire staatsgreep en het afzetten van de wettelijk gekozen president had de Overeenkomst van San José goed nieuws kunnen lijken. Die hoop is nu vervlogen. Door een eigen regering van nationale eenheid te vormen heeft couppleger Roberto Micheletti zijn illegale en autoritaire aanpak bestendigd. De Europese Unie moet dat streng veroordelen en oproepen tot het wederom installeren van president Zelaya.

Het gaat niet aan dat een illegale dictatuur in deze toestand verkiezingen organiseert. De verkiezingen van 29 november kunnen dus niet worden erkend. We moeten weigeren waarnemers te sturen, ook al heeft de Organisatie van Amerikaanse Staten dat wel gedaan. En we mogen de resultaten van deze schijnverkiezingen niet erkennen, ook niet nu de oppositie zich heeft teruggetrokken.

We maken ons zorgen over de vele berichten over mensenrechtenschendingen die ons bereiken. Europa moet een duidelijk standpunt innemen met betrekking tot de democratie – nu meer dan ooit. Wij verwerpen

eender welk akkoord met een illegale regering. De SAP+-Overeenkomsten moeten worden opgeschort. En als dit conflict blijft voortduren, zullen we sancties moeten instellen. Wij hebben onze verantwoordelijkheid en moeten ervoor zorgen dat miljoenen Hondurezen zich voor een democratisch bestel kunnen uitspreken en verhinderen dat Latijns-Amerika weer terugkeert tot het tijdperk van staatsgrepen.

Edvard Kožušník, *namens de ECR-Fractie*. – (CS) Mijnheer de Voorzitter, mevrouw de commissaris. Ik heb buitengewoon veel respect voor de heer Yañez en heb zelfs zijn carrière op de voet gevolgd, maar kon het vandaag niet met hem eens zijn toen hij de woorden gebruikte van Václav Havel, een uiteraard door iedereen hier in deze zaal hoogst gewaardeerde persoonlijkheid. Ik was een van die ongeveer een miljoen mensen die op straat stonden toen Václav Havel vanaf dat podium zijn toespraak hield. Wij – ikzelf was toen 18 jaar – stonden daar beneden en wilden stuk voor stuk, ongeacht de politieke voorkeur, maar één ding, en dat waren vrije verkiezingen. Dat was de leus van die tijd, een leuze waar we ook nu ongetwijfeld een voor een achter kunnen staan. Hebben we het over verkiezingen, dan hebben we het over democratie. De situatie in Honduras is mijns inziens allesbehalve eenvoudig en wordt ook niet opgelost door er louter en alleen met een EU-bril naar te kijken. Neen, dit vereist een mondiale benaderingswijze. De verkiezingen kunnen denk ik een uitweg bieden en ik denk ook dat de Europese Unie daar waarnemers moet hebben, want er zijn daar straks verkiezingen die, laten we het hopen, op democratische wijze zullen plaatsvinden.

Ilda Figueiredo, *namens de GUE/NGL-Fractie*. – (PT) Wij veroordelen de militaire staatsgreep die op 28 juni in Honduras heeft plaatsgevonden. Ook de voortdurende schending van het akkoord van Tegucigalpa/San José van 30 oktober door de coupplegers is absoluut afkeurenswaardig. Het is onaanvaardbaar dat zij zich openlijk bedienen van systematische vertragsmanoeuvres en voorwendsels om de terugkeer naar de macht van de grondwettelijk gekozen president Zelaya uit te stellen.

De Europese Unie moet aandringen op het onvoorwaardelijke en onmiddellijke herstel van president Zelaya in zijn ambt. Zolang die voorwaarde niet is vervuld, is het verkiezingsproces onuitvoerbaar en onwettig en kan het niet worden voortgezet. Eerst moet worden voldaan aan de minimumvoorwaarden die nodig zijn om te waarborgen dat de burgers het universeel stemrecht rechtstreeks, op vertrouwelijke wijze en zonder enige dwang of dreiging kunnen uitoefenen. De Europese Unie en dit Parlement moeten de houding van de coupplegers resoluut veroordelen en afkeuren. Bovendien moeten zij eisen dat de democratie in Honduras onmiddellijk wordt hersteld en moeten zij weigeren Europese waarnemers te sturen en verkiezingsresultaten te erkennen die in deze omstandigheden behaald zijn.

Filip Kaczmarek (PPE). – (PL) Mijnheer de Voorzitter, commissaris, verkiezingen kunnen een uitweg uit een politieke crisis of impasse zijn. Daar hebben we in het verleden in Europa al meerdere voorbeelden van gezien.

De verkiezingen in Polen in 1989 zijn hier een voorbeeld van. Het waren geen democratische verkiezingen. Het waren verkiezingen die een politiek compromis symboliseerden, maar het waren geen democratische verkiezingen. Toch waren ze van doorslaggevend belang, specifiek en zeer belangrijk. Verkiezingen moeten aan bepaalde voorwaarden voldoen om een zo specifieke en positieve rol te kunnen spelen. Een basisvoorwaarde is dat de politieke afspraken die deze verkiezingen überhaupt mogelijk hebben gemaakt, consequent worden nageleefd. Het meest voorkomende probleem bij het nakomen van deze afspraken zijn interpretatieverschillen over de zaken die zijn overeengekomen.

Om te verhinderen dat deze verschillen in interpretatie tot een conflict leiden, is iets speciaals nodig, iets wat nauwelijks waarneembaar is en moeilijk te omschrijven valt. De goede wil van beide partijen in het geschil is onontbeerlijk. Dat is ook zo in het geval van Honduras. Zonder de goede wil van beide partijen zullen de verkiezingen helemaal niet plaatsvinden of zullen ze een teleurstelling zijn voor al degenen die hierop hun hoop hebben gevestigd. Ik zou derhalve alle betrokkenen willen oproepen om hun goede wil te tonen, na te denken over de toekomst en, tot slot, hun verantwoordelijkheid op zich te nemen. Dit is des te belangrijker omdat in het verleden zowel door de heer Zelaya als door de heer Micheletti politieke en juridische fouten zijn gemaakt. De verkiezingen zijn een gelegenheid en een reden om te hopen dat deze fouten kunnen worden rechtgezet. Ik ben ervan overtuigd dat iedereen wil dat dit zo afloopt.

De verkiezingen kunnen doorslaggevend en positief zijn voor een democratisch Honduras. De Europese Unie steunt dit proces en is tevreden over het verloop ervan. Wij staan allemaal achter dit proces omdat we geloven dat democratie en democratisering waarden zijn die het nastreven waard zijn. Václav Havel heeft vandaag in dit Parlement gezegd dat we niet mogen toegeven aan het kwaad omdat het nu eenmaal eigen is aan het kwaad om van elke concessie misbruik te maken. De huidige situatie in Honduras is tijdelijk en mag niet lang meer duren. De verkiezingen zijn een kans op verandering.

Emine Bozkurt (S&D). - Voorzitter, op 28 juni is in Honduras de rechtmatig verkozen president Zelaya door het leger afgezet. Deze militaire coup, die toen plaatsvond, is een daad die ik ten zeerste veroordeel. De democratische rechtsorde in Honduras zal hersteld moeten worden, en wel op vreedzame wijze, door middel van dialoog.

Maandenlang is er intensief onderhandeld, en bijna twee weken geleden - toevallig net toen we met de Delegatie voor de betrekkingen met Midden-Amerika in de regio waren - leek men in Honduras door middel van dialoog een historisch akkoord bereikt te hebben, dat herstel van de democratie en de rechtsstaat zou betekenen, de terugkeer van de rechtmatig verkozen president en een regering van nationale eenheid, en tenslotte ook een waarheidscommissie om de situatie te onderzoeken. Een akkoord dat, als het geïmplementeerd is, legitimiteit zou verschaffen aan de ophanden zijnde verkiezingen. Dat akkoord is momenteel echter van tafel.

Ik spreek hier de nadrukkelijke wens uit dat de betrokkenen in Honduras weer terug naar de onderhandelingstafel keren om implementatie van het eerder bereikte akkoord te realiseren. Om door middel van dialoog de militaire coup ongedaan te maken. Dit is men verplicht aan de Hondurese bevolking. Deze politieke crisis raakt hen het meest. In het geval dat er geen democratische oplossing komt, ziet het er op dit moment naar uit dat de verkiezingen niet breed erkend zullen worden. Dit zal vergaande gevolgen hebben voor het Midden-Amerikaanse integratieproces, voor de onderhandelingen over een associatieovereenkomst. Jarenlange stilstand waarvan het volk de dupe zal zijn.

Tot mijn collega-parlementariërs, die nu al zinspelen op erkenning van de aanstaande verkiezingen, zeg ik het volgende: we moeten niet het signaal afgeven aan Honduras, Midden-Amerika en de rest van de wereld dat we een staatsgreep gedogen. Op dit moment moet alle energie gericht zijn op herstel van de democratie. Als er door Europarlementariërs op voorhand wordt aangegeven dat er steun voor de verkiezingen zal zijn, wordt noch Zelaya, noch Micheletti geprikkeld om terug te keren naar de onderhandelingstafel. Zo wordt men eerder onderdeel van het probleem dan van de oplossing en spelen we ondemocratische krachten en verdeeldheid in de hand.

Willy Meyer (GUE/NGL). - (ES) Mijnheer de Voorzitter, mevrouw de commissaris, ik feliciteer de Europese Commissie en de Raad omdat zij met de internationale gemeenschap volledige overeenstemming hebben weten te bereiken over een ondubbelzinnige veroordeling van de coup, de militaire staatsgreep, en iedere internationale maatregel afhankelijk heeft gesteld van de onvoorwaardelijke terugkeer van de heer Zelaya als president.

Ik betreur het ten zeerste dat dit Parlement de militaire staatsgreep nog niet heeft veroordeeld. Ik wijs op de verantwoordelijkheid van de belangrijkste fractie van Europa, de Fractie van de Europese Volkspartij, die, zelfs in de interventies van vandaag, nog altijd volhoudt dat er geen verschil is tussen de plegers van de coup en de legitieme regering. Het is ontoelaatbaar dat dit Parlement de militaire staatsgreep niet heeft veroordeeld. Ik ben het er daarom mee eens dat er geen waarnemers kunnen worden gestuurd, dat de uitslag van de verkiezingen van november niet kan worden erkend, omdat die worden gehouden terwijl er een gebrek aan vrijheid heerst en de legitieme president zich noodgedwongen schuilkhoudt in de ambassade van Brazilië.

Carlos José Iturgaiz Angulo (PPE). - (ES) Mijnheer de Voorzitter, wat zou ik graag zien dat de krachtige betogen die sommige leden ter linkerzijde van dit Parlement tegen Honduras hebben gericht, met dezelfde stelligheid zouden worden gevoerd om te veroordelen hetgeen plaatsvindt in Cuba of hetgeen de heer Chávez doet in Venezuela en in Latijns-Amerika, want sommigen hechten helaas meer aan de Berlijnse Muur en de zuiveringen van Stalin en zelfs het gebalsemde lichaam van Lenin dan aan democratische verkiezingen in een land, zoals in dit geval in Honduras. Dit gezegd hebbende, meen ik dat het met het oog op de verkiezingen zaak is goed na te denken over wat zich in dit Midden-Amerikaanse land heeft afgespeeld.

In Honduras zijn de presidentsverkiezingen zestien maanden geleden uitgeschreven, mijnheer de Voorzitter. De magistraten van het verkiezingstribunaal, de instantie die belast is met het toezicht op de verkiezingen, werden vóór 28 juni 2008 aangesteld, dat wil zeggen, tijdens het mandaat van de heer Zelaya, en de zes presidentskandidaten namen vervolgens deel aan een eerste verkiezingsronde. Een meerderheid van hen wil nu dat er verkiezingen worden gehouden in Honduras.

Ik vraag me derhalve af op grond waarvan sommigen zeggen het verkiezingsproces niet te erkennen, terwijl dat niet meer dan een natuurlijk gevolg is, of de heer Zelaya nu wel of niet aan de macht is in Honduras.

Jongstleden 30 oktober hebben de onderhandelaars van beide partijen zich door middel van ondertekening van een akkoord verplicht – echt waar – tot het zoeken van een uitweg uit de huidige crisis. Dat akkoord

bevat een aantal belangrijke punten die beide partijen ondersteunen. Het geval wil dat de onderhandelaars van de afgezette president, de heer Zelaya, niet eens hebben vastgelegd wie er leiding zou moeten geven aan de eenheidsregering.

Het moge dus duidelijk zijn dat de Fractie van de Europese Volkspartij er voorstander van is dat er verkiezingen komen, en dat deze transparant, democratisch en in vrijheid verlopen. We zullen het verkiezingsproces ondersteunen door waarnemers van onze fractie te sturen, overeenkomstig het verzoek – vergeet dat niet – van de bemiddelaar, de president van Costa Rica, de heer Óscar Arias, die desgevraagd door de delegatie voor Midden-Amerika immers zei dat waarnemers nodig zijn, omdat de Fundación Óscar Arias waarnemers naar Honduras zou sturen. En dat is precies wat we gaan doen, omdat ook de internationaal bemiddelaar, de heer Óscar Arias, dat verzoekt.

Bogusław Sonik (PPE). - (PL) Mijnheer de Voorzitter, ik ben van mening dat de verkiezingen van 29 november een kans zijn voor Honduras. Het is de plicht van het Europees Parlement om waarnemers te sturen naar deze verkiezingen, niet om ze geldig te verklaren – zoals links beweert – want dat zou onwettig zijn, maar om toe te zien op het goede verloop van de verkiezingen.

Ik zou er tegelijkertijd op willen wijzen dat Honduras maar op een uur vliegen ligt van Cuba, Havana. Daar zijn al vijftig jaar geen verkiezingen gehouden. Cuba wordt geregeerd door een communistische tiran die al zijn tegenstanders in de gevangenis gooit. Het Europees Parlement heeft meermaals om hun vrijlating verzocht en heeft zelfs de Sacharovprijs toegekend aan de “Vrouwen in het Wit”. Fidel Castro heeft hun echter geen toestemming gegeven om de prijs in het Europees Parlement in ontvangst te komen nemen. Ik zou graag zien dat de Commissie, de Raad en de linkerzijde in dit Parlement zich even vastberaden zouden inzetten voor de rechten en vrijheden van de Cubaanse burgers.

Ricardo Cortés Lastra (S&D). - (ES) Mijnheer de Voorzitter, collega's, ik wil uiting geven aan mijn buitengewone bezorgdheid over de opschorting van het Akkoord van San José. Tijdens het overleg van de Euro-Latijns-Amerikaanse Parlementaire Vergadering, dat eind oktober plaatsvond in Panama, hebben wij onze veroordeling van de militaire staatsgreep en onze steun aan de bemiddelingspogingen van de Organisatie van Amerikaanse Staten herhaald.

Het is dringend noodzakelijk dat wij opnieuw oproepen tot vrede en dialoog. De situatie in Honduras is kritiek, niet alleen politiek maar ook sociaal en economisch. Gelet op problemen als de armoede, de economische crisis en de buitenlandse schuld moet een verdere vertraging in de oplossing van het politieke conflict uitgesloten zijn.

Het Europees Parlement moet nu meer dan ooit laten zien dat het onvoorwaardelijk achter de beginselen van de democratie, de rechtsstaat en de eerbiediging van de mensenrechten staat, en de terugkeer van de heer Zelaya als president eisen als *conditio sine qua non* voor een legitiem verkiezingsproces.

Ulrike Lunacek (Verts/ALE). - (DE) Mijnheer de Voorzitter, op de dag waarop Václav Havel hier in het Parlement over de vrijheid heeft gesproken die twintig jaar geleden in Oost-Europa is bevochten, wil ik iedereen van de Fractie van de Europese Volkspartij (Christen-democraten) die er vandaag voor heeft gepleit dat de Europese Unie verkiezingswaarnemers naar Honduras stuurt, de volgende vraag stellen: wat zou u hebben gezegd als de Europese Unie meer dan twintig jaar geleden zou hebben verklaard dat ze verkiezingswaarnemers naar onrechtmatige verkiezingen in uw land zou sturen - waarvan iedereen had gezegd dat daar geen vrijheid was, dat daar een klimaat van geweld heerste en dat daar sprake was van een gebrek aan veiligheid. Wat zou u toen, meer dan twintig jaar geleden hebben gezegd als de Europese Unie had verklaard: "Ja, daar sturen we verkiezingswaarnemers naartoe omdat het regime dat nu aan de macht is, zegt dat dit in orde is"?

U zou allemaal hebben gezegd dat het onrechtmatig is dat de Europese Unie daar verkiezingswaarnemers naartoe stuurt. Om die reden, dames en heren van de Europese Volkspartij, vraag ik vandaag van u dat u precies dezelfde criteria toepast voor wat er nu in Honduras gebeurt. Namelijk geen verkiezingswaarnemers naar onrechtmatige verkiezingen sturen.

Ik dank de Commissie dat zij precies dit standpunt inneemt.

Catherine Ashton, lid van de Commissie. - (EN) Mijnheer de Voorzitter, ik zal het vrij kort houden – niet omdat ik het belang van deze kwestie niet inzie, maar omdat het al zo laat is.

Ik heb met veel belangstelling geluisterd naar de passie waarmee de geachte Parlementsleden hebben gesproken en de zorgen die zijn geuit over de betrekkingen die we op de korte termijn moeten hebben met dit zeer arme land dat, om het maar eerlijk te zeggen, zo snel mogelijk moet terugkeren naar de normale situatie.

Terecht zijn de geachte Parlementsleden van verschillende overtuigingen bezorgd hoe we ervoor kunnen zorgen dat de Europese Unie de juiste rol speelt in de komende verkiezingen en de komende weken. Die bezorgdheid zal ik meenemen en bespreken met mijn collega's.

Het is naar mijn mening vanzelfsprekend erg belangrijk dat we de situatie in Honduras nauwlettend blijven volgen om ervoor te zorgen dat we weten wat er gebeurt en om de noodzakelijke maatregelen te kunnen nemen en steun te kunnen bieden teneinde te proberen zo snel mogelijk een vreedzame oplossing voor deze crisis te vinden.

Zoals ik al zei, gaat het hier om een arm land. Deze crisis had al lang opgelost moeten zijn en ik ben erg blij met de steun van de geachte Parlementsleden aan de Commissie voor het werk dat we proberen te doen om de oplossing te bereiken en onze rol te spelen teneinde ervoor te zorgen dat de situatie in Honduras zo snel mogelijk wordt gestabiliseerd.

De Voorzitter. – Het debat is gesloten.

Schriftelijke verklaringen (artikel 149)

Daciana Octavia Sârbu (S&D), schriftelijk. – (EN) Het is begrijpelijk dat een groot deel van het debat over Honduras op de politieke crisis is gericht, maar de effecten gaan veel verder dan de politiek. Honduras is het op een na armste land van Latijns-Amerika, en de economische en sociale gevolgen van de politieke crisis treffen momenteel de 70 procent van de bevolking die reeds in armoede leeft. Het toerisme is bijna tot stilstand gekomen, de opschorting van de buitenlandse hulp heeft rechtstreeks effect op de investeringen in de publieke sector, en de overbelaste en onvoldoende toegeruste ziekenhuizen kunnen het met moeite aan: het gaat niet alleen om de gebruikelijke problemen die worden veroorzaakt door slechte hygiënische omstandigheden, ondervoeding en ziekte, maar nu ook over de slachtoffers van toegenomen geweld op straat, met inbegrip van het in elkaar slaan en zelfs doden van mensen door regeringstroepen. Mensenrechtenorganisaties en ontwikkelingsorganisaties kunnen hun waardevolle werk niet doen omdat hun medewerkers niet worden beschermd door de normale constitutionele rechten; in plaats daarvan hebben ze te maken met een avondklok, gevangenhouding zonder aanklacht en andere schendingen van individuele vrijheden. Deze crisis gaat veel verder dan de politieke impasse en de strijd tussen de belangrijkste politieke figuren: het gaat over gewone mensen wier dagelijkse strijd om het bestaan de afgelopen vier maanden nog moeilijker is gemaakt. Er moet alles aan worden gedaan om vrije en eerlijke verkiezingen te garanderen en ervoor te zorgen dat de constitutionele rechten en de buitenlandse hulp onmiddellijk worden hervat om het lijden van de gewone mensen te verlichten.

23. "made in" (oorsprong markering) (debat)

De Voorzitter. – Aan de orde is de verklaring van de Commissie over "made in" (oorsprongsaanduiding).

Catherine Ashton, lid van de Commissie. – (EN) Mijnheer de Voorzitter, ik ben blij dat ik vandaag de kans krijg om in de plenaire vergadering het woord tot u te richten over het voorstel voor een verordening inzake oorsprongsaanduiding. Dit is een voorstel waarvan het Parlement, zoals de geachte afgevaardigden zich wellicht kunnen herinneren, altijd al een sterk voorstander is geweest sinds het door het College in december 2005 werd aangenomen. Ik wil hierbij in het bijzonder wijzen op uw resolutie van juli 2006 en de schriftelijke verklaring van september 2007. Ik heb het voorrecht gehad om deze kwestie de afgelopen maand in Straatsburg met een groep Parlementsleden te bespreken, die benadrukten dat het nodig was om snel actie te ondernemen om deze verordening aan te nemen.

Ik denk dat de geachte afgevaardigden het ermee eens zijn dat het van essentieel belang is dat het handelsbeleid niet alleen de kansen versterkt die open markten kunnen bieden, maar ook ingaat op de onrust die de globalisering oproept, niet alleen bij de consument maar ook en misschien in het bijzonder bij kleine ondernemingen.

In die geest moet daarom over oorsprongsaanduiding worden nagedacht. In de verklaring van 2007 heeft u de nadruk gelegd op het recht van de Europese consument om duidelijke en directe informatie te krijgen

over zijn aankopen. Dat is precies waar deze verordening over gaat. Zij is erop gericht dat de consumenten van de EU volledig geïnformeerd kunnen zijn over het land van oorsprong van de producten die ze kopen.

De Commissie heeft voorgesteld om het land van oorsprong van bepaalde producten die vanuit derde landen in de Europese Unie worden geïmporteerd verplicht aan te duiden. Niet alle producten vallen onder het voorstel; we hebben ons na uitgebreid overleg met de consument en de industrie alleen gericht op de producten die echt van belang zijn.

Ik zou hieraan nog kunnen toevoegen dat oorsprongs aanduiding volledig in overeenstemming is met de huidige regels en beginselen van de Wereldhandelsorganisatie en bijna overal ter wereld bestaat. Import in de Verenigde Staten, Canada, China en Japan moet verplicht een aanduiding van het land van oorsprong hebben. In feite zijn de meeste producten die nu in de winkel in de Europese Unie te koop zijn al voorzien van de aanduiding van het land van oorsprong, aangezien de meeste landen dit tegenwoordig wettelijk eisen. Dit betekent uiteraard dat de verplichting om producten die naar de Europese Unie worden geëxporteerd te markeren voor de overgrote meerderheid van de bedrijven geen extra kosten met zich mee zal brengen.

Sinds 2006 zijn er in de Raad discussies gevoerd om tot een akkoord te komen over het voorstel van de Commissie. Een aantal lidstaten moet nog overtuigd worden. Ze maken zich zorgen dat de administratieve lasten en de kosten van oorsprongs aanduiding groter zijn dan de baten.

We hebben de nodige aandacht besteed aan deze zorgen en hebben onlangs concrete opties gepresenteerd waarmee we deze problemen volgens ons kunnen aanpakken. Dit is geen nieuw formeel voorstel; het is een poging om overeenstemming te vinden en tot een compromis te komen. Met de lidstaten is op 23 oktober 2009 in het Comité van artikel 133 een optiedocument besproken.

Ten eerste heeft de Commissie de lidstaten gevraagd om na te denken over de optie om minder producten onder de regeling te laten vallen, zodat alleen eindproducten voor de consument worden opgenomen. Op de oorspronkelijke lijst stonden enkele tussenproducten, zoals producten van onbewerkte huiden en bepaalde textielproducten, die niet van direct belang zijn voor de consument. De Commissie stelt nu voor om alleen die goederen op te nemen die de consument in de winkel kan vinden.

Ten tweede heeft de Commissie voorgesteld om de regeling in de vorm van een pilotproject te lanceren. Of met de voorgestelde regeling wordt doorgegaan is dan afhankelijk van een evaluatie van het effect dat zij heeft gehad. Hierdoor kunnen we een schatting maken van het effect op de kosten en de prijs; het kan uiteraard ook een indicatie geven van de manier waarop we de productdekking van de verordening kunnen aanpassen.

Het verheugt mij te kunnen zeggen dat de lidstaten ons optiedocument met belangstelling hebben ontvangen. Hoewel er niet voor alle twijfels een oplossing is gevonden en verscheidene lidstaten nog steeds principieel tegenstander van dit voorstel zijn, zijn ze klaar om de kwestie verder te bestuderen en gaat het werk de komende weken door, zowel op het niveau van een vergadering van deskundigen als in het Artikel 133-Comité. Ik hoop oprecht dat dit de weg zal vrijmaken voor een compromisoplossing.

Zoals de geachte afgevaardigden weten, geeft het nieuwe artikel 207 van het Verdrag van Lissabon het Parlement nieuwe en grotere bevoegdheden inzake wetgevende maatregelen op het gebied van het handelsbeleid; de "made in"-verordening zou een van de eerste kunnen zijn die op de bureaus van de geachte afgevaardigden komt te liggen.

Ik vind het daarom erg belangrijk om u nauw te blijven betrekken bij de verdere discussies over dit belangrijke onderwerp en verheug me op het korte debat dat we nu gaan voeren.

Cristiana Muscardini, namens de PPE-Fractie. – (IT) Mijnheer de Voorzitter, waarde collega's, ook wij hebben bepaalde problemen, niet alleen de tolken en degenen die het debat willen volgen en die enkele concrete antwoorden hopen te ontvangen op een probleem dat al voortduurt sinds 2005.

Zoals de commissaris terecht heeft gezegd, gebruiken onze grootste concurrenten en onze economische partners al jarenlang oorsprongs benamingen voor goederen die hun grondgebied binnenkomen. Ondanks het voorstel voor een verordening van 2005, dat breed werd gesteund door consumenten en het maatschappelijk middenveld, en ondanks het feit dat het Parlement zich meermalen positief heeft uitgesproken, heeft Europa nog steeds geen oorsprongs aanduiding. Het gebrek aan een verordening over de aanduiding van de oorsprong van producten ondermijnt het recht van burgers en consumenten en belemmert een goede werking van de markt, die, om een vrije markt te zijn, gemeenschappelijke en gedeelde regels nodig heeft.

Het Artikel 133-Comité heeft in de afgelopen dagen studie gemaakt van verschillende ideeën om het aantal categorieën goederen dat in de verordening is opgenomen te verlagen, en ook van de redenen om de verordening toe te passen gedurende een proefperiode. Wij stellen de commissaris de volgende vraag: worden deze compromisvoorstellen gesteund door ten minste een aantal lidstaten? Zullen ze verder worden onderzocht? Bent u van plan om, samen met het Parlement en als onderdeel van de medebeslissingsprocedure, het voorstel voor een verordening uit 2005 te blijven steunen? Welke garanties en termijnen biedt de Commissie aan het eind van dit moeizame debat op dit late tijdstip? Ten slotte, mevrouw de commissaris, bedank ik u voor uw actieve en vastberaden inzet en vraag ik u of u me kunt bevestigen wat u schreef in uw antwoord op mijn vraag van 5 november 2009, namelijk dat de Commissie de goedkeuring van het voorstel van 2005 sterk zal blijven steunen en zich ervoor zal blijven inzetten.

Gianluca Susta, *namens de S&D-Fractie*. – (IT) Mijnheer de Voorzitter, waarde collega's, ik ben geenszins van plan, zelfs al heb ik de tijd, om alle redenen te herhalen achter het herhaalde verzoek als Parlement. Ik wil er graag op wijzen, en dit punt heeft u zelf ook al gemaakt, mevrouw de commissaris, dat mevrouw Muscardini en ik de enige twee veteranen van 2006 zijn, van de ondertekening van de resolutie waarmee dit Parlement zijn steun uitsprak voor het initiatief van toenmalig commissaris Mandelson van december 2006.

Wij hoopten dat uw initiatief van een paar weken geleden, om kleine wijzingen aan te brengen om tot een compromis te komen, sterker zou worden gesteund, ook in de Commissie artikel 133. Wij betreuren onder meer dat veel landen in die commissie hun tegenstand en wantrouwen hebben geuit, inclusief het Verenigd Koninkrijk, via zijn vertegenwoordiger. Vandaag willen we u er slechts aan herinneren dat dit verzoek niet draait om protectionisme; het gaat ons niet om het verdedigen van sectoren die niet langer kunnen concurreren op de wereldmarkt. Wij willen juist consumenten beschermen, we willen de aandacht vestigen op gezondheid, milieu en op wederkerigheid op de werkt, die vandaag de dag ontbreekt. Die wederkerigheid ontbreekt niet alleen jegens de zwaksten in de wereld. Nee, die ontbreekt ook jegens Japan, de Verenigde Staten, Australië, Canada, Brazilië, India en de grote concurrenten binnen de Europese Unie, die in deze economisch moeilijke tijden de plicht heeft het communautaire belang, dat ook achter dit verzoek ligt, te beschermen.

Wij hopen dan ook dat het Parlement de initiatieven van de Commissie ten volle steunt en we hopen dat de verbintenissen van enkele weken geleden worden nagekomen, zelfs als deze procedure niet voor Kerstmis kan worden afgerond, maar moet worden afgerond onder de nieuwe procedure die in het Verdrag van Lissabon is voorzien.

Niccolò Rinaldi, *namens de ALDE-Fractie*. – (IT) Mijnheer de Voorzitter, waarde collega's, mevrouw de Commissaris, ik onderschrijf wat mijn collega's hebben gezegd en sluit mij aan bij de vragen die Cristiana Muscardini heeft gesteld. Verder zou ik graag een beeld naar voren willen halen uit een boek van Italo Calvino, getiteld *Cosmicomics*, waarin hij de *big bang* beschrijft als een vage massa van materie waarin men niets van niemand weet, ook niet van iemands oorsprong. Op een gegeven moment zegt een vrouw: "Als ik wat ruimte had, zou ik pasta en pizza voor jullie maken". Dit zorgt voor veel enthousiasme in de massa van materie: er vindt een explosie plaats en de gewenste ruimte wordt werkelijkheid in de vorm van een wereld vol verschillen, net als onze huidige wereld.

Ik denk dat wij in onze mondiale markt teruggaan naar een vage massa producten waarvan de oorsprong onbekend is voor de consument, evenals uiteraard de bestanddelen waaruit ze bestaan. Als liberalen en democraten hechten wij zeer aan het systeem en het beginsel van vrije handel, maar ook aan het beginsel van transparantie en de traceerbaarheid van producten. Zoals al gezegd, is dit niet zozeer een kwestie van internationale handel, maar van consumentenbescherming. Wij spreken opnieuw onze steun uit voor het voorstel van 2005 en – ik herhaal – ik steun de verzoeken die zijn gedaan door mevrouw Muscardini.

Carl Schlyter, *namens de Verts/ALE-Fractie*. – (SV) Mijnheer de Voorzitter, ik wil u, mevrouw de commissaris, bedanken omdat u eindelijk een voorstel hebt voorgelegd. Ik vind dat de Commissie-Barroso het al te vaak niet heeft aangedurfd om tegen de Raad in te gaan wanneer die ernaar streefde om achteruit te gaan in plaats van vooruit, maar nu heeft de Commissie het aangedurfd. Bedankt daarvoor. Adam Smith stelde vast dat een markteconomie niet kan werken als de consumenten onvoldoende informatie krijgen om keuzen te maken wanneer ze dingen kopen en daarom is het absoluut noodzakelijk dat we deze oorsprongs aanduiding hebben.

Er zouden geen uitzonderingen mogen zijn voor de landen die met de EU vrijhandelsovereenkomsten of een andere regeling hebben gesloten; de regels zouden voor iedereen dezelfde moeten zijn. Sommigen beweren dat de oorsprongs aanduiding een grote kostenpost is, maar veel producten zijn vandaag al voorzien van een aanduiding, waardoor de meerkosten marginaal zouden zijn. Dat hebben we ook gezien bij de

gedetailleerdere oorsprongs aanduiding van rundvlees in de EU: die aanduiding is helemaal niet duur. Ik denk echter dat we de lijst langer zouden kunnen maken. Hij lijkt hoofdzakelijk gericht op producten die vaak nagmaakt worden en waar iedereen in de industrie belang bij heeft. Tezelfdertijd ontbreken heel wat belangrijke consumentenproducten en daarom vind ik dat de lijst uitgebreid zou moeten worden.

Helmut Scholz, *namens de GUE/NGL-Fractie*. – (EN) Mijnheer de Voorzitter, mijn fractie, de GUE/NGL-Fractie, is van mening dat de oorsprongs aanduiding “made in” van producten die van buiten de EU komen, dringend noodzakelijk is voor de Europese Unie. In een grotendeels geglobaliseerde en gedereguleerde wereld is het absoluut noodzakelijk dat consumenten kunnen weten waar een product vandaan komt en wat ze kopen.

Ik denk dat dit een onderwerp is waarbij burgers en consumenten echt begrijpen wat Europa is en hoe Europa kan bijdragen aan de internationale handel en de wereld buiten. Ik ben het met mijn collega's eens dat we de benadering van oorsprongs aanduiding uit 2005 moeten overnemen. Volgens ons is dit het absolute minimum dat de Europese consumenten en burgers gegarandeerd moet worden. Het zou ook gunstig kunnen uitpakken voor de kleine en middelgrote industrieën van Europa.

Wij doen een beroep op de Commissie en de Raad om dit snel in te dienen, zodat het Europees Parlement het kan bestuderen. Het gaat hier ook om een samenhangende aanpak om beleid te maken en ik denk dat de internationale handel op dit gebied ook kan bijdragen aan de internationale vrede.

Lara Comi (PPE). – (IT) Mijnheer de Voorzitter, waarde collega's, wij maken deel uit van een industrieel systeem, op Europees niveau, waarin de goede naam van producten zeer afhankelijk is van de integriteit van het productiesysteem. Door tenminste een deel van onze productie in Europa te houden, kunnen we onze consumenten daadwerkelijk gecontroleerde producten bieden van hoge kwaliteit. Het is in het belang van ons allemaal om dat te blijven doen, om consumenten de mogelijkheid te bieden volledig op de hoogte te zijn van wat wij produceren en waar onze producten vandaan komen. Om die doelstellingen te verwezenlijken hebben wij iets zeer eenvoudigs, maar essentieels nodig: transparantie, een concept dat ten grondslag ligt aan de regels over oorsprongsvermelding, die al in 2006 door het Parlement zijn goedgekeurd en die, zoals de commissaris al zei, al uitgebreid worden gebruikt in de belangrijkste wereldmarkten, zoals de Verenigde Staten, Mexico en China.

Desondanks is het “made in”-aanduiding door sommige lidstaten van de Europese Unie nog steeds niet goedgekeurd. Wij zijn van mening dat, als het product gefabriceerd is in China, of in welk land buiten de EU dan ook, ongeacht de kwaliteit, die vaak ook hoog is, Europese consumenten moeten kunnen weten waar het product is gemaakt om een welbewuste keuze te kunnen maken. Sommigen zouden de behoefte aan transparantie kunnen interpreteren als overdreven protectionisme en denken dat dit kan leiden tot hogere kosten voor de industrie, maar dat is absoluut niet het geval.

Het ontbreken van een oorsprongs aanduiding op producten die naar Europa worden geïmporteerd, in tegenstelling tot wat in China, de Verenigde Staten en Australië gebeurt, maakt het lastiger voor Europese producten om te concurreren in een internationale, geglobaliseerde markt. Om al die redenen is het beschermen van het idee van producten die zijn gemaakt met het beste dat Europa heeft te bieden, de eerste cruciale stap op weg naar erkenning door de afzonderlijke lidstaten.

Kader Arif (S&D). – (FR) Mijnheer de Voorzitter, mevrouw de commissaris, beste collega's, dit is niet het eerste debat over oorsprongsmarkeringen. Ik geloof echter dat herhaling heel zinvol kan zijn en zal er dus net als mijn collega's gaarne op wijzen dat we behoefte hebben aan een Europese regeling betreffende oorsprongsmarkeringen “made in”.

Dit Parlement heeft zich in 2005 en 2007 via een resolutie van onze collega, de heer Barón Crespo, al over deze materie uitgesproken, maar van een verordening is het nooit gekomen, omdat er in de Raad geen meerderheid voor te vinden was.

En toch zou zo'n tekst een doorslaggevende stap voorwaarts inhouden – niet alleen voor de Europese consumenten, maar ook voor onze industrie. Door het oorsprongsland op bepaalde, uit derde landen ingevoerde producten te vermelden, worden de consumenten volledig geïnformeerd aangaande de eigenschappen van het product dat ze op het punt staan aan te schaffen. In gevoelige sectoren – kleding, lederen artikelen en meubilair – is het voor al die ondernemingen die besloten hebben de productie in Europa voort te zetten en zo Europese banen en knowhow te behouden van cruciaal belang dat consumenten in staat gesteld worden een geïnformeerde keuze te maken.

Daarom ben ik heel blij met het voorstel dat u nu doet, mevrouw de commissaris, maar ik wil er wel op wijzen dat we met dit voorstel ambitieus moeten blijven. Het bijeenbrengen van een meerderheid van lidstaten mag niet ten koste gaan van ons uiteindelijke doel. Zo is het bijvoorbeeld niet aanvaardbaar om oorsprongsmarkering alleen te laten gelden voor afgewerkte producten. Dan kunnen alle bestanddelen van een product worden ingevoerd, om hier in Europa te worden samengesteld en van een label “made in Europe” te worden voorzien.

Verder spreek ik graag mijn steun uit voor de pogingen van de Commissie om van een eventuele verordening maximaal profijt te trekken. Ik wil niet opnieuw aandringen op een verbetering en vereenvoudiging van de oorsprongsregels, maar het is wel zo dat het instellen van een pan-Euro-mediterrane markering een belangrijke bijdrage zou kunnen leveren aan de versterking van sectoren die zijn opgebouwd rond de mediterrane handel en de Zuid-Zuid-handel.

Tot slot wil ik graag benadrukken dat de bevoegdheden van de commissie internationale handel door de inwerkingtreding van het Verdrag van Lissabon aanzienlijk zullen worden uitgebreid. Ik kan u dus verzekeren, mevrouw de commissaris, dat de Commissie van nu af aan kan rekenen op de volledige medewerking van leden van het Europees Parlement bij het volgen van de discussie over deze verordening die voor de Europese consumenten en werkers zoveel belang vertegenwoordigt

Jacky Hénin (GUE/NGL). – (FR) Mijnheer de Voorzitter, beste collega's, het begrip “made in” moet meer inhouden dan alleen maar een oorsprongs aanduiding. Het moet een oerdegelijk concept worden om aan te geven dat de meest geavanceerde regels op het gebied van kennis, rechten van werknemers, duurzame ontwikkeling en milieubescherming zijn nageleefd. Het moet een uitdrukking vormen van een economisch verantwoordelijke houding.

De mondialisering schept omstandigheden waarin iedereen kan produceren, maar een dolle, uitsluitend op winst gerichte zucht leidt ertoe dat de rechten van werkers en gemeenschappen voortdurend worden geschonden en dat hun leefomgeving wordt vernietigd. Namaak was voorheen alleen een probleem voor luxe merken, maar bedreigt nu zulke uiteenlopende sectoren als de farmaceutische, de auto- en de vliegtuigindustrie. Winstzucht is hier altijd het achterliggende motief, terwijl de veiligheid van de consument sterk wordt ondermijnd. Bovendien verdwijnen er zo tienduizenden banen.

Door een begrip “made in Europe” in te voeren, kunnen we consumenten helpen een geïnformeerde keuze te maken. Zo kunnen ze iets ondernemen om extra rechten te verwerven. Daarom zeg ik “ja” als het gaat om het naleven van de rechten van werknemers en milieuregels, “ja”, als het gaat om respect voor onze vaardigheden en een verantwoordelijk bedrijfsbeheer, en tot slot – belangrijker nog – “ja” als het erom gaat banen in de Europese industrie te beschermen en te behouden.

Christofer Fjellner (PPE). – (SV) Mijnheer de Voorzitter, protectionisten erkennen zelden dat hun voorstellen protectionistisch zijn, maar steken hun bedoelingen weg achter andere argumenten. Ik zou willen stellen dat verplichte oorsprongsmarkering daar een duidelijk voorbeeld van is. In juni 2006 hielp ik hier in deze zaal een aantal mythen met betrekking tot het onderhavige voorstel uit de wereld, en toen belandde het voorstel waar het thuishoort, namelijk in de papiermand.

De koehandel in de aanloop naar het besluit over de vrijhandelsovereenkomst met Korea heeft er echter toe geleid dat we het voorstel nu opnieuw behandelen, en dat is een ongepaste manier om dit soort voorstellen te behandelen. Drie jaar later bestaat een aantal van de mythen blijkbaar nog altijd, en die verdienen uit de wereld te worden geholpen.

Staat u mij daarom toe te beginnen met de eerste mythe die keer op keer wordt aangehaald, namelijk dat de consumenten dit vragen, en hiervoor steunen de voorstanders zich op de internetraadpleging van de Commissie ter zake. Ze vermelden echter niet dat 96,7 procent van de antwoorden uit één enkel land kwamen, namelijk Italië, waar de industrie en georganiseerde belangengroeperingen de drijvende kracht achter deze kwestie zijn. Voor wie dat wil is het vandaag mogelijk om zijn waren van een oorsprongsmarkering te voorzien, en, geloof me, elk concurrerend bedrijf dat daarin een manier ziet om consumenten te winnen, doet dat vandaag al, dus is het niet nodig.

De tweede mythe is dat de oorsprongs aanduiding de consumenten relevante informatie verstrekt, de consumenten beschermt en goed is voor het milieu, alsof dat een kwestie van geografie zou zijn. Nee, het gaat hier puur om het inspelen op de vooroordelen van mensen, niet om het beschermen van mensen. De derde mythe is dat de oorsprongs aanduiding het Europese concurrentievermogen versterkt. Nieuwe technische

handelsbelemmeringen beschermen de Europese industrie evenwel niet. Dat heeft niets met concurrentiekracht van doen, want die wordt alleen door open markten en een goed ondernemingsklimaat versterkt.

Als we lidstaten verbieden om dit soort wetgeving binnen de Unie toe te laten omdat ze te protectionistisch zijn, waarom zouden we dan dezelfde regels toepassen ten aanzien van de rest van de wereld zonder toe te geven dat het om protectionisme gaat? We hebben het idee van de invoering van een verplichte "made in the EU"-aanduiding afgevoerd en het zou dan ook absurd zijn dat nu in te voeren voor de rest van de wereld.

Mairead McGuinness (PPE). – (EN) Mijnheer de Voorzitter, voor voedsel en andere producten hebben we vaak al een aanduiding van het land van oorsprong, dus dit is niet nieuw. Het probleem met een deel van de etikettering van voedselproducten is dat deze niet altijd juist is. Wat we ook met dit voorstel doen, laten we in elk geval kunnen testen of een etiket waar is, dat wil zeggen dat de tekst op het etiket juist is, zodat consumenten de informatie krijgen die zij zoeken.

Eén specifieke vraag: ik kreeg een telefoontje van een fabrikant die in de Europese Unie werkt en mij vroeg of de Commissie, de Raad en het Parlement nu ook nadenken over een 'made in the European Union'-aanduiding waarmee ze het feit zouden kunnen promoten dat ze binnen de Europese Unie produceren. Zou het Commissielid op dat punt willen ingaan?

Seán Kelly (PPE). – (EN) Mijnheer de Voorzitter, deze hele kwestie heeft voor een hoop problemen gezorgd, in het bijzonder in de landbouwsector in Ierland. Bijna elke keer dat ik de leider van de Unie van Boeren, Padraig Walshe, hoor spreken, heeft hij het erover hoe moeilijk het is om fatsoenlijke, juiste etikettering te krijgen, zoals mevrouw McGuinness al heeft gezegd.

Het lijkt erop dat producten in Ierland geïmporteerd kunnen worden, verder verwerkt kunnen worden door er specerijen of iets anders aan toe te voegen, en vervolgens kunnen doorgaan voor producten van Ierse oorsprong. Dit is een grove misleiding van de consument en ik vind dat iedereen er recht op heeft om van elk product te weten wat het land van oorsprong is, in plaats van het land waar het product wordt verwerkt.

Mag ik ervan uitgaan dat er snel een einde komt aan deze praktijken en dat we kunnen beschikken over een duidelijke en juiste etikettering, zodat we precies weten uit welk land een product afkomstig is?

Sergio Paolo Francesco Silvestris (PPE). – (IT) Mijnheer de Voorzitter, mevrouw de commissaris, waarde collega's, duidelijkheid, duidelijkheid en nog eens duidelijkheid: dat is waar de markt tegenwoordig om vraagt, net als om regels die transparantie garanderen, ter bescherming van consumenten. Een vrije markt wordt ook bepaald door duidelijke regels die, via transparante mechanismen, alle consumenten de mogelijkheid bieden om te kiezen. Dit is waar we vandaag om vragen, dit is waar we hier op aandringen.

Op de Italiaanse staatstelevisie worden regelmatig onderzoeksdocumentaires uitgezonden die laten zien hoe productietechnieken in landen ver weg – landen die ook cultureel gezien ver van ons afstaan – zijn gebaseerd op het gebruik van zeer vervuilende goederen, vervuilende technieken, giftige oplosmiddelen, waarbij werknemers, ook kinderen, worden uitgebuit en belachelijke uren moeten maken. Consumenten moeten kunnen kiezen en een duidelijk beeld hebben van de herkomst van bepaalde producten. Dat is waar wij om vragen. Ik ben van mening dat het tijd is om op duidelijke wijze en zo snel mogelijk regels aan te nemen waarmee consumenten de mogelijkheid krijgen te kiezen door middel van duidelijke en transparante mechanismen, en dat we die mechanismen vastberaden en veel sneller dan tot nu toe het geval is geweest moeten goedkeuren.

Catherine Ashton, lid van de Commissie. – (EN) Mijnheer de Voorzitter, ik zou iedereen willen bedanken die een bijdrage heeft geleverd aan dit belangrijke debat over deze kwestie.

Ik zou graag willen beginnen met wat mevrouw Muscardini zei, namelijk dat zij het gevoel heeft dat deze zaak al een tijdje voortsleept. In mijn tijd als commissaris heb ik altijd heel bewust met de lidstaten willen praten over de kwesties die hen het meeste bezighouden en ik heb geprobeerd te reageren als ik zag dat een kwestie belangrijk was. Maar de politieke realiteit is nu eenmaal, zoals andere afgevaardigden hebben gezegd, dat ik elk voorstel door de Raad moet zien te krijgen. Dat betekent dat je, wanneer een bepaald idee duidelijk niet op een stevige meerderheid kan rekenen, opnieuw moet nadenken over wat het verschil kan uitmaken tussen er niet in slagen om iets erdoor te krijgen – waarbij het duidelijk om zeer uitgesproken opvattingen gaat – en succes hebben.

Mij lijkt het dat we door onze beschrijvingen beter op elkaar af te stemmen de kans hebben om iets te doen aan de zorgen van de lidstaten, om dit voorstel nog eens opnieuw te promoten, omdat het nog steeds bij de Commissie ligt. Vooral wanneer een Commissie het einde van haar leven nadert en nu het einde van haar

leven gepasseerd is (zoals sommigen zeggen), is het belangrijk om nog eens terug te denken aan wat er nog is blijven liggen.

Ik kan geen tijdgaranties geven; ik zou wel willen, maar ik ben in deze kwestie afhankelijk van de Raad. Maar ik beloof wel plechtig dat ik hiermee doorga, omdat deze kwestie belangrijk wordt gevonden. Ik zal zo meteen zeggen wat ik denk en waarom ik denk dat dit zo belangrijk is.

Een aantal geachte afgevaardigden heeft gewezen op de het gezichtspunt van de consument en van de kans die dit biedt op transparantie en duidelijkheid, namelijk de kans om de consument informatie te geven. Ik geloof zelfs dat Adam Smith hierbij werd aangehaald. Wil je vrijhandel in de wereld hebben, dan moet er ook duidelijkheid en transparantie voor de consument zijn om de keuzes te maken die met vrijhandel samengaan. Deze concepten gaan hand in hand en ik onderschrijf ze. Ik denk daarom dat de geachte afgevaardigden die dat gezichtspunt naar voren hebben gebracht, echt tot de kern doordringen van wat dit voorstel probeert te doen.

Het gaat niet om protectionisme. Dit gebeurt in de hele wereld. Voor de meeste landen waarvan je het soort producten koopt die we op een rijtje hebben gezet, weet je al uit welk land die producten afkomstig zijn.. Ik ben zelf ook consument en voor mij doet het ertoe om te weten waar het product is gemaakt. Ik denk dat dit voor veel consumenten een belangrijk aspect is van de manier waarop ze op de markt reageren. De kans om te zeggen dat we ervoor zullen zorgen dat die transparantie er komt, is volgens mij heel belangrijk. We moeten er niet bang voor zijn, want er zit iets niet goed als we er bang voor zijn. Het gaat er bij openheid, vrijhandel en transparantie nu juist om dat je dat onder ogen ziet en er op een passende manier mee weet om te gaan.

Meer in het bijzonder vroeg de heer Schlyter mij om de lijst verder uit te breiden. Nu, dat is onderwerp van verdere besprekingen, want er is nog helemaal geen definitieve lijst. We hebben alleen maar geprobeerd om een naar onze mening realistische lijst op te stellen, maar we vinden het prima om daar verder over te praten.

Ik denk dat het niet meer dan terecht is dat ik ook inga op de bezorgdheid die is geuit of we wel ambitieus genoeg zijn. De heer Arif heeft gezegd dat we ons doel niet moeten afzwakken. Uiteraard, maar ik probeer het niet af te zwakken, ik probeer realistisch te zijn. Als ik uiteindelijk een voorstel heb dat ik eenvoudigweg niet door de Raad kan krijgen, ben ik denk ik verplicht om nog eens te kijken en te vragen of er dingen zijn die we zouden kunnen doen, niet om het af te zwakken maar als erkenning van legitieme zorgen en om te kijken of we dit kunnen doorzetten, misschien in een pilotmodel of een meer afgebakend model om te testen of wat ik zeg juist is en in de hoop dat we dan later kunnen verbreden, omdat we dan inzicht hebben gekregen in wat we precies proberen te doen.

We kijken ook naar alle Euromed-kwesties. Dit is, zoals u weet, een onderdeel van de discussie die nu wordt gevoerd. Ik neem ook de vraag mee wat we proberen te doen om banen te beschermen. De geachte afgevaardigden weten dat ik een groot punt heb gemaakt van het verschil tussen protectionisme en ondersteuning van de industrie, ondersteuning van banen en de consument enzovoort. We moeten er helder over zijn dat handel niet betekent dat we al die dingen maar negeren. Ze gaan hand in hand.

Mijnheer Fjellner, ik moet wel ingaan op uw specifieke punt, omdat u wat ik aan het doen ben als een onfatsoenlijke manier van handelen heeft omschreven. Ik weet niet helemaal zeker hoe parlementair het is om in het Europees Parlement van iemand te zeggen dat hij onfatsoenlijk handelt, maar ik kan u verzekeren dat ik dat op geen enkele manier probeer te doen. Het gaat er niet om om alles aan alles te koppelen. Wat ik heb geprobeerd te doen toen ik met de lidstaten over al deze aspecten van de handel sprak, was om door het werk dat ik deed (en dat betekent vooral met kleine bedrijven in heel Europa praten, waarbij mij er veel aan gelegen is dat ze echte kansen hebben, zodat meer dan 3 procent van deze bedrijven handel zal kunnen gaan drijven buiten de Europese Unie) kwesties op te pakken die zijn blijven liggen (dingen die we nog niet op deze of gene manier hebben opgelost) of waar landen een uitgesproken mening over hebben.

Dit is geenszins het enige probleem, maar het is volgens mij wel een kans om hier weer op terug te komen. Het gaat om het gelijke speelveld. Het gaat om duidelijkheid en transparantie voor de consument. Het gaat erom dat we zeggen dat we stappen vooruit moeten zetten. Ik hoop dat het Parlement deze taak op zich zal nemen en verder helpt verfijnen, zodat we in feite iets buitengewoon positiefs hebben om mee terug te nemen.

En nu echt mijn laatste punt: mij werd specifiek gevraagd naar de kwestie "made in the European Union". We hebben de industrie en de consument hierover geraadpleegd. Het viel niet in goede aarde. Men was

bezorgd dat dit plan duur zou zijn. Het was niet wat men zocht en daarom zijn we er niet verder mee doorgegaan.

De Voorzitter. – Het debat is gesloten.

De stemming vindt tijdens de volgende vergaderperiode plaats.

Schriftelijke verklaringen (artikel 149)

João Ferreira (GUE/NGL), schriftelijk. – (PT) De liberalisering van de wereldhandel leidt tot een groot verlies van banen en een verslechtering van de sociale situatie in diverse regio's en landen, inclusief Portugal, die sterk afhankelijk zijn van bepaalde productieve sectoren zoals textiel en kleding. De ernstige economische en sociale crisis die wij thans doormaken, dwingt ons tot een andere aanpak. Door regelgeving over de benaming van oorsprong aan te nemen kunnen wij de productie in de verschillende lidstaten helpen opwaarderen. Er is echter veel meer nodig. We moeten de productieve sectoren beschermen met een reeks ruimere en meer doeltreffende maatregelen waaronder: tenuitvoerlegging van beschermings- en vrijwaringsmechanismen tegen agressieve exporten met prioritaire aandacht voor de lokale productie; afschaffing van het model van lage lonen, lage kwalificaties en onzekere banen; invoering van overheidsinstrumenten om de productie te controleren en de markten te reguleren en op die manier het beginsel van voedselsoevereiniteit en voedselveiligheid te waarborgen; doeltreffende aanpak van de verplaatsing van bedrijven. In de toekomst moet het recht van elk land op een duurzame productie beschermd worden. Dat moet gebeuren in de naam van een nieuwe economische, sociale, energetische en ecologische rationaliteit die het neoliberale model niet alleen niet waarborgt, maar eenvoudigweg onmogelijk maakt.

24. Besluiten inzake bepaalde documenten: zie notulen

25. Agenda van de volgende vergadering: zie notulen

26. Sluiting van de vergadering

(De vergadering wordt om 00.15 uur gesloten)